

ЛАРИ НИВЪН ПРЪСТЕНОВ СВЯТ II

Част 2 от „Пръстенов свят“

Превод от английски: Владимир Зарков, 1999

chitanka.info

ПОСВЕЩЕНИЕ

„Пръстенов свят“ е вече на десет години, а аз непрекъснато получавам писма, свързани с романа. Хората коментират явните и скрити условности, математическите, екологическите и философските му особености — сякаш Пръстеновия свят е предложен за обсъждане инженерен проект и някой им плаща да го разнищват!

Един мъж от Вашингтон ми изпрати пълна коректура на първото издание, озаглавено „Архив Нивън-Макартър, том I“. Помогна ми неоценимо. (Ако притежавате първото издание с меки корици, то е онова с грешките. Сигурно вече има библиографска стойност...)

Един гимназиален клас във Флорида стигна до идеята за необходимостта от пръскащите планини.

Професор в Кембридж определи минимално необходимата якост на скрита.

Фриймън Дайсън^[1] (представете си само — Фриймън Дайсън!) заяви, че не му е трудно да повярва в Пръстеновия свят (!), но не можел да разбере защо създателите му не са построили множество помалки подобни конструкции. Нямало ли да е по-безопасно? Надявам се, че отговорът, който дадох в тази книга, ще го удовлетвори.

Разбира се, на Пръстенов свят няма нефт и подобните му вещества, Франк Гасперик изтъкна, че всяка цивилизация, достигнала нашето равнище, трябва да се основава на употребата на спирт. Народът на машините би могъл да използва растителната каша и за други цели, включително и за производството на пластмаси.

Когато говорех на една сбирка в Бостън, някой от слушателите посочи, че математически Пръстеновия свят трябва да се разглежда като висящ мост без опорни точки. Просто като концепция, доста потрудно за построяване.

Отвсякъде получавах твърдения за необходимостта от двигатели за корекция на орбитата. (По време на Световния конгрес по фантастика през 1971 г. студенти от Масачузетския технологичен институт скандираха хорово из фойетата: „ПРЪСТЕНОВ СВЯТ Е

НЕСТАБИЛЕН!“) Минаха няколко години, преди Ктайн и Дан Олдерсън независимо един от друг да докажат математически нестабилността. Ктайн изясни и данните за *преместването* на Пръстеновия свят.

Дан Олдерсън прояви също тъй добрината да уточни параметрите на антиметеоритната защита на измисления от мен свят и това беше единствената информация, която съм *възлагал* някому.

Всички вие, които свършихте толкова работа и ме затрупахте с куп писма, знайте — този роман не би се появила без вашата безкористна помощ. Нямах и най-смътно намерение да пиша продължение на „Пръстенов свят“. Посвещавам книгата на вас!

Лари Нивън

---

[1] Фриймън Дайсън (1923 г.), американски астрофизик, известен във фантастиката с теорията си за т. нар. „сфера на Дайсън“, която, построена около звезда, позволява пълно усвояване на излъчваната енергия. Лари Нивън използва подобна идея в романите си за Пръстеновия свят. ↑

ПЪРВА ЧАСТ

ПЪРВА ГЛАВА С ЖИЦА В ГЛАВАТА

Луис Ву си беше пуснал тока, когато двама мъже грубо нарушиха уединението му.

Седеше в поза лотос на пищния килим от жълтеникава домашна трева. На лицето му грееше унесена блажена усмивка. Апартаментът му беше малък, всъщност само една просторна стая. Виждаше и двете врати. Но потънал в удоволствието, познато единствено на токоглавците, изобщо не можа да забележи как двамата влязоха. И изведнъж — ето ги, бледи младежи, високи доста над два метра, оглеждащи го с презрение. Единият прихна и прибра в джоба си нещо, твърде много приличащо на оръжие. Вече прекрачваха към него, когато той се изправи.

Не само щастливата му усмивка ги заблуди. Драудът^[1], голям колкото юмрук, стърчеше като черен пластмасов тумор от тила му. Натрапниците смятаха, че знаят какво могат да очакват от един токومان. Сигурно в главата на този тип от години не се бе мяркала мисъл, освен жаждата за жица, доставяща възхитително напрежение право в центъра на удоволствието в неговия мозък. Несъмнено беше на косъм от гладната смърт, защото отдавна е зарязал всички други потребности. А освен това беше дребосък, по-нисък с почти половин метър от тях. Той...

Пресегнаха се към него; Луис изви тяло встрани и ритна — веднъж, втори, трети път. Единият се сви на пода, останал без дъх, другият чак тогава се сети да се отдръпне.

Луис се хвърли подире му.

Всъщност младежът се вцепени донякъде и от нехайното равнодушие, с което противникът се канеше да го очисти. Прекалено късно посегна към зашеметяващия пистолет в джоба си. Луис го изби от ръката му. Приклепна и насочи тежкия си юмрук поред в двете колена на нападателя (бледият гигант загуби способността да се движи), после в слабините, сърцето (великанът се прегъна напред с пискливо охкане), накрая и в гърлото (писъкът спря изведнъж).

Първият натрапник се бе надигнал на длани и колене, дишаше на пресекулки. Луис стовари два саблени удара по врата му.

Неканените гости лежаха неподвижно на пищната жълтеникава трева.

Той отиде да затвори вратата. Блажената усмивка нито за миг не изчезна от лицето му, дори когато откри, че входът си е заключен, а алармата — включена. Провери и вратата на верандата — същото.

Как, да му се не види, бяха влезли?

Озадачен, той отново седна в поза лотос и не помръдна повече от час.

Накрая броячът щракна тихичко и изключи драуда.

Пристрастяването към тока е най-новият сред пороците на хората. В един период от историята си повечето цивилизации в човешкия космос смятат това привикване за ужасно бедствие. То вади токоманите от пазара на работна ръка и накрая ги довежда до смърт поради немарливост към самите тях.

Времената обаче се менят. Няколко поколения по-късно същите тези цивилизации приемат токоманията за явление и с добри, и с лоши страни. По-древните пороци като алкохолизма, наркоманията и неудържимата страст към хазарта изобщо не могат да се конкурират с нея. Хората, които иначе ще бъдат погубени от дрогите, са пощастливи с ток в главите. Умират по-късно, но обикновено не оставят деца след себе си.

Порокът не струва почти нищо. Как да му качиш цената, щом жертвата с жица в главата получава насладата си, като се включва в домашната енергийна мрежа?

А удоволствието е съвсем чиста проба, без странични ефекти, както и без махмурлук след това.

По времето на Луис Ву всички, които се оставяха да бъдат поробени от жицата или от по-упадъчните видове самоунищожение, се почистваха сами от генофонда на човечеството — вече цели осем века.

Има и устройства, които могат да погъделичкат мозъчния център от разстояние. Тасповете са забранени на повечето светове, а и направата им струва скъпо, но все пак ги използват. (Непознат с кисела физиономия минава край вас, по набръчканото му от грижи лице се чете ярост или униние. Вие обаче му оправяте настроението, както си се криете зад дървото. Цък! И той засява. Поне за малко е забравил

всякакви тегоби...) Тези устройства обикновено не съсипват живота на жертвата. Повечето хора успяват да понесат преживяването.

Броячът щракна и изключи драуда.

Луис като че омекна изведнъж. Посегна към основата на дългата черна плитка върху иначе обезкосмената си глава и издърпа апаратчето от гнездото му. Поддържа го замислено, после — както винаги — го пусна в чекмедже, което заключи. И чекмеджето изчезна. Бюрото само привидно беше масивна дървена антика. Всъщност представляваше сейф от тънък като лист хартия корпусен метал с безброй тайни местенца.

Непрекъснато го мъчеше изкушението да пренастрои брояча. Неведнъж го бе правил съвсем нехайно в първите години на пристрастяването. Занемарата беше го превърнала в жалка парцалена кукла, покрита с мръсотия. Докато най-сетне събра остатъците от някогашния си инат и си направи брояч, за чиято пренастройка му трябваша поне двадесет минути съсредоточено ровичкане. Сега устройството му даваше петнадесет часа ток и му оставяше дванадесет за сън и за заниманията, които Луис наричаше „поддръжка“.

Трупове не бяха помръднали, разбира се. А той нямаше представа какво да предприеме. Ако се бе обадил незабавно на полицията, пак щеше да привлече подозрението към себе си... Можеше ли да измисли нещо час и половина след произшествието? Загубил е съзнание? Че нали онези веднага ще поискат да му направят дълбоко сканиране на главата, да не би черепът му да е спукан!

Поне едно знаеше — в дълбините на черната депресия, която винаги следваше периода с жица в мозъка, той просто нямаше способността да взема решения. Затова се зае с грижите за себе си подобно на робот. Дори вечерята му беше програмирана предварително.

Изпи пълна чаша вода. Включи кухнята. Отби се в тоалетната. Отдели десет минути за тежки упражнения, за да прогони мрачните мисли. Избягваше да поглежда вкочанените трупове. Когато свърши с упражненията, яденето му беше готово. Хапна, загубил усещане за вкуса на храната... и си спомни как бе вършил всичко това без да изключва драуда, но само с една десета от нормалното напрежение. Известно време даже беше поживял с една токоманка. Любеха се с включени драуди... играеха на военни симулатори и се състезаваха в

остроумие... докато тя загуби интерес към всичко освен жицата. А той самият си бе възвърнал присъщата му предпазливост поне дотолкова, че да избяга от Земята.

Каза си, че май ще му е по-лесно да се махне и от този свят, вместо да се отървава незнано как от двете твърде набиващи се на очи тела. Ами ако някой вече го наблюдаваше?

Нападателят не приличаха на ченгета от земната полиция. Едри, с твърде меки мускули, бледи от живот под лъчите на светило, което е по-скоро оранжево, не жълто. Несъмнено свикнали със слабо притегляне — вероятно бяха жители на Каньон. И не се биеха като копоите на Обединените нации... въпреки че някак бяха успели да надхитрят алармените му системи. Може и да са наемници на земната полиция, а други техни приятелчета вероятно дебнат наблизо.

Луис Ву изключи предпазните устройства на вратата към верандата и пристъпи навън.

Каньон не е от планетите, вписващи се в обичайните закономерности.

Това кълбо не е много по-голямо от Марс. Само допреди няколко столетия гъстотата на атмосферата му едва стигала, за да поддържа живота на фотосинтезиращи растения. Въздухът съдържал кислород, но прекалено малко за хората или кзинтите. Местната фауна еволюирала до примитивни и издръжливи форми като лишеите. Животни тъй и не се появили.

Ала в кометната ареола на оранжево-жълтеникавото слънце имало магнитни монополи, а на самата планета — радиоактивни залежи. Кзинтската империя не се поколебала да погълне тази звездна система и разнообразила повърхността на Каньон с куполи и въздушни компресори. Впрочем тогава го наричали Бойна глава заради близостта му до все още незавладените светове на Пиерин.

След около хиляда години разширяващата се империя стигнала до човешкия космос.

Войните между кзинтите и хората бяха свършили дълго преди Луис Ву да се роди. Човечеството победи във всички до една. Кзинтите неизменно проявяваха склонността си да нападат, преди да са напълно готови за това. Съвременната цивилизация на Каньон дължеше особеностите си на Третата война, през която човешкият свят Вундерланд бе изпаднал в пристрастие към твърде екзотични оръжия.

„Умиротворителят“ бил употребен само веднъж. Представлявал колосална разновидност на широко разпространено миньорско оборудване — дезинтегратор, чийто лъч потиска заряда на електроните. Където попадне такъв лъч, материята изведнъж — и много бурно — придобива положителен заряд. И се разкъсва в облак от моноатомни частици.

Хората от Вундерланд създали и пренесли в системата на Бойна глава огромен дезинтегратор, който изстрелвал втори успореден лъч, потискащ и заряда на протоните.

Двата лъча се забили в повърхността на петдесетина километра един от друг. Скали, кзинтски заводи и куполи се разпилели като пращинки, а между лъчите заиграли гигантски мълнии. Оръжието се впило на двадесет километра дълбочина и оголило магмата на територия с площта и формата на земния полуостров Баха Калифорния. Промисленият комплекс на кзинтите просто изчезнал. Малкото куполи, защитени от стазисно поле, били погълнати от магмата, която се надигнала най-много по средата на големия пролом, преди скалите да се втвърдят отново.

Крайният резултат бил многокилометрови отвесни зъбери, заобикалящи море, което на свой ред мие бреговете на дълъг тесен остров.

Другите човешки светове все още не са съвсем сигурни, че именно „умиротворителят“ е сложил край на войната. Кзинтската Патриаршия също не изпада в ужас от мащабите на разрухата. Вундерландците обаче не изпитват никакви съмнения по въпроса.

Бойна глава била анексирана след Третата война между хората и кзинтите. Нарекли я Каньон. Естествено местните форми на живот пострадали от гигатоновите прах, обсипал повърхността на планетата, както и от загубата на вода, която се изляла в каньона и образувала морето. Но на самото място на удара сега има подходящо за живот атмосферно налягане и процъфтяваща, макар и миниатюрна цивилизация.

Апартаментът на Луис Ву бе разположен на дванадесетия етаж откъм северната стена на каньона. Тук цареше сянката на нощта, но южната стена още сияеше под лъчите на светилото. Висящи градини от местни лишеи се спускаха по ръба. Старите асансьори приличаха на сребърни нишки, прострели се отвесно на километри край огладения

камък. Прехвърлящите кабинни бяха ги направили излишни като транспортно средство, но туристите все още ги предпочитаха заради гледката.

Верандата откриваше изглед към парковата ивица, минаваща по средата на острова. Растителността имаше дивия вид, присъщ на кзинтските ловни резервати, розовото и оранжевото пъстрееха пищно сред засадената по-късно земна зеленина.

А и кзинтите бяха — не по-малко от хората — туристи. Мъжкарите от тази раса изглеждаха като тлъсти оранжеви котараци, ходещи на задните си крака... но приликата не беше пълна. Ушите им можеха да се разперват като розови китайски чадърчета, голите им опашки също розовееха, а правите им крака и големите длани доказваха недвусмислено, че са разумни същества, служещи си със сечива. Ръстът на повечето достигаше два метра и половина и макар че кзинтите много внимаваха да не се блъскат в хората, грижливо поддържаните им нокти изскачаха над черните върхове на пръстите при всяко разминаване. По рефлекс, разбира се. А може би не...

Понякога Луис се чудеше какво ли ги води на свят, който някога им е принадлежал. Някои вероятно имаха прадеди тук, все тъй живи в спрялото време на стазисното поле, заровени с куполите си под лавата на острова. Един ден трябваше да бъдат извадени...

Толкова много неща не си направи труда да види или свърши на Каньон заради неустоимия зов на жицата. Хората и кзинтите например катереха тези канари за забавление, улеснени от слабото притегляне.

Е, може би му се удаваше последна възможност да направи и това. Такъв беше един от трите пътя за измъкване. Вторият бяха асансьорите, третият — пренасяща кабина до Градините на лишеите. Изобщо не бе ги зърнал досега.

После — по повърхността в скафандър, достатъчно лек, за да се побере в голям куфар.

На планетата имаше рудници, а също и обширен, небрежно поддържан резерват за оцелелите видове местни лишеи. Всичко друго представляваше гол лунен пейзаж. Предвидлив човек можеше да кацне незабелязано с космически кораб и да го скрие на място, където би го намерил само мощен радар. И поне един предвидлив човек бе постъпил точно така. През тези деветнадесет години корабът на Луис

Ву го чакаше в малка пещера в северния склон на планина от съдържащи желязо скали.

Пренасящи кабинни, асансьори или алпинизъм. Веднъж да се добере до повърхността и ще го спипат на куково лято. Но копоите може би държаха под око и трите спасителни изхода.

Или пък играеше сам със себе си на мания за преследване? Как би успяла да го открие земната полиция? Беше си променил лицето, прическата, начина на живот. Отказа се от най-любимите си неща. Вече използваше легло вместо спални плоскости, отбягваше сиренето, сякаш е прокиснало мляко, а апартаментът му беше оборудван с прибиращи се в стените типови удобства. Имаше дрехи само от скъпи естествени влакна, без никакви оптични ефекти в плата.

Напусна Земята като хилав, отнесен токоглавец. Оттогава си наложи строга и разумна диета. Изтезаваше се с упражнения, всяка седмица посещаваше курс по бойни изкуства. (Донякъде незаконен, ето защо местните ченгета биха му отворили досие, ако го хванеха, но не и под името Луис Ву!) В момента пращеше от здраве, имаше корави мускули, каквито на по-млади години не си направи труда да развие. Как биха могли земните хрътки да го надушат?

А и как са се промъкнали! На никой обикновен взломаджия не беше по силите да излъже монтираните лично от Луис аларми. Мъртъвците си лежаха в тревата, миризмата скоро щеше да се пребори с усилията на климатичната система. Той се засрами — късничко, разбира се — че стигна до убийство. Но те нахлуха неканени на неговата територия, а токоманът с включена жица в главата не е способен да изпитва угризения. Дори болката му прибавя острота на удоволствието, а радостта да очистиш спипан на местопрестъплението нахалник става неописуемо силна. Знаели са в какво се е превърнал и това беше достатъчно тревожен сигнал за Луис Ву; както и непоносимо оскърбление.

Хората и кзинтите — туристи или местни жители — които щъкаха по улицата долу, изглеждаха напълно безобидни, каквито и най-вероятно бяха в действителност. Ако копой от земната полиция го следеше в момента, вероятно си служеше с мощна оптика иззад затъмнен прозорец в сграда отсреща. Никой от туристите не вдигаше глава към Луис Ву, но погледът му откри в тълпата един кзинт... и се прикова в него.

Два метра и половина висок, почти метър широк, гъста оранжева козина, започнала тук-там да посивява. Досуц като десетките други наоколо. Само че той забеляза как расте козината — някак на снопчета, петниста, поизбеляла по половината тяло на съществото, защото кожата отдолу е покрита с белези. Имаше черни петна около очите, виращи се напрегнато в лицата на минаващите хора.

Луис се отърси от стъписването и затвори увисналото си чене. Обърна се и влезе в стаята, като се стараеше движенията му да не изглеждат забързани. Заклучи вратата и отново задейства алармата, после извади драуда от скривалището в бюрото. Ръцете му трепереха.

Бе видял Говорещия с животни — за пръв път от двадесет години. Някогашният посланик в човешкия космос. Същият, който заедно с Луис Ву, един кукловод от Пиърсън и едно много особено момиче бе изследвал нищожна частичка от огромното изкуствено съоръжение, наречено Пръстенът свят. Този кзинт беше заслужил получаването на пълно име от Патриарха на Кзин заради съкровището, с което се върна. Сега човек лесно можеше да си докара светкавична гибел, ако го назове с предишната му професия, но как, по дяволите, звучеше новото му име? Май започваше с подобие на германско „Х“, нещо като кашлица или предупреждаващ звук, излязъл от гърлото на раздразнен лъв. Аха, Кхмий. Какво ли търсеше тук? С истинско име, собствена земя и почти всички самки от харема му — бременни, той уж нямаше намерение повече да напуска Кзин. А идеята, че се прави на турист в свят, който хората са отнели от собствената му раса, беше направо нелепа.

Дали знаеше, че Луис Ву се е заселил в обитаемия каньон на планетата?

Явно трябваше да се махне веднага. Нагоре към кораба.

Внушаваше си, че сега е моментът да поровичка в брояча на своя драуд. Примижаваше напрегнато, защото му се налагаше да бърника с мънички инструменти в още по-мънички схеми. А треперенето на ръцете го дразнеше все повече... И без това трябваше да пренастрои машинката, защото нямаше повече да живее според двадесет и седем часовото денонощие на Каньон. Знаеше накъде ще се отпрати. В човешкия космос имаше и друг свят, чиято повърхност представляваше почти неплодна пустош. Можеше да кацне незабелязано във вакуума на Западния край на планетата Джинкс...

защо да не нагласи драуда *още сега...* и да прекара *веднага* няколко часа под напрежение, за да си успокои малко нервите преди изпитанието. Ами да, много разумно! Даде си два часа.

Двата часа почти изтекоха, преди да се появи следващият натрапник. Потънал в щастието, дарявано от жицата, Луис нямаше как да се разтревожи. Дори малко му олекна, щом видя кой стои пред него.

Съществото имаше устойчива опора върху единствения си заден крак и двойно повече предни. Между плешките му се издигаше дебела издутина — мозъчната кутия, покрита от наситено златиста грива на къдрички, блещукаща от скъпоценности. Дълги гъвкави шии се издигаха от двете страни на мозъчната кутия и завършваха с плоски глави. През цялата история на кукловодите тези крайници с меки подвижни устни им бяха служили вместо ръце. Сега едната уста стискаше зашеметяващ пистолет от човешки модел, а раздвоеният език се бе увил около спусъка.

Луис Ву не бе виждал кукловод от Пиърсън вече двадесет и две години. Каза си, че е доста симпатичен.

И се появи сякаш от нищото! Този път обаче бе забелязал как съществото се материализира наред килима му от жълтеникава трева. Напразно се тревожеше — земната полиция нямаше нищо общо със случката. Разбра и как са проникнали при него двамата младежи от Каньон.

— Дискове значи! — възкликна радостно.

И се метна към кукловода. Не очакваше затруднения. Тези същества бяха страхливци...

Пистолетът светна в оранжево. Луис Ву плъсна на килима с отпуснати като пихтия мускули. Сърцето му се разтуптя мъчително. Пред очите му заплуваха черни петна.

Кукловодът заобиколи отдалеч двамата мъртъвци. И загледа поваления Луис от две посоки. После посегна към него. Два комплекта тъпи зъби стиснаха китките му, но не толкова силно, че да го заболи. Съществото го извлече до средата на килима и го пусна.

Апартаментът изчезна.

Едва ли е правилно да се каже, че Луис Ву се безпокоеше особено. В главата му просто липсваше място за подобни неприятни емоции. Съвсем безстрастно (защото равномерната наслада от тока позволява мисълта да стигне до отчуждение от действителността —

нещо, обикновено недостъпно за хората) той промени представата си за света и положението си в него.

Бе видял системата от прехвърлящи дискове в света на кукловодите. Представляваха открити устройства за телепортация, далеч по-съвършени от затворените пренасящи кабинни, използвани по човешките планети.

Явно някакъв кукловод е уредил да монтират дискове в апартамента му, а после е изпратил двамата гиганти да го приберат. След техния провал е решил сам да се заеме със задачата. Изглежда имаха голяма нужда от него.

Това го насърчи още повече. Нямаше да се разправя със земните копои. А милионолетната традиция на кукловодите затвърждаваше тяхната философия на просветена плашливост. Едва ли искаха да му отнемат живота, защото биха могли да сторят това несравнимо по-лесно и без изобщо да рискуват. Щеше да ги надхитри все някак.

Още лежеше върху парче жълтеникава трева, изтръгната заедно с основата при включването на диска. А в отсрещния край на помещението имаше огромна възглавница от оранжева козина... не, беше кзинт, свлякъл се с отворени очи — заспал, парализиран или мъртъв. Наистина бе някогашният Говорещ с животни! Луис му се зарадва.

Намираха се в кораб с корпус, произведен от „Дженеръл продъктс“. Зад прозрачните му стени ярката във вакуума светлина на звездата се отразяваше от скали с остри ръбове. Видя петно зелено-виолетов лишей и се досети, че още бяха на повърхността на Каньон.

Не се боеше от нищо.

Кукловодът пусна китките му. Луис забеляза, че скъпоценностите в гривата не са естествени камъни, а някакво подобие на черни опали. Едната плоска безмозъчна глава се спусна към него и измъкна драуда от контакта в черепа му. После съществото стъпи върху правоъгълна плоча и изчезна заедно с драуда.

---

[1] Виж речника е края на книгата. — Бел.ред. ↑

ВТОРА ГЛАВА

ИЗНУДВАНЕ

Очите на кзинта го следяха от известно време. Накрая парализираният извънземен се прокашля в опит да овладее гласа си и избоботи:

— Луу-ий Вуу...

— Ъх — отвърна Луис.

Мислеше за самоубийство, но нямаше как да осъществи намерението си. Едва успяваше да помръдне дори пръстите на ръцете си.

— Луис, ти жицоман ли си?

— Ърг... — изръмжа човекът, за да спечели малко време.

И успя. Кзинтът загуби желание да подхваща разговор. А Луис, чиято единствена грижа беше изчезналият заедно с кукловода драуд, се подчини на прастар рефлекс — огледа се, за да провери в колко лошо положение е изпаднал.

Шестоъгълникът трева, откъснат от килима, обозначаваше къде е приемникът на прехвърлящия диск. Черният кръг по-нататък трябваше да е предавател. Иначе подът под него, корпусът вдясно и стената отзад бяха прозрачни.

Отдолу хипердвигателят заемаше почти цялата дължина на кораба. Разпозна машинариите само защото беше наясно с принципа им на действие, иначе не му се видяха произведени на човешки свят. Изглеждаха някак полуразтопени — типично за всичко, направено от кукловодите. Ясно, корабът можеше да лети със свръхсветлинна скорост. Очевидно му предстоеше дълго пътешествие...

През задната стена се виждаше товарен сектор с овален външен люк. Почти целия му обем заемаше асиметричен конус, висок десетина метра и двойно по-широк в основата. Горната му част представляваше куличка с отвори за оръжия или сензори. Под нея — панорамен илюминатор по целия диаметър. Още по-надолу имаше люк, който сигурно служеше и за наклонена рампа при слизване.

Совалка, апарат за изследване на повърхността отблизо. Луис прецени, че е изработен по поръчка на човешки свят. По нищо не напомняше за измишльотините на кукловодите. Зад совалката зърна сребриста стена, може би горивния резервоар.

Още не бе успял да открие някакъв вход към сектора, в който се намираше.

Трябваше да положи усилие, за да обърне глава на другата страна. Сега гледаше напред към пилотската кабина. Полупрозрачна зелена стена заемаше голяма част от кораба, но той все пак различи извити като подкова екрани, светлинни датчици и регулатори, приспособени за боравене от устите на кукловод. Пилотското кресло беше по-скоро тапицирана скамейка с предпазни ремъци и вдлъбнатини за кукловодско туловище. И в тази стена не откри врата.

Надясно... е, поне килията им беше просторна. Видя душ, две спални плоскости и обширна постеля с мъхнато покривало — вероятно кзинтско водно легло. Тромавият апарат по средата би трябвало да е хранителен синтезатор, каквито правеха на Вундерланд. Зад леглата имаше още от зелените стени без никакъв люк. Попаднали бяха в напълно затворена кутия.

Корпусът трети размер на „Дженеръл продъктс“ представляваше леко сплеснат по дължина цилиндър, заоблен в двата си края. Търговската империя на кукловодите бе продала милиони от тях. Рекламите ги провъзгласяваха за неуязвими спрямо всичко освен гравитацията и видимия спектър на светлината. Още преди да се роди Луис Ву, цялата раса на кукловодите се бе устремила в бягство към Магелановите облаци. Но и двеста години по-късно навсякъде се срещаха корабите с корпуси от „Дженеръл продъктс“, някои сменили десетина поколения собственици.

Преди двадесет и три години построеният от кукловодите кораб „Лъжецът“ се бе забил в повърхността на Пръстеновия свят със скорост седемстотин и седемдесет мили в секунда. Стазисното поле опази невредими Луис и спътниците му... а по корпуса нямаше дори драскотина.

— Ти си кзинтски воин — изфъфли Луис с безчувствените си надебелели устни. — Можеш ли да потрошиш корпус на „Дженеръл продъктс“?

— Не — сериозно отвърна Говорителя. (Впрочем не Говорителя — вече беше Кхмий!)

— Е, поне попитах. Кхмий, а ти какво търсеше на Каньон?

— Получих съобщение и то гласеше, че Луис Ву живее в пролома на Бойна глава и е станал токоман. За потвърждение бяха приложени и холограми. Имаш ли изобщо представа как изглеждаш, когато си включил жицата в главата си? Същинско дънно растение, чиито плавеи се поклащат според капризите на морските течения.

Луис установи, че край носа му се стичат сълзи.

— Тандж и пак тандж! Какво мъчение! Но защо дойде все пак?

— Искях да ти кажа що за нищожество си.

— А кой ти изпрати съобщението?

— Не знам. Трябва да е бил кукловодът. Имал е намерение да спипа и двама ни. Луис, толкова ли е изветрял мозъкът ти, че не забеляза...

— Да, това не е Несус. Няма какво да го обсъждаме. Направи ли ти впечатление как поддържа козината си? Подобен изтънчен стил сигурно му отнема поне по час дневно. Ако го бяхме видели на родния му свят, щях да реша, че е с доста високо положение.

— И какво?

— Нито един здравомислещ кукловод не би рискувал живота си в междузвездни пътешествия. Нали затова взеха със себе си цяла планета, да не говорим пък за четирите селскостопански свята. Ще пътуват стотици хилядолетия с подсветлинна скорост, просто защото не се доверяват на космическите кораби. Значи който и да е нашият домакин, смахнат е като всеки друг кукловод, мяркал се някога пред човешки очи. Не знам какво да очаквам от него. А, ето го пак.

Намираше се в пилотската кабина, стъпил върху шестоъгълен прехвърлящ диск, и ги наблюдаваше през стената. Заговори с прекрасен контраалт.

— Чувате ли ме?

Кхмий се отблъсна от прозрачната преграда, задържа се прав за не повече от секунда, после се отпусна на четири крака и нападна. Блъсна се в стената с глух тътен. Всеки нормален кукловод би трябвало да отскочи, но този дори не трепна, а само спокойно ги осведоми:

— Почти попълнихме състава на нашата експедиция. Липсва само един член.

Луис откри, че вече му е по силите да се претърколи и го стори. Чак тогава се сопна:

— Ей, я спри и започни отначало. И без това си ни затворил между плътни стени, тъй че няма защо да криеш нищо от нас. Кой си ти?

— Можеш да ми избереш всяко име, което ти допада.

— Добре де, *какъв* си тогава? И защо точно ние сме ти нужни?

Кукловодът се запъна за миг.

— Аз бях Най-задния на нашия свят. И станах партньор на онзи, когото познавате като Несус. Сега не съм нито едното, нито другото. Имам нужда от вас като екипаж в повторната експедиция до Пръстенев свят, за да възвърна положението си.

— Няма да ти слугуваме! — отсече Кхмий.

А Луис попита:

— Несус добре ли е?

— Благодаря ти за загрижеността. Радва се и на телесно, и на душевно здраве. Преживените сътресения на Пръстенев свят се оказаха точно онова, от което е имал нужда, за да възвърне здравомислието си. Сега е у дома и се грижи за нашите две деца.

Луис си каза, че случилото се на стария му познат би потресло всекиго. Туземците на Пръстенев свят бяха му отрязали едната глава. Ако двамата с Тила не се бяха сетили да стегнат навреме кукловодското гърло, щеше да умре от загуба на кръв.

— Предполагам, че сте му присадили нова глава.

— Разбира се.

— Нямаше да си тук — намеси се Кхмий, — ако не беше луд. Как тъй цял трилион кукловоди са си избрали един смахнат да ги управлява?

— Не се смятам за луд. — Задният крак на кукловода се сгъваше и разгъваше неспокойно. (А двете глави над дългите шии изразяваха само кретенска безметежност, ако изобщо можеше да се каже, че имат някакво изражение.) — И ви моля повече да не засягате тази тема. Служих добре на расата си, както и другите четирима Най-задни преди мен, но консервативната фракция събра достатъчно сили, за да отстрани моята. Те грешат. И аз ще го докажа. Ще отидем на

Пръстенов свят и ще открием съкровища, недостъпни за оскъдното им въображение.

— Но да отвлечеш един кзинт — изръмжа Кхмий — може би е сериозна грешка.

Дългите му нокти бяха изскочили над пръстите. Кукловодът се взря в него през стената.

— Не би дошъл по собствено желание. Както и Луис. Ти имаше своя ранг и името си, а той — своя драуд. Четвъртата от екипажа ви пък беше затворничка. Моите агенти ми съобщиха, че е освободена и е на път към нас.

Луис се разкикоти горчиво. Всяка шега се оцветяваше в мрачни оттенъци без включен драуд.

— И на теб май ти липсва въображение, а? Подборът е като в първата експедиция — аз, Кхмий, кукловод и жена. И коя е тя? Втора Тила Браун?

— О, не! Несус бе започнал да изпитва ужас от Тила Браун, и то с пълно право, поне според мен. Отвлякох Харлоприлалар от зъбатите челюсти на земната полиция. Така ще имаме водачка, родена на Пръстенов свят. А колкото до повторението... защо да се отказвам от една печеливша стратегия? Вие все пак сте успели да избягате оттам първия път.

— Всички освен Тила.

— Тила сама е избрала да остане.

— Тогава ни бе платено за свършената работа — напомни кзинтът. — Върнахме се с кораб, който изминава светлинна година за минута и четвърт. Заради него заслужих името и ранга си. Можеш ли да ни предложиш отплата, поне равна на предишната?

— Мога да ви предлага много неща. Кхмий, в състояние ли си вече да се движиш?

Кзинтът се изправи. Изглежда се бе опомнил почти напълно от въздействието на зашеметяващия лъч. Луис още се оплакваше от световъртеж и изтръпване на ръцете и краката.

— Здрав ли се чувстваш? — настоя кукловодът. — Някаква загуба на равновесие, болки, гадене?

— Тревопасен, какво толкова си се разтревожил за мен? Нали ме остави в автолечител за повече от час? Още не съм се ориентирал напълно и съм страшно гладен, това е всичко.

— Добре. Нямахме как да изпитаме на практика веществото. Ето ти и отплатата, Кхмий. Знаеш за лекарството, което поддържа Луис Ву здрав и силен вече двеста двадесет и три години. Моята раса създаде аналогично вещество за кзинтите. Можеш да се върнеш с формулата и да я предадеш на вашата Патриаршия, когато експедицията завърши.

Кхмий изглеждаше слисан.

— Ще се подмладя ли? И този боклук е вече в мен?

— Да.

— Не че и сами не можехме да открием веществото, но никога не сме искали да го имаме...

— Ти обаче си ми нужен млад и силен. Въпреки това те уверявам, че не предвиждам никакви сериозни опасности по време на експедицията! Изобщо нямам намерение да кацам на самия Пръстенев свят, а просто на ръба при космодрума. Ще научиш всичко, което открием; това се отнася и за теб, Луис. А незабавната отплата...

На прехвърлящия диск се появи драудът — кутията бе отваряна, после запечатана отново. Сърцето на Луис Ву подскочи в гърдите му.

— Още не го използвай — натърти веднага Кхмий. Беше заповед.

— Добре, разбрах. Най-задан, откога ме следиш?

— Открих те в каньона преди петнадесет години. По онова време моите агенти на Земята вече се опитваха да освободят Харлоприлалар, но не постигаха нищо. Поръчах да инсталират прехвърлящи дискове в апартамента ти и чаках подходящия момент. Сега ще се погрижа и нашата водачка да се присъедини към групата.

— Не използвай драуда! — повтори Кхмий.

— Както кажеш.

Луис му обърна гръб. Ако жаждата да си пусне тока в главата го подтикнеше да нападне кзинт, щеше да знае, че е неизлечимо безумен. От цялата тази история можеше да извлече и нещо полезно... Вкопчи се в мисълта с цялата си воля.

Не бе успял с нищо да помогне на Харлоприлалар.

Тя бе преживяла хиляди години, когато тръгна с него, Несус и Говорещия с животни да търсят начин за измъкване от Пръстенев свят. Аборигените, живеещи под нейния левитиращ полицейски участък, я смятаха за небесна богиня. Цялата група се включи в играта, представяха се за божества с помощта на Харлоприлалар, докато се

промъкваха обратно към катастрофирания „Лъжец“. Междувременно тя и Луис се влюбиха.

Местните жители на Пръстенов свят — или поне трите разновидности, с които експедицията се сблъска — бяха сродни на човечеството, макар да се отличаваха от него. Самата Харлоприлалар почти нямаше коса по главата си, а устните ѝ бяха издадени напред точно колкото на маймуна. Понякога хората на възраст търсят в любовните си връзки единствено разнообразие. Луис се питаше дали същото не се случва и с него, защото иначе виждаше предостатъчно недостатъци у Прил... Тандж! И той си имаше цяла колекция от тях.

Отгоре на всичко ѝ беше длъжник. Имаха нужда от помощта ѝ и Несус употреби срещу нея присъща на кукловодите форма на насилие. Подчини я чрез тасп, а Луис му позволи.

Тя дойде с него в човешкия космос. Влязоха в сградата на Обединените нации в Берлин, но Харлоприлалар тъй и не излезе оттам. Ако Най-задния можеше да я отърве и да я върне на родния ѝ свят, щеше да е несравнимо повече, отколкото на Луис Ву му беше по силите да направи за нея.

— Мисля си, че ни лъже — обади се Кхмий. — Страда от мания за величие. Защо кукловодите ще допуснат особа с нездрав ум да ги управлява?

— Защото самите те не биха се претрашили да опитат. Рисковано е. Задникът на шефа винаги седи на най-горещия стол. А за кукловодите е напълно благоразумно да изберат най-изтъкнатия от нищожния процент мегаломани, пръквачи се сред расата им. Ако искаш, погледни на нещата от друг ъгъл — всички тези Най-задни са нагледен урок за останалите и им напомнят да не жадуват за власт, защото не е безопасно.

— Значи смяташ, че казва истината?

— Не знам достатъчно, за да твърдя каквото и да било. И да ни лъже, не е ли все едно? Сипа ни.

— Особено теб — сопна се кзинтът. — Държи те чрез жицата. Чудя се как не се срамуваш...

Луис обаче се срамуваше. И се бореше да не позволи на срама да срути окончателно съзнанието му, запокитвайки го в черната бездна на отчаянието. Не виждаше изход от тази кутия — подът, таванът и

стените бяха част от корпус на „Дженеръл продъктс“. И все пак имаше някои дреболии...

— Ако още се чудиш как да се измъкнеш оттук — каза на Кхмий, — предлагам ти тема за размисъл. Ще се подмладиш. Поне за това кукловодът няма да те излъже, защото не би имало смисъл. И какво ще стане после?

— Ще бъда по-гладен. Ще имам повече сили. И ще налитам да се бия. Ти пък помисли над това.

С годините Кхмий бе натрупал доста внушителна маса. Черните „очила“ на кожата около очите му вече сивееха, тук-там по козината му също имаше сиви петна. Но при всяко движение проличаваха яките мускули. Никой по-млад кзинт дори с малко ум в главата не би му се нахвърлил. По-важни обаче бяха белезите. При първото си пътешествие из Пръстенев свят той се бе лишил от окосмяването и дори от горния слой на кожата по половината си тяло. Двадесет и три години по-късно козината се бе възстановила, но растеше на неравни снопчета.

— Това вещество премахва и белезите — напомни Луис. — Козината ти ще стане равна навсякъде. И няма да се виждат никакви бели косми.

— Виж ти, значи ще се разхубавя — изръмжа кзинтът и опашката му проряза въздуха. — Трябва да убия този тревопасен. Белезите са като спомените — ние не се лишаваме от тях.

— И как тогава ще докажеш, че си Кхмий?

Опашката замръзна неподвижно. Кзинтът го зяпна.

— Вярно — продължи спокойно Луис Ву, — мен ме е хванал за жицата. — Не му стана приятно да го изрече на глас, само че не пренебрегваше възможността микрофон да предава думите му. Кукловодът непременно бе предвидил риска от бунт на екипажа. — Теб пък държи чрез твоите харем, земя и привилегии, както и чрез името Кхмий, дадено на един застаряващ герой. А Патриархът може и да не повярва на обясненията ти, ако не носиш кзинтското лекарство за подмладяване и Най-задния не потвърди разказа ти.

— Млъкни!

На Луис всичко изведнъж му дойде в повече. Посегна към драуда и Кхмий замахна; след миг подхвърляше кутията в черно-оранжевата си лапа.

— Както искаш — промърмори човекът и се просна по гръб.
Тъй и тъй не си беше доспал...

— Не мога да проумея защо си станал токоглавец.

— Ами аз... Трябва да разбереш, че... Спомняш ли си последната ни среща?

— Да. Малцина човеци са били канени да посетят Кзин. Тогава обаче ти заслужаваше такава чест.

— Може би. Помниш ли, че ми показа Дома на Патриаршеското минало?

— Разбира се. А ти се опитваше да ми обясниш, че бихме могли да подобрим отношенията между нашите две раси. Трябвало само да пуснем репортерски екип от хора да се разходят с холокамери из музея.

Луис се засмя на спомена.

— Да, така си мислех...

— Аз пък се съмнявах!

Домът на Патриаршеското минало бе се оказал величествена и огромна постройка — колосално, разпростряло се надлъж и нашир здание, съградено от дебели плочи вулканична скала, слети чрез стапяне. Цялото се състоеше от ъгли и ръбове. Имаше и лазерни оръдия, монтирани на четири високи кули. А залите му сякаш нямаха край. Минаха два дни, докато Кхмий и Луис обиколят навсякъде.

Изглеждаше, че официално приетото минало на Патриаршията се простира далеч назад във времето. Луис разгледа дебели бедрени кости от стондат с издълбани в тях ръкохватки. Древните кзинти ги размахвали вместо тояги. Предположи, че някои от оръжията могат да бъдат определени като ръчни оръдия, макар че хората, които биха успели да ги повдигнат от пода, се брояха на пръсти. Имаше посребрена броня с дебелината на врата от банков сейф, също и двуръчна брадва, с която без затруднения ще отсечеш доста наедряла секвоя. И тъкмо когато сподели идеята си тук да дойдат и репортери, се натъкнаха на Харви Мосбауер.

Семейството му било убито и изядено по време на Четвъртата война между кзинтите и хората. Много години след сключването на примирие, които прекарал в маниакално упорита подготовка, Мосбауер кацнал сам — но въоръжен — на Кзин. Гръмнал четирима мъжкари и взривил бомба в харема на Патриарха, преди пазачите да го

убият. Кхмий поясни, че им пречело единствено желанието да запазят кожата на противника непокътната.

— Ха, това ли наричаш „непокътната“?

— Той също се е сражавал. И то как! Имаме записи. Луис, разбери, че ние умеем да почитаме храбрия и могъщ враг...

Чучелото беше така обезобразено, че само след продължително вглеждане можеше да се познае към коя раса е принадлежало съществото. Но стърчеше на висок пиедестал от корпусен метал сред обширно празно пространство в залата. Някой по-тъповат репортер вероятно не би проумял посланието, но Луис го разбра.

— Чудя се дали ще успея да ти обясня — промърмори той двадесет години по-късно, вече жицоглавец, лишен от своя драуд. — Тогава ми стана много драго, че Харви Мосбауер е бил човек.

— Да, спомените са приятно занимание, но в момента обсъждахме твоята токомания — озъби се Кхмий.

— Щастливите хора не свикват с пускането на ток в главата. Нужно е първо да ти сложат контакт в черепа... А през онзи ден наистина ми беше хубаво. И аз се чувствах като герой. Знаеш ли къде беше Харлоприлалар по същото време?

— Къде?

— В лапите на властта. В полицията. Имаха купища въпроси към нея и аз нищичко не можех да сторя. А нали тя беше под моя закрила! Нали тъкмо аз я отведох на Земята със себе си...

— Луис, тя пък те беше хванала за половите жлези. Мога само да се радвам, че самките на кзинтите не са разумни. Ти охотно би направил всичко, което Прил поиска от теб. Нима самата тя не реши, че желае да разгледа човешкия космос?

— Вярно, смятах да я разведа тук-там. Но не успяхме. Кхмий, след като се върнахме с „Далечен изстрел“ и Харлоприлалар, повече не видяхме нито кораба, нито нея. Управниците на Кзин и Земята си поделиха тайната на хипердвигателя. Дори не биваше да споменаваме нищо по темата.

— Да, вторият вид квантов хипердвигател бе засекретен от Патриаршията.

— Същото направиха и Обединените нации. Не ми се вярва да са известили даже правителствата на другите планети от човешкия космос. Внушиха ми недвусмислено да не дрънкам излишно.

Естествено и Пръстенов свят беше част от тайната, защото как бихме могли да стигнем дотам без „Далечен изстрел“? Знаеш ли, това ме подсеща за един въпрос. Как Най-задния възнамерява да се добере до него? От Каньон дотам разстоянието е над двеста светлинни години, а този кораб изминава всяка от тях за три денонощия. Мислиш ли, че е скрил наоколо втори „Далечен изстрел“?

— Не се опитвай да ме разсееш. Попитах те защо си сложи жица в главата?

Кхмий приклепна и ноктите му изскочиха. Вероятно беше рефлекс, неподвластен на съзнанието... а може би не.

— Когато си тръгнах от Кзин, прибрах се у дома. Колкото и да се мъчих, не убедих земната полиция, че трябва да ме пуснат при Прил. Ако бях събрал екипаж до Пръстенов свят, тя щеше да ни е водачка, но... Тандж! Дори не биваше да говоря за това с никого, освен с типове от правителството... и с теб. Ти обаче не се запали от идеята.

— Нима можех да напусна дома си? Притежавах земя, свое име и очаквах деца. Трябва да знаеш, че самките на кзинтите не умеят да се справят сами с живота. Имат нужда от грижи и внимание.

— А какво ще стане сега с тях?

— Най-големият ми син ще управлява моята собственост. Ако отсъствам прекалено дълго, ще ме предизвика на двубой, за да я запази за себе си. Но ако... Луис! Питам те защо стана жицоглавец!

— Защото някакъв кретен ме облъчи с тасп!

— Ъррр?

— Мотаех се из музей в Рио, когато тъп шегаджия реши да ми оправи настроението иззад една колона.

— Но и Несус си носеше тасп на Пръстенов свят, за да ни контролира. Дори го използва срещу двама ни.

— Вярно. Колко присъщо за кукловодите — да контролират чрез приятното! И Най-задния постъпва по същия начин. Ето, виж — управлява дистанционно моя драуд, а на теб даде нова младост. И какъв е резултатът? Ще правим каквото поиска от нас.

— Несус си послужи с таспа срещу мен, но аз не се превърнах в токоман.

— О, и аз не започнах веднага да ламтя за жицата. През цялото време обаче се чувствах скапан, все си мислех за Прил. Чудех се дали да не се отдам на дълга почивка. И преди съм се запилявал сам отвъд

границите на изследваното пространство, докато отново започна да понасям представата за други хора около мен. И докато пак успея да понасям себе си. Само че така щях да изоставя Прил. После кретенът ме прасна с таспа. Не беше кой знае какъв удар, вероятно десетократно по-слаб от този на Несус, но ми напомни! И... стисках зъби още година; сетне отидох да ми сложат контакт в главата.

— Искан ми се да ти го изтръгна от черепа!

— Ще предизвикаш крайно нежелателни странични последици.

— А как попадна в пролома на Бойна глава?

— Може и да съм страдал от мания за преследване, но не забравяй, че Харлоприлалар влезе в полицията и не се появи повече. Аз пък се пристрастявах към жицата, кой знае пред кого щях да изтъря тайната! Предпочетох да избягам. На Каньон е лесно да кацнеш, без никой да те засече.

— Да, от същото се възползва и Най-задния.

— Кхмий, дай ми драуда, остави ме да спя или ме убий. Липсва ми всякакво желание за живот.

— Тогава спи!

ТРЕТА ГЛАВА

ПРИЗРАК СРЕД ЕКИПАЖА

Беше му хубаво да се събуди зареян сред спални плоскости... докато си спомни.

Кхмий ръфаше сурово месо от плешка. На Вундерланд често програмираха синтезаторите на храна да обслужват представители на повече от една раса. Кзинтът се откъсна от яденето, само колкото да отбележи:

— Всичко в кораба като че е направено от хора. Дори корпусът е могъл да бъде купен на който и да е от човешките светове.

Подобно на дете в утроба, Луис висеше в безтегловност със затворени очи и присвити колене. Нямаше как обаче да забрави отново къде е попаднал. Промърмори:

— Стори ми се, че совалката има вид на джинксианско изделие. Разбира се, построена е по поръчка, но на Джинкс. А за леглото си какво ще кажеш? От Кзин ли е?

— Изкуствени влакна. Наглед обаче е от кожата на кзинт. Не се съмнявам, че тези гадости се продават тайно на хора с особено чувство за хумор. Бих изпитал огромно удоволствие да открия производителя...

Луис се пресегна и натисна бутона за изключване на полето; след миг бавно се спусна към пода.

Навън беше нощ — звезди с остър блясък и покрита от кадифен мрак околност. Дори ако някак се докопаха до скафандри, каньонът можеше да е и на обратната страна на планетата. Или пък отвъд черния рид, закриващ част от звездното небе. Как да узнаят?

Видя, че автоматичната кухня има две клавиатури — с надписи на интересик и на „Речта на героите“. Тоалетните пък бяха една срещу друга. Набра закуска, с която се надяваше да подложи на изпитание програмата в синтезатора.

Кзинтът изръмжа:

— Положението ни интересува ли те изобщо?

— Погледни си под краката.

Кхмий прилекна и се вторачи през прозрачния под.

— Тъхъ... ясно. Хипердвигателят е изработен от кукловоди. Значи с този кораб Най-задния е избягал от Флотата на световите!

— Да не забравиш и прехвърлящите дискове. Кукловодите ги поставят само на собствената си планета. А ето че Най-задния ги е използвал, за да стовари при мен наети от него хора.

— Следователно е откраднал кораба и дисковете. Луис, не ми се вярва, че има подкрепата на останалите кукловоди. Може би е добра идея да се доберем до световите им.

— Кхмий, не ти ли хрумна, че тук трябва да има микрофони?

— Нима искаш да си мера думите заради един *тревопасен*?

— Хайде, ще ти угодя! Да обсъдим положението си... — Депресията му се изливаше в мрачен присмех, пък и защо не? Нали неговият драуд беше у Кхмий? — На един откачалко хрумнало да отвлече човек и кзинт. Няма съмнение, че честните кукловоди ще бъдат ужасени от това. Очакваш ли, че ще ни пуснат да хукнем към къщи и да разправим случката на Патриарха, който — уверен съм — прави всичко по силите си да изгради цяла флота от подобия на „Далечен изстрел“? Такива кораби могат да стигнат световите на кукловодите за четири часа. Е, и още три месеца за изравняване на скоростта в нормалното пространство...

— *Достатъчно!*

— Тандж! Ако си искал да разпалиш поредното сражение, имаше още по-сгоден случай! Нали Несус ни разказа как кукловодите са се намесили в наша полза по време на Първата война между хората и кзинтите. Не държа да ми признаеш дали си посмял да споделиш това с някого.

— Настоявам веднага да смениш темата.

— Няма проблем. Само че се сетих нещо... — Понеже най-вероятно разговорът им се записваше, трябваше да си подбира думите внимателно. — В момента аз, ти и Най-задния сме единствените в изследваното пространство, които знаем какво са вършили кукловодите.

— И ако ние с теб изчезнем на Пръстенов свят, Най-задния няма да ни жали вечно? Схванах намека. Но той дори не подозира, че Несус прекали в приказките си пред нас.

„Ще научи, щом си пусне записа — безмълвно отвърна Луис. — Моя грешка.“ Да си мери думите заради един тревопасен, а? Нахвърли се свирепо върху поднесената му от машината закуска.

Избра съставките да са и прости, и трудни — половин грейпфрут, шоколадово суфле, печено на скара бяло месо от моа, кафе „Синята планина на Ямайка“ с бита сметана отгоре. Повечето неща бяха приятни на вкус, само битата сметана му се стори неубедителна. Но какво ли да каже за месото от моа? Един генетик бе възпроизвел отново птицата през двадесет и четвъртия век... или поне твърдеше, че е успял. А сега синтезаторът се бе опитал да повтори резултата от неговите усилия. Е, действително имаше плътността и вкуса на птиче месо.

И изобщо не можеше да се сравни с включената в главата жица.

Бе свикнал да живее с тази депресия през част от времето си. Знаеше, че я изпитва заради сравнението с насладата. Вярваше, че депресията е обичайното състояние на човечеството. Да стане пленник на луд извънземен с незнайни цели не влошаваше с почти нищо състоянието му. Единственият истински ужасен факт в това черно утро беше необходимостта да се откаже от драуда.

Щом свърши, набута мръсните съдове за рециклиране. И попита Кхмий:

— Какво искаш, за да ми върнеш драуда?

Кзинтът изсумтя.

— Че ти какво можеш да предложиш?

— Обещания, скрепени с честната ми дума. И една съвсем прилична домашна пижама.

Опашката на Кхмий проряза въздуха.

— Някога ми беше полезен спътник. В какво ще се превърнеш, ако ти дам драуда? В лигавеща се твар. Не, ще го задържа.

Луис реши да се захване с упражненията си.

При гравитация, наполовина от стандартната, опората на една ръка е сравнително проста работа. Но не и ако са сто поред. После двеста ножични скокове, пръстите на ръцете допират тези на стъпалата...

Кхмий го гледаше с любопитство. По някое време подхвърли:

— Чудя се защо ли Най-задния е загубил почетното си положение.

Луис не отговори. Бе пъхнал краката си под долната спална плоскост и правеше много бавно коремни преси.

— И какво ли се надява да намери в космодрума на ръба? Пръстените за намаляване на ускорението са твърде големи дори за да ги помръдне. Дали не иска да вземе нещо от корабите там?

Луис стана и набра на клавиатурата още две бедрени кости от моа. Изтри мазнината от тях и започна да ги подхвърля, все едно бяха големи бухалки. Едри капки пот сякаш неохотно се стичаха по лицето и тялото му.

Опашката на кзинта се мяташе неспокойно. Големите розови уши се прибраха покрай главата, за да не ги докопа врагът. Кхмий явно се гневеше. Негова си работа.

Кукловодът се появи изведнъж зад непробиваемата стена. Бе променил стила на украса по козината си — просветващи точки вместо опалите... и беше сам. Вторачи се в тях и нареди:

— Луис, включи си драуда!

— В момента нямам тази възможност. — Пусна тежестите на пода и попита: — Къде е Прил?

— Кхмий, дай драуда на Луис!

— Къде е Харлоприлалар?!

Огромна космата ръка стегна гърлото му. Той ритна назад с цялата си сила. Кзинтът само изохка, но намести необичайно внимателно драуда в контакта.

— Пусни ме.

Кхмий го остави на мира и Луис се свлече на пода. Вече се бе досетил, както и кзинтът, разбира се. Чак сега започваше да осъзнава колко е искал да види Прил... да я освободи от земната полиция... не, просто да я види.

— Харлоприлалар е мъртва. Моите агенти са ме измамили. Знаели са, че жената от Пръстенов свят е умряла преди осемнадесет години. Ако остана, за да ги измъкна от скривалищата им, това би могло да ми отнеме още осемнадесет. Или хиляда и осемстотин! Човешкият космос е прекалено обширен. Нека си задържат откраднатите пари.

Луис кимаше усмихнат, макар да знаеше колко ще боли, щом свали драуда. Чу Кхмий да пита:

— Как е умряла?

— Не понесла човешкото лекарство за дълголетие. В Обединените нации вече смятат, че се е различавала значително от хората. Остаряла извънредно бързо. Само година и пет месеца след пристигането си на Земята вече била мъртва.

— Тогава... — проточи Луис. — Още съм бил на Кзин... — Това го озадачи. — Но тя имаше свое лекарство, по-добро и от нашето. Донесохме цял криогенен контейнер, пълен с него.

— Бил е откраднат. Нищо друго не знам.

Откраднат ли? Нали Прил не бе обикаляла по улиците на Земята, та да я оберат обикновени апаши! Учените на Обединените нации може и да са отворили контейнера, за да изследват веществото, но са имали нужда само от един микрограм... Сигурно никога нямаше да научи историята докрай. После са държали приятелката му затворена, за да измъкнат — преди да умре — всичко, което е знаела.

О, как щеше да боли! По-късно.

— Няма защо да се бавим повече. — Кукловодът се настани на тапицираната си скамейка. — Вие ще пътувате в състояние на стазис, за да пестим запасите. Имам допълнителен горивен резервоар, но ще го включим едва преди навлизането в хиперпространството. Така ще стигнем до целта с пълни собствени резервоари. Кхмий, искаш ли да дадеш име на нашия кораб?

— Готвиш се да търсиш слепешката, затова ти е нужно повече гориво? — усъмни се кзинтът.

— Само в космодрума на ръба, никъде другаде. Е, как ще наречеш кораба?

— Назовавам го „Гореща игла на дознанието“.

Луис се усмихна, питайки се дали кукловодът разбра намека. Техният кораб вече носеше името на кзинтски инструмент за изтезания. Устите на Най-задния стиснаха две лостчета и ги дръпнаха едно към друго.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ВСТРАНИ ОТ ЦЕНТЪРА

Луис Ву сякаш се сплеска — внезапно теглото му се удвои. Черният пейзаж на Каньон изчезна. Наоколо вече имаше само звезди, а една от тях, точно под краката му, светеше най-ярко от всички. Най-задния се освободи от предпазните ремъци и стана от пейката. И той се бе променил. В движенията му личеше умора, а за козината си — вече оформена в друг стил — като че не бе полагал грижи отдавна.

Пристрастяването към жицата не притъпяваше мозъчните функции. Луис веднага схвана очевидното — двамата с Кхмий са прекарали две години в стазисно поле, а кукловодът е управлявал сам кораба в хиперпространството. Познатият космос, мехурче с диаметър някакви си четирийсетина светлинни години, трябва да бе останал далеч зад тях. А и „Гореща игла на дознанието“ беше проектирана така, че да я пилотира кукловод от Пиърсън, докато за пътниците му в стазис времето е спряло. Зависят напълно от него — ще ги върне само ако пожелае. Значи повече няма да види други хора, а Харлоприлалар е мъртва заради собственото му нехайство. И ще се почувства ужасяващо самотен, щом драудът бъде изваден от главата му, което сигурно ще се случи скоро.

Но всичко това изобщо не го притесняваше, докато слабичкото напрежение все още гъделичкаше мозъка му...

Не виждаше ярка струя от кораба. Значи „Иглата“ има нереактивни двигатели.

Създателите на „Лъжеца“ бяха ги монтирали върху голямото делтовидно крило. Но когато минаха над повърхността на Пръстенев свят, нещо подобно на изстрел от невероятно мощен лазер изгори всичко извън корпуса. Луис си каза, че Най-задния не би повторил *такава* грешка. Двигателните системи естествено бяха в неуязвимия корпус на „Иглата“.

Кхмий попита кукловода:

— Кога ще можем да кацнем?

— След пет денонощия. Не успях да взема по-съвършени двигатели от Флота на световете. С тези изработени от хора машини не можем да си позволим обратно ускорение над двадесет G. Притеглянето при вас поносимо ли е?

— Малко лек се усещам. На стандартна земна гравитация ли си го нагласил?

— На гравитацията на Пръстенов свят, а тя е 0,992 от земната.

— Остави го както си е. Най-заден, досега не си ни показал никакви уреди. Искам да знам с какво ще изследвам Пръстеновия свят. Кукловодът поумува.

— В совалката си имате телескоп, но не можем да го насочим право надолу. Почакай малко.

Той се обърна към пулта за управление. Едната глава се изви назад, засъска и заръмжа на Речта на героите.

— Говори на интересик — възрази Кхмий. — Искам Луис поне да ни слуша.

Кукловодът се съгласи.

— Приятно ми е да използвам отново който и да е език. Самотата ми омръзна. Ето, имате картина от телескопа на „Иглата“.

Образът се появи под краката на Луис Ву — правоъгълник без отчетливи очертания. В него светилото на Пръстенов свят и околните звезди се уголемиха значително. Луис предпази очите си от слънцето и зашари с поглед. Да, беше си на мястото — кръгла светлосиня нишка, от която се виждаше половината.

Представете си панделка, с каквато опаковат подаръците за Коледа, дълга петнадесет метра, ала широка само два-три сантиметра. Навийте я в кръг на пода и сложете запалена свещ по средата. А сега увеличете мащаба...

Пръстенов свят беше ивица от материал (чиято здравина смущаваше разсъдъка), широка един милион мили, но дълга почти шестстотин милиона. Образуваше кръг с радиус деветдесет и пет милиона мили в чийто център се намираще слънцето. Този пръстен се въртеше със скорост седемстотин и седемдесет мили в секунда, затова на повърхността му центробежното ускорение почти се равняваше на земното притегляне. Незнайните създатели на света бяха покрили вътрешната му повърхност с почва и океани, а над тях имаше атмосфера. За да задържат въздуха, бяха издигнали край ръбовете на

пръстена странични стени, високи по хиляда мили. Е, предполагаше се, че все пак годната за дишане смес се губи малко по малко над стените, но не прекалено бързо. Вътрешен пръстен от двадесет правоъгълника, който би заемал орбитата на Меркурий в Слънчевата система, хвърляше сенки, за да има цикъл от ден и нощ, продължаващ тридесет часа.

Обитаемата повърхност се равняваше на планета с площ шестстотин милиона милиони квадратни мили... или три милиона пъти повече от Земята.

Луис, Говорещия с животни, Несус и Тила Браун бяха пътували почти година из Пръстеновия свят — двеста хиляди мили по ширината му, после обратно към катастрофиралия „Лъжец“. Една пета от ширината на ивицата. Това изобщо не ги правеше познавачи на пръстена. А и би ли могло някое разумно същество да се обяви за такъв познавач?

Поне бяха огледали космодрума от външната страна на едната странична стена. И ако Най-задния казваше истината, този път нямаше да се занимават с нищо повече. Кацат на издатината при космодрума, прибират каквото кукловодът се надява да намери там и се махат. При това бързо! Защото...

Защото нещо веднага се набиваше на очи в правоъгълния образ от телескопа. Светлосинята дъга на Пръстенов свят, твърде далечна, за да се различават подробности, се беше изместила значително от идеалната си кръгова орбита около светилото.

— Тъй и не научихме! — изръмжа Кхмий. — Цяла кзинтска година прекарахме на това творение и не се досетихме. Как е възможно?

— Пръстенов свят — отвърна кукловодът — не е бил изместен по време на предишното ви идване, защото оттогава минаха двадесет и три години.

Луис кимна. Не му се приказваше, за да не се разсейва. Само радостта от жицата го пазеше в момента от собствените му угризения. Най-задния продължи:

— Тази конструкция е неустойчива по плоскостта на въртенето си. Нима не знаехте?

— Не!

— И аз не го знаех — малко унесено промълви Луис, — докато не се върнах на Земята. Тогава си поблъсках главата.

Двамата извънземни се вторачиха в него. Не се бе стремил да привлече вниманието им. Е, какво да се прави...

— Лесно е да се докаже нестабилността на Пръстеновия свят. По оста на въртенето си е устойчив, но не и в плоскостта. Трябва да е имало някакви приспособления, за да задържат светилото винаги там, където му е мястото.

— Но сега е *изместен*!

— Да, каквото и да са сложили, то вече не работи.

Ноктите на Кхмий не успяха да задерат по прозрачния под.

— Значи те ще умрат! Милиарди, десетки милиарди... или дори трилиони? — Кзинтът се извъртя рязко към Луис. — Твоята тъпа усмивка започва да ме изнервя! Ако ти махна драуда, дали няма да станеш по-словоохотлив?

— И така мога да говоря.

— Ами хайде, започвай! Защо Пръстенов свят е неустойчив?

— Защото е невероятно твърд и няма никаква еластичност. Немислимо е да бъде друг при тази страховита скорост на въртене. Побутнеш ли го лекичко, ще продължи да се измества от центъра си. От уравненията направо ще ти настръхне козината. Поиграх си на един компютър и получих резултати, в които не знам дали да вярвам.

— И ние обмисляхме преди време — намеси се Най-задния — дали да не си построим собствен Пръстенов свят, но неустойчивостта е прекалено голяма. Дори един силен протуберанс от слънцето би нарушил равновесието на конструкцията. А пет години по-късно тя ще се отърка в светилото...

— Стигнах до същия извод — потвърди Луис. — Сигурно точно това се е случило.

Ноктите на Кхмий пак изскърцаха по пода.

— Ами спомагателните двигатели за корекции на орбитата?! Конструкторите на Пръстеновия свят не може да не са ги предвидили!

— Сигурно е така. Знаем поне, че са имали Бусардови правоточни двигатели. Използвали са ги в междузвездните си кораби. Е, да, ако по външния периметър на пръстена има достатъчно на брой големи правоточни двигатели, биха могли да го задържат в кръгова

орбита. И да използват за термоядрен синтез водорода в слънчевия вятър. Май никога не би им свършило горивото.

— Не видяхме нищо подобно. Помисли само с какви размери би трябвало да са тези двигатели!

Луис се закиска.

— Кое може да е голямо в сравнение със самия Пръстенев свят? Просто не сме ги забелязали.

Не му хареса обаче как Кхмий се надвеси над него с изскочили нокти.

— Толкова лековато ли приемаш нещата? На този свят сигурно има достатъчно жители, за да населят хиляди пъти подред всички известни ни планети! И онези, които срещаме, са по-близки като раса на теб, отколкото на мен.

— Я опитай да си припомниш, че си жесток, безмилостен хищник! Виж какво, ще се притеснявам достатъчно, но след като Най-задния ми изключи драуда. Няма обаче да умра от ужас, защото дотогава ще съм свикнал поне мъничко с положението. Ти способен ли си да измислиш с какво да им помогнем? *Нещичко* хрумва ли ти, а?

Кзинтът му обърна гръб.

— Най-заден, колко време им остава?

— Ще се опитам да пресметна.

След малко кукловодът изтупурка към прозрачната област.

— Пръстенев свят ще се отърка в светилото си след година и пет месеца. Допускам, че ще се разпадне. Като знам скоростта му на въртене, очаквам парчетата да се разлетят в междузвездното пространство.

— Правоъгълниците от вътрешния пръстен... — измънка на себе си Луис.

— Какво? А, да... Вярно, те ще се блъснат във външния пръстен преди слънцето. Въпреки това имаме поне една година. Ще ни стигне — отсъди безстрастно Най-задния. — Няма изобщо да слизаме на обитаемата повърхност. Вашата експедиция е проучила издатината с космодрума от няколко десетки хиляди мили, без антиметеоритната защита да ви обстреля. Убеден съм, че космодрумът е изоставен. Ще можем да кацнем безопасно.

— Какво се надяваш да намериш? — попита Кхмий.

— Учудвам се, че още не сте си спомнили. — Кукловодът се обърна към пулта за управление. — Луис, дадох ти достатъчно време.
— Чакай!...
Носещият блаженство ток в мозъка му спря.

ПЕТА ГЛАВА

АБСТИНЕНТЕН СИНДРОМ

Слънцето беше далеч от центъра на кръга. Луис прецени на око, че е на около седемдесет милиона мили от близката страна, значи — на сто и двадесет милиона от далечната. Близката страна се облъчваше три пъти по-силно, а едно пълно завъртане отнемаше седем и половина тридесетчасови денонощия... Вече имаше климатични смущения. Растенията, които не можеха да понесат промените, умираха. И животните. И хората.

Най-задния си бе свършил работата с телескопа. Сега мъчеше компютъра зад плътната зелена стена. Луис се зачуди какво ли още е скрито в недостъпната за погледите им част от кораба.

Жицоманът наблюдаваше през стената как кукловодът човърка неговия драуд. Мислеше си за смъртта в смразяващи ума мащаби, за смъртта като негова съвсем лична участ, както и за смъртта на извънземни, които следяха колко ток получава мозъкът му.

Плоските глави се издигаха, после се гмуркаха и докосваха малката черна кутия, сякаш вкусваха гозба със съмнителни качества. Дългите езици и чувствителните устни опипваха вътрешността. След няколко минути Най-задния бе пренастроил брояча за тридесетчасово денонощие и намалил наполовина напрежението.

Следващият ден беше изпълнен с чиста радост, несмущавана от разсъдъка; нищо не можеше да го обезпокои, но... така и не успяваше да определи какво точно го яде отвътре. Токът спря твърде рано вечерта и депресията го обгърна като кафеникав смог.

После Кхмий се наведе над Луис Ву, отдели драуда от главата му и го постави върху прехвърлящия диск, за да се озове в пилотската кабина. И за да бъде пренастроен отново.

Луис изпищя и скочи. Изпълни бързо по широкия гръб на кзинта, хващайки се за козината, и се опита да му откъсне ушите. Кхмий се извъртя. Човекът напразно се мъчеше да се вкопчи в изпънатото космато ръчище, което го запрати в отсрещната стена. Доста зашеметен, с кървяща мишница, Луис се обърна, за да нападне отново.

Съвсем навреме, за да види как кзинтът скача върху прехвърлящия диск в мига, когато едната уста на Най-задния задейства устройството.

Кхмий клечеше върху черния кръг с много опасен и... глуповат вид.

Кукловодът го изгледа.

— Тези дискове няма да пренесат нищо с твоята телесна маса. Нима ме смяташ за такъв идиот, че да допусна кзинт в пилотската си кабина?

— Че защо пък не? — изръмжа Кхмий. — Колко ум се иска да издебнеш едно тревопасно?

Подритна драуда на Луис и се затътри към водното си легло.

Операция за отвличане на вниманието. Искаше да докара спътника си до безумна ярост, за да разсее за миг кукловода.

— Когато следващия път пренастроя драуда — каза Най-задния, — ще го направя малко преди да си пуснеш напрежението. Това би ли те направило по-щастлив?

— Тандж! Знаеш добре, че предпочитам да е така!

Луис стискаше конвулсивно устройството. Беше изключено, разбира се — чак докато броячът го задейства отново.

— Продължителността на живота ви — започна да го увещава кукловодът — е почти колкото нашата. А затруднението ти е съвсем временно. Ще бъдеш приказно богат! В космическите апарати на Пръстенев свят е било използвано евтино преобразуване на елементи. По същия начин трябва да са изградили и самата конструкция!

Луис вдигна глава и го зяпна стреснато.

— Как ми се иска да знаех предварително — унесено продължи Най-задния — масата и размерите на машината... Корабите на пръстеновите създатели са огромни. Е, не се налага да пренесем самата машина. Холограмата, получена с дълбоко сканиране, както и заснетата в действие машина ще убедят бившите ми подчинени. По-късно можем и да пратим кораб с корпус четвърти размер, за да я прибере.

Извънземният едва ли очакваше някакъв смислен отговор от човек, изпаднал в тежък абстинентен синдром заради спряната жица. Луис следеше изпод вежди Кхмий, за да види как той ще се справи с

положението. Кзинтът наистина беше достоен за възхищение. Вцепени се само за миг, после попита невъзмутимо:

— Как се стигна до лишаването ти от власт?

— Обяснението ще ми отнеме много време.

— Хм, след навлизането в системата на Пръстенев свят трябва да изминем единадесет милиарда мили в нормалното пространство, а скоростта ни е петдесет и две хиляди мили в секунда и ще намалява непрекъснато. Няма и денонощия, откакто се движим с обратно ускорение. Значи разполагаме с предостатъчно време.

— Прав си, пък и не очакваме други смислени занимания. И тъй, трябва да знаете, че при нас фракциите на консерваторите и експериментаторите съществуват отдавна. Обикновено управляват консерваторите. Но когато планетата ни пострада от злоупотреба с енергия в промишлени мащаби, експериментаторите я преместиха към кометната ареола на нашата звездна система. Друг експериментаторски режим промени и насели с живот първите две селскостопански планети. По-късен режим на същата фракция премести навътре в системата още две планети с подобна цел; дотогава те бяха спътници на далечни ледени гиганти...

Кхмий бе спечелил отсрочка, за да потисне вълнението си и да обмисли какво да каже. Браво на него! Може би още навремето е заслужавал напълно поста си на Говорещ с животни, младши посланик при човечеството.

— ...вършим необходимото, а после ни сменят. Такъв е принципът. Експериментаторите поеха властта, когато нашите сонди откриха Кзинтската империя. Доколкото си спомням, Несус е споделил с вас как постъпихме тогава.

— Помогнали сте на хората. — Кхмий беше странно невъзмутим. Луис би предположил, че в този момент ще започне да дере стените. — В Четирите войни с човечеството са загинали четири поколения от най-могъщите ни бойци, а по-кротките сред нас са получили възможност да се възпроизвеждат и умножават.

— Надявахме се да развиете способността за мирно общуване с другите раси. Освен това моята фракция създаде търговска империя във вашия район от космоса. Но въпреки успехите си губехме влияние в своя свят. После открихме, че ядрото на галактиката ни е избухнало. Ударната вълна щеше да ни застигне след двадесет хиляди години. И

нашата фракция остана на власт, за да организира преселението чрез Флота на световите.

— Имали сте късмет. И все пак накрая са те махнали.

— Да...

— Защо?

Кукловодът не отговори веднага.

— Някои от моите решения не се радваха на популярност. Намесих се в съдбата на хората и кзинтите. А вие научихте тайната ни — как повлияхме за промяна в законите за раждаемостта на Земята, за да поощрим появата на повече хора с късмет. А и как по време на Първата война започнахме програма за насаждане на повече разсъдливост у кзинтите. Моят предшественик създаде „Дженеръл продъктс“ — междузвездната търговска империя. За него започнаха да казват, че е превърнал безумието в добродетел, защото само най-лудите измежду нас биха рискували живота си при полети в космоса. Когато организирах вашата експедиция до Пръстенев свят, нарекоха безумец и мен — контактът с толкова авангардни технологии криел прекалени рискове. Но не биваше да извързваме гръб от опасността!

— И решиха да те свалят.

— Може да са търсили... удобно оправдание. — Кукловодът крачеше неспокойно из пилотската кабина. — Знаете, че се съгласих да приема Несус за свой партньор, ако се завърне от Пръстеновия свят. Той самият настояваше непреклонно. Завърна се и се съвкупихме. После го правихме пак, но вече от любов. Несус беше луд, а се знае, че и Най-задните често са били луди. Е, накрая ме лишиха от власт.

Луис се намеси неочаквано:

— Кой от вас е мъжкарят?

— Не разбирам защо не си попитал Несус за това. Но пък той не би ти казал... Понякога е много свенлив. Луис, имаме два вида мъжкари. Моят вид влага спермата си в тялото на женската, а видът на Несус — яйцеклетката си, с почти същия орган като нашите.

— Нима следващото поколение взема гени от трима различни родители? — учуди се кзинтът.

— О, не, само от двама. Женската не предава гените си. Всъщност женските се чифтосват помежду си по съвсем друг начин, за да създадат себеподобни. Не е съвсем точно да се каже, че са от нашата раса, обаче сме били в симбиоза с тях през цялата си история.

Луис трепна. Значи кукловодите се размножаваха като паразити — потомството им само използваше плътта на невинния носител. Несус с пълно основание бе отказал да говори за половите особености на расата си. Ама че гадост...

— Но аз бях прав! — продължаваше Най-задния. — Особено в решението си да пратя експедиция до Пръстенев свят. И ще докажа правотата си! Остават пет денонощия, докато намалим достатъчно скоростта, после най-много десет в космодрума върху издатината, накрая още пет, за да достигнем точка, в която да включим хипердвигателя. Изобщо не се налага да кацаме на обитаемата повърхност. Харлоприлалар е казала на Несус, че корабите на Пръстенев свят са носили олово — за пестене на обем — което е било преобразувано във въздух, вода и гориво по време на полета. Консервативно управление не би могло да се справи с последиците от придобиването на такава технология. Ще бъдат принудени да ме върнат на поста ми!

Лишен от насладата на жицата, Луис не изпита желание да се засмее. И все пак му беше весело, макар и по особен начин, защото всичко бе започнало заради негова грешка.

На другата сутрин извънземните отново намалиха напрежението в драуда наполовина и повече не го човъркаха. Разликата не би трябвало да се усеща чак толкова болезнено. С включена жица в главата Луис пак изпитваше удоволствие. Но от години бе свикнал и с депресията, която настъпваше, щом броячът прекъсне насладата. Жадуваше за следващото включване. Периодите на депресия вече му се отразяваха по-зле. Двамата му спътници можеха по всяко време отново да му орежат порцията... а и да не го стореха, беше принуден да се откаже от пристрастяването.

Нямаше представа за какво си говореха те през следващите четири дни. Стараеше се да остави в своя свят само екстаза на жицата. Спомняше си смътно, че извикваха холограми от паметта на компютъра. Мяркаха се лицата на обитатели на Пръстеновия свят. Дребосъците — целите покрити със златиста козина (но един от тях — жрец, я бе обръснал по тялото си). Огромна телена скулптура в небесния замък (сплеснат нос, плешива глава, устни като рана от нож). Харлоприлалар (може би от същата раса). Търсача — скитникът, взел под закрилата си Тила Браун (мъж с почти човешки вид, но мускулист

като джинксианец и безбрад). Имаше градове, сринати от времето или пък смазани от срутилите се сгради, когато захранването спряло. Последваха холограми от доближаването на „Лъжеца“ до засенчваща плоскост, после град, потънал в облаци дим заради паднала небесна нишка.

Слънцето се уголемяваше от точица до черно кръгче с ярък периметър. Предпазните системи на „Иглата“ не му позволяваха да ослепи пътниците. Синият ореол около светилото растеше.

В сънищата си Луис се връщаше на Пръстенев свят. В големия плаващ над повърхността затвор той отново висеше с главата надолу под изгорения си въздушен велосипед — на трийсетина метра от твърдия под, осеян с костите на предишни пленници. Гласът на Несус блъскаше в ушите му, обещавайки спасение, което все не успяваше да дочака.

Когато беше буден, се разтушаваше с привичния дневен ритъм... докато четвъртата вечер позяпа малко вечерята си, изхвърли я в люка за преработка, после набра само хляб и няколко вида сирене. Цели четири дни минаха, докато се сети, че земните копои не могат да го спипат тук. Спокойно можеше пак да си хапва сирене!

„Кое е хубаво в живота, ако не броим жицата? — питаше се той. — Сиренето. Спалните плоскости. Любовта (в момента недостъпна). Дивашките шарки по кожата. Свободата, благополучието, самоуважението. Победата, ако я сравниш с възможността за поражение. Тандж! Почти съм забравил дори да мисля за тези неща, а и всичките ги загубих. Особено свободата, благополучието и самоуважението. С мъничко търпение мога да направя първата крачка. И... кое още е хубаво? Бренди в кафето. Както и филмите.“

Преди двадесет и три години Говорещия с животни бе доближил космическия кораб „Лъжеца“ до ръба на Пръстенев свят. Сега Кхмий и Най-задния преглеждаха записите от онзи полет.

От толкова нищожно разстояние пръстенът изглеждаше като множество прави линии, сливащи се някъде в безкрая. После обръчите на спирачната система за кораби сякаш налитаха към камерата, отново и отново, във видимия спектър, в инфрачервено, ултравиолетово, накрая и с дълбоко сканиране. Или пък пълзяха през екрана забавено — огромни еднакви електромагнити.

А Луис Ву изгледа всичките осем часа на фентъзи сагата „Земята на върколаците“, напивайки се зверски. Бренди в кафето, бренди с газирана вода, само бренди... Гледаше филм, а не мултисензорен запис — играеха истински актьори и зрелището въздействаше само върху две от човешките сетива. Така още повече се отдалечаваше от действителността.

По едно време му хрумна да въвлече Кхмий в спор на тема как Саберхаген влита в художествения замисъл невъобразимите си зрителни ефекти. Все още будната у него частица здравомислие го накара тутакси да се откаже. Не смееше да говори пиан с кзинта. „Кукловодът е скрил в стените ушенца, хубави ушенца...“

Пръстенът свят ставаше все по-голям.

Две денонощия изглеждаше като фино изрязан син пръстен — тесен, дори привидно крехък, изместен спрямо слънцето си, заедно с което полека растеше на екрана. Появиха се първите по-едри детайли. Вътрешният кръг, съставен от засенчващите плоскости. После вече се забелязваше и стената над ръба. Беше висока някакви си хиляда мили, но постепенно започна да закрива част от повърхността. На петата вечер „Гореща игла на дознанието“ бе намалил сериозно скоростта си и страничната стена се виждаше като широка черна ивица сред звездите.

Луис не си бе сложил драуда. Този ден се насили да пропусне. Едва след това Най-задния го осведоми, че нямало да му включи жицата, докато не се убеди, че са кацнали невредими. Той само сви рамене. Малко оставаше...

— Има слънчеви изригвания — рече кукловодът.

Луис погледна. Защитните системи заличаваха образа на светилото. Виждаше се само короната му от плазма — кръг от пламък около черен диск.

— Дай някакво изображение все пак — промърмори човекът.

Звездата се появи затъмнена и увеличена в правоъгълния екран. Беше по-малка и хладна в сравнение със земното Слънце, макар и незначително. Не се виждаха никакви петна освен необичайно ярката кръпка точно в средата.

— Гледната ни точка е неблагоприятна — отбеляза Най-задния. — Протуберансът е насочен право към нас.

— Може би звездата е станала нестабилна отскоро — предположи Кхмий. — Това би обяснило защо Пръстенът свят се е изместил именно сега.

— Съществува и такава вероятност. В записите на „Лъжеца“ е отбелязано слънчево изригване само по време на доближаването ви към системата, иначе през онази година светилото е било спокойно. — Двете глави на кукловода надвиснаха над пулта. — Странно. Магнитните характеристики...

Черният диск потъна зад ръба на черната странична стена.

— ...на тази звезда са твърде особени.

— Ами върни се да огледаш по-подробно — посъветва го Луис.

— Нашата задача не предвижда събирането на случайна информация.

— Не си ли любопитен?

— Не съм.

На разстояние по-малко от десет хиляди мили страничната стена изглеждаше идеално права. Мракът и скоростта заличаваха всякакви подробности. Кукловодът бе настроил екрана на телескопа на инфрачервения спектър, но от него почти нямаше полза... или все пак имаше? По основата на стената се забелязваха триъгълни сенки — похладни петна с височина тридесет до четиридесет мили. Сякаш нещо от вътрешната ѝ страна отблъскваше излъчването на светилото. После от ляво на дясно се появи по-тъмна, студена линия. Кхмий попита учтиво:

— Ние ще кацнем ли, или само ще се реем отстрани?

— Засега се реем, за да преценя положението.

— Е, ти си дошъл да търсиш съкровище. Ако желаеш, можеш да си тръгнеш и без него.

Най-задния явно се безпокоеше. Краката му стискаха пилотската пейка, по гърба му играеха мускули. А кзинтът беше невъзмутим, дори имаше самодоволен вид. Той добави:

— Несус не пилотираше сам, реши да отстъпи тази работа на кзинт. Знаеше, че в някои обстоятелства може да се поддаде на неукротим страх. Ти обаче не си позволяваш това. Автоматиката на „Иглата“ ще успее ли да осъществи кацане, докато се криеш в стазис?

— Компютърът няма да се справи, ако възникне нещо извънредно. Не съм предвидил такива обрати.

— Е, тогава ще трябва да кацнеш сам. Хайде, Най-заден, не се помайвай!

Носът на „Иглата“ се завъртя, корабът започна да се ускорява.

Минаха два часа, докато достигне скоростта на въртене на Пръстенов свят — седемстотин и седемдесет мили в секунда. Дотогава край тях прелетяха стотици хиляди мили от тъмната линия. Кукловодът доближаваше конструкцията, но толкова бавно, че Луис се зачуди дали няма да се откаже в последния момент. Самият той наблюдаваше, без да изпитва нетърпение. Бе се отскубнал от насладата на жицата по свое желание. Нищо не можеше да се сравни по значение с този факт.

Но защо ли и Кхмий беше толкова спокоен? Дали му влияеше завръщащата се младост? Човек, навършил първия си век, лесно би си въобразил, че има цяла вечност пред себе си и времето ще му стигне за всичко. Дали и един кзинт реагираше по същия начин на подмладяването? Или... все пак беше достатъчно опитен дипломат. Вероятно умееше да крие чувствата си.

Корабът уравниосяваше положението си с долните спомагателни двигатели. Тягата, създаваща притегляне почти колкото земното, му позволяваше да следва извивката на Пръстеновия свят. Иначе „Иглата“ щеше да отлети в междузвездното пространство. Луис гледаше как главите на кукловода се стрелкат и извиват, за да следят датчиците и екраните. За човека показанията бяха напълно неразбираеми.

Тъмната линия вече се виждаше като поредица раздалечени обръчи с диаметър сто мили. По време на първата експедиция бяха открили стар запис, в който корабите се разполагаха на петдесет мили от страничната стена, за да бъдат поети от пръстените и ускорени до параметрите на въртене на гигантската конструкция. Накрая кацаха лесно на издатината, където се намираще космодрумът.

Наляво и надясно черната стена изтъняваше и се свиваше до редица от точки. Вече бяха само на няколко хиляди мили от нея. Най-задния завъртя кораба и той се понесе край линейния ускорител. Стотици хиляди мили обръчи... Но пък и някогашните обитатели на този свят не бяха разполагали с генератори на изкуствена гравитация. Техните звездолети и екипажите им не биха понесли големи претоварвания при ускорението.

— Обръчите са изключени. Дори не откривам работещи сензори за засичане на доближаващи се кораби — съобщи едната глава, извита за секунди към тях, после пак побърза да се заеме с работата си.

Стигнаха и до космодрума.

Простираше се на седемдесет мили. Имаше високи кранове с изящно закръглени извивки, обли здания, ниски и широки товарни машини. Виждаха се и кораби — четири тъпоноси цилиндъра, три от тях очевидно повредени, с изтърбушени корпуси.

— Дано си се сетил за осветлението — подхвърли Кхмий.

— Още не искам да ме забележат.

— А откриваш ли изобщо признаци, че тук има някой? Нима ще се престашиш да кацнеш без светлини?

— И на двата ти въпроса отговорът е не.

След миг от носа на „Иглата“ се проточи лъчът на прожектор. Беше толкова мощен, при нужда сигурно можеше да послужи и за оръжие.

Корабите бяха огромни. Един отворен люк приличаше на точица върху корпуса. В лъча проблясваха хиляди илюминатори, досущ като захарни зрънца върху козунак. Единият звездолет изглеждаше непокътнат. Другите бяха изкормени и разграбени в различна степен. Вътрешността им зееше открита за вакуума и очите на пришълците.

— Нищо не ни напада, не изпращат и предупреждения — отбеляза кукловодът. — Температурата на сградите и машините е същата като тази на корабите и издатината — минус 174 градуса по абсолютната скала. Това място е изоставено отдавна.

Около средата на невредимия кораб се увиваха два дебели тороида с цвят на мед. Наглед заемаха поне една трета от масата му. Луис ги посочи.

— Вероятно са генераторите на правоточния двигател. Някога изучавах историята на космическите апарати. Бусардовият правоточен двигател създава електромагнитно поле, за да привлича водорода в междузвездното пространство и да го насочва в зоната за термоядрен синтез. Така запасите от гориво са практически неизчерпаеми. Само че в такива кораби са задължителни и горивните резервоари за ракетния двигател при ниски скорости, недостатъчни за събирането на водород. Ето ги.

В два от разнебитените летателни съдове резервоарите се виждаха. А и на трите липсваха тороидите. Това озадачи Луис. Е, в Бусардовите двигатели се използваша магнитни монополи, за които поне можеше да се намерят множество полезни приложения.

Друго обаче безпокоеше Най-задния.

— Резервоари за оловото? Защо просто не го нанесат върху корпуса, за да бъде допълнителна защита, преди да го преобразуват в гориво?

Луис си замълча. В корабите не бе имало никакво олово.

— Важно е винаги да им е подръка — намеси се Кхмий.

— Може би им се е налагало да участват в сражения. При попадение оловото просто е щяло да се изпари от корпуса, а звездолетът би останал без гориво. Най-заден, хайде да кацаме и после ще потърсим отговорите в здравия кораб.

„Иглата“ още висеше над космодрума.

— Лесно ще се махнем при нужда — додаде кзинтът. — Отблъскваме се и изключваме спомагателните двигатели. Отнасяме се в пространството, включваме хипердвигателя и сме в пълна безопасност.

„Иглата“ докосна издатината. Кукловодът нареди:

— Стъпете върху прехвърлящите дискове.

Кхмий го послуша веднага. Е, не се кискаше, но ясно се чуваше как мърка, преди да изчезне. Луис го последва и се озова другаде.

ШЕСТА ГЛАВА

ЧУЙ СЕГА КАКЪВ Е ПЛАНЪТ...

Помещението му се стори познато. Никога не бе виждал съвсем същото, но приличаше на пилотската кабина в който и да е междупланетен апарат. Неизбежно бе да има изкуствена гравитация, компютър, контролен пулт на главния и спомагателните двигатели, детектор на плътни тела. Трите регулиращи се кресла притежаваха система от предпазни ремъци, вградено управление на основните функции на кораба, устройства за уриниране и за подаване на храна и вода. Едното кресло се отличаваше от другите само по размерите си. Луис си каза, че може да пилотира совалката и със затворени очи.

Над разположените в полукръг екрани и циферблати панорамен илюминатор обикаляше корпуса. През него видя как „Иглата“ се отдалечава нагоре, а мястото за совалката зее празно.

Кхмий оглеждаше по-големичките превключватели и регулатори, разположени на пулта пред неговото кресло.

— Имаме и оръжия — съобщи кротко той след малко. Един екран примигна, после в него се показа глава на кукловод.

— Слезте долу и ще намерите екипировката си за работа във вакуум.

Стъпалата се оказаха ниски и широки, пригодени към крачките на кзинта. „Долу“ беше още по-обширно — жилищен отсек с водно легло и спални плоскости, както и същата роботизирана кухня като в килията им на кораба. Не бе пропуснат и автолечителят, достатъчно голям, за да побере туловището на Кхмий. Някога Луис се бе позанимавал с експериментална хирургия. Чудеше се дали Най-задния не е изровил и този факт.

Кзинтът проверяваше какво има зад различните вратички и люкове, накрая стигна и до вакуумната екипировка. Нахлузи нещо, приличащо на небрежно скърпени прозрачни балони. Вече се наежваше от нетърпение.

— Луис, пригответи се!

Човекът се вмъкна в целия скафандър, прилепващ към тялото, сложи си шлем като кръгъл аквариум и прикачи хранващата раница. Всичко беше стандартно. Скафандърът използваше отделената пот, за да позволи на тялото да се охлажда само. Луис добави отгоре изолационен гащеризон със сребристо покритие. Навън щеше да е доста студеничко.

Въздушният шлюз беше предназначен да побира трима. Мислено одобри предвидливостта на кукловода, защото нищо чудно да се случеше така, че да нямат време за прибиране един по един. Най-задния не очакваше извънредни ситуации и въпреки това не бе пропуснал да се подготви за тях. С изсмукването на въздуха гръдният кош на Луис като че се разшири по принуда. Веднага си затегна „пояса“ — широка еластична лента, която помагаше при издишването.

Кхмий едва дочака отварянето на люка и закрачи бодро в мрака. Луис го последва с комплект инструменти в ръка.

Илюзията за пълна свобода опияняваше, значи беше опасна. Напомни си, че съобщителната система на скафандрите не е недостъпна за Най-задния. С кзинта трябваше да обсъдят някои неща, и то скоро, но без кукловодът да ги чуе.

Пропорциите на всичко наоколо му се виждаха някак сбъркани. Полуразглобените кораби просто бяха твърде големи, а хоризонтът — прекалено наблизко и рязко открит. Привидно безкрайна черна стена прерязваше на две осеяния със звезди небосвод. А във вакуума силуетите и на най-далечните тела оставаха отчетливи, ако ще да се намираха на стотици хиляди мили.

Най-близкият кораб на Пръстенов свят — невредимият, се виждаше сякаш само на половин миля от тях двамата. Естествено, разстоянието се оказа поне двойно по-дълго. И предишния път Луис все не успяваше да нагласи възприятията си за тукашните мащаби.

Стигна леко задъхан до подножието на великанското туловище. Откри ескалатор, вграден в един от стабилизаторите. Както можеше да се очаква, древната машинария не работеше. Трябваше да се катери.

Кхмий се мъчеше с контролното табло на огромен въздушен шлюз. Обърна се да вземе клещи от куфарчето, което Луис носеше.

— Засега предпочитам да не разбиваме и прогаряме врати. Тук все още има хранване.

Изтръгна капака и започна да ровичка. Външният люк се отвори, а вътрешният се плъзна встрани и откри тъмен вакуум. Кзинтът включи лазерното си фенерче.

Луис почувства леко стъписване. Корабът сигурно бе носил екипаж, достатъчен за населването на някое градче. В такова чудо беше лесно да се загубят.

— Трябва да навлезем в тунелите за достъп до инсталациите — предложи той. — Ще ми се да напълним всичко с въздух. Само че с този шлем на главата си ти едва ли би се проврял през някои места, проектирани за хора.

Тръгнаха по коридор, следващ извивката на корпуса. Имаше врати, през които и Луис трудно би минал, без да се навежда. Отваряше по някоя и оглеждаше малките каюти с койки и сгъваеми кресла. Предположи, че са били обитавани от хуманоиди с неговия ръст или още по-дребни.

— Бих казал, че народът на Харлоприлалар е построил тези кораби.

— Това вече го знаехме — изсумтя Кхмий. — Нейните хора са построили и целия Пръстенев свят.

— А, няма такова нещо. Чудех се дори дали сами са създали корабите, или са ги наследили от други...

Гласът на Най-задния се разнесе в шлемовете им:

— Луис, Харлоприлалар е твърдяла пред вас, че именно нейната раса е построила Пръстенев свят. Според теб излъгала ли е?

— Да.

— Защо си толкова уверен?

Защото бе излъгала за какво ли не още... Но не изрече това на глас естествено.

— Въпрос на стил. Знаем обаче, че поне градовете са тяхно творение. Всички онези левитиращи здания подхождат на същества, жадуващи да изтъкнат богатството и могъществото си. Помниш ли небесния замък — реещата се сграда със залата, в която имаше карта? Трябва да си я видял на записите, с които се върна Несус.

— Прегледах ги внимателно — потвърди кукловодът.

— Там дори открихме трон върху подиум и нечий скулптурен портрет от тел, в който би се побрала цяла къща! Ако си способен да

сътвориш Пръстеновия свят, за какво ти е замък? Не ми се вярва... всъщност никога и не съм го вярвал.

— Кхмий, а ти какво мислиш?

— Разумно е да приемаме преценката на Луис за неща, свързани с човешките чудатости.

Свиха надясно по радиален коридор, водещ към централната ос на кораба. Тук имаше още каюти. Луис реши да разгледа подробно една от тях. Скафандърът му се стори особено интересен. Висеше на стената като ловен трофей, с отворени докрай ципове. Лесен за обличане при пробив в обшивката на звездолета.

Кзинтът не криеше нетърпението си, докато той внимателно манипулираше със скафандъра. Накрая отстъпи към отсрещната стена, за да огледа резултата от усилията си.

Местата за лактите, коленете и раменете се издуха като пъпеши, ръкавиците заприличаха на огромни юмруци, стиснали пълни шепи лешници. Лицевата част на шлема изпъкваше напред, а под нея бяха гнездата за подаване на енергия и въздух.

— Е, разбра ли нещо? — изръмжа Кхмий.

— Не съм сигурен. Нужни са още доказателства. Да вървим.

— Какво се опитваш да докажеш?

— Май вече знам кои са създателите на Пръстенов свят... а и защо местните жители толкова приличат на хората. Но с каква цел са сътворили нещо, което не са били в състояние да опазят? Не виждам смисъла...

— Искаш ли да поговорим за това?

— А, още не. Хайде, да продължаваме нататък!

Щом стигнаха до централната ос, очевидно им провървя. Там се събираха шест радиални коридора, а отвесно разположена тръба със спирална стълба водеше нагоре и надолу. Натъкнаха се на схеми, изпъстрени с малки, но извънредно ясни пиктограми.

— Колко удобно! — възкликна Луис. — Все едно за нас са ги правили.

— Езиците се променят — отбеляза кзинтът. — Тази раса се е носела по ветровете на относителността, може би дори се е случвало в екипажа да има хора, чиито рождени дати са се разминавали с векове. Значи са имали нужда от такива улеснения! И ние сме поддържали

целостта на империята си по подобен начин преди Четирите войни с хората. Само че тук не виждам никакви оръжейни системи...

— Да, нищо не пазеше и космодрума. Е, поне нищо набиващо се на очи. — Показалецът на Луис се плъзгаше по схемите. — Кухня, болница, жилищен отсек... Аха, ние сме в жилищния отсек. Цели три центъра за управление! Това вече е прекалено.

— Един за Бусардовия двигател при полет в междузвездното пространство. Втори за синтезния двигател и маневрите в планетни системи, може би и за оръжията, ако изобщо ги има. Третият е за животоподдържащите системи — виж, със стрелки е показан вятър, духащ по коридорите.

— Не би ли трябвало да са използвали за двигател преобразувателя на материята? — обади се с недоумение в гласа Найзадния.

— Не е задължително. Пък и съпътстващата радиация би била прекалено мощна, за да го включват в обитаеми системи — небрежно напомни Луис. — А, ето ги тунелите за достъп! Тези са към... електромагнитния генератор, тези — към синтезния двигател. Първо обаче ще се заемем с животоподдържащите системи. Две нива понагоре, после натам...

Контролната зала беше възтесничка — тапицирана полукръгла пейка пред три стени, заети от датчици и превключватели. Сензор в рамката на вратата накара стените да светнат в жълтеникаво-бяло, грейнаха и пултовете. Естествено нищо не им се разбираше. Пиктограмите обаче указваха кое контролира забавленията, гравитацията, водоснабдяването, преработката на отпадъците, храната и въздуха.

Луис започна да натиска превключвателите поред, като разчиташе, че най-използваните трябва да са най-големи и лесни за достигане от пейката. Спря, когато чу свистене.

На датчика за външното налягане в шлема му започнаха да се сменят нарастващи числа.

Оказа се, че атмосферата в кораба е с ниско налягане, но пък съдържа цели 40 процента кислород. Макар и малко, влага също не липсваше. Уредите не откриваха вредни вещества във въздуха.

Кхмий вече смъкваше скафандъра си. Луис свали шлема, откачи хранващата раница и се освободи от двата предпазващи го стоя с

наглед ненужна припряност. Подуши въздуха в залата — суховат и с лек дъх на застояло.

— Да започнем — предложи кзинтът — с тунелите за достъп до системите за подаване на гориво. Аз ли да вървя отпред?

— Нямам нищо против.

С неудоволствие чу в гласа си напрежението, което уж се опитваше да не проявява. Дано има късмет и Най-задния не е с толкова остър слух. Малко оставаше... Втурна се след оранжевия гръб на Кхмий.

Свърнаха по радиален коридор, затичаха се към централната тръба, изтрополиха надолу по стъпалата и една голяма космата лапа го придърпа в закътана ниша.

— Трябва да си поприказваме! — избоботи кзинтът.

— Ъхъ, крайно време е! Ако и тук може да ни подслушва, значи нямаме никакви шансове...

— Най-задния няма да ни чуе. Луис, налага се да завземем „Гореща игла на дознанието“. Обмислял ли си този проблем?

— И още как! За съжаление, невъзможно е. Ти организира първия си опит доста хитро, но и да беше успял, какво, по дяволите, щеше да правиш после? Не можеш да пилотираш „Иглата“. Нали видя пулта?

— Но пък съм в състояние да принудя тревопасния...

Човекът енергично завъртя глава.

— Дори ако измислиш как да бдиш до него цели две години, животоподдържащите системи едва ли ще изтърпят и двама ви толкова време. Предвидил го е, не се съмнявай.

— Значи си готов да се предадеш?

Луис въздъхна.

— Добре де, да разнищим проблема по-подробно. Можем да предложим на Най-задния задоволителна за него отплата, да го заплашим правдоподобно или пък да го убием, ако все пак се уверим, че ще се справим с „Иглата“.

— Правилно.

— Да, ама няма как да го залъжем с вълшебния преобразувател на материята. Такова нещо не съществува.

— Опасявах се да не се издадеш неволно.

— Е, поне за това ми стига умът. Но щом той веднъж се увери, че сме му станали безполезни, смятай ни за отписани. А няма с какво друго да го подмавим. Не знаем как да проникнем в пилотската кабина. Вероятно някъде из „Иглата“ има монтирани дискове, които биха ни прехвърлили там, но къде са и как можем да накараме Най-задния да ги включи? Той просто е недостъпен за нападение. Никакви ракети не пробиват корпус на „Дженеръл продъктс“. Има защита от електромагнитно излъчване, може би дори тъкмо в стената между пилотската кабина и нашата килия. Никой кукловод не би пренебрегнал подобна предпазна мярка. Значи няма да го поразим и с лазер — предполагам, че стената ще стане огледална и ще върне лъча към нас. Какво ни остава? Звуков удар ли? Ами че той просто ще изключи микрофоните. Нещо да съм пропуснал?

— Антиматерията. Само недей да ми напомняш, че не разполагаме и с нея!

— Е, какво излиза? Не можем да го заплашим и да му навредим, нито да проникнем в пилотската кабина...

Кзинтът замислено зарови нокти във вълнистата козина по врата си.

— Обаче ми хрумна нещо — добави Луис. — Ами ако „Иглата“ изобщо не е в състояние да се върне в известния ни космос?

— Не те разбирам.

— Знаем твърде много. Можем да създадем много лоша слава на кукловодите. Защо да не предположим, че Най-задния въобще не е имал намерение да ни върне по домовете? Не му се налага да се разкарва чак дотам. Целта му е да достигне Флота на световете, който в момента трябва да е на двайсетина, най-много на трийсет светлинни години отук, но далеч не в същата посока. Дори ако превземем „Иглата“, допускам, че животоподдържащите системи ще издъхнат, преди да се приберем.

— Тогава да откраднем кораб от Пръстенов свят, а? Този например...

Луис завъртя глава.

— Е ще го огледаме, разбира се. Но даже да е в пълна изправност, едва ли ще проумеем как се управлява. Екипажът е наброявал хиляди души, а ако може да се вярва на Прил, те никога не

са стигали толкова надалеч... макар че самите създатели на Пръстеновия свят сигурно са го правили.

Кзинтът бе замръзнал в неприсъща за него скована поза, сякаш се боеше да не отприщи и с най-лекото движение насъбралата се в могъщото му тяло енергия. Личеше си колко е вбесен.

— Нима предлагаш да се примирим?! Няма ли поне нищожна възможност за отмящение?

Докато се наслаждаваше на жицата, Луис бе предъвквал все същите въпроси безброй пъти. Насилваше се да пробуди у себе си тогавашния оптимизъм, но напразно.

— Ще изчакаме. Ще претърсваме космодрумите. И понеже няма да открием онова, за което копнее Най-задния, ще започнем да кръстосваме из самия Пръстенов свят. Имаме всичко необходимо за целта. Не бива да допускаме кукловодът да загуби надежда, докато не измислим какво да правим.

— За положението, в което изпаднахме, цялата вина се стоварва върху теб.

— Знам. Затова ми е смешно.

— Ами смей се, де!

— Дай ми драуда и ще чуеш страхотен кикот.

— Глупашките ти измислици ни превърнаха в роби на един побъркан тревопасен! Защо все се силиш да покажеш знания, каквито нямаш?

Луис седна и опря гръб на стената, излъчваща меко сияние.

— Тогава ми се струваше най-разумното обяснение... Тандж! Какво друго да предположа? Помисли — кукловодите бяха изучавали Пръстенов свят години наред, преди ние да се появим на сцената. Знаеха неговата скорост на въртене, размерите, масата... която, между другото, надвишава тази на Юпитер. А и в цялата звездна система няма нищо повече. Изчезнали са планетите, спътниците им, астероидите — всичко! Изводът като че се натрапваше самичък. Създателите на Пръстеновия свят са превърнали подобна на Юпитер планета в строителен материал, като са използвали и останалия космически боклук. Например масата на Слънчевата система би стигнала почти съвсем точно за подобен проект.

— И все пак ти се опираше само на догадки.

— Вярно, обаче тогава убедих и двама ви, не забравяй това. А от доста време е известно, че планетите — газови гиганти, се състоят предимно от водород. Значи е трябвало да преобразуват водорода в материал за основата на Пръстеновия свят, каквото и да представлява той. Ние нищо подобно не сме измисляли, нали? Допусках, че са преобразували материя в мащаби, които биха изцедили енергията дори на свръхнова звезда. Кхмий, та аз вече бях *видял* Пръстенов свят! Бях готов да повярвам в какво ли не!

— Несус също — изпръхтя кзинтът, изглежда забравил, че и той бе се оставил да бъде убеден. — Дори реши да попита Харлоприлалар за преобразувателя на материята. Тя пък най-вероятно е сметнала нашия двуглав спътник за очарователно и твърде доверчиво същество. Затова измисли приказчицата как корабите на Пръстеновия свят си носили олово, та да го преобразуват в гориво. Олово, представи си! Защо пък да не е желязо? Вярно, същата маса би заемала по-голям обем, но по здравина ще превъзхожда несравнимо оловото.

Луис се ухили.

— Е, не се е сетила в бързината.

— Ти спомена ли й изобщо, че пръв си стигнал до хипотезата за преобразувателя?

— За какъв ме смяташ? Щеше да умре от смях. А беше твърде късно да обяснявам на Несус какво се е случило. Той вече киснеше в автолечителя, понеже му липсваше едната глава.

— Ъррр...

Луис си разтри схванатите рамене.

— Поне някой от нас да се беше усъмнил... Казах ти вече, че направих изчисления, когато се върнах на Земята. Знаеш ли колко енергия е необходима, за да се завърти Пръстенов свят до сегашните му седемстотин и седемдесет километра в секунда?

— Защо го натякваш?

— Защото отговорът на въпроса е *стъписващ*. Количеството надвишава хилядократно годишното излъчване на този тип звезди. Е, откъде са могли създателите му да се сдобият с толкова много енергия? Трябвало е да разпарцалосат десетина планети колкото Юпитер или... една свръхпланета. При това почти само от водород. Използвали са го за термоядрен синтез, като остатъка са запазили в затворени магнитни

полета. След като са построили Пръстеновия свят от твърдите частици, имали са и гориво за двигателите, с които са го завъртели.

— О, Луис, чудесно е, че си толкова досетлив, само да ти беше хрумнало по-рано! — Кхмий се разхождаше напред-назад по коридора, явно потънал в дълбок размисъл. — Я да видим докъде се докарахме... Пороби ни безумен кукловод, търсец приказна машина, която никога не е съществувала! На какво се надяваш през жалката година, дето ни остава?

Събеседникът му очевидно не можеше да гледа ведро към бъдещето без включен драуд.

— Ще обикаляме. И без преобразувателя все *трябва* да има нещо ценно на Пръстенов свят. Може пък да го намерим. Защо например тук вече да не е кацнал кораб на Обединените нации... Или да не попаднем на хилядолетен екипаж от някое местно летящо корито? Току-виж дори Най-задния го налегне скуката и ни пусне в пилотската кабина...

Кзинтът крачеше, а опашката му се мятеше.

— Мога ли да ти се доверя, Луис? Нали кукловодът контролира кога и колко ще си угаждаш на жицоманията.

— Ще се преборя с привикването. — Кхмий прихна. — Кълна се в гноясалите топки на Финагъл! Слушай, аз съм на два века и четвърт! Бил съм изкусен главен готвач. Помогнах в създаването и заселването на въртящия се град над Даун. Поживях на Хоум, участвах в завладяването на планетата. Е, сега съм токоман. Нищо обаче не е вечно. Немислимо е да вършиш едно и също двеста години. Брак, работа, хоби — стигат ти за по четвърт век, макар че понякога се случва и да повториш. Занимавал съм се и с експериментална медицина. Написах почти изцяло сценария на документалното шоу за Тринок, което спечели...

— Токоманията засяга пряко мозъка. Не прилича на нищо друго.

— Да, да, правилно; различно е. — Луис вече си представяше депресията като стена от тъмно желе, готова да го смаже. — При нея има само черно и бяло. Жицата или пуска напрежение, или не. Липсва разнообразие. Писна ми! Беше ми писнало още преди Най-задния да започне да ми отмерва порциите...

— Но не си се отказал от драуда.

— Искам кукловодът да се заблуждава, че това не ми е по силите.

— А от мен пък искаш да вярвам, че ще се справиш.

— Ъхъ.

— Какво ще кажеш за Най-задния? Досега не бях чувал за кукловод, който се държи толкова необичайно.

— И аз. Започвам да се питам дали всички онези безумни търговци от тяхната раса са били от пола на Несус. И дали другите... да ги наречем мъжкарите със спермата... са господстващият пол.

— Ъррр!

— Това не е задължително. Лудостта, тласкаща един кукловод да отиде на Земята, защото не се погажда със себеподобните си, не е като безумието, пораждащо Йосиф Сталин например. Кхмий, какво очакваш да ти кажа? Нямам представа как ще се държи Най-задния. Ако предположим, че е достатъчно разсъдлив, ще използва търговските похвати на „Дженеръл Продъктс“. Той не познава друг начин за общуване с нас.

Въздухът имаше хладен метален привкус. Луис помисли, че в тези кораби изобилието на метал наистина е прекомерно. Недоумяваше защо расата на Харлоприлалар не е използвала по-авангардни материали. Но нали, в края на краищата, една примитивна цивилизация не би могла да стигне до Бусардовите правоточни двигатели...

Реши, че миризмата не му харесва, а и жълтеникаво-бялото сияние току примигваше. Нямахше да е зле, ако по-скоро се върнат при скафандрите си.

— Разполагаме със совалката — проточи Кхмий. — Годна е за полети в космоса...

— Това ли наричаш полет? Може само да прехвърча между планетите в една система, най-много да обиколи Пръстенев свят. Не ми се вярва да стигне дори до най-близката звезда.

— Мислех си дали не можем да я насочим като таран срещу „Иглата“. Ако не друго, поне ще си отмъстим.

— Голяма забава ще падне! Да налетиш срещу корпус на „Дженеръл продъктс“...

Кзинтът се надвеси над него.

— Луис, внимавай да не се развеселиш прекалено. Какво бих представлявал аз на Пръстенов свят — без женски, земя и име, и само с една година пред себе си?

— Ще се стремим да спечелим време, за да намерим изход. А дотогава... — той се надигна от пода — ...официалната версия гласи, че търсим вълшебния преобразувател. Хайде поне да се престорим, че го правим!

СЕДМА ГЛАВА

ВРЕМЕ ЗА РЕШЕНИЯ

Луис се събуди освирепял от глад. Поръча си суфле със сирене „Чедър“, ирландско кафе и червени портокали. Изгълта всичко.

Кхмий още спеше, свит на космата топка. Беше някак различен. По-спретнат... ами да, белезите бяха изчезнали и козината растеше равномерно навсякъде. А издръжливостта му направо смайваше. Бяха претърсили и четирите кораба, после отидоха в дългата тясна сграда до самия ръб над безкрайността. Оказа се център за насочване на летателни тела към ускоряващата система. Накрая съсипаният Луис сякаш се влачеше в гъста мъгла от преумора. Съзнаваше, че би трябвало да обмисля строежа и конструкцията на „Иглата“, да търси упорито слабите места, пътищата за проникване в пилотската кабина. Вместо това само се бе вторачил с омраза в кзинта, който тъй и не спря да си поеме дъх.

Изображението на Най-задния се появи иззад оцветената в зелено част от стената. Този път козината му беше сресана и пухкава, украсена с кристали, променящи цветовете си, щом помръднеште. Кукловодът като че не се бе грижил толкова за външността си през двете години, когато бе пилотирал „Иглата“. Дали се разхубавяваше, за да впечатли човека и кзинта със своята елегантност?

— Луис, искаш ли си драуда?

Е, искаше си го, но...

— Засега не.

— Проспа единадесет часа.

— Може би вече се приспособявам към денонощието на Пръстенов свят. Ти свърши ли нещо през това време?

— Направих лазерни спектрограми на корпусите на четирите кораба. Състоят се почти изцяло от железни сплави. Имам и триизмерни образи, получени чрез дълбоко сканиране. Местих „Иглата“, докато вие спяхте. Другите два космодрума са разположени на по сто и двадесет градуса от този. Открих още единадесет кораба, но не различих подробности заради разстоянието.

Кхмий се събуди, протегна се и дойде при Луис пред стената.

— Наученото само поражда нови въпроси — отсъди той. — Един кораб не са пипнали, от другите три обаче са взели много агрегати. Защо ли?

— Вероятно Харлоприлалар щеше да ни обясни — отвърна кукловодът. — Нека се занимаваме само с най-важното в момента. Къде е преобразувателят на материята?

— Тук нямаме никакви уреди. Прехвърли ни в совалката. Ще огледаме от пилотската й кабина.

Осем екрана светеха върху подковообразния пулт. Кхмий и Луис се взираха в схемите, генерирани от компютъра по данните от дълбокото сканиране.

— Изглежда — промълви човекът, — че е грабил един и същ екип. Имали са на разположение три кораба и са взели първо онова, което им е било най-необходимо. Нещо е прекъснало работата им — свършил е въздухът или ги е сполетяла друга неприятност. Четвъртият кораб е кацнал по-късно. Хм... А защо екипажът му не го е разграбил?

— Занимават те излишни дреболии. Търсим само преобразувателя. Къде е?

— Не можахме да го разпознаем — невинно отговори Кхмий.

Луис продължаваше да оглежда триизмерните призрачни образи.

— Да действваме методично. Кое *не може* да бъде преобразувател? — Взе светлинна показалка и започна да плъзга точицата по схемата. — И така, двата тороида около корпуса трябва да са генератор на магнитно поле за хранване на правоточния двигател с гориво. Тук имаме резервоари. Тунели за достъп тук, тук и тук... — Най-задния му помагаше, като изтриваше отхвърлените части от изображението. — Целият този модул е двигател термоядрен синтез. Сервомотори за стабилизаторите. Тук и тук имаме спомагателни двигатели за корекция на траекторията, всички хранвани с магнитни линии, подаващи плазма от ей този малък генератор. А това нещо с хобота, дето стърчи в средата на кораба... как го наричаше Прил?

— *Чилтанг брон* — сякаш кихна Кхмий. — Прави основата на Пръстенов свят временно проницаема за плътни тела. Използвали са го вместо въздушен шлюз, за да се озоват на обитаемата повърхност.

— Правилно. — Луис говореше с въодушевление и старателно прикривано ликуване. — Е, не ми се вярва да са държали вълшебния

преобразувател в жилищния отсек, но... Ето ги спалните каюти, после контролните зали — тук, тук и тук. Кухнята...

— А онова може ли да е?...

— Не, вече го обсъдихме. Най-обикновена автоматизирана химическа лаборатория.

— Продължавай.

— Стигнахме до оранжерията. Към нея водят тръбопроводите от модула за преработка на отпадъците. Още въздушни шлюзове...

Когато свърши, корабът бе изчезнал напълно от екрана. Най-задния търпеливо възстанови изображението.

— Какво сме пропуснали? Дори да са свалили и отнесли някъде преобразувателя, би трябвало да разпознаем предназначения за него място.

Наистина ставаше забавно.

— Ей, почакайте малко... Ако са държали горивото си отвън — говоря за оловото, напластено върху корпуса — това тук няма как да е водороден резервоар, нали? Може пък преобразувателят да е бил монтиран вътре. Имал е нужда от много дебела изолация... или от охлаждане с течен водород.

Кхмий побърза да зададе логичен въпрос, за да изпревари Най-задния:

— А как са го извадили и преместили?

— Може би с *чилтанг брон* от друг кораб. Нали всички резервоари бяха празни? — Луис огледа поред схемите на другите три кораба. — Точно така. Добре де, ще намерим преобразувателите някъде по Пръстенев свят... ала няма да работят. Епидемията трябва да е довършила и тях.

— Разбирам — отвърна Най-задния. — Имам записа с разказа на Харлоприлалар за бактерията, изяждаща свръхпроводимите материали.

— Не можахме да научим повече подробности от нея — вдигна рамене Луис. — Корабът ѝ е бил на дълго пътешествие. Когато се върнали на Пръстенев свят, вече нямало цивилизация. Всичко, в което била заложена употребата на свръхпроводимост, не действало. — Той самият не знаеше доколко да се съмнява в приказката за Падането на градовете. Но нали *все нещо* бе унищожило цивилизацията,

господствала по онова време? — А свръхпроводимостта е голямо изкушение. Накрая започваш да я прилагаш едва ли не навсякъде.

— В такъв случай ще поправим преобразувателите — рече кукловодът.

— Нима?

— В совалката ще намерите запаси от свръхпроводящи нишки и тъкани. Не са от вида, използван някога на Пръстенев свят. Бактерията не може да им навреди. Помислих си, че не е лошо да имаме и нещо за размяна с местните жители.

Лицето на Луис беше като на закоравял покерджия, обаче думите на Най-задния го изумиха. Как кукловодите бяха успели да научат толкова много за мутирания микроб, съсипал машините по Пръстеновия свят? Изведнъж престана да се съмнява, че е имало епидемия.

Кхмий не бе обърнал внимание на издайническото подхвърляне.

— Трябва да разберем как тези мародери са пренесли взетите от корабите модули. Ако транспортната система по ръба се е повредила, може би преобразувателите просто са от другата страна на страничната стена. Зарязали са ги, защото вече са нямали никаква полза от тях.

Луис кимна.

— А ако не е било така, ще се наложи да огледаме доста обширна територия. Според мен най-добре е да потърсим Ремонтния център.

— За какво говориш?

— Все някъде трябва да има център за ремонт и поддръжка. Пръстенов свят не може да се съхранява вечно в едно и също състояние. Съществува антиметеоритна защита, но и повреди от миналите през нея прекалено големи астероиди. Да не забравяме двигателите за поддържане на орбитата... а и с екологията всичко е могло да се случи. Задължително е било да наблюдават отнякъде. Е, да, знам какво ще кажеш! Ремонтният център може да е разположен къде ли не... Само че непременно е грамаден! Ето защо не вярвам да се затрудним особено в издирването му. И най-вероятно ще го заварим изоставен, защото ако някой е продължавал да наглежда света, не би допуснал той да се измести от идеалната си орбита.

— Явно си мислил усилено — подметна Най-задния.

— В първата експедиция не постигнахме нищо особено. Бяхме дошли да изучаваме Пръстенов свят, нали така? Но някакво лазерно оръжие ни свали, а останалото време прекарахме в опити да се измъкнем живи и здрави. Прекосихме едва една пета от *ширината* на пръстена и почти нищо не научихме. А е трябвало да търсим именно Ремонтния център. Там са жадуваните чудеса!

— Не очаквах подобна стръв от един токоман.

— Ще започнем търсенето предпазливо. — „Предпазливо според понятията на хората, а не на кукловодите“ — мислено добави Луис. — Кхмий е прав, може би са изоставили нужните ни машини, щом са ги прекарали отвъд страничната стена. Нищо чудно бактерията да ги е захапала веднага.

— Не бива да местим совалката направо през стената — намеси се кзинтът. — Нямам доверие на хилядолетни устройства, измислени от загинала цивилизация. Ще минем над преградата.

— А как ще избегнете антиметеоритната защита? — напомни Най-задния.

— Ще се опитаме да я надхитрим. Луис, още ли си убеден, че онова, което стреля по нас, беше само автоматична защита срещу метеорити?

— Така ми се стори тогава. Тандж, твърде бързо стана!

Всички бяха изнервени, стъписани от невероятния, но реален Пръстенов свят. Без Тила, разбира се. Мигновен виолетово-бял проблясък, после светещ в лилаво облак от разреден газ бе обгърнал „Лъжещ“. Тила погледна през прозрачния корпус и съобщи: „Крилото го няма.“

— Не стреля по нас, преди да се насочим за сближаване с повърхността. Защитата сто на сто е автоматична. Вече ви обясних и защо смятам, че в Ремонтния център няма да заварим никого.

— Е, поне в такъв случай едва ли ще стрелят... Добре, Луис, логично е да предположим, че защитата не е била предназначена да обстрелва транспортната система по ръба.

— Кхмий, спомни си, че още не знаем кой е построил проклетата транспортна система. Може да не са били създателите на Пръстенов свят. Защо тя да не е по-късно допълнение, да речем — направено от расата на Прил?

— Прав си — потвърди Най-задния.

Двамата се извъртяха и зяпнаха образа му на екрана.

— Казах ви вече, че прекарах немалко време пред телескопа. Установих, че транспортната система не е довършена. Минава само по около 40 процента от дължината на тази странична стена, без да включва и частта, където се намираме сега. А от другата стена заема едва 15 процента. Създателите на Пръстеновия свят не биха оставили такава дреболия недовършена, нали? Вероятно са използвали за превоз космическите си апарати, от които са направлявали изграждането на пръстена.

— Хората на Прил са се появили по-късно — добави Луис. — Много по-късно, струва ми се. Може би транспортната система им е излязла скъпичка или изобщо не са довършили завладяването на Пръстенов свят... Но тогава защо са правили космически кораби? Мътните го взели, вероятно никога няма да научим отговора. Е, докъде стигнахме?

— До проблема как да надхитрим антиметеоритната защита — напомни Кхмий.

— Тъхъ... Прав си. Ако е била програмирана да стреля по страничната стена, никой нищо нямаше да построи тук.

Той поумува още малко. В догадките му май имаше доста пролуки, но иначе оставаше само възможността да използват древен и незнайно колко надежден *чилтанг брон*.

— Добре, съгласен съм. Ще прелетим над страничната стена.

— Предлагате риск, който ми вдъхва страх — натърти кукловодът. — Подготвих се възможно най-старателно за експедицията, но бях принуден да се възползвам от човешки технологии. Ами ако совалката се повреди! Колебая се дали да рискувам каквото и да било от ограничените си запаси. Пък и вие ще заседнете на свят, който е обречен.

— Не съм забравил това — увери го Луис.

— Първо трябва да претърсим всички издатини с космодруми. По тях има още единадесет кораба, не се знае и колко ще открием край другата странична стена...

И щяха да минат седмици, докато Най-задния се увери, че в нито един няма преобразувател на материята! Какво да се прави...

— Нека тръгнем веднага! — настоя Кхмий. — Представи си, че сме само на крачка от успеха.

— Имаме и гориво, и припаси. Защо да не си позволим да бъдем търпеливи?

Кзинтът се пресегна към пулта. Явно отдавна бе намислил поредицата от команди. Луис предположи, че е разучил и совалката до последната дреболия, докато самият той изнемогваше от борбата с токоманията. Малкият коничен апарат се надигна на стъпка от пода, завъртя се на деветдесет градуса и включеният синтезен двигател изпълни дока с бял огън.

— Държите се глупаво — укори ги трептящият контраалт на Най-задния. — Мога веднага да ви отнема контрола над двигателите.

Совалката се изсули от извивката на люка за скачване и отпраши със страховито ускорение от четири G. Докато кукловодът довърши изречението, стана късно да изключи двигателя, без да погуби екипажа си при падането. Луис се прокле за липсата на предвидливост. Нали кръвта на Кхмий кипеше от върнатата му младост? А половината кзинти не доживяваха зряла възраст, защото загиваха в двубои...

Луис Ву, затворил се в себе си и потънал в депресия, бе оставил друг да вземе решението вместо него.

Той попита хладнокръвно:

— Най-заден, ще се престрашиш ли сам да се заемеш с търсенето?

Главите на кукловода се поклащаха нерешително над пулта.

— Значи не? Тогава ще го направим както ние предпочитаме. — Обърна се към кзинта. — Опитай да кацнеш върху страничната стена...

Чак сега забеляза чудатата неподвижност на Кхмий, изцъклените очи и изскочилите нокти. Пристъп на ярост? Нима щеше да налети като таран срещу „Гореща игла на дознанието“?

Кхмий нададе вопъл.

Кукловодът понечи да му отговори на Речта на героите, но размисли и обясни на интересик:

— Имаш два синтезни двигателя — отзад и отдолу, никакви други. Няма да ти се наложи обаче да ги включваш на повърхността. Освен с тях разполагаш и с движители, отблъскващи се от основата на Пръстенов свят. Представи си, че използваш генератори на отрицателна гравитация, само че тези движители са с по-просто

устройство и по-лесно се поддържат. Не ги пипай сега! Ще се отблъснете от страничната стена и ще отлетите в космоса.

Очевидно кзинтът беше се поддал на паниката. Не успяваше да овладее напълно совалката. Това също не вдъхваше увереност на Луис. Но поне издатината с космодрума остана далеч долу, а твърде неприятното клатушкане спря. Издигаха се с продължаващо ускорение... а в следващия миг той тихо изохка — вече пътуваха с постоянна скорост.

— Не бива да се показваме много над стената — обясни Кхмий.
— Ти отиди да прегледаш складовете и запомни какво имаме.

— Поне ще ме предупредиш ли, преди пак да включиш двигателите?

— Ще те предупредя.

Жилищният отсек беше заобиколен от складовете и въздушния шлюз. Луис започна да отваря люковете един след друг. В най-голямото помещение намери може би цяла квадратна миля гладка като коприна черна тъкан, също и стотици мили черна нишка на макари от по двайсетина мили всяка. Другаде имаше индивидуални летателни апарати с отблъскващо устройство в раница на гърба и миниатюрен двигател — два по-малки и един голям. Трябваше да е за Харлоприлалар. Откри лазерни фенерчета, звукови зашеметители и голям дезинтегратор, предназначен да се държи с две ръце. Попадна на кутии колкото юмука на Кхмий със скоба за закачане по дрехите, микрофонна решетка и слушалки (отново два малки комплекта и един голям). Аха, автономни компютърни преводачи. Ако работеха през бордовия компютър, нямаше да са толкова обемисти.

Пред широките правоъгълни отблъскващи плоскости спря озадачен — за влачене на товари по въздуха ли бяха? Имаше доста намотки от Синклерова мономолекулярна нишка, приличаща на извънредно тънък и здрав конец. Кюлчета злато — може би за размяна или търговия? Бинокулярни очила с усилватели на светлината. Противоударна броня.

— За всичко се е сетил — промърмори Луис.

— Благодаря ти — обади се Най-задния от екран, който човекът не бе забелязал досега.

Омръзваше му вече образът на кукловода да го съпровожда навсякъде. Учуди се — откъм пилотската кабина се разнасяха звуци

като при котешка схватка. Най-задния успяваше да поддържа два разговора. Изглежда в същото време учеше кзинта как да пилотира совалката. Чу познати думи — „спомагателни двигатели“ например...

Ревът на Кхмий го връхлетя:

— Луис, бързо в креслото!

Върна се припряно горе. Едва успя да нагласи предпазните ремъци и кзинтът включи синтезните двигатели. Совалката забави ход и накрая увисна до външния ръб на страничната стена.

Ширината ѝ едва стигаше, за да кацнат. А и как ли приемаше присъствието им антиметеоритната защита?

Тогава навлизаха във вътрешния периметър на Пръстенев свят, доближаваха засенчващите плоскости. Виолетова светлина обгърна „Лъжеца“. Корпусът тутакси се скри в мехур от спряло време. Когато то отново започна да тече за кораба и обитателите му, всички бяха невредими. Само че делтовидното крило с двигателите и сензорите се бе превърнало в облак от разпръснати йони. А корпусът падаше към Пръстенев свят.

По-късно предположиха, че виолетовият лазерен лъч е изстрелян от система за антиметеоритна защита, най-вероятно разположена в пръстена от засенчващи плоскости. Поредната догадка. Не научиха нищо повече за това оръжие.

Когато са програмирали защитата, създателите на Пръстеновия свят не са мислели за добавената по-късно транспортна система по ръба. Но Луис бе виждал на стари записи как е работила тя. Не бе стреляла нито веднъж по обръчите на линейния ускорител или доближаващите ги кораби.

Сега той стискаше облегалките на креслото и очакваше виолетовия пламък, докато Кхмий спускаше совалката върху стената.

Нищо не се случи.

ОСМА ГЛАВА

ПРЪСТЕНОВ СВЯТ

Ако сте на хиляда мили над Земята — да речем, в орбитална станция, правеща пълна обиколка за два часа — виждате планетата като голямо кълбо. И царствата земни се въртят под вас. Подробности изчезват зад извивката на хоризонта, а други, недостъпни за погледа до този миг форми, ви се разкриват. В покритата от нощ половина светлините на градовете показват къде са континентите.

Но ако сте на хиляда мили над Пръстенев свят, той си е все така плосък и всичките му царства са достъпни наведнъж за погледа ви.

Страничната стена беше от същото вещество като основата. Луис бе стъпвал по тази основа, където ерозията отдавна е отнесла почвения стой, и знаеше добре, че тя е сивкава, полупрозрачна и дяволски хлъзгава. Тук обаче бе грапава, за да осигурява опора. Само дето скафандрите и раниците със захранването на човека и кзинта повдигаха доста центъра на тежестта им; трябваше да внимават как и къде стъпват.

Хиляда мили по-надолу се виждаха разпокъсани слоести облаци, имаше морета с всевъзможни размери, от десетина хиляди до два-три милиона квадратни мили, свързани с речни плетеници. Луис вдигна поглед — с разстоянието водните простори привидно се смалваха, ставаха по-мъгляви и трудни за различаване, докато накрая океаните, плодородните земи и пустините се сливаха в изтъняващо синьо острие на фона на черния безкрай.

Величествената дъга се извиваше над него и се връщаше от другата страна, светлосиньото се редуваше с по-тъмните нюанси на засенчените райони.

Тази част от пръстена наскоро бе преминала през най-отдалечената от слънцето точка и все пак светилото би могло да ослепи нечий незащитени очи. Луис примига и тръсна глава. Умът му беше по-зашеметен и от сетивата. Подобни немислими разстояния омагьосваха, вцепеняваха съзнанието. Тук човек можеше напълно да

се лиши от воля. Защото какво представляваше едно разумно същество пред толкова огромно творение?

Вкопчи се в последната останала му опора — да, той беше Луис Ву и друг като него не се срещаше по целия Пръстенев свят! Трябваше да забрави за безпределността и да се придържа само към подробностите.

Тридесет и пет градуса по-нататък по дъгата имаше по-ярко синьо петно.

Настрои увеличението на бинокъла си. Петното се оказа океан, овалът му заемаше почти цялата ширина на пръстена, а през облаците тук-там се показваха архипелази.

Изви глава и откри другия Голям океан точно над себе си. Приличаше на назъбена четирилъчева звезда, осеяна с купове от острови. Едва се забелязваха на разстояние, от което и Земята би била почти невидима точица.

Пак го обземаше потресът. С усилие на волята наведе глава и се загледа надолу.

Почти право под него, само на около двеста мили по посока на въртенето, планина като отрязана половинка от конус се облягаше, сякаш замаяна, на страничната стена. Имаше озадачаващо правилни очертания. По нея се редяха слоеве — гол връх с мръсно кафеникав цвят, следваше бяла ивица, вероятно от лед и сняг, а към подножието се появяваше и зеленина.

Планината се издигаше съвсем самотна. Нататък страничната стена си оставаше отвесна и плоска преграда, чак до границата на видимостта... или бъркаше? Ако онази издутинка в далечината беше подобно възвишение, то трябваше да е на толкова голямо разстояние, че там вече личеше как Пръстенев свят се извива нагоре.

Обърна се и откри друга дребна издутинка до стената в посока срещу въртенето. Сви вежди. „Да не забравя да се поровя и в това покъсно.“

Далеч напред и малко вдясно, тоест по посоката на въртене, имаше местност в блещукащо бяло, по-ярка от отраженията върху водна повърхност. Към нея пълзеше ръбът на тъмносинята нощ. На Луис първо му хрумна, че вижда солена пустиня. Бе погълнала поне две дузини морета с площ горе-долу колкото Средиземно. Още по-светли вълни се стелеха из пустинята... Аха!

— Виж, там има слънчогледи.

Кхмий веднага погледна.

— Мястото, където ме изгориха, беше по-голямо.

Слънчогледите на поробителите трябваше да са на възрастта на Робската империя, загинала преди повече от един милиард години. Според най-широко приетата хипотеза поробителите засаждали тези растения около плантациите си за самозащита. Все още се срещаха по някои планети в известния космос. Премахването им неизменно се оказваше трудна задача. Не можеш просто да ги изгориш с лазерно оръдие, защото сребристо-огледалната повърхност на едрите цветове връща лъча към теб.

Но защо ги имаше и по Пръстенев свят, си оставаше необяснима загадка. Говорещия с животни бе летял над завзета от тях равнина, когато пролука в облаците го изложи на опасността. Е, поне вече нямаше белезите, останали му оттогава...

Луис настрои бинокулярните си очила на по-голямо увеличение. Плавно извита граница разделяше съвсем земна на вид местност в зелено, синьо и кафяво от сребристите владения на слънчогледите, които обхващаха и половината брегова линия на едно от по-обширните морета.

— Луис — той чу гласа на кзинта в шлема си, — обърни внимание на късата черна черта точно отвъд слънчогледите и в посока, обратна на въртенето.

— Забелязах я.

Черна дебела линия на може би стотина хиляди мили от тях. Какво ли представляваше? Находище на някаква асфалтова смола? Как пък не! На Пръстенев свят май не се срещаха петрол и други подобни органични вещества.

Да не е сянка? Че какво би хвърлило такава сянка във вечното пладне на огромния кръг?

— Кхмий, според мен това е въздушен град. Виждаме го отстрани, затова е толкова плосък.

— Да, явно... Поне ще намерим средище на някаква цивилизация. Би трябвало да отидем и да поговорим с обитателите му.

В някои древни градове бяха попаднали на запазени левитиращи сгради. Защо да не се е съхранил и цял?

— Най-благоразумно е — започна Луис — да кацнем не много наблизко и да разпитаме жителите на околността за него. Никак не ми се иска да нахълтаме направо, без нищичко да знаем. Щом са способни да поддържат града си, възможно е да се окажат корав залък дори за нас. Да речем, че кацнем където свършват слънчогледите...

— Защо точно до слънчогледите?

— Защото те сигурно съсипват екосистемата. Местните хора едва ли биха ни отказали помощ. Така ще си осигурим доброжелателството им. Най-задан, ти какво мислиш?

Никакъв отговор.

— Най-задан? Обади се!... Кхмий, според мен той не може да ни чуе. Страничната стена пречи на сигнала да премине.

Кзинтът изсумтя.

— Няма да запазим свободата си задълго. В товарния отсек зад совалката видях две автоматични сонди. Кукловодът ще ги използва като ретранслатори. Е, би ли искал да обсъдиш нещо с мен, докато временно се отървахме от наблюдение?

— Според мен снощи си казахме най-важното.

— Не мисля. Луис, подбудите ни далеч не съвпадат. Доколкото разбирам, ти желаеш да запазиш живота си. Освен това се стремиш никой да не ти се бърка в удоволствието от токоманията. Аз също не жадувам на всяка цена да загубя живота и свободата си, но и търся удовлетворение. Най-задния си позволи да отвлече един кзинт. Ще го накарам да съжалява за това.

— Идеята ми допада. Той отвлече и мен.

— Ха, какво ли би могъл да изпита от накърняването на честта си един жицоман? Просто очаквам от теб да не заставаш на пътя ми...

— Ще си позволя да ти напомня скромно, че преди време именно аз те измъкнах от Пръстенев свят. И без моята помощ никога не би се завърнал в родината си с „Далечен изстрел“, за да заслужиш истинско име.

— Да, но тогава не беше пристрастен към жицата.

— И сега не съм пристрастен. Предупреждавам те — *не смей да ме наричаш лъжец!*

— Не съм искал да...

— Почакай!

Луис посочи безмълвно — с ъгълчето на окото си бе доловил тъмен силует да закрива няколко звезди. След миг гласът на Най-задния се разнесе в слушалките на шлемовете.

— Съжалявам за временната невъзможност да общувам с вас. Какво решихте да правите?

— Да търсим и да изследваме — сопнато отвърна Кхмий и закричи обратно към совалката.

— Настоявам за по-подробно обяснение. Не съм доволен, че ме принуждавате да рискувам една от сондите си, за да поддържам връзката помежду ни. Смятах да ги ползвам преди всичко за презареждането на „Иглата“.

— Ами добре, прибери си я да не пострада случайно — изръмжа кзинтът. — Като се върнем при теб, ще ти разкажем всичко до последната дреболия.

Сондата се спусна върху страничната стена на реактивните струи от няколко малки двигателя. Беше дебел цилиндър, дълъг двайсетина стъпки. Най-задния упорстваше:

— Излагате на риск моята совалка. Очаквам да чуя дали имате намерение да претърсвате подножието на стената.

Вълнуващият контраалт, прекрасният женски глас вероятно беше умение, което всички кукловоди — търговци, си предаваха един на друг. Може би владееха и тембър, с който да въздействат на жените. На Луис този стремеж да го манипулират определено му беше неприятен.

— Совалката има камери, нали? — напомни той. — Ще гледаш каквото и ние виждаме.

— Твоят драуд е у мен, не забравяй. Чакам обяснения. — Нито човекът, нито кзинтът си направиха труда да му отговорят. — Щом така предпочитате... Оставих включена връзката между прехвърлящите дискове в совалката и в „Иглата“. Сондата ще поддържа и нея. А ти, Луис, ще си получиш драуда, когато се научиш на послушание.

„Кукловодът — каза си Луис Ву — по своему напипва същността на моите тегоби.“

— Радвам се да науча — намеси се Кхмий, — че ще можем буквално да избягаме от последиците на грешките си. Голямото разстояние проблем ли е за работата на прехвърлящите дискове?

— Има енергийни ограничения. Системата може да поеме само точно определена разлика в кинетичната енергия. Необходимо е совалката да не притежава висока относителна скорост спрямо кораба.

— Чудесно.

— Но дори и да я напуснете, аз разполагам с единственото средство, чрез което можете да избягате от Пръстенов свят. Разбрахте ли ме, Кхмий и Луис? Остава малко повече от една земна година до сблъсъка.

Кзинтът издигна совалката над стената с отблъскващите устройства, изобретени от кукловодите. После насочи малкия кораб с кратко включване на задния синтезен двигател.

Луис скоро се убеди, че полетът с отблъскващи устройства не прилича кой знае колко на пилотирането с антигравитатори. Совалката се спускаше по крива линия, защото се оттласкваше и от страничната стена, и от основата на Пръстеновия свят.

Прехвърли изображението от телескопа върху екран. Летателният апарат вече се рееше далеч от преградата, почти над атмосферата, затова дори не потрепваше — идеален статив за телескоп.

Почва, примесена с камънак, образуваше хълмове в подножието на стената. Луис включи телескопа на максимално увеличение и бавно започна да оглежда. Гола кафеникава земя с отчетлива граница между нея и стъкловидното сиво. Всичко друго би се забелязало лесно на този фон.

— Какво се надяваш да намериш? — попита Кхмий.

Нямаше нужда да споменават внимателно гледация и слушащ кукловод, който още вярваше, че търсят захвърлен преобразувател.

— Щом са използвали *чилтанг брон*, влезли са някъде тук. Но не забелязвам нещо *голямо*, което да прилича на машина. Джунджуриите не ни интересуват, нали така? А не биха зарязали нищо ценно, освен ако е адски обемисто и тежко. В такъв случай би трябвало да са се простили с почти всичко, което са откъснали от корабите. — Той изведнъж спря движението на телескопа и посочи екрана. — Какво ще кажеш?

Прилепнала към стената половинка от конус, стигаща до трийсет мили над повърхността. Имаше доста износен вид, сякаш вятърът я бе оглаждал стотина милиона години. Ниско по склона искреше широк

леден пояс. Личеше, че е дебел, забелязваха се и разместванията от мудното пълзене на глетчери.

— Топографски Пръстенев свят наподобява планетите от земен тип — обади се Кхмий. — Но доколкото познавам вашите светове, тази планина не е типична.

— Ъхъ. Може да се каже, че не се вписва в художествения проект. Планините образуват била и вериги, пък и нямат толкова правилна форма. Но в това чудо пред нас има нещо още по-странно. Външната повърхност на основата повтаря контура на вътрешната. Помниш ли какво видяхме, когато прелетяхме отвън с „Лъжеца“? Морското дъно се издува отдолу, на планините отговарят вдлъбнатини, а речните корита са като изпъкналите вени на щангист. Направили са основата твърде тънка, за да оставят релефа да се образува сам.

— Впрочем липсва и тектонично движение, за да се случи това.

— Е, не трябваше ли в такъв случай да забележим обратната страна на тази планина откъм космодрума? Аз поне не открих никакви хлътвания. А ти?

— Ще я доближим.

Не беше лесно. Така се връщаха към стената и трябваше да увеличат мощността на синтезните двигатели, за да преодолеят отблъскването и задържат совалката във въздуха.

Стигнаха на петдесет мили от планината и тогава зърнаха града. През ледените напливи се подаваха грамадни сиви зъбери, някои изпъстрени с множество врати и прозорци. Пренастроиха телескопа; вече различаваха балкони и ниши, също и стотици крехки висящи мостове, простиращи се навсякъде. В скалата бяха изсечени стълби, които се виеха и разклоняваха нагоре в продължение на цяла миля. Една дори се спускаше чак до дърветата, където свършваха вечните ледове.

Празното плоско пространство по средата, наполовина скала и наполовина замръзнала земя, изглежда беше площад. Гъмжилото се състоеше от едва различни точки в бледозлатисто. С дрехи ли бяха покрити съществата или с козина? Луис все още се двоумеше, защото грамаден камък наред площада бе издялан като муцуна на космат, закръглен и ухилен бабуин.

— Недей да доближаваш повече — побърза да каже на Кхмий. — Ще ги подплашим, ако се опитаме да кацнем със синтезните

двигатели, а друг начин просто няма.

Почти отвесно разположен град с население към десетина хиляди... Дълбокото сканиране показва, че не са ровили прекалено навътре в скалата. На екрана изчовърканите помещения приличаха на мръсен скреж по каменното ѝ тяло.

— Няма ли да ги разпитаме за чудноватата им планина?

— Е, да, бих се радвал да побъбря с тях — веднага си призна Луис. — Само че виж спектрограмите и данните от сканирането. Липсват метали и пластмаси, да не говорим пък за монокристали. Страх ме е дори да помисля от какво са направени висящите мостове... Това е първобитно племе. Сигурно са убедени, че живеят на склона на планина.

— Съгласен съм. Не си струва главоболията при кацането. Сега накъде? Към въздушния град ли?

— Да, но първо ще се отбием при слънчогледите.

Засенчваща плоскост постепенно закриваше диска на светилото.

Кхмий отново включи задния двигател и ускори до десет хиляди мили. Не беше прекалено висока скорост, за да различат поне поедрите особености от пейзажа наоколо, пък и щяха да стигнат до целта си за десетина часа. Луис се загледа в профучаващия долу пейзаж.

Озадачаваше го фактът, че не заварват една безкрайна, добре поддържана градина. Нали, в края на краищата, това не беше случайно оформил се свят, а творение на разумни същества?

Не се заблуждаваше, че по време на първата експедиция са попаднали на типичните за целия пръстен чудатости. Тогава минаха само по територията между две дупки от колосални метеорити — Окото на бурята и някак разкривената хълмиста местност край Юмрука на бога. *Естествено* беше екологията да е съсипана. Грижливо планираните от създателите на света въздушни течения явно бяха се променили неузнаваемо.

Но какво се е объркало тук? Луис напразно търсеше още някое „око на бурята“ — обърнат отвесно ураган. Не забелязваше никакви пробиви в основата. И все пак нямаше как да не види пустините, някои по-обширни и от Сахара. А по ръбовете на планинските била се набиваше в очи перленият блясък на оголената основа. Ветровете вече бяха разяли покриващата я скала.

Нима климатът се е влошил толкова бързо? Или пък тайнствените творци на гигантския пръстен са харесвали пустините? Все по-вероятно му се струваше и Ремонтният център да е отдавна изоставен. Расата на Харлоприлалар може дори изобщо да не го е намерила след изчезването на първоначалните създатели на света. А че те са изчезнали, Луис не се съмняваше... стига да имаше нещо вярно в догадките му.

— Изпитвам нужда да поспя три часа — промълви Кхмий. — Ако се случи нещо непредвидено, ще се справиш ли със совалката?

Човекът вдигна рамене.

— Разбира се, но от какво се опасяваш? Твърде ниско летим, за да се тревожим за антиметеоритната защита. Дори да е разположена на страничната стена, няма да стреля по нас, защото ще изпепели обитаеми области. Просто си продължаваме по пътя без проблеми.

— Прав си. Събуди ме след три часа.

Кзинтът наклони креслото си назад и скоро заспа.

Луис си запълваше времето с картините, предавани от предния и задния телескоп. Нощта бе покрила района, завзет от слънчогледите. Завъртя обектива нататък по дъгата, за да огледа по-близкия Голям океан.

Ето го! Почти по средата на ивицата и отвъд океана — килнато чудовищно подобие на вулканичен конус. Юмрука на бога. Стърчеше наред пустош с цвета на Марс, заемаща много по-голяма територия от повърхността на цялата червена планета.

По-наляво имаше вдаден в сушата залив, в който също би се побрало небесно тяло с внушителни размери.

Предишния път стигнаха до океанския бряг и се върнаха.

По синята елипса бяха пръснати архипелази. Имаше и единичен огромен остров с формата на диск и пак с цвят на пустиня. После още един диск, но с минаващ през него канал. Странно. Погледът му се плъзна към другите острови в необозримата водна шир... И попадна на картата на Земята — Америка, Гренландия, Евразия с Африка, Австралия, Антарктида, разплескани по океана около яркобелия Северен полюс, точно каквито бе ги видял в небесния замък преди толкова години!

Възможно ли беше всички острови да са карти на действително съществуващи светове? Прил не знаеше нищо по въпроса. Тези копия

на планети бяха създадени цели епохи преди нейната раса да излезе на сцената.

Бяха оставили Тила и Търсача някъде там. Предполагаше, че още са в същата територия. При разстоянията по Пръстенев свят и примитивните технологии на аборигените не биха могли да отидат кой знае колко далеч за двадесет и три години. Намираха се на тридесет и пет градуса по дъгата, значи на петдесет и осем милиона мили.

Никак не му се искаше да срещне отново Тила.

Трите часа се изнизаха. Той се пресегна и внимателно разтърси рамото на Кхмий.

Огромната ръка замахна мигновено. Луис успя да се отметне назад... но недостатъчно бързо.

Кзинтът примига сънено.

— Никога не ме буди така! Или искаш да се озовеш в автолечителя?

Точно под рамото на Луис имаше две дълбоки рани. Усещаше как ризата му подгизва от кръв.

— След малко сигурно и това ще направя. Я погледни към океана.

Посочи на екрана мъничките земни континенти, отделени с огромни разстояния от другите архипелази. Кхмий се взря внимателно.

— Кзин...

— Какво?!

— Онова там е карта на Кзин. Луис, очевидно сме сбъркали, когато предположихме, че виждаме копия в умалени мащаби. Телескопът показва, че са едно към едно.

На половин милион мили от плоското копие на Земята имаше още скупчени острови. Очертанията на океаните бяха доста разкривени от използваната полярна проекция, но не и континентите.

— Наистина е Кзин... — промърмори Луис. — Как не се сетих? А дискът с канала по средата е Джинкс. По-малкото оранжево-червено кръгче пък би трябвало да е Марс. — Тръсна глава, защото всичко му се завъртя пред очите. Червеното петно по ризата му растеше. — Ще умуваме после. Сега ми помогни да слеза до автолечителя.

ДЕВЕТА ГЛАВА ПАСТИРИТЕ

Луис Ву заспа в автолечителя.

След четири часа отново седна в креслото си. Само леко схванатите мускули на едното рамо му напомняха повече да не докосва спящ кзинт.

Навън беше нощ. Кхмий разглеждаше части от Големия океан на екрана.

— Как си?

— В цветущо здраве, слава на чудесата на съвременната медицина!

— Учудваш ме. Не си позволи лукса да мислиш само за раната си, а би трябвало да те мъчи силна болка, дори да изпаднеш в шок...

— Е, петдесетгодишният Луис сигурно щеше да се разпищи истерично. Какво пък толкова, да му се не види, нали знаех, че автолечителят ми е под ръка? Защо всъщност си се настроил любопитно?

— Първо си помислих, че по храброст не отстъпваш на един кзинт. После започнах да се чудя дали привикването към жицата не те прави безчувствен спрямо други сетивни дразнители.

— Нека приемем, че се дължи на смелостта ми, бива ли? Ти какво успя да разгадаеш?

— Напреднах в проучването. — Кхмий започна да сочи. — Земята. Кзин. Джинкс. Дори двата върха се издигат над атмосферата, точно както е на източния и западния полюс на планетата. Кръглата карта съответства на Марс. Онова пък е Кдат, планетата на робите...

— Вече не са роби.

— Кдатлините бяха наши роби. Както и пиерините, чийто свят можеш да видиш ей там. А за ето това място исках да питам теб. Дали не е родният свят на триноките?

— Тъхъ. Сигурно са се заселили и на съседния остров. Тъй, в края на краищата, какво имаме пред очите си? Явно *не е* само нагледен

каталог на планетите с условия, подобни на земните. Забелязвам поне половин дузина, които изобщо не мога да разпозная.

Кхмий прихна.

— Луис, отговорът би трябвало да е очевиден дори за същество с посредствен интелект. Пред нас е тъкмо каталог на потенциалните врагове, разумни или почти разумни същества, които някой ден биха могли да застрашат Пръстенов свят. Пиерини, кзинти, марсианци, хора, триноки...

— И къде ще натикаш Джинкс в твоята спретната схемичка? О, как пък не... Едва ли са очаквали бандерсначите да ги нападнат с бойни кораби. Ами че тия твари са по-големи от динозаври, а и нямат ръце! На Даун също живурка местна разумна раса. Е, къде ѝ е картата?

— Ей там.

— Аха... Твърде впечатляващо. Не бих казал, че и грогите са особена заплаха за някого. Нали прекарват целия си живот върху един и същ камък?

— Създателите на Пръстенов свят са открили и изучили всички тези раси, а картите са оставили като послание към потомците си. Поне в това сме единодушни, надявам се! Само че явно не са попаднали на света на кукловодите.

— Нима?

— Освен туй знаем, че са кацали на Джинкс. Предишния път намерихме скелет на бандерснач.

— Така е. Може да са кацали навсякъде.

Светлината се променяше, краят на нощната сянка се местеше в посоката срещу въртенето.

— Време е да се спускаме — подсказа Луис.

— Кое място предлагаш да изберем?

Осеяното със слънчогледи поле пред тях постепенно засияваше.

— Завий наляво и следвай граничната линия. После продължавай, докато видим местност с истинска почва. Трябва да сме долу преди денят да е настъпил. — След малко той посочи с ръка. — Виждаш ли как слънчогледите са се разпрострели по брега на морето? Май не им е много лесно да прекосят водата. Кацни на отвъдния бряг.

Совалката се потопи в атмосферата. Обгърнаха я пламъци. Кхмий полека намаляваше скоростта, докато вълните се стрелкаха назад под тях. Както всички останали водни площи по Пръстенов свят,

това море беше направено старателно, със силно начупена брегова линия. Имаше предостатъчно заливи и плажове, а дъното се спускаше съвсем полегато. Забелязваха се обширни петна от водорасли. Нататък, по посока срещу въртенето, започваше огромна тревиста равнина.

Напастта на слънчогледите сякаш бе протегнала две грамадни ръце, за да обхване морето. Една река лъкатушеше между тях и накрая се разливаше в обширна делта. Наляво опасните растения напиреха към заблатен разлив. Луис почти можеше да почувства мудната им атака, по-бавна и от движение на ледник.

Слънчогледите усетиха преминаването на совалката.

Полето долу сякаш избухна. Илюминаторът се затъмни мигновено, но в очите на човека и кзинта още дълго играеха цветни петна.

— Не се бой — успокой го Кхмий. — На такава височина няма какво да се блъснем дори и при полет на сляпо.

— Тъпите растения май ни взеха за птица. Ти виждаш ли нещо?

— Виждам пулта, и то много ясно.

— Добре, да се спуснем до пет мили. Искам да се махаме оттук възможно най-бързо.

След няколко минути илюминаторът отново стана прозрачен. Зад тях хоризонтът сияеше ослепително — слънчогледите още се опитваха да докопат жертвата. А отпред...

— Село!

Кхмий сниши совалката, за да огледат отблизо. Затворен двоен кръг от колиби.

— По средата ли да кацнем?

— Не ми се иска. По-добре някъде отстрани. Само се питам кои ли растения са ценни за тях...

— Бъди спокоен, нищо няма да подпаля.

На една миля над селото кзинтът спря совалката със синтезния двигател и я спусна плавно към полето, покрито с високите стъбла на някаква степна трева. В последния миг преди кацането Луис забеляза как тревата се раздвижи — три животни с вид на дребни зелени слонове скочиха, затръбиха тревожно с късите си плоски хоботи и се втурнаха да бягат.

— Тукашните хора май са пастири — подметна той. — А ние им подплашихме стадото. — На екраните се виждаше как все повече от

същите твари се присъединяват към бегълците. — Е, капитане, първият ни полет завърши благополучно.

Сензорите показваха, че въздухът навън не се отличава от земния. Нищо изненадващо. Луис и Кхмий се покриха с противоударна броня. Беше гъвкава колкото дебела кожа и не пречеше особено на движенията, затова пък ставаше по-яка от стомана при допир със стрела, нож или куршум.

Взеха звукови зашеметители, компютърни преводачи, бинокулярни очила. Спуснаха рампата и слязоха сред тревата, която стигаше до кръста на човека.

Колибите се гушеха нагъсто, свързваше ги ограда. Светилото, макар утрото току-що да започваше, беше точно над главите им. Аборигените трябваше вече да са се размърдали след нощния отдих. По външните стени на повечето постройки липсваха прозорци, но на онази, която беше двойно по-голяма от останалите, имаше дори нещо като балкон. Вероятно вече ги бяха забелязали.

Луис и Кхмий доближиха селото и едва тогава местните жители наистина се размърдаха.

Изскочиха през оградата като разбиваща се на брега вълна, вресейки пискливо един през друг. Бяха дребни и червенокожи, с напълно хуманоидна външност. И тичаха дяволски бързо. Носеха си копия и мрежи. Луис видя кзинта да насочва зашеметителя си и последва примера му. Червеникавата тълпа профуча край тях и продължи нататък.

— Дали да смятаме това за обида? — подозрително попита Кхмий.

— О, не. Естествено е да хукнат след животните, за да ги приберат. Имат си свои приоритети и ние не можем да им се сърдим. Я да влезем! Все някой си е останал вкъщи.

* * *

Посрещнаха ги. Двайсетина червенокожи дечица ги зяпаха иззад оградата. Бяха кльоцави, а наскоро проходилите — източени като паленца на хрътки. Луис спря до оградата и им се усмихна. Не му обърнаха кой знае какво внимание. Повечето се насъбраха пред Кхмий.

Откритата площадка сред колибите беше от утъпкана пръст. Подредени камъни оформяха общото огнище. Отнякъде излезе еднокрак мъж и сърчно закуцука с патерицата си към тях. Бе се препасал с поличка от продъбена кожа, украсена с пискюли. Големите му уши изглеждаха доста клепнали, едното — в добавка — разкъсано отдавна. А зъбите му бяха изпилени... или не? Всички деца се кискаха, техните зъби също имаха остри върхове, дори тия в устите на помалките. Аха, значи така се раждаха.

Старецът спря от другата страна на оградата, усмихна се и зададе въпрос.

— Засега не говоря вашия език — отвърна Луис.

Другият кимна и сви ръка към себе си. Дали ги канеше в селото?

Едно по-голямо момиченце — за пола му нямаше съмнения, защото децата не носеха дрехи — събра смелост и скочи. Тупна върху рамото на Кхмий, намести се удобно и започна да рови в козината му. Кзинтът внимаваше да не помръдне, само попита:

— И какво да правя сега?

— Тя не е въоръжена. Недей още да показваш колко си опасен.

Луис се прехвърли през оградата, а старецът отстъпи, за да не му попречи. Кхмий също прекрачи предпазливо, а момичето продължаваше да се държи за врата му.

Човекът, кзинтът и червенокожият се настаниха до огнището, децата се скупчиха наоколо. Започнаха да учат хитроумните машинки на местната реч. За Луис това беше привично занимание, но малко се учуди, че и старецът като че беше свикнал с него. Дори гласовете на преводачите не го стреснаха.

Името му беше Шивит Хуки-Фърлари някой си. Говореше тъничко и пресекливо. Първият му разбираем за компютрите въпрос гласеше:

— С какво се храните? Е, не сте длъжни да ми отговорите, ако не искате.

— Храня се с растения, морски твари и месо, обработено с огън или топлина — отвърна Луис. — А Кхмий пък предпочита месото без огън.

Това като че задоволяваше домакина.

— И ние ядем месо без огън. Кхмий, ти обаче си необичаен гост. — Шивит се поколеба и добави: — Трябва веднага да ви кажа нещо.

Не можем да правим *ришатра*. Моля ви да не се ядосвате.

Към думата *ришатра* преводачът добави звуков сигнал, че понятието все още липсва в попълващия се речник.

— Какво е *ришатра*? — попита кзинтът.

Старецът се учуди.

— Мислех си, че думата е една и съща навсякъде.

Впусна се в дълги обяснения. Кхмий се умълча, докато задълбаваха в темата и се мъчеха да отбягват трупациите се непознати думи.

Оказа се, че *ришатра* означава правене на секс със същества от друга раса.

Всички го знаеха. А множество раси дори го практикуваха. Едни контролираха по този начин числеността си, за други това беше първа стъпка преди пазарлъците при търговия. Трети обаче го смятаха за табу. Народът, както наричаха себе си червенокожите, нямаше нужда от подобна ритуална забрана. Те просто не бяха способни да се принудят. Не реагираха с възбуда към чужденците. Вероятно обонянието им отминаваше с равнодушие непривичните феромони.

— Сигурно идвате отдалеч, щом не знаете това — подхвърли накрая старецът.

Луис започна да разказва как е дошъл от звездите отвъд Дъгата. Призна, че нито той, нито Кхмий някога са се занимавали с *ришатра*, макар че поне сред човешката раса се срещали всякакви. (Спомни си мимоходом едно момиче от Вундерланд, по-високо от него с една стъпка и по-леко със седем-осем килограма. Беше като перце в ръцете му.) После заговори за множеството светове и всевъзможните разумни същества, като старателно заобикаляше темата за войните и оръжията.

Оказа се, че племената на Народа отглеждат няколко вида животни. Не успявали да държат на едно място различните стада, затова винаги знаели къде се намират другите племена и често си уреждали празници с размяна. Случвало се да си разменят и стадата. Все едно си предавали едни на други целия начин на живот — понякога дори прекарвали половин *фалан* във взаимно обучение, преди да се разделят. (Фалан означаваше десет завъртания на Пръстенев свят, значи седемдесет и пет денонощия по тридесет часа.)

Дали пастирите щяха да се обезпокоят от присъствието на двама чужденци в селото? Шивит ги увери, че никой няма да сметне само

двама гости за заплаха.

А кога щяха да се върнат? За обяд. Наложило се да побързат, защото животните се подплашили и избягали. Иначе щели непременно да си поприказват със странниците.

— Веднага ли трябва да изядете месото, след като убиете животното? — попита Луис.

— Не — засмя се Шивит. — Можем да почакаме половин ден. Но след още един ден и една нощ вече не става за ядене.

— А някога...

Кхмий внезапно се изправи. Остави внимателно момичето на земята и изключи преводача си.

— Луис, искам да се пораздвижа и да се усамотя. Времето, което прекарах затворен, едва не ме лиши от разсъдък! Имаш ли нужда от мен в момента?

— Не. Хей...

Кзинтът вече бе прескочил оградата. Озърна се през рамо.

— Не си сваляй дрехите. Иначе отдалеч ще е трудно да разпознаят в теб разумно същество. И те моля да не убиваш зелени слонове.

Другият му махна и препусна по степта.

— Приятелят ти е много бърз — отбеляза Шивит.

— И аз ще трябва да изляза за малко от селото, старче. Наумил съм си нещо.

През първото им скиталчество по Пръстенов свят мислеха само как да оцелеят и да го напуснат. Чак много по-късно, сред безопасността и познатия уют на Земята, съвестта на Луис Ву се пробуди. Спомни си как бе станал виновник за разрушаването на цял град.

Засенчващите плоскости образуваха вътрешна концентрична окръжност спрямо Пръстеновия свят. Бяха двадесет и ги свързваха тънки до невидимост нишки, които винаги оставаха опънати заради високата орбитална скорост на плоскостите.

„Лъжецът“, падащ неуправляемо с изгорели двигатели, се блъсна в една от нишките и я разкъса. Парчето, дълго десетки хиляди мили, след време падна в облак от дим и прах върху населен град.

Луис имаше нужда от тази нишка за изтеглянето на кораба.

Намериха края и го закрепиха за импровизираното си возило — летящия затвор на Харлоприлалар, за да го влачат след себе си. Не знаеше точно какво бе сполетяло останките от града, но лесно можеше да си представи картината. Веществото на нишката, макар и по-тънко от паяжина, срязваше без усилие дори корпусен метал. Размотаващите се навивки сигурно бяха изравнили сградите със земята.

Този път обаче жителите на Пръстенев свят нямаше да пострадат заради появата на Луис Ву. И без това го тормозеше липсата на драуда. А ето, още със стъпването си в тази равнина бе разпръснал в панически бяг животните на племето... Реши да поправи стореното.

Беше тежка, изнурителна работа.

В един момент трябваше да си поеме дъх и се качи в пилотската кабина. Тревожеше се и за кзинта. Дори човек отпреди пет столетия, да речем някой преуспяващ мъж на средна възраст, трудно би преодолял бъркотията в главата си, ако отново се почувства хлапак на осемнадесет години. Неумолимото тътрене към мига на смъртта е прекратено, кръвта му е кипнала от позабравени хормони, дори външността му — неузнаваема с по-гъстата коса и здравия цвят на лицето, а бръчките и белезите — изчезнали...

Е, къде беше Кхмий?

Тревата изглеждаше чудновато. Около совалката бе висока до кръста, а нататък, в посока на въртенето, огризана почти до корен. Виждаше как стадото се мести, подкарвано от дребните червенокожи хуманоиди, оставяйки след себе си едва ли не гола земя.

Макар и дребни, зелените стонове пълнеха стомасите си усърдно. Изглежда се налагаше племето често да сменя пасищата.

Най-сетне забеляза някакво движение в тревата наблизо. Зачака търпеливо... и изведнъж сякаш пред очите му се мярна оранжева мълния. Изобщо не успя да види жертвата на Кхмий. Наоколо нямаше никой от хуманоидите и той си отдъхна. Върна се да си довърши работата.

Пастирите се прибраха и завариха грижливо подготвено пиршество.

Вървяха закуп и си приказваха. Поспряха се да огледат совалката, без да я доближават. Неколцина бяха наобиколили един зелен слон. (Бъдещия си обяд?) И може би съвсем случайно онези, които имаха копия, влязоха първи в кръга сред колибите.

Останаха изненадани, защото намериха там Луис, Кхмий — с друго момиченце на раменете — и половин тон почистено месо върху парчета кожа.

Шивит представи пришълците и сбито, но съвсем точно предаде разказите им. Луис се беше подготвил да го вземат на подбив като лъжец, но не дочака нищо подобно. Запозна се с вожда, жена с ръст четири стъпки и няколко пръста отгоре. Името ѝ беше Гинджерофър. Поклони му се с усмивка, открила смущаващо остри зъби. Той също се опита да наподоби поклона и каза:

— От Шивит научихме, че харесвате различни видове месо.

Махна с ръка към купчините, които бе довлякъл от автоматичната кухня на совалката. Трима от пастирите насочиха зеления слон към стадото и го подканиха с тъпите краища на копията да се присъедини към себеподобните си. После племето се зае с обяда. Помагаха и хората от колибите, които Луис бе сметнал за празни — поне десетина много възрастни мъже и жени. А той си въобразяваше, че Шивит е старец... Не бе свикнал да вижда набръчкани хора с подути от артрит стави и отдавнашни белези. Питаше се защо ли са се крили досега и накрая предположи, че към него и Кхмий са били насочени доста стрели, докато кротко разговаряха с Шивит и децата.

След броени минути аборигените оставиха само голи кости на трапезата. Никой не продумваше, докато се хранеха. Не личеше и ничие предимство в избора на мръвките. Всъщност лапаха като кзинти. Кхмий охотно склони да сподели угощението. Сам погълна почти цялата моа, защото червенокожите май предпочитаха по-сочно и тлъсто ядене.

Луис бе пренесъл месото на няколко пъти върху голяма отгласкваща се плоскост. Още го боляха мускулите от дърпането на масивния товар. Гледаше как племето си пълни стомасите и се чувстваше добре. Нямахше драуд на главата си, но въпреки това му беше хубаво.

Повечето от пастирите пак отидоха да наглеждат стадото. Шивит, Гинджерофър и някои от старците останаха. Кхмий промърмори на Луис:

— Тази моа истинска птица ли е или измишльотина? Патриархът може би ще поиска да я развъди в ловните си паркове.

— Има такава — увери го Луис. — Гинджерофър, надявам се, че с месото ви възмездих за труда по събирането на стадото.

— Благодарим ти.

По устните и брадичката ѝ още имаше кръв. Пълните ѝ устни бяха по-червени и от кожата.

— Забрави, че си подплашил стадото. Животът не е само бягство от глада. С удоволствие посрещаме различни от нас хора... Вашите светове наистина ли са мънички, ако ги поставиш до нашия, а и кръгли?

— Да, кръгли са като топки. Ако моят беше някъде по Дъгата над нас, щеше да се вижда само като дребна точкица.

— Ще се върнете ли на тези мънички места, за да разкажете за нас?

Преводачите несъмнено пълнеха и паметта на компютъра в „Иглата“. Затова Луис само сви рамене.

— Някой ден.

— Значи искате да ни задавате въпроси.

— Така си е. Слънчогледите пречат ли ви да пасете животните си?

Наложил се да посочи към опасните растения, за да го разбере тя.

— А, говориш за сиянието по посока на въртенето? Нищо не знаем за него.

— Не сте ли се питали какво е? Не сте ли пращали хора да огледат?

Гинджерофър сви вежди.

— Ето какъв е животът ни. Нашите бащи и майки са ни казвали, че бродим в посоката, обратна на въртенето, още откакто те са били деца. Помнят, че са заобиколили голямо море, но не могли да го доближат, защото животните отказвали да ядат растенията по брега. И тогава имало сияние, обаче сега е по-силно. Питаш дали сме ходили да огледаме... Неколцина млади мъже тръгнаха натам веднъж. Натъкнали се на великани, които убили животните им. Трябвало да се върнат веднага, защото нямали повече месо.

— Както изглежда, слънчогледите напредват по-бързо от вас.

— И тъй да е, ние също можем да се местим по-чевръсто отколкото досега.

— А какво знаете за въздушния град?

Предводителката на червенокожите го бе виждала, откакто се помнеше. Бил част от привичния ѝ свят, също както Дъгата над главите им. В облачни нощи понякога се откроявали жълтеникавите му светлини. Друго не знаела. Градът бил прекалено далеч, за да достигне до тях дори някаква мътва за него.

— Случва се наистина да чуем и разкази отдалеч, ако си струва те да бъдат предадени. Може обаче да са се пренесли до нас изопачени. Слушали сме например за хората от пръскащите планини, които живеят нависоко и под бялата мразовита ивица, защото в подножията въздухът е твърде гъст за тях. И летят от планина до планина. Правят го с небесни шейни, ако успеят да си ги намерят, но нови шейни не е имало от прастари времена, затова отдавна летят с балони. Вашите неща-за-гледане могат ли да показват толкова надалеч?

Луис намести бинокулярните очила на главата ѝ и показа за какво служи регулаторът на увеличението.

— Защо ги наричате пръскащи планини? Същата дума ли казвате, когато пръскате вода?

— Да. Не знам защо ги наричаме така. А твоите стъкла за очи само ми показват планините по-големи... — Тя завъртя глава на другата страна. — Да, виждам брега и сиянието отвъд.

— Какво друго чувате от пътешествениците?

— Когато ги срещаме, обменяме знания за опасностите. В посоката срещу въртенето например имало тъпоглави твари, които ядели месо и убивали хора. Приличали малко на нас, но били по-дребни, черни и ловували нощем. Имало и... — Тя се смръщи за миг. — Не знаем обаче дали ни казват истината. Имало и други тъпоглави твари, които принуждавали всекиго да прави ришатра с тях. И никой не оцелявал до края.

— Но нали вие не можете да участвате в ришатра? Значи за вас не са опасни.

— Уверяват ни, че и ние не сме в безопасност.

— Ами болестите? Паразитите?

Никой от аборигените не проумяваше за какво пита! Бълхи, тении, комари, шарка, гангрена... такива неща просто не съществуваха по Пръстенев свят. Разбира се, трябваше и сам да се досети. Създателите на гигантската конструкция просто не бяха ги предвидили в творението си. Въпреки това беше смаян. Чудеше се дали самият той

не е донесъл първите болести тук... Едва ли. Престоят в автолечителя сигурно го бе освободил от всичко, което би застрашило здравето на местните хора.

Единствено, по това те много си приличаха с цивилизованите жители на човешките светове. Остаряваха, но не се разболяваха.

ДЕСЕТА ГЛАВА

ИГРА НА БОГОВЕ

Часове преди да настъпи нощта, Луис се почувства изтощен.

Гинджерофър им бе предложила да се настанят в някоя от колибите, но двамата пришълци предпочетоха совалката. Човекът се напъха тутакси между спалните плоскости, още докато кзинтът настройваше защитните системи.

Събуди се посред нощ.

Кхмий бе включил усилвателя на изображението, преди да се просне на водното си легло. Околността се виждаше като в дъждовен ден. Осветените правоъгълници от Пръстенов свят бяха като лошо нагласени лампи на тавана — твърде ярки да ги гледаш повече от секунда.

Но по-голямата част от близкия Голям океан тънеше в сянка.

Тези два водни простора неизменно привличаха погледа на Луис. Бяха прекалено пищни. Не им беше мястото тук. Ако правилно бе налучкал кои са създателите на Пръстенов свят, подобна пищност не можеше да им е присъща. Градяха творенията си просто и постигаха желания резултат. Освен това гледаха далеч напред във времето и воюваха.

А този свят беше претрупан и крещящ по своему, на всичко отгоре — незащитим. Защо вместо немислимата конструкция не бяха създали множество по-малки пръстени? И защо им е хрумнало да направят двата Големи океана? Не пасваха...

Не, може би все пак бъркаше още от самото начало на разсъжденията си? И това се бе случвало! Натрупаните факти обаче...

Я, не помръдна ли нещо в тревата?

Той включи инфрачервения скенер.

Грееха в собствената си топлина. Прецени на око, че са по-едри от кучета; странна кръстоска между човек и чакал — смразяващи свръхестествени страшилища в изкуствената светлина. Позабави се, докато открие на пулта управлението на куличката със зашеметяващото оръдие и го завърти към натрапниците. Бяха

четирима и се опираха на всичките си крайници при промъкването в тревата.

Спряха недалеч от колибите. Останаха там няколко минути и си тръгнаха, но вече полуизправени. Луис изключи инфрачервения скенер.

В усиленото сияние на Дъгата всичко беше ясно — носеха отпадъците от изминалия ден, останките от пиршеството. Мършояди. Може би месото още не се бе вмирисало достатъчно за техния вкус.

Забеляза разсеяно жълти очи да се взират наблизко. Кхмий беше съвсем бодър.

— Пръстенев свят е стар — сподели откритието си Луис. — Поне на стотина хиляди години.

— Какво ти подсказва такъв извод?

— Създателите му не биха развъдили тук чакали. Значи е минало достатъчно време, за да може разклонение на човекоподобните да запълни нишата, заемана от тези същества по някои планети.

— За подобна промяна не биха стигнали сто хиляди години — възрази кзинтът.

— Може би. Питам се какво още не са донесли тук. Например не забелязвам комари.

— Това вече е шега, нали? Все пак си прав! Не открихме никакви кръвосмучещи твари.

— Нито пък акули или кугуари — засмя се Луис. — Няма и порове. Какво друго липсва? Отровни змии, да речем? Млекопитаещи обаче не биха могли да живеят като змии. Не познавам нито един вид бозайници, които отделят отрова в устите или зъбите си.

— Луис, трябва да са минали милиони години, за да еволюират хоминидите в толкова различни направления. Налага се да помислим дали изобщо подобна еволюция е протекла на самия Пръстенев свят!

— Точно така е станало, освен ако не съм допуснал много глупава грешка в разсъжденията си. А установяването на необходимия период е въпрос само на прости изчисления. Ако предположим, че разклоненията в еволюцията са започнали преди сто хиляди...

Той се прекъсна сам.

Доста отдалечилите се човекоподобни чакали — много пъргави въпреки товара — спряха внезапно, обърнаха се, постояха така миг-

два, а после се шмугнаха в тревата и изчезнаха. След секунда включеният инфрачервен сензор показва как се разпръскват и бягат.

— Имаме си компания откъм посоката на въртене — спокойно съобщи Кхмий.

Новодошлите бяха грамадни. На ръст не отстъпваха на кзинта и изобщо не се криеха. Около четиридесет брадати великани крачеха в нощта, сякаш целият свят им принадлежеше. Всички имаха оръжие и броня. Движеха се в клиновиден строй — стрелците с лък отпред, мечоносците в една линия отзад. На върха на клина беше единственият, покрит с броня от главата до петите. И останалите пазеха гърдите и раменете си с дебели кожени плочи, но най-едрият носеше метална ризница — лъскава стомана, издуваща се на лактите, юмруците, раменете и коленете. Издадената напред маска на шлема беше отворена, вътре се виждаха бледа брада и широк нос.

— Прав бях. Познал съм! Но за какво им е бил Пръстенев свят? Защо, мътните ме взели, са го построили?! Как, в името на Финагъл, са се надявали да го отбраняват?

Кзинтът тъкмо бе завъртял зашеметяващото оръдие към великаните.

— Луис, ще ми обясниш ли най-после какво си мърмориш?

— Бронята. Погледни му само бронята! Никога ли не си влизал в института „Смитсоуниън“? Освен това и ти разгледа скафандрите в онзи кораб...

— Ъррр... да. Но имаме по-неотложен проблем.

— Не стреляй засега. Искам да видя... Ами да, стана както очаквах. Подминаха селото.

— Нима вече смяташ дребните червенокожи за наши съюзници? Случайност е, че срещнахме първо тях.

— Е, интересите ни в момента съвпадат. Временно, разбира се.

Микрофоните лесно уловиха пронизителния вик, прекъснат от гръмогласен рев. Великаните пъргаво извадиха стрели от колчаните и ги сложиха на лъковете. Двама дребосъци препускаха със смайваща бързина към колибите. Но никой дори не се обърна да ги погледне.

— Стреляй! — тихо настоя Луис.

Почти никоя от стрелите не достигна целта. Гигантите се свлякоха в тревата. Два-три зелени слона затръбиха с хоботи, понечиха

да се надигнат, но като че ли се отказаха и пак полегнаха. От хълбока на единия стърчаха две стрели.

— Бяха дошли да изстребят стадото — изръмжа изненадан Кхмий.

— Ъхъ. Слушай, ти остани тук при оръдието, а аз ще изляза навън да преговарям.

— Луис, не приемам заповеди от теб.

— Добре де, имаш ли други идеи?

— Нямам. Остави поне един от едрите нашественици жив, за да го разпитаме.

Лежацият по гръб великан не само имаше брада, ами и целият беше обрасъл. Очите и носът му едва се показваха в гъстите златисти косми, покрили лицето, врата и раменете му. Гинджерофър приклепна и отвори масивната му челюст с двете си малки ръце. *Всички* зъби в устата бяха плоски кътници, и то доста износени от дъвчене.

— Виждаш ли, тревопасни са. Искали са да погубят стадото, за да не ги подяжда.

Луис поклати глава.

— Не очаквах борбата за храна тук да е толкова свирепа.

— И ние не знаехме, че положението им е толкова отчаяно. Но те идват откъм посоката на въртене, а там нашите стада вече са опасли тревата. Благодаря ти, че ги уби. Ще има голямо пиршество.

Стомахът му подскочи като топка.

— Не съм ги убил! Само ги приспах. А и умовете им са като моя и твоя.

Предводителката се вторачи недоумяващо в него.

— Да, но тези умове ги подтикват да ни съсипят.

— Ние им попречихме, затова ви молим да не им отнемате живота.

— Защо да сме милостиви? Какво ще ни сторят те според теб, ако им позволим да се събудят?

Главоблъсканица... Луис се опита да спечели малко време.

— Ако измисля нещо, ще ги пощадите ли? Не забравяй, ние двамата ги натръскахме с пращащото сън оръжие.

Надяваше се Гинджерофър да е разбрала намека — Кхмий можеше пак да постреля с оръдието.

— Ще се съберем на съвет — обяви предводителката.

Луис чакаше и умуваше. Както и да натъпчат великаните, совалката не би побрала четиридесет от тях. Разбира се, могат да ги обезоръжат... Изведнъж се ухили, щом погледът му се плъзна по сабята в грамадната ръка с широки пръсти. Дългото извито острие можеше чудесно да върши работа и като коса.

Накрая Гинджерофър се върна при него.

— Нека живеят, но не искаме да ги виждаме повече тук. Можеш ли да ни обещаеш това?

— Ти си умна и предвидлива жена. Току-виж, имат и сродници, склонни към кръвна вражда. Да, мога да ти обещаая, че никога повече няма да зърнеш това племе.

Кхмий се обади откъм совалката.

— Луис, за да спазиш обещанието си, май ще ти се наложи да ги изстребиш!

— Ами! Вероятно ще загубим малко време, но я ги погледни! Селяндури. Не им е по силите да се мерят с нас. В най-лошия случай ще сглобим сал от плоскостите и ще ги теглим. Слънчогледите още не са настъпили насам. Ще откараме великаните по-надалеч, където има трева в изобилие.

— И защо? Така ще загубим седмици!

— За да съберем нужните ни знания. — Луис пак се обърна към Гинджерофър. — Ще прибера този с бронята и всички оръжия. Претърсете ги, за да нямат дори един-едничък нож. Кое то ви хареса, вземете го, а остатъка ще натоваря в совалката.

Тя се загледа със съмнение в туловището, покрито с тежка броня.

— Как ще го помръднем?

— Ще довлека плоча, която сама се отблъсква от земята. Когато си тръгнем, вържете останалите. Пускайте ги двама по двама. Обяснете им какво се иска от тях. Пращайте ги в посока на въртенето. Ако понечат да ви нападнат пак, лишени от оръжията си, животът им ще е във ваши ръце. Но това няма да се случи! Ще си плюят на петите да прекосят равнината, защото там тревата е опоскана до пръстта.

Тя се замисли.

— Не виждам опасност за нас. Ще постъпим както искаш.

— Ние ще бъдем в стана им преди тях, където и да се намира той. И ще ги чакаме, Гинджерофър!

— Няма да пострадат. Обещавам от името на целия Народ — хладно отвърна предводителката.

Великанът се събуди скоро след настъпването на утрото.

Отвори очи, примига и се вторачи в надвесената над него стена от оранжева козина, жълти очи и дълги нокти. Не шавна, докато очите му шареха — оръжията на трийсетина съратници струпани наблизо, двата люка на въздушния шлюз отворени. През тях нахлуваше вятърът от бързия полет.

Накрая опита да се обърне по корем.

Луис се ухили. Наблюдаваше чрез камера, монтирана в тавана на стаята за отдых, докато си седеше в пилотската кабина. Бронята на гиганта бе залепена за пода в китките, коленете и раменете. С леко затопляне той можеше да си върне свободата, но не и с напъни да се търкаля.

Пленникът обаче настояваше и заплашваше. Не му хрумна да се примоли. Луис почти не го слушаше. Едва когато превеждащата програма в компютъра на совалката натрупаше достатъчен речник, щеше да му отдели време. В момента обаче оглеждаше стана на великаните.

Летеше на една миля над повърхността и вече се намираше на петдесет мили от селото на червенокожите. Понамали скоростта. Тук тревата бе избуяла отново, само че едрите тревопасни също оставяха обширен район от гола пръст зад себе си към морето и блясъка на слънчогледите. И сега хиляди от великаните се бяха пръснали из степта. Луис виждаше проблясъците по остриетата на косите-саби.

Никой не се мяркаше около стана. По средата имаше скупчени големи каруци, но нито помен от впрегатни добичета. Дали ги теглеха сами, или имаха някакви мотори, останали още отпреди падането на градовете, случило се според Харлоприлалар преди хилядолетие?

Не успяваше обаче да разгледа постройката по средата. В илюминатора се бе образувало черно петно — светлинно претоварване. Ухили се. Значи великаните бяха измислили как да извлекат полза от врага!

Светна един екран и съблазнителен контраалт изрече напевно:

— Луис...

— Тук съм.

— Връщам ти драуда.

Той рязко изви глава. Малката черна кутия вече се мъдреше върху прехвърлящия диск. Обърна ѝ гръб, както човек престава да гледа опасен противник, без да забравя нито за миг, че оня го дебне отзад.

— Бих искал да проучиш нещо — каза на кукловода. — Край основата на страничната стена има планини. Местните хора...

— За рисковете в издирването подбрах теб и Кхмий.

— А склонен ли си да приемеш, че се стремя да сведа тези рискове до минимум?

— Разбира се.

— Тогава поне ме изслушай. Според мен не е излишно да огледаме тия пръскащи планини. Но преди това трябва да научим много неща за страничните стени. Моля те само да...

— Защо ги нарече „пръскащи планини“?

— Не аз ги наричам така, а аборигените. И те не знаят защо. Но названието подсказва нещо, нали? Освен това изобщо не личат, когато сме отвън. Каква е причината? Всичко останало на Пръстенев свят е като маска, можеш да познаеш и по основата къде има планини, къде — морета. Пръскащите планини все пак заемат значителен обем!

— Да, интересно е. И ще трябва вие двамата да научите отговора на загадката. Наричат ме Най-задния, защото управлявам подчинените си от безопасно разстояние. Сигурността е мое право и мое задължение. Смъртта на управляващия би била бедствие за цялата ни раса. Луис, мислех, че вече познаваш начина ни на мислене!

— Тандж! Не те моля да рискуваш скъпоценната си кожа, а една от сондите! Имаме нужда от подробна холограма на страничната стена. Пусни сондата през направляващите обръчи, за да намали скоростта си. Ще използваш транспортната система по предназначението ѝ и антиметеоритната защита няма да стреля...

— Опитваш се да предвидиш действията на оръжие, програмирано според собствените ти предположения преди стотици хиляди години? Ами ако системата за разпознаване на целите се е повредила?

— И да греша, какво толкова ще загубиш?

— Половината от устройствата си за презареждане с гориво. Разположил съм в сондите прехвърлящи дискове, чийто филтър пропуска само деутерий. Приемникът е в резервоарите на кораба. За да

попълня запасите си, ще потопя сонда в някое от моретата по Пръстенов свят. Но ако ги загубя, как ще се върна? И заради какво изобщо да рискувам?

Луис упорито се принуждаваше да не избухне.

— Не забравяй за обема! Скритото в пръскащите планини... Тези полуконуси са високи по трийсет-четирийсет мили, на брой сигурно са стотици хиляди покрай стените, а обратната им страна е плоска! Някой може да се окаже център за поддръжка на този свят, пък и нищо чудно подобни центрове да са много. Не ми се вярва, обаче искам да знам какво има в тях, преди да ги доближа. Освен това стигнахме до извода, че съществуват двигатели за корекция на орбитата и най-подходящото им място е по страничните стени. Но къде са и защо не работят?

— Толкова ли си уверен, че са избрали реактивни двигатели за поддържане на стабилността? Има и други възможни решения. Например гравитационни генератори.

— Не става! Създателите на Пръстенов свят никога нямаше да го завъртят, ако бяха разполагали с гравитационни генератори. Щяха да изберат по-прости инженерни решения.

— Тогава контрол над магнитните полета и смущенията — с устройства, разположени около слънцето и в основата на пръстена?

— Хм... Възможно е. Тандж! В нищо не съм сигурен. Искам от теб да провериш!

— Как се осмеляваш да искаш нещо от мен? — Гласът на кукловода прозвуча по-скоро озадачено, отколкото гневно. — Ако пожелаеш, ще останеш на Пръстенов свят, докато той се отърка в засенчващите плоскости. Пък може и никога повече да не опиташ насладата от драуда...

Преводачът вече беше готов.

— Разкарай ми се от главата — промърмори Луис. Нямаше как да заглуши Най-задния, но той млъкна сам, когато машината започна да предава думите на великана.

— Защо да съм кротък? Какво като ям растения? Измъкни ме от бронята ми и ще се бия с теб дори без оръжие, косматото кълбо такова! Постелята ми в дългата къща и без това има нужда от ново покривало.

— А тези не видя ли?

Кзинтът показва дългите си лъскави нокти.

— Ха, едно ножче ще ми стигне срещу твоите осем! Мога и без него.

Луис вече се давеше от кикот. Включи разговорната уредба.

— Кхмий, не си ли чувал за нрава на биковете? Този е нещо като Патриарх на стадото!

— Кой приказваше? — попита великанът.

— О, това е Луис — сниши глас кзинтът. — В голяма беда си изпаднал. Съветвам те да се държиш почтително. Той е... страшен.

Луис се сепна. Сега пък какво му щукна на Кхмий? Игра на богове, с Гласа на Луис Ву в главната роля? Е, звучеше убедително, щом свирепият гигант явно се боеше от невидимия източник на словата...

— Повелителю на тревопасните, обясни защо нападнахте червенокожите, които ме почитат.

— Техните животни ни ядат храната.

— Не можете ли да си потърсите паша другаде, за да не си навличате гнева ми?

Господстващият мъжкар в едно стадо обикновено има недвусмислен избор — да извоюва надмощие или да се покори. Очите на великана отново зашариха в търсене на спасение, но изход нямаше. Щом беше безсилен да се пребори с Кхмий, как да подчини безплътния глас на волята си?

— Не можехме... — смънка той. — В посоката на въртенето са огнените растения. Наляво е Народът на машините. Надясно има стръмен рид от оголен *скрит*. Там не расте нищо, а е прекалено хлъзгаво да се прехвърлим от другата му страна. Обратно на въртенето пък навсякъде има трева и дребосъците не биха ни възпрели, ако не се бе появил ти! Луис, как прояви могъществото си? Моите хора живи ли са?

— Подарих им живота. След... — „Я да сметна — петдесет мили, но гладът ще ги подгони...“ — ...два дни ще се върнат. Способен съм обаче да погубя всички ви с едно помръдване на пръста.

Пленникът впери умолителен поглед в тавана.

— Ако успееш да изтребиш огнените растения, ние също ще те почитаме.

„Богът“ се отпусна на креслото и потъна в размисъл. Вече не му беше весело.

Слушаше как великанът врънка Кхмий да му разкаже повече за Луис, а кзинтът ръси безогледни лъжи. И преди си бяха помагали с този трик. Така оцеляха в дългото завръщане към „Лъжеца“. Говорещия с животни се представяше за бог на войната и даренията на местните хора ги спасяваха от гладна смърт. Само че до днес не подозираше колко се е забавлявал той (сега вече заслужил името Кхмий).

Великанът молеше за помощ, но как да се справят със слънчогледите? Лесно би се отървал от главоболията. Племето на тревопасните гиганти го оскърби, нали? А боговете не са известни със склонността си да прощават. Отвори уста, но веднага стисна зъби и поумува още секунда-две.

— Кажи ми истината, ако ти е мил животът. Огнените растения ще напълнят ли стомасите ви, ако не ви изгорят?

Пленникът заговори разпалено:

— Да, Луис! Понякога нощем дръзваме да навлезем във владенията им, ако прегладнеем. Но трябва да избягаме, преди да започне денят! Откриват ни отдалеч и изпепеляват каквото шавне! Обръщат се всички заедно и насочват пламъците на слънцето към нас!

— Значи ги ядете, когато слънцето е закрито.

— Да.

— А какви са ветровете наоколо?

— Ветровете ли?... Духат в посоката на въртене. Тук обаче вятърът винаги е насочен към огнените растения.

— Защото те нажежават въздуха?

— Как да знам, щом не съм бог!

Слънчогледите несъмнено нагорещяваха въздуха над и около себе си, а слънчевата светлина не проникваше до корените им. По хладната земя се кондензираше роса. Така растенията се снабдяваха с нужната им влага.

И изгаряха всичко, което помръдне, за да го превърнат в тор.

Да, можеше да реши проблема. Щеше да се справи!

— Почти цялата работа ще оставя на теб — отсъди Луис. — Племето си е твое, ти ще го спасиш. После ще потърсите храната си при умиращите огнени растения. Изяжте ги и засадете на тяхно място каквото допада на вкуса ви. — Ухили се, щом долови изненадата на Кхмий, и продължи:

— Но повече няма да тормозите червенокожите, които ми се покланят.

Бронираният гигант преливаше от щастие.

— Каква чудесна вест! Ще те почитаме. Трябва да скрепим разбирателството помежду ни с ришатра.

— Позволяваш си да ми се подиграваш?

— Аз ли?! О, не! Вече обясних на Кхмий, но той май не ме разбра. Всички договори се потвърждават с ришатра, дори да са между хората и боговете. Кхмий, уверявам те, че такъв е обичаят. А и ти си с подходящ ръст за моите жени.

— Отличавам се от вас повече, отколкото си мислиш — възрази кзинтът.

Доколкото Луис можа да види през камерата на тавана, Кхмий показва предната част на тялото си и доста стресна великана. Това обаче никак не го интересуваше в момента. „Гандж! Дяволите ме взели! Тъкмо измислих решението и какво ми се стовари на главата?! Ами сега...“

Аха!

— Ще сътворя свой слуга, за да спазя обичаите ви. Нямаме много време и той ще бъде джудже, което не знае езика ви. Наричайте го Ву. Кхмий, призовавам те при себе си.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА ТРЕВОПАСНИТЕ ВЕЛИКАНИ

Совалката кацна, злонамерено окъпана в ослепително бяла светлина. Сиянието не отслабна още около минута, после бързо избледня. Скоро се спусна и наклонената рампа. Вождът на великаните слезе по нея, понесъл тежестта на бронята си. Отметна глава назад и нададе рев. Без съмнение звукът се разнесе на много мили околоръст.

Други гиганти забързаха отвсякъде към появилия се в стана им космически апарат.

Излезе и Кхмий, следван от Ву — дребосък, отчасти лишен от окосмяване, наглед безобиден. Постоянно се усмихваше и се озърташе с чаровно любопитство, сякаш виждаше света за пръв път...

Дългата къща не беше много наблизо, но личеше, че е направена от кал и трева, скрепени с отвесни колове. Слънчогледите, засадени в редица на покрива, мърдаха неспокойно и ту обръщаха вдлъбнатите си огледални ликове със зелени фотосинтезиращи топчета към слънцето, ту насочваха отразените лъчи към събиращите се великани.

Кхмий разпитваше вожда:

— Ами ако врагът ви нападне през деня? Как ще стигнете до дългата къща? Или сте струпали оръжията си другаде?

Гигантът се поколеба, преди да издаде тайните на племето си. Кзинтът обаче служеше на бога Луис, не беше благоразумно да го ядосва...

— Виждаш ли изсечените храсти, струпани обратно на въртенето спрямо дългата къща? Ако се появи някаква заплаха, определили сме един от нашите, който да доближи купчината и да размаха голям парцал. Огнените растения ще подпалят мокрите клони, а ние ще влезем, прикрити от пушека, и ще си вземем оръжията. — Озърна се към совалката и добави разсъдливо: — Ако врагът е бърз и ни завари с голи ръце, значи и без това е твърде силен, за да се бием с него. Но тогава огнените растения зле ще го изненадат...

— Още един въпрос. Може ли Ву сам да си избере самката, с която да се съеши?

— А нима той има свои желания? Мислех да му предложи Рийт измежду жените си, защото и преди е правила ришатра. Пък и е дребничка. Между другото, хората от Народа на машините са наглед почти същите като Ву.

— Приемливо е — отсъди кзинтът, без дори да погледне стоящия до него.

Вече ги бяха наобиколили стотина великани.

— Други няма ли? — учуди се Кхмий.

— Тези и пленените воители са цялото ми племе. Из степта са се разпръснали общо двадесет и шест племена. Когато можем, гледаме да сме наблизод едни до други, но никой не се осмелява да говори от името и на останалите.

Сред грамадните същества имаше само осем мъжкарите, нашарени с белези, а трима дори бяха сакати. Единствен вождът притежаваше бръчки и побеляваща от възрастта козина.

Другите бяха жени... е, поне човекоподобни самки. На ръст достигаха шест и половина до седем стъпки и изглеждаха дребни пред мъжкарите. Имаха кафеникава кожа и се държаха наперено, макар да ходеха голи. Златистата им коса се спускаше на буйни водопади по гърбовете. На никоя не се забелязваше шарка за украса или накит. Яки бедра, широки и задебели стъпала... Тежките гърди веднага издаваха възрастта им. Оглеждаха гостите с радост и изненада, а вождът вече разказваше каквото бе научил за двамата чужденци.

Кхмий изключи преводача и попита колкото се може по-тихо:

— Ако предпочетеш една или друга, трябва да им кажа веднага.

— А, не, в моите очи са еднакво... хм, привлекателни.

— Не виждам никакво затруднение дори и сега да сложим край на тази нелепост. Трябва да си луд, за да им обещаеш такава помощ!

— Ще успея. Ей, ти не искаш ли да си отмъстиш за изгорената козина?

— На кого да отмъстя, на растение ли?! Наистина си се побъркал. Времето ни е скъпоценно, само след година всички тук ще бъдат мъртви — великани, червенокожи, слънчогледи, закуп с останалите...

— Тъхъ.

— Ако знаеха предварително участта си, изобщо нямаше да смятат, че им помагаш. Колко ще се проточи твоето начинание? Ден?

Месец? Така не можем да си свършим работата.

— Не е изключено и да съм полудял, Кхмий, но се чувствам длъжен да го направя. През цялото време, откакто напуснах Пръстенков свят, не съм имал... причина да се гордея със себе си. Искам да си докажа нещо...

А вождът вече обявяваше:

— Самият Луис ще огласи, че опасността от огнените растения отмина за нас. Ще обясни и каква работа ни е отредил...

Свенливият и плашлив Ву — такъв си беше създаден — отстъпи зад туловището на кзинта. Никой от великаните не обърна внимание, че шепне на ръката си. След половин минута откъм совалката отекна могъщият Глас на бога:

— Чуйте ме, защото настъпи денят да разчистите земите на огнените растения и те да станат безопасни за всички раси човешки. Аз ще дам знак, като пратя облак пред вас. А вие съберете семена от онова, що пожелаете да засадите там, където сега са огнените растения...

* * *

С първите лъчи на утрото, когато от слънцето светеше само малък отрязък, а засенчващата плоскост още закриваше останалото, великаните се разшетаха из стана.

Харесваше им да спят наблизко и да се допират. Вождът се наместваше в кръг, образуван от жените му, а Ву беше откроя — неговата малка, полуплешива глава клюмаше върху рамото на самка, стъпалата му пък бяха върху дългите костеливи крака на мъжкар. Пръстеният под не се виждаше под плътта и козината.

Щом се събудиха, започнаха да излизат поред — легналите близо до вратата пъргаво взеха торбите и косите-саби, за да направят място на следващите. Ву излезе с последните.

До далечната совалка еднорък великан с белязано лице довърши припряно разговора си с Кхмий и побягна в тръс към колибата. Нощните стражи щяха да прекарат деня вътре заедно с най-възрастните жени.

Всички зяпнаха Ву, когато той се покатери по стената.

Сместа от кал и трева се ронеше под пръстите му, но трябваше да изкачи само дванайсет стъпки. Издърпа се и се промуши между два слънчогледа.

Растенията стърчаха едва на стъпка над пръстта върху възлестите си стъбла. Всяко имаше един-единствен кръгъл цвят — огледална повърхност с диаметър от около двадесет и пет до тридесет и пет сантиметра. От средата на огледалото се подаваше късо стъбло, завършващо с тъмнозелено топче. Обратната страна на цвета пък беше жилава, цялата от растителни подобия на мускулни влакна. Разбира се, всички слънчогледи се опитваха да изпепелят Луис Ву, само че светлината още не достигаше.

Той стисна здраво дебелото стъбло на най-близкото растение и подръпна предпазливо. Нищо не се случи — корените бяха задълбали здраво в пръстения покрив. Свали си ризата и я разпъна между огледалния кръг и слънцето. Слънчогледът се разклати, после цветът му се събра около зеленото топче.

Не забравяше многобройните зрители, затова се постара да слезе с достойнство. Бялото сияние го следваше, когато тръгна към Кхмий.

— Част от нощта прекарах в разговор със стража — сподели кзинтът.

— Научи ли нещо?

— Луис, той непоклонимо вярва, че ще изпълниш обещанието си. Тези същества са твърде доверчиви.

— Така беше и с месоядните червенокожи. Чудех се дали не е заради желанието им да се покажат любезни, вместо да ни вземат на подбив.

— Едва ли. И месоядните, и тревопасните са готови да приемат без изненада всичко, което ги доближи. Знаят отдавна, че някъде по този свят има хора с твърде особена външност и божествено могъщество. Принуждават ме вече да се питам *ние* кого ли бихме могли да срещнем. Ъррр... Стражът разбираше, че нито аз, нито ти сме от расата, създава пръстена. Това важно ли е, как мислиш?

— Може би. Какво още ти каза?

— И другите племена на великаните ще приемат охотно твоето решение. Може да са тревопасен добитък но не са лишени от ум. Онези, които предпочетат да останат в степта, ще събират семената, нужни на бойците, тръгнали да завладеят територията на

слънчогледите. По-младите мъже ще получат жени, ако участват в похода. Прецених, че около една трета са готови да тръгнат веднага. Така тревата ще стигне за оставащите. И в края на краищата нищо вече няма да ги подтиква да нападат червенокожите.

— Това е добре.

— Разпитах го и за по-дългосрочните изменения в климата.

— Прекрасно! Казвай!

— Стражът е стар... В младостта му, когато още имал два крака — после нещо му отхапало единия, преводачът го назова само „страшилище“ — слънцето винаги светело еднакво ярко, а дните не се различавали по продължителност. Сега светилото понякога е силно, понякога — слабо. Съответно и дните ту се удължават, ту се скъсяват. Луис, той помни как е започнала промяната! Преди дванадесет фалана, тоест сто и двадесет завъртания на съзвездията, имало период на мрак. Утрото изобщо не настъпвало два или три дни. През цялото време виждали звездите и някакъв тайнствен разпрострял се призрачен пламък. Всичко потръгнало както обикновено през следващите няколко фалана. Не забелязали веднага, че дните ставали неравни. Все пак нямат часовници!

— Това го знаехме. Освен...

— Да, Луис, не мога да си обясня дългата нощ. На какво ти прилича?

Човекът закима след малко.

— Мисля, че е било слънчево изригване. И кръгът от засенчващи плоскости някак се е събрал, за да предпази застрашената част от пръстена. Вероятно свързващите нишки могат да се навиват автоматично.

— Значи този мощен протуберанс е изтласкал Пръстенов свят встрани от устойчивата орбита. Защото — според стража — напоследък дните били или прекалено дълги, или съвсем къси. Всички раси, с които великаните търгуват, също са наплашени.

— Има от какво.

— Как ми се иска да направим нещо! — Опашката на кзинта удари по земята. — Вместо това водим битки със слънчогледи... Ти поне позабавлява ли се снощи?

— М-да.

— Защо не виждам да се усмихваш?

— Ако наистина си искал да знаеш какво точно се случи, можеше да гледаш. Всички това правеха. В дългата къща няма вътрешни стени. Трупат се един връз друг. А и май им харесва да зяпат.

— Не ми понася миризмата им.

Луис се разсмя от сърце.

— Е, да, силничка е. Всъщност не е неприятна, само дето е натрапчива. Отгоре на туй трябваше и да се качвам на столче. А жените бяха... хм, кротки.

— Такива е редно да бъдат.

— Но не и като женските при хората! Изобщо не са глупави. Разбира се, не можех да си отворя устата, обаче ги слушах внимателно. — Показалецът му потупа топчето в едното ухо. — Чух как Рийт нареждаше коя какво да ошета при почистването. Бива си я. И си напълно прав, че са се организирали като стадо! Всички самки принадлежат на вождя. Никой от другите мъжкарите не се облажва, освен когато вождът обяви, че иска да си почине. И запраща нанякъде, за да не става каквото ще става пред очите му... Забавата е приключила, докато той се върне, значи официално никакво нарушение на забраните не е имало. Сега жените са малко вкиснати, че този път го върнахме два дни по-рано от очакваното.

— Добре, а какви са според теб самките на хората?

— Ами... опира до оргазма. Мъжкарите от всички видове бозайници получават оргазъм. Самките — обикновено не, с изключение на моята раса. Тези обаче само понасят акта. Те... как да го кажа? Те не участват.

— Не ти ли хареса?

— Хареса ми, естествено! Все пак е секс, нали? Но не можах да свикна веднага, защото не успях да накарам Рийт да изпита удоволствие. Не беше способна, и туй то!

— Съчувствам ти, доколкото ми е по силите — изсумтя Кхмий.

— Особено ако си припомниш, че моите женски са на двеста светлинни години оттук. Сега какво ще правим?

— Ще почакаме вождя. Той е малко замаян. Почти цялата нощ се опознаваше за пореден път с жените си. Нали нямаше как да ме научи на техния начин, освен чрез нагледен пример. Страхотен е! Той... ъ-ъ, обслужи поне десетина самки, а аз дяволски се стараех да не

изоставам, но самочувствието ми и без това страдаше, защото... Все едно, няма да разбереш — ухили се Луис.

— Какво се опитваш да скриеш?

— А, нищо. Просто моите органи не са с подходящите размери.

— Стражът твърди, че женските от другите раси изпитвали страхопочитание към великаните. Мъжкарите от племето се упражнявали в ришатра при всеки удобен случай. Явно много им допадат мирните преговори. Стражът дори се ядосваше, че бог Луис не те е сътворил в женски образ...

— Нали бързаше! — Ву вдигна рамене и влезе в совалката.

Вечерта събирачите на храна се бяха върнали и изсипали огромна купчина окосена трева от чувалите си. Почти цялата я погълнаха вождът и стражите. Явно другите се хранеха в движение. Луис се загледа как предводителят на племето, подтичващ към совалката, не забрави да поспре и да довърши остатъка.

Напомни си, че тревопасните прекарват твърде голяма част от живота си в ядене. Как ли бяха съхранили интелекта си тези хуманоиди? Не можеше да не признае правотата на Кхмий — не е нужен особено развит ум, за да издебнеш някое стръкче. Но пък и тогава хитростта съвсем не е излишна, за да не си похапне друг от теб... Или да се спасиш от растения като слънчогледите.

Изведнъж почувства, че някой го наблюдава.

Озърна се рязко. Нищо.

Щеше да е, меко казано, много срамна история, ако вождът започнеше да подозира, че са го измамили. Луис обаче беше съвсем сам в пилотската кабина, стига да не се брояха устройствата, с които Най-задния го следеше. Защо тогава космите по врата му настръхваха? Пак се обърна. Ох, кого ли се опитваше да заблуди, освен себе си? Дразнеше го драудът. Кутията сякаш се бе вторачила в него, както си чернееше тихо и кротко върху прехвърлящия диск.

Разбира се, трябваше само да си пусне жицата и наистина щеше да се почувства като бог. И да оплеска всичко! Кхмий не бе пропуснал да му набие в главата как изглежда отстриани, когато се омайва от напрежението. Пак се загледа в екраните.

Днес вождът бе дошъл без бронята си. Двамата с кзинта влязоха в залата за отдих и домакинът вдигна страховитите си лапи към тавана.

— О, Луис, яви ни се!

Великанът побърза да стори същото.

— Вземи една от отблъскващите се плоскости — започна „богът“ делово. — Сега я остави на пода. Добре. Донеси голямо парче от свръхпроводящата тъкан. Има от нея в големия склад през три врати. Увий плоскостта, но така, че да можеш да достигаш контролния пулт. Кхмий, здрава ли е тази тъкан?

— Ей сега ще проверя, Луис. Ето, мога да я разпоря с нож, но не ми стигат силите да я разкъсам.

— Достатъчно е. Сега искам двайсетина мили от свръхпроводящата нишка. Омотай единия край около плоскостта и не пести намотките, за да не се изхлузи. Вържи няколко здрави възела. Доволен съм. А ти, вожде на великаните, донеси най-големия камък, който можеш да вдигнеш. Нали познаваш добре околността?

Вождът впи сърдит поглед в тавана... после наведе глава и излезе да изпълни заповедта. Кхмий подхвърли:

— Мъчат ме киселини в стомаха, когато ти се подчинявам толкова безропотно.

— Ти започна тази игра, а и сигурно умираш от нетърпение да научиш какво съм намислил. Но...

— Ами ако те принудя да избълваш всичко набързо?

— Имам към теб друго предложение, което ще ти допадне повече от заплахите. Качи се при мен, моля те.

След няколко секунди кзинтът нахлу в пилотската кабина.

— Какво виждаш върху прехвърлящия диск?

Кхмий протегна лапа към драуда, а Луис изрече задавено:

— Счупи го!

Кзинтът незабавно прасна малкото устройство в стената. То обаче нито се пропука, нито дори — надраска. Влезлият поклати глава, отвори с нокти капака му и започна да ровичка във вътрешността с ножа си от корпусен метал. Скоро осведоми Луис:

— Вече е невъзможно да се поправи.

— Прекрасно.

— Ще те почакам долу.

— Не, ще дойда с теб. Искам да проверя каква работа си свършил, а и е време за закуска.

Чувстваше се изнервен. Всъщност не можеше да каже кое го мъчи най-много. Нощта, прекарана в ришатра, не оправда очакванията

му, а от чистата радост на жицата се лиши завинаги. И все пак... Едно фондю със сирене? Правилно! Освен това имаше свободата и гордостта си. И само след два-три часа щеше да изтрие от лицето на Пръстенев свят напастта на слънчогледите, като междувременно смае Кхмий със своята изобретателност. Представяме ви Луис Ву, бивш жицоман, който в крайна сметка не остави мозъка си да се сплусе...

Вождът се тътреше съвсем бавно на връщане, прегърнал внушителен камък. Кхмий се пресегна да го поеме от него, подвоуми се, но все пак довърши движението. Обърна се с камъка в ръце и попита с равен глас, в който напрежението едва-едва се усещаше:

— Луис, какво да го правя?

Ах, изкушение! „Още се чудя... Почакай мъничко да помисля пак...“ Боговете обаче никога не мънкат, а нямаше да е добре, ако кзинтът изтърве товара пред очите на вожда.

— Постави го върху свръхпроводящата тъкан и го увий целия. Вържи го с нишката. Направи много намотки и възли. Така... Сега искам някаква по-здрава тел, която да не пострада при нагорещяване.

— Имаме Синклерова мономолекулярна нишка.

— Ще стигнат и по-малко от двадесет мили. Трябва обаче да е по-къса от свръхпроводника.

Луис се зарадва, че си бе направил труда предварително да огледа всички запаси в совалката. Не му хрумна навреме, че свръхпроводящата нишка не е достатъчно здрава, за да удържи отблъскващата се плоскост, щом тя достигнеше необходимата височина. Но Синклеровата нишка беше фантастична... непременно щеше да се справи!

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА СЛЪНЧОГЛЕДИТЕ

Луис насочи совалката — бързо и високо — в посоката на въртенето. В степта долу личеше твърде много кафяво; тревата, опасана първо от слоновете, после и от великаните, не успяваше да избуи отново. А пред него ярката бяла линия на слънчогледите сияеше отвъд морето.

Вождът зяпаше през прозрачните люкове на въздушния шлюз.

— Дали пък не трябваше да си взема бронята?...

Кхмий прихна.

— Искаш да се биеш с огнените растения ли? Доста ще се сгорещиш в този метал.

— Откъде получи бронята си? — намеси се Луис Ву.

— Направихме път за Народа на машините. Те пък ни пуснаха да се храним свободно в затревените полета, през които трябваше да мине пътят. После изработиха и броня за вождовете на племената. Щом свършихме работата, продължихме нататък. Не ни хареса техният въздух.

— Че какво му беше лошото?

— И на вкус, и на мирис в него има нещо сбъркано. Вони на онова, което те понякога пият. Сипват същата гадост в машините си, но без да я разреждат.

— Интересна форма има твоята броня — подхвърли кзинтът. — Не е съвсем според тялото ти. Защо?

— Така плаши враговете още повече. Не ти ли се вижда страховита?

— Не. Да не би това да е формата на съществата, създали Пръстенев свят?

— Кой знае...

— Аз знам — отсече Луис.

Великанът нервно стрелна с поглед тавана.

Тревата изведнъж остана зад тях, нататък имаше само гори. А отразената от слънчогледите светлина все повече дразнеше очите. Луис

спусна совалката на стотина стъпки над земята и рязко намали скоростта.

Гората свършваше с дълъг пясъчен бряг. Той почти спря, вълните за малко не достигаха совалката. Растенията престанаха да им обръщат внимание.

Продължи към отслабналото сияние. Небето синееше безоблачно. Подминаваха големи и малки острови с плажове, начупени брегове и овъглени възвишения. Два бяха завзети от слънчогледите.

На петдесетина мили от отсрещния бряг растенията пак започнаха да проявяват интерес към движещата се мишена. Луис задържа совалката над водата.

— Едва ли бихме им послужили като тор — подсмихна се той. — Твърде далеч сме, а и летим ниско.

— Безмозъчни бурени — изсумтя Кхмий.

— Хитри са — поклати глава вождът. — Често подпалват тревата, ако е поизсъхнала. Щом по земята остане само пепел, пръскат семената си върху нея.

Но нали сега бяха над морето!... Е, няма какво да се заяжда за дреболии.

— Чуй ме, вожде на великаните! Настъпи твой час! Хвърли камъка във водата и внимавай нишките да не се закачат в нещо.

Луис отвори люковете и спусна рампата, за да му е по-удобно. Великанът се напъна и камъкът плъсна във водата, повлякъл черната и сребрилата нишки.

От брега насреща им сякаш примигваха прожектори — слънчогледите тук-там продължаваха да упорстват в стремежа си да изгорят совалката, ала скоро се отказаха. Усещаха движението отдалеч, но нима биха насочили огледалата си и към течаща вода? Да речем, към водопад? Не, те вирееха най-добре на полупустинни светове!

— Кхмий, пусни и отблъскващата се плоскост. Нагласи я за височина... осемнадесет мили. И се постарай нишките да не се оплетат.

Черният правоъгълник се издигна. Нишките висяха под него. Изумително тънката Синклорова молекулярна верига не би трябвало да се вижда изобщо, само че излъчваше сребрист блясък, а около смаляващата се във висините плоскост светеше истински ореол. Макар вече да приличаше на черна точка, ослепителният кръг около нея

лесно се забелязваше. Колкото повече се издигаше, от толкова по-голяма площ наоколо слънчогледите се мъчеха да я унищожат.

По свръхпроводника токът минава без никакво съпротивление. Именно това свойство го прави незаменим. Само че свръхпроводниците имат и друга особеност, която често се забравя. Винаги си остават с една и съща температура по цялата дължина.

Въздухът, пращинките и Синклеровата нишка сияеха, а свръхпроводящата тъкан чернееше. По-добре не можеше и да бъде. Луис примига от светлината и сведе поглед към морето.

— Вожде на великаните, дръпни се навътре, за да не пострадаш.

Водата кипеше там, където двете нишки потъваха в нея. Колоната от пара се носеше с вятъра към дразнещия очите бял бряг. Луис полека отмести совалката надясно. Вече доста голяма част от морето под тях вреше буйно.

Създателите на Пръстенов свят бяха направили само два дълбоки океана — Големите, разположени един срещу друг. Във всички останали морета дълбочината не превишаваше десетина метра. Изглежда и загадъчните същества също като хората бяха използвали най-много повърхностните слоеве. Сега предпочитанията им вършеха чудесна работа и на Луис. Много по-лесно му беше да предизвика кипенето на цялото море.

Гъстият облак напираше към брега.

На боговете не им прилича да злорадстват. Жалко...

— Ще гледаме, докато се увериш, че целта е постигната — рече той съвсем сериозно на великана.

— Ъррр... — само изръмжа Кхмий.

— Вече се досещам — побърза да измънка вождът, — но...

— Кажете какво те смущава.

— Огнените растения изгарят и насъбралите се над тях облаци.

Луис преглътна буцата в гърлото си.

— Ще наблюдаваме. Кхмий, предложи репи на нашия гост. Вероятно ще се чувствате по-свободно, ако се храните в различни стаи.

Намираха се на петдесет мили вдясно от закотвените с камъка нишки и вляво от висок гол остров. Скалите пречеха на слънчогледите да насочват лъчите си към совалката, но повечето от растенията и без това си имаха по-интересно занимание. Част от тях се бореха с реещия се черен правоъгълник, останалите — с облака от пара.

Водата вече кипеше на две-три квадратни мили около потопения камък с нишките. Парата неспирно поглъщаше още и още от водната площ, вятърът я издухваше към брега и тя се подпалваше. Нахлуваше на около пет мили навътре в сушата като огнен смерч, преди да изчезне.

Луис насочи телескопа натам. Предполагаше, че в покритата от пламтящия облак част от сушата растенията вече измират. Другите наоколо хабяха светлината си, за да се борят с парата, вместо да я използват за трупане на въглеродороди. И въпреки това успехът си оставаше нищожен. Заетите от слънчогледите земи биха покрили половин планета!

Зърна още нещо, което го накара веднага да завърти телескопа нагоре.

Сребрилата нишка падаше, отнесена от вятъра в посока на въртенето. Растенията все пак бяха прогорили Синклеровата мономолекулярна верига... Луис тихо произнесе едносрична дума, заклеймяваща собствената му импотентност. Добре поне, че свръхпроводникът оставаше черен.

Щеше да издържи. Непременно!

Не можеше да се сгорещи над температурата на парата, защото непрекъснато отдаваше енергия. Колкото и слънчогледи да го препичаха с отразена светлина, все едно. Само водата щеше да се изпарява още по-бързо. Няма значение — морето беше голямо. Отгоре на всичко парата не изчезва. Щом я нагрееш, тя просто се издига...

— Боговете знаят как да си угаждат — отбеляза доволно вождът на великаните.

Гризеше двайстата или дори вече трийстата поред ряпа. Стоеше до Кхмий и гледаше какво става навън. Двамата с кзинта засега предпочитаха да не задават въпроси.

Морето продължаваше да се изпарява все тъй бурно. Слънчогледите с неизменен инат се стараеха да свалят от небесата онова, което можеше да се превърне в тор или пък да се окаже птица, хранеща се с тях самите. Не умееха да преценяват височината или разстоянието. Еволюцията не бе им позволила да развият такива способности, защото колебанията и умуването биха ги довели до гладна смърт. От време на време всеки цвят насочваше лъчите към

фотосинтезиращото топче в средата си, докато околните упорстваха в нападението. Кхмий се обади тихо:

— Луис, погледни към острова...

Едър черен силует се бе надигнал до половината в плитчината край брега. Не беше нито човек, нито голяма видра, а някаква чудата кръстоска между двата вида. Съществува чакеше търпеливо, без да откъсва големите си кафяви очи от совалката.

Луис с усилие си наложи гласът му да не се промени.

— Морето населено ли е?

— Досега не знаехме — вдигна рамене вождът.

Совалката полека се плъзна към брега. Хуманоидът ги дочака, без да проявява страх. Беше покрит с къса и гъста козина, лъскава от мазнина. Тялото му имаше плавни очертания — дебела шия, отпуснати надолу рамене, широк плосък нос върху лице без изпъкваща брадичка. Луис включи външните микрофони.

— Владееш ли речта на тревопасните великани?

— Разбирам я. Говори по-бавно. Какво сте дошли да вършите тук?

Човекът-бог въздъхна.

— Нагряваме морето.

Самообладанието на съществото беше забележително. Дори представата, че някой е решил да нагрява цялото море, не го слиса. Отправи следващия си въпрос към летящото здание:

— Колко топло ще стане?

— В този край — нетърпимо. Вие много ли сте на брой?

— Сега сме трийсет и четирима — отвърна земноводното. — Бяхме осемнайсет, когато се преместихме тук преди петдесет и един фалана. Дясната страна на морето също ли ще бъде гореща?

Човекът почти се свлече под креслото от облекчение. Вече му се мяркаха кошмарни видения как хиляди разумни същества се сваряват, защото някой си Луис Ву е решил да си поиграе на бог. Изграчи хрипкаво:

— Де да знам. Реката се влива от тази страна. Вие каква топлина можете да понесете?

— Ако е малко по-топло отпреди, за нас е добре. Рибата обича топлината, значи ще се храним обилно. Но е по-любезно да попитате, преди да отнемате нечий дом. Защо правите това?

— За да изтребим огнените растения.

Земноводното обмисли чутото.

— Добре. Ако измрат, ще можем да пратим вест до Морето на Сина на Фубубиш. Сигурно отдавна ни смятат за мъртви. — Помълча и добави: — Държа се неучтиво. Съгласни сме на ришатра, ако предварително кажете пола си и можете да издържите под вода.

Луис също не отвори уста веднага, защото не беше уверен в гласа си.

— Никой от нас не се съшава под вода.

— Да, малко раси го правят — сговорчиво отбеляза съществото, без да покаже разочарование.

— Как попаднахте тук?

— Оглеждахме нови места надолу по течението. Бързеите ни отнесоха в земите на огнените растения. Не можем да излезем на брега и да ходим. Оставихме се реката да ни довлече. Нарекох мястото Морето на Тупу-гоп — тоест на себе си. Тук ни харесва, макар че винаги трябва да сме нащрек заради огнените растения. Наистина ли можете да ги убиете с мъгла?

— Така ми се струва.

— Е, тогава ще преместя племето си.

Земноводното изчезна безшумно във водата.

— Чудех се дали няма да го погубиш заради наглостта му — обади се Кхмий.

— Защо? Той просто се тревожи за дома си.

Луис изключи разговорната уредба. Играта започваше да му омръзва. „Кипнах вода, в която живеят разумни същества, а дори не съм убеден, че планът ми ще успее!“ Жадуваше за драуда. Нищо друго нямаше да му помогне — само заличаващата разума наслада би спряла пристъпа на черна ярост, караща го да блъска с юмруци по креслото и да издава животински звуци, стиснал клепачи до болка.

Или пък времето беше по-силно? Пристъпът стихна постепенно и той отвори очи.

Вече не виждаше нито черната нишка, нито врящата вода. Пред него всичко беше гъста мъгла, носеща се в посоката на въртенето. Щом навлезеше десет мили навътре в сушата, мъглата пламваше и изчезваше. Нататък имаше само нетърпим бял блясък... и две

успоредни черти. Бяла отгоре, черна отдолу, заели дъга от петдесет градуса спрямо хоризонта.

Да, нали парата всъщност не изчезва! Ако е свръхпрегрята, издига се все по-нагоре и отново се кондензира в стратосферата. Бялото беше край на облак, сияещ от фокусираните лъчи на слънчогледите, а черното — сянка върху огромен район, зает от тях. Луис прецени, че дотам има не по-малко от петстотин мили, щом виждаше облака толкова сближен със сянката му. Простираше се на стотици мили и продължаваше да нараства, макар и мъчително бавно.

В стратосферата обратните течения изтласкваха въздуха *навън* от центъра на територията, заета от слънчогледите. Част от облака щеше да падне като дъжд, остатъкът — да срещне парата откъм врящото море и да влезе отново в устойчива циркулация.

Ръцете го боляха. Чак сега осъзна, че е стискал конвулсивно облегалките на креслото. Пусна ги и включи разговорната уредба.

— Луис спази обещанието си — тъкмо казваше великанът, — но умиращите огнени растения може би са недостъпни за нас. Не знам как...

— Ще останем тук през нощта — прекъсна го Гласът на бога. — Сутринта ще разберем какво сме направили.

Приземи совалката на острова откъм посоката срещу въртенето. По брега се бяха натрупали големи купчини водни растения. Кхмий и вождът излязоха и прекараха около час в прехвърляне на водорасли през един люк на совалката, за да попълнят запасите на кухнята от суровини. Луис се възползва от почивката, за да се свърже с „Гореща игла на дознанието“.

Най-задния не беше в пилотската кабина. Значи се намираще в закритата част на кораба.

— Счупил си своя драуд...

— Знам това по-добре от теб!

— Мога да ти го заменя с друг.

— Не ми пука, ако ще да имаш цяла дузина. Отказвам се от порока. А ти още ли искаш да се сдобиеш с преобразувателя на материята, използван от създателите на Пърстенев свят?

— Разбира се.

— Тогава нека си помагаме с повечко доброжелателство! Центърът за управление или поне Ремонтният център на този свят

трябва да са все някъде. Ако са били скрити в пръскащите планини, значи преообразувателите от корабите по издатините непременно са там. Искам обаче да знам повече, вместо да търся слепешком.

Най-задния се замисли.

Зад плоските му глави върху дългите гъвкави шици огромни здания се къпеха в светлини. Широка улица с прехвърлящи дискове на всяка пресечка изтъняваше до точка в далечината. Гъмжеше от кукловоди. Стилете на козината им искряха в пищно разнообразие. Наглед винаги се движеха групово. В малък отрязък небе между зданията се виждаха две от селскостопанските планети с кръжащи блещукащи точки около тях. Чуваше се и някакъв шум, може би извънземна музика, или пък слятата гълчава от милиони разговори на кукловоди.

С холостената и записите Най-задния си бе донесъл късче от изгубената за него цивилизация. Вероятно и мирисът на себеподобните му изпълваше въздуха, който сега дишаше. Всичко наоколо се отличаваше с меките си извивки — никакви остри ъгли, на които може да си нарани краката. Вдлъбнатината с неправилна форма в пода вероятно беше леглото му.

— Обратната страна на стената е равномерно плоска навсякъде — внезапно заговори Най-задния. — Скенерите ми не проникват през нея. Бих могъл да рискувам едната от сондите си. Пак ще бъде ретранслатор между „Иглата“ и совалката. Дори ще работи по-задоволително, ако е нависоко.

— Съгласен съм.

— Наистина ли предполагаш, че Центърът за поддръжка е...

— Не предполагам нищо, но знам, че ни очакват достатъчно изненади, за да не скучаем! Все пак сме длъжни да проверим навсякъде, нали?

— Май ще трябва да решим кой ръководи тази експедиция — натърти кукловодът и изчезна от екрана.

* * *

Тази нощ нямаше звезди на небето.

Сутринта пък се усети само по просветляването. От пилотската кабина се виждаше бисерна мътилка — нито море, нито бряг, нито дори пясъчна ивица на острова. Луис за миг се изкуши да възкреси Ву, за да излезе и се убеди с повечко сетива, че светът си е на мястото.

Благоразумието обаче го накара да издигне совалката. Още на стотина метра над повърхността се появи слънце. А под летателния апарат се стелеше бял облак, ставащ все по-ярък в посоката към въртенето. Бе проникнал твърде навътре в сушата.

Отблъскващата се плоскост си беше на мястото в небето.

Два часа по-късно вятърът отвя мъглата. Луис спусна совалката до вълните, преди брегът да се е оголил. Броени минути след това около плоскостта ослепително засия предишният ореол.

Вождът на великаните си стоеше до отворения люк и зяпаше, като не пропускаше разсеяно да се тъпче с ряпа. И Кхмий почти не продумваше. Озърнаха се към тавана, щом се разнесе Гласът.

— Ще успеем — огласи прозрението си Луис и най-сетне сам си повярва. — Скоро ще видите широк проход от мъртви слънчогледи, който води до необгледни земи, освободени от тяхната напаст, защото облакът отгоре няма да се разнесе. Там засейте каквото пожелаете. Ако пък предпочитате да си похапвате живи огнени растения, нощем просто разширявайте прохода. Може би ще поискате и да станувате на някой от островите в това море? Ще имате нужда от лодки...

— Вече сами ще решаваме какво да правим! — изпъчи се вождът. — Морският народ ще ни бъде от полза, ако е наблизо, макар да е малоброен. Ще ни направят лодки. Как мислиш, дали тревата ще никне добре в дъжда и сумрака?

— Не знам. За всеки случай засейте и изгорените острови.

— Няма да е зле... Ликовете на най-великите си герои издълбаваме в скали и добавяме хвалебствени думи. Скитаме се и не можем да мъкнем статуи. Одобряваш ли?

— Напълно.

— А как изглеждаш?

— Малко по-едър съм от Кхмий, с по-буйна козина по раменете, косата ми на цвят е като вашата. Имам зъби на хищник, с дълги резци. Ушите ми са прилепнали към главата. А вие все пак не се престаравайте! Къде да те оставим сега?

— В стана. Ще трябва да взема някои от жените си и да огледам как е по брега.

— Готови сме да те разведем веднага, и то доста по-бързо.

Вождът на великаните се разкикоти.

— Премного благодаря, Луис, ала моите воини ще бъдат наежени, когато се приберат — голи, гладни, победени... Може да им се замаят главите, като научат, че съм се махнал за няколко дни. Не съм бог, но дори могъщият герой трябва да се грижи за воините си, та да са доволни те под властта му. Не искам отново да се бия с тях за надмощие от ранно утро до късна вечер!

ВТОРА ЧАСТ

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА ПРОИЗХОД

Совалката летеше на пет мили над повърхността със скорост по-ниска от звуковата.

Тринадесет хиляди мили не биха могли да затруднят междупланетен апарат. Предпазливостта на Луис подразни кзинта.

— Само след два часа можем да се изгърсим върху въздушния град или пък да нахлуем откъм дъното му! Дори за час щяхме да прелетим дотам, без да си навличаме излишни неприятности!

— Не споря. Но би трябвало да излезем от атмосферата и пак да се спуснем, а синтезният двигател ще грее като звезда в небето. Спомняш си как стигнахме до въздушния затвор на Харлоприлалар, нали? С главите надолу и с изгорени двигатели.

Опашката на Кхмий тупна веднъж по облегалката на креслото му. Спомняше си го твърде ясно.

— Да, не бива да ни засече някоя стара машинария. Бацилт, унищожаваш свръхпроводниците, явно не е засегнал всички системи.

След степта видяха обработваеми земи, последвани от водниста джунгла. Падащите отвесно лъчи на светилото се връщаха към тях като проблясъци между залятите корени на буйно цъфтящи дървета.

Луис се чувстваше превъзходно. Изобщо не си позволяваше да мисли за безплодността на усилията си в малката война срещу слънчогледите. Важното беше, че успя. Постави си цел и я постигна — с ум и подръчни средства.

Блатото като че щеше да се точи безкрайно. Само веднъж Кхмий му посочи някакво градче. Трудно се различаваше, защото водата напираше да погълне сградите, а лозите и лианите пък се мъчеха да ги изронят. Стилът на постройките беше доста особен. Стените, покривите и дори вратите се издуваха навън, като стесняваха забележимо улиците. Очевидно не бяха построени от расата на Харлоприлалар.

Само за половин ден совалката прелетя толкова, колкото Гинджерофър или вождът на великаните нямаше да изминат през

целия си живот. Луис вече разбираше колко глупаво е било да разпитват тези диваци. От въздушния град ги делеше разстояние, сравнимо с това между два противоположащи континента на Земята.

Най-задния им се обади.

Този път по козината му се виеха ярки шарени спирали. Зад него холограми на кукловоди изчезваха, щом стъпеха върху прехвърлящи дискове, трупаха се пред витрини, блъскаха се в гъмжилото без извинения или неприязън, а в подобие то на тиха музика сякаш преобладаваха флейти и кларнети — гълчавата на безброй същества от расата на Несус, бърбещи оживено на своя език.

— Какво научихте досега?

— Малко — изгърси Кхмий. — Но загубихме доста време. Вече няма съмнение, че слънцето е изригнало мощно преди седемнадесет фалана. Без друго почти бяхме уверени в това. Засенчващите плоскости са се събрали, за да защитят най-заплашените участъци от повърхността. Вероятно системата им за управление е независима от който и да било център на Пръстенов свят.

— И за това можехме да се досетим. Нищо друго ли не узнахте?

— Въображаемият Ремонтен център на Луис несъмнено не функционира. Това блато под нас например едва ли е влизало в първоначалния замисъл. Допускам, че просто някоя по-голяма река се е задръстила от наноси. Откриваме все по-голямо разнообразие от хуманоиди — някои разумни, други не. Но засега няма и следа от създателите на Пръстеновия свят, освен ако те са били прадеди на расата, към която принадлежеше Харлоприлар. Вече съм склонен да приема точно тази хипотеза.

Луис си отвори устата... и бе принуден да си припомни какъв е прагът на болевите му усещания. Четири остри нокътя на кзинт опираха в бедрото му. Стисна устни, а Кхмий продължи:

— Засега не срещнахме никого от нейната раса. Нищо чудно да не са населявали нагъсто пръстена. Чухме обаче слухове за друга — Народа на машините, който може би е заел мястото им. Ще го потърсим.

— Да, Ремонтният център вече не работи — отсъди изведнъж Най-задния. — Научих много от данните, които ми изпраща сондата...

— Имаш две сонди — прекъсна го кзинтът. — Използвай и двете, за да става по-бързо.

— Едната ще държа в резерв, за да презареждам „Иглата“ с гориво. С другата обаче узнах тайната на пръскащите планини. Вижте...

На най-десния екран светна изображение от камерата на сондата. В единия край страничната стена отлиташе стремително назад. Обективът подмина нещо прекалено бързо, за да се видят подробности. Забави, завъртя се и пое обратно към него.

— Луис ме посъветва да проуча страничната стена. Едва бях започнал и открих ето това. Стори ми се, че не е излишно да разбера какво представлява.

На долния ръб на стената имаше сплесната издупчина — някаква влизаща в самата нея тръба. Беше направена от все същия полупрозрачен сивкав скрит. Щом камерата я доближи, добре се видя, че диаметърът ѝ е поне четвърт миля.

Сондата се спусна покрай тръбата и я проследи до мястото, където тя изчезваше в шуплестото покритие на основата, явно предпазващо я от удари на метеорити.

— Не действаше ли? — досети се да запита Луис.

— Позна! Опитах да науча повече за тези тръби и скоро осъществих намерението си.

Образът се промени. Сондата вече кръжеше далеч от основата. Над нея отминаваше огледално-релефният двойник на вътрешната повърхност, наблюдаван в инфрачервения спектър. Най-сетне окото на обектива забави и отново доближи основата.

Ако метеорит удари изкуствено създадения свят, значи е долетял от междузвездното пространство. Така внушителната му относителна скорост се добавя към онези седемстотин и седемдесет мили в секунда, с които се върти огромният пръстен. Именно на това място се бе забил космическият пратеник, и то под много остър ъгъл. Образувалият се облак плазма беше сътворил грозен улей на стотици мили по морското дъно, изпарявайки шуплестата защита. В улея се виждаше парче тръба с диаметър стотина метра. Излизаше под морето.

— Рециклираща система — промърмори Луис.

— Без противодействие срещу ерозията — назидателно подхвана кукловодът — почвеният слой на Пръстенов свят би се озовал на морското дъно само за няколко хилядолетия. Изглежда тези тръби започват от дъното и свършват в страничната стена. Изсипват тинята

обратно и... именно така са се образували пръскащите планини. Водата би трябвало да се изпарява почти изцяло в разреждения до вакуум въздух на тридесет мили височина. А планината постепенно да се срутва под собствената си тежест. И наистина пръска почва от стената навътре, а реките и ветровете я разнасят.

— Предположения — сухо напомни Кхмий. — Все пак звучат убедително. Най-заден, къде е сондата сега?

— Смятам да я върна в системата от обръчи по ръба на страничната стена.

— Правилно. Тя може ли да извършва дълбоко сканиране?

— Може, но само отблизо.

— Добре, сканирай пръскащите планини. Те са разположени на... да речем, два̀сет до трийсет хиляди мили една от друга. Значи покрай двете странични стени има поне петдесетина хиляди такива образувания. Някоя от тях може да е чудесно скривалище за Ремонтния център.

— Но защо изобщо би им хрумнало да го крият?

Кзинтът издаде неприличен звук.

— Ами ако по-низшите раси по Пръстенов свят се разбунтуват? А заплахата от външно нашествие? Естествено, че е не само скрит, но и укрепен. Провери всяка пръскаща планина!

— Така да бъде. Ще успея да сканирам дясната стена за едно завъртане.

— После сканирай и лявата.

— Дръж камерите включени през цялото време — напомни Луис. — Още има надежда да намерим двигателите за корекция на орбитата... макар вече да си мисля, че не е изключено да са предпочели друго средство.

Най-задния прекъсна връзката. Луис се обърна към илюминатора, където нещо странно веднага прикова вниманието му — бледа нишка, заобикаляща в плавна дъга блатото. Изобщо не приличаше на река. Той посочи двете трудно забележими точки, пълзящи по нишката.

— Не е зле да ги огледаме по-отблизо. Защо да не слезем към този... път?

Разбира се, действително беше път. От височина стотина стъпки личеше дори грапавата му белезникава повърхност, сякаш излята от

разтопена скала.

— Да приемем засега — промърмори Луис, — че е направен от Народа на машините. Ще проследим ли ония возила?

— Нека изчакаме, докато доближим въздушния град.

Да се откажат от сгодния случай май беше глупаво, но той не посмя да възрази. И с носа си можеше да усети напрежението у кзинта.

Пътят заобикаляше наводнените падини. Поне отгоре изглеждаше усърдно поддържан. Кхмий продължи над него съвсем бавно.

Подминаха скупчени сгради, най-голямата от които много приличаше на химически завод. Няколко пъти виждаха возила като ъгловати кутии, а отдолу май ги забелязаха само веднъж. Кутията спря рязко, отвътре изскочиха хуманоиди, разтичаха се, после насочиха към совалката някакви пръчки. След миг се скриха от погледите на Луис и Кхмий.

В подгизналата джунгла се мяркаха едри бели туловища. Досега по Пръстенов свят не бяха срещали влачени от глетчери камънаци. Луис се питаше дали заоблените форми долу не са всъщност огромни гъби. Скоро обаче се отказа от предположението си, защото едно от туловищата помръдна. Опита се да пробуди любопитството на кзинта, който този път просто се престори, че не го чува.

С доближаването си към рид от отвесни зъбери пътят зави в посока срещу въртенето. Промуши се през един пролом и пак продължи край блатото.

Кхмий също зави наляво и ускори. Совалката се стрелна край склона на планината, оставяйки огнена следа. Кзинтът свърна внезапно, спусна я право надолу и кацна в подножието на гранитна канара.

— Я да излезем!

Скритът, от който се състоеше вътрешността на планината, би трябвало да пречи на предавателите, монтирани от Най-задния, но навън наистина щяха да се чувстват по-удобно. Луис не се впусна в препирня.

Денят беше слънчев, дори прекалено — тъкмо тази част от Пръстенов свят скоро щеше да доближи максимално светилото. Духаше неприятен горещ вятър.

Кхмий попита:

— Луис, ти нали се канеше да споделиш с Най-задния догадката си относно създателите на пръстена?

— Че защо не?

— И вероятно двамата с теб сме стигнали до еднакви изводи?

— В това вече се съмнявам! Какво би могъл да знае един кзинт за паките-пазители?

— Само онова, което е записано в архивите на института „Смитсониън“, но съм длъжен да призная, че сведенията са оскъдни. Запознах се старателно с показанията на онзи миньор от астероидния пояс — Джак Бренън, както и с холограмите на мумифицирани останки на извънземния Пхсстхпок и на товарния модул от неговия кораб.

— Кхмий, как получи достъп до тези архиви?

— Има ли значение? Бях дипломат по онова време. Съществуването на паките е тайна на Патриаршията от много поколения, но всеки кзинт, който встъпва в отношения с хората, задължително изучава материалите. Учим се, за да познаваме враговете си. Може да се окаже дори, че знам повече от теб за произхода на собствената ти раса. И смятам, че Пръстенов свят е създаден от паките!

Шест столетия преди да се роди Луис Ву в Слънчевата система пристигнал един пак-пазител със спасителна мисия. Чрез устата на космическия миньор Джак Бренън, преразказал чутото от Пхсстхпок, историците научиха какво се криело зад цялата тази щуротия.

Паките се развили на планета, намираща се в галактическото ядро. Животът им се разделял на три различни фази: дете, размножител, пазител. Зрелите особи, тоест размножителите, имали ум в главите си само колкото да размахват тояга или да метнат камък.

Но ако доживеели средна възраст, размножителите започвали да изпитват непреодолим глад за растение, наричано „дървото на живота“. И симбиотичният вирус в тъканта на растението поставял начало на метаморфозата. Размножителят губел половите си жлези и зъбите си. Черепът му се уголемявал заедно с мозъка. Устните и венците се сливали в твърда тъпа човка. Кожата се набръчквала, удебелявала и втвърдявала. Ставите нараствали, за да дадат по-голяма опора на силните мускули. А в слабните се оформяло второ двукамерно сърце.

Пхсстхпок дошъл по следите на пакски колонизаторски кораб, достигнал Земята преди повече от два милиона години.

Паките воювали неуморно. Стотици колонии по планети близо до галактическото ядро непрекъснато били заливани от нови вълни нашественици. Вероятно това подтикнало екипажа на кораба да се отдалечи толкова.

Колонията, за която ставало дума, била многолюдна и добре оборудвана, а и се състояла от същества, превъзхождащи по жестокост и ум хората. Накрая обаче се провалила напълно. Дървото на живота оцеляло в земните условия, но не и вирусът. Пазителите измрели, а размножителите трябвало да се справят с положението както могат. Последният вик за помощ на пазителите прекосил тридесет хиляди светлинни години и достигнал родния свят на паките.

Пхсстхпок открил записа в много древна библиотека. Той също решил да прекоси тридесетте хиляди светлинни години, при това самотен в кораба си, движещ се с подсветлинна скорост. Търсел Слънчевата система. Всичко необходимо за построяването и оборудването на кораба бил извоювал и съхранил с война. Товарният модул натъпкал със семена и поници от дървото на живота, също и с огромни количества талиев окис. По изпратените от загиналата колония данни установил, че именно тази съставка е твърде оскъдна в земната почва.

Не се знае дали изобщо му е минавало през ума, че размножителите може да са мутирали.

Сред паките мутантът просто нямал и нищожен шанс. Ако пазителите не харесвали дори само миризмата на потомците си, унищожавали ги незабавно. А на Земята... Възможно е Пхсстхпок да е разчитал на по-нисък процент мутации заради отдалечеността на Слънчевата система от бушуващата в галактическото ядро радиация. Или просто решил да рискува.

Размножителите обаче били мутирали отдавна. Вече по нищо не приличали на първообраза си, освен по някои промени в началото на старостта — набръчканата кожа, опадащите зъби, подуването на ставите. Също и по безпокойството и неудовлетвореността заради липсващото им дърво на живота. А по-късно обикновено ги погубвали инфаркти, понеже нямали толкова необходимото им второ сърце.

Пазителят обаче не успял да научи това. Умрял почти безболезнено, тормозен само от смътно подозрение, че онези, които се канел да спаси, са се превърнали в чудовища и изобщо нямат нужда от помощта му.

Ето каква приказчица споделил миньорът от астероидите Джек Бренън с представители на Обединените нации, преди да изчезне. Но по онова време Пхсстхпок вече бил мъртъв и показанията на Бренън будели съмнения. Още повече, че миньорът си бил похапнал от дървото на живота. В очите на хората *той самият* станал чудовище, особено заради грамадния си разкритен череп. Освен това изглеждало, че не е с всички си.

По каменистата местност сякаш бяха разсипани спагети със спаначен цвят. Дебелите, податливи при пипане стъбла се впиваха в пролуките между скалите, където можеше да се открие и малко пръст. Облаци от мушици бръмчаха около краката на натрапниците.

— Паки-пазителите... — промълви Луис. — И аз това си помислих, но още ми е трудно да го повярвам.

— Скафандрите и бронята на тревопасните великани съответстват точно на телата им — човекоподобни, само че с уголемени стави и издаден напред череп. Значи всички раси по Пръстенов свят са произлезли от общ прародител, от когото води началото си и човечеството — пакът-размножител.

— Несъмнено. Това обяснява също защо е умряла Харлоприлалар.

— Нима си разгадал и тази тайна?

— Нашето лекарство за подмладяване е предназначено за конкретна обмяна на веществата — тази на Хомо сапиенс. Харлоприлалар не е имала никаква полза от него. Тя разполагаше обаче със собствено вещество, което въздейства на не една раса по Пръстеновия свят. Чудя се дали расата на Прил не го е извличала тъкмо от дървото на живота!

— Как тъй?

— Ами нали пазителите живеят хилядолетия. По-малките дози, недостатъчни да предизвикат метаморфозата, вероятно удължават съществуването и на някои от местните хуманоиди. Най-задния твърдеше, че лекарството на Прил било откраднато, след като я затворили...

Кхмий закима енергично.

— Спомних си нещо! Една от вашите миньорски сонди в астероидния пояс се е скачила с изоставения пакски кораб. Най-възрастният мъж в екипажа побеснял, след като надушил дървото на живота. Изял далеч повече от необходимото... и умрял. Другите изобщо не могли да го удържат.

— Ъхъ. Не е неправдоподобно да си представим как същата участ е сполетяла и някой лаборант в Обединените нации. Прил се появява с контейнер от тукашното лекарство за дълголетие. Онези искат да вземат проба от него. И тогава някакъв хлапак, едва дорасъл за първата си доза подмладяване — да речем, на четирийсет — отваря контейнера. Помирисва, пощурява и го изпива на един дъх.

Опашката на Кхмий разсече въздуха.

— Ще бъде прекалено да кажа, че изпитвах симпатия към Харлоприлалар. И все пак тя беше наш съюзник.

— Аз пък я харесвах.

Горещият въздух разнасяше и вихреше прахоляк около тях. Луис чувстваше как времето го пришпорва. Едва ли биха имали скоро друга възможност да си поприказват, без кукловодът да ги подслушва. Сондата-ретранслатор не след дълго щеше да се премести високо по дъгата на пръстена и вече използваната хитрост нямаше да им послужи втори път.

— Кхмий, би ли се опитал да мислиш като паките поне за малко?

— Ще се постарая.

— Те са разположили островните карти по Големите океани. Но вместо да създават копия на Кзин, Даун, Марс и Джинкс, защо просто не са изтребили кзинтите, грогите, марсианците и бандерсначите?

— Ъррр... А защо не, наистина? Ако може да се вярва на Бренън, пазителите са били способни да унищожават цели раси, без да трепнат.

— Кхмий крачеше напред-назад, увлечен от главоблъсканицата. — Дали не са очаквали да бъдат преследвани? Може би създателите на Пръстенов свят са загубили някоя война и са се опасявали, че победителите ще ги подгонят? А за всеки пазител десетина изгорени планети в околното пространство биха били ясен знак, че наблизно се е навъртал друг като тях.

— Хм... логично. А сега ми разкрий великата тайна — защо са си направили труда да построят Пръстеновия свят? Как, мътните ги

отнесли, са се надявали да го отбраняват срещу всевъзможни военолюбци?

— Аз поне не бих и помислил да отбранявам толкова уязвима конструкция! Може би все пак ще научим подбудите им. Обаче още отсега недоумявам защо са се заврели в толкова затънтена област на галактиката. Проста случайност ли е?

— А, не! Твърде далеч са от галактическото ядро.

— Е, какво измисли?

— Ами... май и ти вече налучкваш причината. Ако тази група пазители е искала да избяга бързо, и то без да спира, защото е загубила поредната война, явно вече е познавала безопасен маршрут към един от спиралните ръкави на галактиката. Експедицията, заселила Земята, е стигнала невредима до целта си и е изпратила данните. Затова победените са си плюли на петите в същата посока, като са предпочели да не доближават прекалено Слънчевата система. Сигурно са смятали, че там има други пазители.

Кхмий поумува още малко и каза:

— Каквото и да ги е довело тук, да не забравяме, че паките са били войнствени и умни ксенофоби. Някои последици от особеностите им ни засягат пряко. Оръжието, изпарило половината от „Лъжеца“, което вие с Тила упорито наричате „антиметеоритна защита“, несъмнено е било програмирано да стреля по кораби на нашественици. И ако му дадем възможност, ще обстрелва „Гореща игла на дознанието“ или совалката. Сега вече ти е ясно и защо Най-задния не бива да научи кой е създал Пръстенев свят, нали?

Луис завъртя глава.

— О, пазителите отдавна ги няма тук. Ще се позова отново на Бренън — единствената им подбуда била да опазят потомците си. Следователно не биха допуснали да се развдят толкова мутации. И е направо немислимо да позволят на Пръстенев свят да излезе от устойчивата си орбита.

— Луис, почакай...

— Всъщност няма ги вече стотици хиляди години. Виж само какво разнообразие от хуманоиди заварихме!

— Е, според мен годините са милиони. Предполагам, че пазителите са потеглили насам скоро след съобщението от колонизаторския кораб, а са измрели след довършването на

конструкцията. Иначе откъде се е взело времето, необходимо за появата на толкова отличаващи се помежду си раси?

— Кхмий, нека все пак допуснем, че Пръстенев свят е довършен само преди половин милион години. Да речем, размножителите са го запълвали четвърт милион, а пазителите не са воювали помежду си, защото територията е практически безгранична. После те измрели...

— От какво?

— Засега не ни достига информация да градим хипотези.

— Съгласен съм. А след това?

— Тъй, значи пазителите изчезнали преди четвърт милион години. На размножителите пък им била достатъчна само една десета от времето за еволюция в сравнение с необходимото на хората от Земята. Имало е доста празни ниши в екологията, защото пазителите не са развъдили тук нищо, което да застраши размножителите, а основното население е наброявало *трилиони*. Е, схвана ли? На Земята всичко е започнало от някакъв си половин милион размножители, когато пазителите измрели. Да не споменавам пък, че Пръстенев свят е с три милиона пъти по-голяма територия... Мутантите са се плодили на воля.

— Засега не приемам напълно твоята хипотеза — невъзмутимо изрече Кхмий. — Смътно долавям пропуски в предположенията ти. Добре, почти сигурно е, че пазителите са изчезнали отдавна. Повтарям — почти! А какво ще стане, ако Най-задния научи, че това е техен дом, сиреч тяхна собственост?

— Олеле! Тутакси ще избяга — с нас или без нас.

— Значи и занапред ще се придържаме към досегашната версия, че не знаем нищо за създаването на Пръстеновия свят. Споразумяхме ли се?

— И още как!

— Ами търсенето на Ремонтния център? Не забравяй — помиришеш ли дървото на живота, може би си срещнал смъртта. Твърде стар си, за да се превърнеш в пазител.

— Пък и не ми се иска. Нали имаме спектроскоп в совалката?

— Да.

— Дървото на живота не расте както трябва без една чудата добавка в почвата — талиев окис. Кой знае, може би в галактическото ядро талият е доста разпространен елемент. Където пазителите са се

застоявали за по-дълго, ще го намерим и него. Така можем да стигнем до Ремонтния център. Ако изобщо ни провърви, ще влезем вътре много внимателно. И, разбира се, със скафандри!

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА УХАНИЕТО НА СМЪРТТА

Когато отново полетяха над пътя, гласът на Най-задния внезапно избухна в пилотската кабина:

— ...СОВАЛКАТА! КХМИЙ, ЛУИС, КАКВО СЕ ОПИТВАТЕ ДА СКРИЕТЕ ОТ МЕН? НАЙ-ЗАДНИЯ ВИКА СОВАЛ...

— Спри! Тандж, намали веднага силата на звука, че ще ни издухаш тъпанчетата от ушите!

— Сега чувате ли ме достатъчно добре?

— Направо чудесно — увери го Луис. Ушите на кзинта се бяха прибрали сред кичурите козина. Жалко, че не можеше да стори същото... — Планината трябва да е попречила на сигнала, Най-заден.

— Какво обсъждахте, докато бяхте навън?

— Ами, бяхме решили да се разбунтуваме. Накрая се отказахме.

Леко проточила се пауза.

— Много мъдро решение — одобри кукловодът. — Сега искам да ми кажете какъв смисъл откривате в тази холограма.

На един от екраните се появи подобие на скоба, щръкнала от страничната стена. Образът беше леко размазан и твърде чудновато осветен — и от слънцето, и от Пръстеновия свят. Скобата изглеждаше слята в основата си със стената, сякаш сивият скрит бе изтеглен навън като глина, и крепеше две тела. (Гевречета? Легени? Нищо не личеше ясно.) Не се виждаше друго освен горния ръб на стената. Нямахме по какво да се ориентират за размерите.

— Сондата предаде тази картина — ненужно обясни кукловодът. — Пуснах я в транспортната система край ръба, както ме посъветвахте. Сега се ускорява обратно на въртенето.

— Схванах. Кхмий, ти какво мислиш?

— Може да е и двигател за корекция на орбитата. Но не виждам реактивна струя.

— Знам ли... Възможни са какви ли не разновидности на Бусардовия двигател. Най-заден, не засече ли никакви електромагнитни ефекти?

— Не. Нещото засега бездейства.

— Бацилт, похапващ свръхпроводници, няма как да го е повредил в този вакуум. Поне *наглед* е непокътнато. Дали обаче системата за управление не е била другаде? Може би на повърхността? И дали има надежда да я поправим?

— Първо ще трябва да я откриете! Смяташ, че е в Ремонтния център?

— Ами, да.

Пътят минаваше между мочурища и каменисти възвишения. Прелетяха над още едно подобие на химически завод. Май ги забелязаха — прозвуча силна сирена, а от нещо като комин излезе облак пара. Кхмий изобщо не се озърна.

Не виждаха ъгловати коли по пътя.

Луис понякога мяркаше бледи проблясъци сред дърветата, разположени много навътре в блатото. Движеха се мудно като мъгла над вода или пък като акостиращ презокеански кораб. Този път далеч напред бял силует се отдели от рехавата горичка и запълзя към пътя.

От грамадното туловище се издигаха сетивни израстъци, скупчени на изящно източена шия. Челюстта беше най-отдолу — загребваше като великанска лопата вода и растения, докато съществуването се тътреше с могъщите си коремни мускули. Който и да е динозавър би изглеждал като дребосък пред него.

— Бандерснач! — възкликна Луис. Те пък какво търсеха тук? Родната им планета беше Джинкс. — Кхмий, поспри де, то иска да говори с нас!

— Е, и?

— Паметта им съхранява опита на много поколения.

— Какво толкова има да помни? Блатни твари, гълтащи тинята. Лишени са от ръце, значи не могат да изработват оръжия. Не!

— Но защо? Може да ни обясни как бандерсначите са попаднали на Пръстенов свят.

— Това не е тайна и без обяснения. Пазителите най-вероятно са заселили картите си в Големите океани с представители на видовете, които са смятали за опасни.

Явно кзинтът пак се опитваше да си играе на надмощие. Търпението на Луис се изчерпваше.

— Какво ти става?! Защо поне не го попитахме?

Бандерсначът се смаляваше зад тях.

Кхмий заръмжа:

— Отбягваш сблъсъка с проблемите като същински кукловод! Да разпитваме блатни тъпоглавци и разни диваци! Да изтребваме слънчогледи! Най-задния ни стовари на този обречен свят против волята ни, а ти погубваш растения, вместо да търсиш възможност за отмъщение. На кого ще му е по-леко след година от това, че „бог Луис“ е решил да плеви нечия тревна градинка?!

— Бих спасил всички, ако знаех как...

— Нищо не можем да сторим. Имаме нужда от строителите на този път. Твърде примитивни са, за да ни застрашат, но пък достатъчно цивилизовани, за да знаят отговорите на поне някои въпроси. Ще намерим возило в безлюдно място и ще го връхлетим.

Към средата на следобеда Луис пое пилотирането на совалката.

А Блатото премина в река, завиваща в посока срещу въртенето встрани от първоначалното си корито. Грубоватият път следваше новото ѝ течение. Старото корито беше по-наляво, грижливо издълбано в криволици, тук-там с по някой бързей или водопад. Само че беше пресъхнало и стигаше до пустиня, суха като оглозгана от вятъра кост. Луис се поколеба и пое над него.

— Все по-убеден съм, че прозряхме кое кога е станало — каза той на Кхмий. — Расата на Прил е създавала цивилизацията си дълго след изчезването на първоначалните творци. Оказала се е най-амбициозна сред другите хуманоиди. И построила величествени градове. После онази смахната зараза ги лишила от почти цялата им техника. Сега пак имаме Народ на машините, може би със същото потекло. Те са прокарали този път, и то след оформянето на блатото. А това се е случило пък след като империята на расата, от която беше Прил, е рухнала. Затова ще се опитам да потърся някой от старите градове. Току-виж ни провърви и намерим библиотека или зала с карти...

И по време на първата експедиция рядко се бяха натъквали на градове. Този ден летяха часове наред, но само два пъти зърнаха колиби и веднъж пясъчна буря с размерите на земен континент.

Все тъй виждаха въздушния град отстрани и не различаваха достатъчно подробности. Двайсетина кули стърчаха над рьба, още толкова висяха обърнати по-близо до средата.

Сухата река ги отведе при пресъхнало море. Луис издигна совалката на двадесет мили и закръжи над брега. Дъното имаше странен вид — съвсем плоско, с изключение на изкусно разпръснатите острови.

— Луис! — внезапно извика Кхмий. — Включи автопилота!

— Забеляза ли нещо?

— Ей там има драга.

Веднага прехвърли на екран пред себе си картината от телескопа.

Отначало я бе взел за част от някакъв по-голям остров. Огромната драга имаше формата на диск и на цвят не се отличаваше от спечената кал по дъното. Горният ѝ край сигурно не се бе подавал над водата. Единият ръб приличаше на стъргало.

Значи така създателите на Пръстенов свят бяха избутвали тинята в тръбите, завършващи с пръскащи планини! Разбира се, сама не би се стичала, нали дъното беше плоско...

— Тръбата се е запушила — предположи Луис. — А драгата е продължавала упорито да рие, докато се е повредила, или пък захранването се е скапало — може би от свръхпроводниковия бацил. Да се обадя ли на Най-задния?

— Непременно. Ще се стараем да е доволен от нас.

Но кукловодът вече имаше много по-важна новина.

— Гледайте внимателно!

Предаде им бърза поредица от холограми. Поредната скоба, стърчаща от стената, с два слепени тороида в края. Още една, видяна от по-голямо разстояние, но в самото ъгълче на изображението имаше и пръскаща планина. Личеше, че възвишението е поне двойно по-дребно от скобата. После трета скоба, четвърта с някакви устройства до нея. Пета...

— Стоп! — кресна Луис. — Върни предишната!

Петата скоба остана още секунда на екрана. В края ѝ нямаше нищо. Най-задния пусна отново четвъртата холограма.

Образът беше малко размазан от скоростта на сондата. И все пак се забелязваше, че към страничната стена до скобата бяха скачени внушителни с размерите си машини — примитивен синтезен генератор, свързан с него рудан^[1], завършващ с барабан и кука, сякаш увиснала в празното пространство. Луис си помисли, че въжетото ѝ би

трябвало да е много тънко. Дали не беше като нишките, крепящи системата от засенчващи плоскости?

— Хм, значи някакъв аварияен екип се е разшавал? Ъррр... Само че дали монтират двигателите за корекция на орбитата, или напротив — свалят ги? Пък и колко двигателя има по стените?

— Скоро ще научим точния им брой чрез сондата — увери ги Най-задния. — Сега искам да привлека вниманието ви към друг проблем. Спомнете си онези тороиди около невредимия кораб на космодрума. Стори ни се най-логично, че са генерирали електромагнитното поле, насочващо водорода в Бусардовите двигатели.

Кзинтът се взря напрегнато.

— А аз се чудех защо всички кораби на Пръстенов свят са с еднаква конструкция! Прав си!

— Не ви разбирам — обади се Луис. — Какво общо имат...

Две еднооки змии го изгледаха с укор от екрана.

— Расата на Харлоприлалар е имала на разположение транспортната система по стените, даваща безкрайни възможности за завладяване и заселване на целия Пръстенов свят. Е, защо не са го направили? Защо са вложили толкова усилия да достигнат други звездни системи?

Прозрението ужаси Луис. Отказваше да повярва на грозната истина, но друго обяснение просто нямаше...

— Защото са се сдобили с двигателите наготово. Смъкнали са ги от стените и са си построили кораби благодарение на тях. Така са поели към звездите. Привидно нищо не се объркало. Тогава свалили още малко двигатели... Колко ли са оставили?!

— Повтарям, скоро ще научим броя им от сондата. Както изглежда, не са лишили напълно Пръстеновия свят от средство за корекция на орбитата. Но има и по-озадачаващ въпрос — защо не са преместили обратно конструкцията на определеното ѝ място? Важно е да узнаем онова, за което пита Кхмий — дали продължават да ги махат от стената с цел да си построят още няколко кораба, с които и последните остатъци от расата на Харлоприлалар да избягат преди... края?

Смехът на Луис остави горчив вкус в устата му.

— Харесва ли ви картинката? Все пак не са демонтирали всички двигатели. После плъзнала заразата, лишила ги от машините. Някои изпаднали в паника, разбързали се да построят още кораби... И продължават да рушат! Зарязали са Пръстенов свят на произвола на съдбата.

— Глупаци! — изръмжа Кхмий. — Сами са си докарали белята.

— Е, това още не се знае.

— Луис, твоята хипотеза ми звучи особено зловещо — намеси се кукловодът. — Но не биха ли прибрали и всичко полезно, ако могат да го вземат? В никакъв случай нямаше да забравят преобразувателите на материята!

Луис дори не изпита желание да се усмихне. Каква ли измислица да стъкми сега?

Кзинтът го изпревари.

— Естествено биха взели всичко, което успеят да докопат. Затова космодрумите край стената са опразнени. Ще търсим навътре по пръстена. Трябва на всяка цена да открием Ремонтния център. Ако заварим там хора от расата на Харлоприлалар, те ще се опитват да спасят света си, а не да избягат.

— Не е сигурно!

Луис реши да си опита късмета.

— Ще ни бъде от полза да сме наясно кога точно бацилът е започнал да съсипва техните свръхироводникови системи.

Не се и надяваше Най-задния да се впечатли особено. Позна. Кукловодът каза невъзмутимо:

— Вероятно ще научите това преди мен.

— Аз пък си мисля, че ти вече знаеш.

— Обадете ми се, ако откриете нещо ново — все тъй сдържано нареди Най-задния и екранът потъмня.

Кзинтът стрелна с многозначителен поглед спътника си, но не изрече нито дума. Луис отново се зае с пилотирането.

Тъмната сянка на нощта вече се прокрадваше откъм посоката на въртенето, когато Кхмий видя града. Летяха над запълнено с пясък речно корито вляво от сухото море. Градът се намираше до някогашно разклонение на реката.

Расата на Прил бе предпочитала високите сгради, макар причината за това да си оставаше загадка. Градът явно не бе заемал

голяма площ. Падналите реещи се здания бяха размазали онези под тях. Една тънка кула все още стърчеше забита в земята, макар и под наклон. Над дерето встрани се простираше толкова грубовато-масивен мост, че очевидно бе творение на Народа на машините. Расата на Харлоприлалар просто би използвала по-здрави материали.

— Тук всичко е разграбено — изсумтя Кхмий.

— Друго не можем да очакваме, щом някой е прокарал път, та дори е построил и мост, за да прибере каквото намери. Има ли някаква пречка да кацнем?

— Пак ли те мъчи маймунското любопитство?

— Може би. Хубаво, нека просто обиколим проклетото място.

Совалката се стрелна надолу по такава немислима крива, че за миг изпитаха всички прелести на безтегловността. Новата козина на кзинта го красеше в лъскаво оранжево, за да му напомня за възвърнатата младост, но изобщо не му помагаше да се справи със спривавостта си. Четири войни между кзинтите и хората, още няколко злощастни „инцидента“... Луис предпочете да не се заяжда.

Щом преминаха в по-нормална траектория, веднага забеляза ъгловато возило, спряло до килнатата кула. Изглеждаше достатъчно просторно да побере десетина пътника. Мястото отзад май стигаше и за двигател на совалка. Е, не биваше да забравя, че тази цивилизация е примитивна. Засега не се и опитваше да налучка какъв мотор задвижва колата. Само посочи:

— Нали щяхме да налетим на първото возило, което...

— Правилно!

Кхмий приземи наблизко летателния апарат.

Падналата кула се бе забола в кубична постройка, пронизвайки покрива, трите етажа, а най-вероятно и подземие. Именно яките остатъци от наземната сграда я задържаха изправена. От два прозореца на кулата излитаха бели облачета дим или пара. А пред широкия вход на полуразрушената сграда притичваха някакви бледи силуети. Не приличаше на състезание по бягане, защото две тела вече лежах в неудобни пози...

На Луис му бяха нужни още няколко секунди, за да проумее какво става. Бледите човекоподобни напиреха към входа през осеяната с отломки улица, Някой ги обстрелваше от кулата.

Кхмий стана и се протегна.

— Луис, имаш късмет. Да допуснем засега, че онези с оръжията са от Народа на машините. При това положение най-практично е да им се притечем на помощ.

— Запознат ли си с оръжията, изстрелващи куршуми?

— Ако от цевта ги изхвърля взрив, предизвикан от химическа смес, невъзможно е да пробият броните ни. Ще влезем в кулата с левитаторите си. Ще носим и зашеметители. Не бива да изстребваме бъдещите си съюзници, нали?

Докато кацнат и се приготвят за излизане, нощта се бе спуснала. Но отразената от дъгата на Пръстенков свят светлина и подобният на звезден куп въздушен град им помагаша да се ориентират.

Луис Ву обаче не се чувстваше особено приятно. Противоударната броня сковаваше движенията, а шлемът почти закриваше лицето. Омокотените ремъци на левитатора му пречеха да диша, дразнеше се и че краката му се кандилкат във въздуха. Уви, нищо не можеше да се мери с дори едничък час с включена в главата жица... Поне му се струваше, че в момента животът му не е заплашен.

Висеше в небето и оглеждаше през усиливащите светлината бинокулярни очила.

Нападателят не вдъхваха страх с вида си. Бяха голи и невъоръжени. Сребристите им коса и бледата кожа сякаш грееха мъждиво в полумрака. Изглеждаха стройни и хубави. Дори и мъжете се отличаваха с някаква мека красота, може би защото нямаха бради по лицата си.

Стараеха се да не излизат от по-плътните сенки и да се прикриват зад отломките. После по един-по двама се стрелкаха на зигзаг към входа. Луис преброи двадесет нападатели, единадесет от тях — жени. Проснатите на улицата вече бяха петима. Не знаеше дали изобщо някой е успял да проникне в наземната сграда.

Отбраняващите се в кулата не стреляха. Може би пестяха боеприпасите си. Криеха се около шестия й етаж. По самата кула вече нямаше нито един здрав прозорец.

Луис се премести по-близо до едрият плътен силует на Кхмий.

— Проникваме от обратната страна, с ниска интензивност и широк лъч на лазерните фенерчета. Влизам пръв, защото съм човек. Съгласен ли си?

— Да.

Левитаторите им се отблъскваха от основата на Пръстенов свят също като совалката. Имаха и малки реактивни двигатели отзад. Луис заобиколи кулата и влетя в кухнята на разбит прозорец. Надяваше се да не е сбъркал етажа.

Голямото помещение се оказа празно. А от миризмата го засърбя носът. Имаше останки от стъклена маса и изгнили мебели. Огледа отблизо безформеното нещо на пода. Раница с ремъци. Добре, били са тук. Но тази воня...

— Бездимен барут — обади се кзинтът, преди да го попита. — Казах ти — химически смеси. Не си сваляй шлема, може да стрелят и по нас.

Широката врата зееше отворена заради наклона на кулата. Със зашеметител в едната ръка и лазерно фенерче в другата Луис запристъпва към нея. Неустоимото вълнение вече заглушаваше страха.

Излязоха на широка спирална стълба, спускаща се към тъмнината. Луис застана до парапета и светна надолу. В дъното спиралните навивки и основата на кулата се бяха раздробили от удара. Лъчът напипа оръжие с приклад и кутия, до която се бяха пръснали златисти цилиндърчета. Още едно оръжие по-нататък, куртка с колан, други дрехи. А долу сред парчетиите се бе свил на кълбо мъж — помургав и мускулест от нападателите.

Трудно издържаше на вълнението. Нима от това е имал нужда през цялото време? Не от драуда и жицата, а от риска, та да усети отново колко е скъпоценен животът? Настрои левитатора си и прекрачи парапета.

Смъкваше се полека. Не откри хуманоиди по стълбата, обаче на стъпалата и площадките се въргаляха какви ли не предмети — още дрехи, оръжия, ботуши, втора раница. Луис продължи да се спуска и внезапно разбра, че е намерил каквото търсеше. С трескави движения регулираше левитатора — влетя през празна рамка на врата, повлечен от друга миризма, която се различаваше твърде много от вонята на барута...

Вече беше извън кулата и едва не се размаза в някаква стена. Залута се в полуразрушената наземна постройка. Не знаеше кога е изтървал лазерното фенерче. Усили мощността в очилата и се втурна по посока на светлината.

Попадна на мъртва жена под голяма арка. Една от нападателките. От раната в гърдите ѝ се бе стекла локва кръв. Внезапно изпита непоносима печал заради участието ѝ... и страховит нагон, тласнал го навън.

В усилената светлина от дъгата всичко се виждаше ясно въпреки облаците. Най-сетне откри и едните, и другите. Лежаха по двойки — бледо стройно тяло с яко и мургаво. В яростта на съвкуплението никой дори не забеляза летящия мъж.

Но една от жените беше сама. Луис още не беше стъпил на земята, когато тя го хвана за глезена — без настойчивост, ала и без страх. Fino очертаното ѝ лице му се стори неописуемо прекрасно.

Тупна до нея и я прегърна. Ръцете ѝ зашариха по непознатите дрехи, сякаш питаха. Той захвърли зашеметителя, смъкна якето и левитатора с непохватни от лекото треперене пръсти, после бронята и дрехите под нея... Нямаше време за нежности. Нагонът не му позволяваше да мисли и за партньорката си. Но нейната страст не отстъпваше по сила.

В света останаха само двамата. Изобщо не усети кога ги е доближил кзинтът. Осъзна присъствието му с потрес, едва след като той стовари безмилостно лазера върху темето на неговата любима. Миг по-късно косматият извънземен впи нокти в сребристата коса на жената и дръпна силно главата ѝ назад, за да откъсне зъбите от гърлото на Луис Ву.

---

[1] Съоръжение за вдигане или спускане на различни товари, а също и „макарата“, на която е закачено въжето на корабната котва. — Бел.ред. ↑

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

НАРОДЪТ НА МАШИНИТЕ

Вятърът набутваше прах в ноздрите на Луис Ву, рошеше косата му и я лепеше по лицето. Той я приглади с ръка и отвори клепачи. Светлината беше ослепителна. Безцелно шарещите му пръсти напипаха лепенка на врата, после установиха с изненада, че биноккулярните очила още са пред очите му. Вдигна ги на челото.

Претърколи се встрани от жената и седна.

Хм, денят не бил чак толкова светъл. Всъщност не беше и съвсем настъпил — линията на терминатора все още делеше света на ярка и тъмна половина.

Боляха го всички мускули, а и се чувстваше като пребит. Чудно, но въпреки това го изпълваше блаженство. Твърде много години си бе позволявал секс съвсем нарядко — за жицоманите беше обичайно да тънат в равнодушие към останалите забавления. А ето че снощи бе участвал пламенно в изтощителния маратон!

Ами жената? Озърна се. Прецени, че на ръст е колкото него, а тялото ѝ е прекалено набито и яко, за да бъде свършено. Нито съвсем плоска отпред, нито с пищен бюст. Черната ѝ коса бе стегната в дълга плитка, по челюстта ѝ се виждаше смущаващ тъмен мъх. Спеше като съсипан от преумора човек. Имаше защо! И двамата бяха се престарали. Луис започваше да си припомня станалото, но не откриваше никакъв смисъл във виденията си.

Първо се любеше... не, направо хлътна до уши по онази стройна бледа жена с червените устни. Нададе яростен вой, когато Кхмий извъртя главата ѝ и се чу прашенето на счупени прешлени. Боричкаше се свирепо, за да не го откъсне кзинтът от мъртвата. Една мечешка лапа го стисна под мишница, та да не рита прекалено, а другата извади медицинския комплект от собствената му захвърлена куртка и сложи лепенка върху раната на шията му.

После Кхмий уби останалите — всички прекрасни среброкоси мъже и жени. Старателно и точно забиваше рубинения лъч на лазерното си фенерче в главите им. Луис помнеше, че се опита да му

попречи, но кзинтът замахна небрежно назад и го просна насред улицата. Изправи се неуверено и тогава видя да се движи още някой — чернокосата жена, единствената оцеляла сред защитниците на кулата. Вкопчиха се един в друг.

Но защо? Кхмий се бе помъчил да го отвлече отново от заниманията му... или не? В този момент май разсеяно си бе помислил, че гневните им крясъци напомнят за биещи се тигри.

— Феромони... — промърмори и поклати глава. — А изглеждаха толкова безобидни!

Изправи се и щом огледа обстановката наоколо, изтръпна от ужас. Навсякъде трупове — мургави с рани по шиите, бледи със съсиреци по устите и овъглени петна в косите.

Нормалните оръжия не стигаха за защита срещу такава атака. Вампирите имаха нещо по-страшно и от тасп. Изхвърляха от телата си облак свръхстимулиращи феромони — човешките обонятелни сигнали за сексуално желание. Достатъчно е било една жена и един мъж да проникнат в сградата. И мургавите са се втурнали към тях, късайки дрехите си в движение, забравили оръжията... От бързане някой дори се бе преметнал през парапета, за да се сплеска долу.

Но нали вампирите вече бяха мъртви, когато той и тъмнокосата?...

Вятърът пак разроши косата му. Аха! Все още са подушвали феромоните.

— Ако вятърът не ги беше раздухал, и сега щяхме да се търкаляме като котараци. Ясно. Тандж! Къде си разхвърлях нещата снощи?

Намери бронята и левитатора. Бельото беше разпрано и раздрано от бързане. Ами куртката? Озърна се — жената бе отворила очи. И го гледаше изцъклено, с безумна уплаха. Напълно я разбираше.

— Трябва да си намеря куртката, защото в нея е преводачът ми. Дано Кхмий не изскочи отнякъде и да те подлуди от страх, преди да съм...

Кхмий! Как ли бе изглеждала случката в неговите очи?

Огромната лапа стискаше главата на Луис и я отмяташе назад, принуждавайки човека да погледне нагоре. Но той оставаше слят в тялото и душата си с жената, напъваше, напъваше... Само

очите му виждаха оранжевото озверяло лице, докато в ушите кънтяха гръмогласни оскърбления. Това го разсейваше мъничко...

Кзинтът не се виждаше никъде. Луис намери куртката си доста по-нататък, хваната от вкочанената ръка на мъртвата вампирка. Не успя обаче да открие зашеметителя си. Глождеше го тревога. Нещо гадно напираше да изскочи от паметта му. Стигна тичешком до мястото, където бяха кацнали предишната вечер.

Камък, който и трима мъже едва биха повдигнали, затискаше грамадно, многократно сгънато парче свръхпроводяща тъкан. Прощалният подарък на Кхмий. Совалката я нямаше.

„Рано или късно ще трябва да преглътна горчивия хап — каза си Луис. — Защо пък да не е веднага?“ Един приятел го бе научил на умението да се надхитря със себе си, като прави малки магии за надмогване на потреса или мъката. Понякога чудото ставаше.

Седеше върху останките от парапет до засипана от пясъка алея. Бе навлякъл противоударната броня и куртката с множество джобове. Възстанови преградата между себе си и огромния равнодушен космос — не от свенливост, а от страх.

С това не особено бодрата му воля засега се изцеди напълно. Седеше си. Мислите му пълзяха безцелно из ума. Представяше си работещ драуд, далечен колкото е Земята от Луната, а също и един двуглав несигурен съюзник, който не би рискувал да кацне на Пръстенев свят дори за да спаси някой си Луис Ву. Размишляваше за създателите на този изкуствен свят и неговата доближаваща се до идеала екология — без комари и смучещи кръв прилепи. Устните едва-едва потрепнаха в крива усмивка, после лицето му отново се отпусна в мъртвешко спокойствие.

Знаеше накъде се е запътил Кхмий. Пак се засмя — каква ли е ползата от прозорливостта му? Стремещът да оцелее, жаждата да стигне до самки от своя вид и желанието да отмъсти на Най-задния можеха да тласнат Кхмий само към едно място. Но дали у него имаше и подбуда, която би го накарала да се върне и да прибере своя стар приятел Луис Ву?

Осъзнаваше и колко нищожно е значението на единичната смърт, щом трилионите по Пръстенев свят бяха обречени да се запознаят твърде отблизо със своето светило.

Е, Кхмий може би щеше да се върне. За Луис пък беше време да се размърда и да направи нещо, което би му помогнало да се добере до въздушния град. Кзинтът сигурно би очаквал да го завари там, ако все пак му хрумнеше да се погрижи за бившия си съюзник. А и защо да се отказва от надеждата, че в града ще научи нещо полезно? Освен това... все някак трябваше да оцелее през оставащите му година или две. „Идва момент, когато се налага да се опомниш. По-добре да е още сега!“

Някой кресна.

Чернокосата жена бе облякла шорти и риза, носеше дори раница на гърба си. И притискаше към хълбока си примитивна пушка, насочена към Луис Ву. Размаха свободната си ръка и му подвикна още веднъж.

Край на ваканцията. Той осъзна твърде неприятния факт, че шлемът на бронята му е отметнат назад. Ако онази се опита да го улучи в главата... Може би все пак щеше да я изпревари и да намести лицевата плоча, тогава нека си стреля, колкото иска. Бронята щеше да го опази от куршумите. Имаше обаче нужда от левитатора си. Или...

— Добре де, добре.

Луис й се усмихна и разпери празните си ръце. Отново изпитваше нужда от съюзник. Бавно бръкна в един джоб, извади преводача и го закачи отпред под шията си.

— Ще можем да си говорим, щом то научи твоя език.

Тя го подкани с оръжието: „Върви пред мен.“ Стигна до левитатора, наведе се и го вдигна с плавни движения. Ушите му звъннаха от разнеслия се наблизо гръм. Камъче само на педя от обувките му отлетя надалеч. Пусна устройството и отстъпи встрани.

Тандж, жената не продумваше! Бе решила, че той не знае езика й — значи край на разговорите. Какво ли тогава преводачът щеше да научи от нея?

Наблюдаваше я как прехвърля в едната си ръка ремъците на левитатора, оглеждайки устройството от всички страни, като същевременно се стараеше цевта на оръжието да е насочена към Луис. Ако докоснеше случайно регулаторите, той можеше да се лиши от уреда, а значи и от свръхпроводящата тъкан. Но жената пусна загадъчния за нея предмет на земята, взря се напрегнато в очите на пленника си, дръпна се и му махна да си го вземе.

Луис вдигна левитатора и когато чернокосата му посочи своето возило, той отривисто завъртя глава. Отиде при камъка, под който Кхмий му бе оставил четири-пет декара сгъната черна тъкан. Сам не би могъл дори да помръдне парчето скала.

Оръжието все тъй не се отместваше от него. Закопча ремъците, настрои левитатора и го включи. После приклепна, обгърна камъка с ръце и се надигна. Завъртя се и щом пусна товара си, той леко като перушинка се спусна отново върху пръстта.

Дали не зърна страхопочитание в очите ѝ? Към съвършената машина на чужденеца или към исполинската му сила? Прибра левитатора и тъканта. Тръгна към ъгловатата кола. Жената дръпна широката плъзгаща се врата и Луис огледа кабината с любопитство.

Седалки край другите три стени, в средата пещица с кюнец, излизащ през дупка в покрива. Отрупан багаж най-отзад. Още една седалка, обърната към пулта за управление.

Измъкна се и се обърна към наклонената кула. Направи крачка натам и се озърна към жената. Тя се поколеба, но накрая му махна да върви накъдето си е наумил.

Мъртвите вече се вмирисваха. Питаше се дали единствената оцеляла от групата няма да погребее или поне да изгори труповете на своите. Тя обаче мина между тях, без дори да ги погледне. За разлика от нея Луис се задържа за миг до една среброкоса жена и опипа главата ѝ.

Твърде много коса, скриваща прекалено малък череп. Колкото и да бяха приятни за окото, вампирите имаха доста по-дребни мозъци от нормалното за хората. Той въздъхна и продължи нататък.

Минаха през запазилата се черупка на наземната сграда и заслизаха надолу по спиралната стълба. Лазерното фенерче лежеше до пребилия се при падането мургав мъж. Луис се озърна — в очите на жената имаше сълзи.

Посегна към фенерчето и ударът от рикоширания в стената куршум го разтресе през внезапно втвърдилата се броня. Без никакво забавяне сви рамене и застана с гръб към стената, а жената вече разглеждаше поредния странен за нея предмет.

Напипа превключвателя и широк лъч разсея мрака. След малко тя се досети как да фокусира светлината. Кимна и пусна находката в един от джобовете на шортите си.

На връщане към колата Луис нехайно намести шлема на главата си и спусна лицевата маска, сякаш искаше да се предпази от силното слънце. Ами ако държачката го на прицел решише, че вече е получила от него всичко, което желае, или че наоколо водата не достига, или пък просто компанията му ѝ е омръзнала?

Не се опита повече да стреля. Влезе във возилото и затвори отвътре с метален ключ. За миг Луис се смръзна от представата как остава тук сам, без вода и без инструменти. Но жената му посочи да гледа през десния прозорец, до контролното табло. Изглежда му показваше как се кара ъгловатата кола.

Най-сетне Луис започна да постига напредъка, на който се надяваше. Повтаряше на висок глас думите, които тя му подвикваше през стъклото, изричаше ги и на разбираем за преводача език:

— Волан. Завой. Запалване. Ключ. Ускорение...

Жената се постресна, когато машината започна да ѝ отговаря, но продължи урока. После отключи вратата, дръпна се в другия край на седалката и насочи оръжието.

— Влизай. Карай.

Возилото се оказа шумно и тромаво. Окачването предаваше и най-лека подскок по неравностите направо в седалката на шофьора. Скоро обаче се научи да заобикаля пукнатините, купчинките чакъл и пясъчните наноси. Жената го наблюдаваше мълчаливо. Напълно ли беше лишена от любознателност? След миг той се сети, че десетина нейни спътници, може би дори приятели, наскоро бяха погубени от вампирите. Всъщност държеше се съвсем достойно след такова преживяване.

Най-сетне тя промълви:

— Аз съм Валавиргилин.

— Аз съм Луис Ву.

— Имаш странни уреди. Говорителя, повдигача, променливия светилник... С какво още разполагаш?

— Тандж! Проклятие! Забравих очилата.

Тя извади биноклярните очила от един джоб.

— За това ли говориш?

Не беше невъзможно да е прибрала и зашеметителя. Предпочете обаче да не подпитва за него.

— Добре. Ако искаш, сложи си ги и ще ти покажа как работят.

Жената се подсмихна и поклати глава. Май се боеше, че ще я нападне, ако успее да отвлече вниманието ѝ.

— Ти какво търсеше в стария град? И откъде взе всички тези неща?

— Мои са. Донесох ги от далечна звезда.

— Луис Ву, няма да търпя подигравки!

Той я стрелна с поглед.

— Хората, построили градовете, имали ли са такива вещи?

— Да, имали са говорещи уреди. И са знаели как да издигнат зданията във въздуха, значи биха могли да правят същото и с... други хора.

— А какво ще кажеш за моя спътник? Виждала ли си някога подобен на него във вашия свят?

— Стори ми се истинско чудовище. — Бузите ѝ почервеняха. — Не можах да го разгледам внимателно.

Ами да, имаше какво да я разсейва. Смахната история!

— А защо все се целиш в мен? Пустинята е враг и на двама ни. Би трябвало да си помагаме.

— Нямам никаква причина да ти се доверя. Освен това мисля, че си луд. Само Строителите на градове са летели между звездите.

— Заблуждаваш се.

Тя вдигна рамене.

— Защо караш толкова бавно?

— Още не съм свикнал с колата.

Учеше се обаче бързо. Пътят беше прав и не особено грапав, пък и никой не фучеше насреща им. Валавиргилин му каза да не се тревожи за пясъчните наноси, понеже били напълно безвредни за возилото.

Напредваха с доста прилична скорост към целта си. След малко той реши отново да си опита късмета:

— Би ли ми разказала нещо за въздушния град?

— Никога не съм ходила там. Населен е с потомци на Строителите. Вече не градят нови неща, нито са господари. Ама по навик пазят града само за себе си. Е, мнозина ги посещават.

— Туристи ли? Тоест хора, които просто обикалят и разглеждат?

Жената се засмя.

— Обикновено имат други причини. И първо трябва да бъдат поканени. Защо разпитваш?

— Искам непременно да се кача във въздушния град. Докъде мога да се возя с теб в колата ти?

Тя вече се кикотеше неудържимо.

— Не вярвам да те поканят. Не си нито прочут, нито влиятелен човек.

— Все ще измисля начин.

— Аз отивам в училището при завоя на реката. Длъжна съм да съобщя какво се случи.

— А защо закъсахте така? Какво търсехте в пустинята?

Тя му разказа. Не беше лесно заради още непълния речник на преводача. Спираха, опитваха се да запълнят пролуките и продължаваха.

* * *

Народът на машините властваше над огромна империя.

Обикновено империята се състои от събрани накуп почти независими царства. Те обаче трябва да плащат данъци, освен това изпълняват решенията на императора относно войните, преследването на бандити, поддържането на пътищата и съобщенията; понякога имат и обща религия. В останалото всеки я кара както си знае.

Това беше и главната особеност на Империята на машините, където например начинът на живот на месоядните пастири влизаше в остро противоречие с интересите на тревопасните племена. Търговците имаха полза — купуваха кожените изделия на месоядните, за да ги продадат изгодно на друга. А на мършоядите пък им беше все едно. В обширни територии множеството раси се погаждаха и си помагаха, никой не тормозеше никого. Спазваха обичаите си, защото бяха намерили своето място в системата.

Всъщност само Луис Ву ги наричаше „мършояди“. Жената използваше дума, която се превеждаше приблизително като „нощни хора“. Те се грижеха за почитването, а и бяха гробари по съвместителство. Ето защо Валавиргилин не се захвана да отдава последна почит на мъртвите си спътници! Мършоядите владееха

словото. Охотно изучаваха погребалните ритуали съгласно местните вярвания. За Народа на машините те бяха ценен източник на сведения. Ако можеше да се вярва на легендите, вършили същото още за Строителите на градове.

Според Валавиргилин в основата на всичко била търговията, а империята облагала с данъци само своите поданици — търговци. Колкото повече научаваше Луис, толкова повече изключения от това правило откриваше. Отделните територии поддържаха пътищата, свързващи империята, стига населението да имаше минималните умения за това. (Дървесните племена от джунглата естествено не знаеха какво да правят.) Освен това пътищата бяха граници между владенията на различните хуманоидни раси. Завоевателните нашествия бяха забранени. Оказваше се, че със самото си съществуване съоръженията за придвижване предотвратяваха войните.

(Е, в повечето случаи...)

Империята имаше право да събира войници, за да се бори с бандити и грабители. Участъците, които присвояваше за търговски средища, полека-лека се превръщаха в големи колонии. От населението на териториите се искаше да произвежда химическо гориво за возилата и винаги да поддържа достатъчни запаси от него.

Имаше и училища за търговци. Валавиргилин и спътниците ѝ били група стажанти, заедно с техния наставник от училището, намиращо се при завоя на реката. Пътували към средище в края на джунглата, за да натрупат опит. В средището купували ядки и сушени плодове от дървесните хора, а също и от пастирите, които естествено се занимавали с обработка на кожи. (Не, не били дребни и червени... Поредната раса в тукашното безкрайно разнообразие!) Решили да се отбият, за да разгледат древния град в пустинята.

Не очаквали да се натъкнат на вампири. Как биха могли тези твари да си намират вода на това място? И как изобщо са попаднали там? Вампирите били почти изтребени, само че...

— Какво? Май не схванах нещо.

Валавиргилин се изчерви.

— Случва се стари хора да държат вампири с извадени зъби, за да... е, за ришатра. Може би така е станало. Някоя двойка е избягала; или дори само бременна самка.

— Ама че гнусотия!

— Вярно е — безстрастно се съгласи тя. — Никога не съм чувала някой да си признае, че отглежда вампири. Там, откъдето идваш, не се ли случва хората да вършат потайно срамни неща?

Без да иска, бе напипала болното му място.

— Някой път трябва да ти разкажа за жицоманията. В момента обаче не ми се ще.

Валавиргилин го гледаше изпитателно над металната зурла на оръжието си. Въпреки черния мъх по долната си челюст имаше съвсем човешки вид... само дето беше някак разширена. Лицето ѝ образуваше почти правилен квадрат. Луис не винаги успяваше да разгадае сменящите се по него изражения. Какво друго да очаква? Човешкото лице се е развило като средство за общуване, но тази жена явно беше плод на различна еволюция.

— Сега какво ще правиш? — попита я той.

— Трябва да съобщя за загиналите... и да предам находките от пустинния град. Ще получа награда, но империята задължително прибира всички изделия на Строителите.

— Пак ти казвам — тези неща са мои!

— Карай.

Преди една засенчваща плоскост да се плъзне полека пред слънцето и Валавиргилин да реши, че е време да спрат, в пустинята започнаха да се срещат петна от издръжлива зеленина. Луис искрено се радваше на почивката. Друсането по пътя му бе омръзнало, а непрестанното напрежение да овладява колата здравата го умори.

— Ти ще... оготви — нареди жената. Вече свиквах с трудностите в превода.

— Това не го разбрах.

— Означава нагряване на храната, докато стане годна за ядене. Луис, не можеш ли да...?

— Аха, говориш за готвене.

Не беше много вероятно тя да разполага с незагарящи съдове и микровълнови фурни. Нито пък с мерителни чашки, рафинирана захар, масло, познатите му всевъзможни подправки...

— Не мога.

— Тогава аз. Ти запали огън. Какво ядеш?

— Месо, някои растения, плодове, яйца, риба. Впрочем плодовете понасям добре и без готвене.

— Също като нас, само че не обичаме риба. Добре. Излез и ме почакай.

Валавиргилин се заключи в колата и затършува в багажа отзад. Луис започна да разтяга схванатите си мускули. Слънцето още беше като излъскано до блясък сребро и дразнеше очите, но в пустинята вече притъмняваше. Широка ивица на пръстена се издигаше сияеща в посоката срещу въртенето. Той се огледа. Кафеникава груба трева и горичка от високи, наглед доста сухи дървета. Едно от тях се белееше мъртвешки.

Жената най-сетне излезе. Подхвърли нещо тежко пред краката му.

— Нацепи дърва и запали огън.

Луис вдигна дървената пръчка с клин от грубо желязо накрая.

— Не ми е приятно да изглеждам глупак, но какво е това?

Тя поумува как да му го обясни по-просто.

— Забиваш острия край в ствола, докато дървото падне. Схвана ли?

— Брадва значи.

Припомни си бойните брадви в музея на Кзин. Позяпа още малко това възпъщение на нелепостта, после се обърна към дървото... и изведнъж разбра какво трябва да направи.

— Притъмнява.

— Зле ли виждаш нощем? Дръж.

Подхвърли му нехайно лазерното фенерче.

— Онова изсъхнало дърво ще гори ли както трябва?

Тя се извъртя на пети, за да погледне, оръжието в едната ѝ ръка щръкна удобно пред нея. Луис стесни ръка и го нагласи на голяма мощност. Включи фенерчето. Ярката нишка се проточи до Валавиргилин. Той измести леко ръката си, за да засегне оръжието и след миг то изпраця в пламъчета, после се разпадна.

Жената се вцепени, стиснала дръжката с приклада.

— Охотно приемам предложения — подхвана Луис — от съюзници и приятели. Писна ми обаче от заповеди, още докато бях с косматия си спътник! Хайде да се държим по-дружелюбно. — Тя пусна останките и вдигна ръце. — Имаш предостатъчно оръжия и патрони в багажника. Ако желаяш, вземи си друго.

Луис ѝ обърна гръб и прокара лъча на зигзаг по дървото. Паднаха десетина подпалени парчета. Доближи и ги срита на купчинка. Пак прокара лъча в средата и огънят се разгоря.

Нещо го блъсна между плешките. За миг бронята се втвърди и го обездвижи. Отекна трясък.

Той почака, но не последва втори изстрел. Тръгна обратно към колата и Валавиргилин.

— Никога, чуваш ли — никога повече не прави това!

Тя се вторачи в него бледа и уплашена.

— Няма. Обещавам.

— Да ти помогна ли с носенето на съдовете?

— Не, сама ще... Ама аз не те ли улучих?!

— Улучи ме.

— Тогава... как?

— Спаси ме едно устройство. Донесох го от разстояние, което светлината изминава за хиляда фалана. *И е мое*, между другото.

Тя разпери ръце в жест с неясен смисъл и продължи към огъня.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА ТЪРГОВСКИ ПОХВАТИ

По земята имаше подобия на навити наденички — на зелени и жълти ивици, а от свързващите ги стъбълца излизаха коренчета и потъваха в пръстта. Валавиргилин нарязва доста от растенията и ги пусна в казанчето. Сипа вода и добави шушулки от някаква торба, която взе от колата. Накрая нагласи казанчето върху горящите дърва.

Тандж, можеше сам да свърши това! Явно му предстоеше доста примитивна вечеря.

Слънцето вече изобщо не се виждаше. Скупчените звезди наляво отбелязваха мястото на въздушния град. Дъгата на пръстена се издигаше в черното небе, разчертана на тъмносини и бели правоъгълници. Все му се струваше, че се намира върху някаква колосална играчка.

— Жалко, че нямаме месо — промърмори жената.

— Я ми подай очилата.

Не забрави да се завърти с гръб към пламъците, преди да ги сложи. Включи усилването на светлината. Вече знаеше чии са чифтовете очи, предпазливо останали извън отблясъците на огъня. Зарадва се на решението си да не стреля наслука. Двата по-едри силуета и дребният до тях бяха мършояди.

Но друга сянка с ярки очи се оказа малко телце с пухкава козина. Луис отрязва главата на животинчето с рубинената нишка на лазерното фенерче. Мършоядите трепнаха и гърлата им загъргориха, после женската понечи да се промъкне към жертвата, но спря, признала предимството на ловеца. Луис спокойно прибра плячката.

Съществата, почистващи света от отпадъци, като че се държаха прекалено скромно и сговорчиво. Сигурно защото никой не можеше да им отнеме нишата в екосистемата. Валавиргилин вече му бе обяснила какво се случва, ако някои раси упорстват да погребват или да изгарят мъртъвците си. Мършоядите започвали да нападат живите. Нощта беше тяхна. Множество религии в тази част на Пръстенов свят допускаха съществуването на магии, затова се смяташе, че тези

същества са способни да стават невидими. Жената също вярваше в това. На Луис обаче решиха да не досаждат. Защо ли да си търсят белята? Човекът ще изяде животинчето, а някой ден смъртта ще дойде и при него. Тогава ще си вземат своето.

Мършоядите го наблюдаваха, докато той пък оглеждаше улова — донякъде приличаше на заек, само че с дълга плоска опашка и без дори зачатъци на предни лапи. Нищо хуманоидно нямаше в съществото. Добре!

Когато вдигна глава, наляво се виждаше блед пламък с виолетов оттенък.

Луис затаи дъх и се постара да не помръдне. Полека нагласяше увеличението и усилването на светлината. Слепоочията му туптяха така, че виждаше всичко размазано, но изобщо не се съмняваше в какво се вира. Увеличен, виолетовият пламък причиняваше болка на очите му. Истинска ракетна струя във вакуума, чийто край беше привидно отрязан от права черна линия — ръба на лявата странична стена.

Вдигна очилата на челото си. След като очите му се приспособиха към мрака, отново започна да забелязва бледата светлинка. Разстоянието я правеше мъничка... но значението ѝ беше неопишуемо.

Върна се при огъня и остави жертвата си пред Валавиргилин. Пак се отдалечи в тъмнината и започна да оглежда през очилата дясната стена.

Там пламъкът се виждаше почти без усилване, сигурно защото беше много по-наблизо.

Жената одра животинчето и го пусна в казана цялото, без да го изкорми. Щом си свърши работата, Луис я хвана за ръката и я дръпна в тъмното.

— Изчакай да свикнеш, после ми кажи дали виждаш виолетов пламък в далечината.

— Ами да, виждам го ясно.

— Имаш ли представа какво може да е?

— Не, обаче подозирам, че баща ми знае. Последния път, когато се върна от града, криеше нещо от мен. Тези светлини ги има и на други места. Погледни дъгата в посоката на въртенето.

Луис се възползва докрай от увеличението, но се наложи да засенчва очите си с длан, за да не го заслепи отразеното сияние на дневните правоъгълници. Ето ги — две хоризонтални пламъчета от свещи от двете страни на дъгата, а над тях още две, съвсем дребни.

— Първата светна преди седем фалана — обясни Валавиргилин, — сравнително наблизко в посоката на въртенето. После пламнаха още все в същата посока. Вече се виждат и по-малки далеч срещу въртенето. Засега са общо двадесет и една светлини. Появяват се само по два дни на всяко завъртане — когато слънцето е най-силно.

Той въздъхна шумно и продължително.

— Луис, не се досещам какво чувство те кара да издаваш този звук. Гняв, страх или облекчение?

— И аз не знам. Да речем, че ми олекна. Имаме повече време, отколкото смеех да се надявам.

— Време за какво?

Ухили се.

— Нима не ти омръзна да слушаш моето налудничаво бръщолевене?

— Ти кажи каквото имаш за разправяне — наежи се жената, — пък аз сама ще решавам да ти вярвам ли или не!

Луис също се ядоса. Не мразеше Валавиргилин, но вече бе му омръзнал чепатият ѝ характер... пък и нали тя се опита да го убие!

— Чудесно, така да бъде. Ако тази конструкция с формата на пръстен, на която живеете, бъде оставена на произвола на съдбата, ще се отърка в засенчващите плоскости — онези неща, които нощем закриват слънцето. Катастрофата ще настъпи само след пет или шест фалана. Нищо живо няма да оцелее. А дори някой да се отърве случайно, не след дълго пръстенът ще се сблъска със самото светило...

Тя изкрещя:

— Затова ли въздишаш от облекчение?

— По-полека! Оказва се, че Пръстенов свят *не е* оставен на произвола на съдбата. Онези пламъци са струи от двигатели, които го местят. Вече почти сме достигнали точката на най-голямо сближаване със слънцето, затова ги включват — насочени са навътре, към светилото. Виж. — Той взе пръчка и надраска приблизителна схема в праха. — Разбра ли? Опитват се да не допуснат сближаване.

— Това означава ли, че *няма* да загинем?

— Съвкупната мощност на двигателите може да се окаже недостатъчна. Но поне ще отложат края. Имаме десет, вероятно дори петнадесет фалана.

— Луис, искрено се надявам, че ти наистина си смахнат, защото знаеш прекалено много. Известно ти е и че светът е пръстен, а това е тайна. — Валавиргилин сви рамене като човек, наместващ тежък товар на гърба си.

— Стига ми толкова. Сега ще обясниш ли защо още не си ми предложил ришатра?

Той се учуди.

— Мислих си, че предишната ще е достатъчна до края на живота ти.

— Шегите ти са неуместни. Всяка договорка за разбирателство се потвърждава с ришатра!

— О, бях забравил... Бива. Да се върнем ли при огъня?

— Разбира се, трябва да сме на светло.

Тя избута казанчето по-настрани върху жаравата, за да къкри умерено.

— Нека обсъдим за какво се споразумяваме. Ще обещаеш ли да не ми причиняваш зло?

Седна срещу него, за да го гледа в очите.

— Съгласен съм, ако и ти не ме нападаш.

— Добре, значи обещанието е взаимно. Какво друго искаш от мен?

Говореше отсечено и делово. Луис се зарази от настроението ѝ.

— Ще ме откараш докъдето можеш, без това да пречи на твоите намерения. Предполагам, че ще стигнеш до завоя на реката. Уговаряме се, че находките от пустинния град са си мои. Няма да предаваш нито тях, нито мен на каквито и да било местни власти. И ще ме посъветваш според силите си как да проникна във въздушния град.

— Какво би могъл да ми предложиш в замяна?

Я гледай ти! Че тя не му ли беше в ръцете? Е, по дяволите, защо пак да се карат...

— Ще направя всичко възможно да разбере дали мога да спася Пръстенов свят — отвърна Луис и в този миг осъзна, че е изразил на глас най-съкровеното си желание. — Открива ли начин, ще се възползвам от него на всяка цена. Ако обаче преценя, че светът ви е

обречен, ще се опитам да спася поне себе си. Също и теб, ако това не навреди на мен.

Тя скочи.

— Безсмислени обещания! Предлагаш ми да приема лудостта ти за истина!

— Вала, ти никога ли не си се пазарила с безумци? — развеселен я подкачи Луис.

— Не съм се пазарила дори и със здравомислещи същества от други раси! Още не съм завършила обучението си!

— Успокой се, моля те. Какво да ти предложи? Знанията си например? Ще ги споделя охотно, ако мога да ти бъда полезен. Знам например как и от какво са се повредили машините на Строителите.

— Пак ли бълнуваш?

— Нали щеше сама да прецениш? И... Ще ти дам левитатора и очилата си, когато си свърша работата с тях.

— Хм, *това* пък кога да го очаквам?

— Когато и ако косматият ми спътник се завърне. — В совалката имаше още един комплект, предназначен за Харлоприлалар. — Стават твои също и ако умра. Готов съм веднага да ти дам половината от свръхпроводящата тъкан. С ивици от нея ще успеете да поправите някои стари машини, останали от Строителите на градове.

Жената обмисли всичко.

— Ех, защо не бях по-опитна в тези преговори... Няма какво да умуваме. Съгласна съм с условията ти.

— И аз с твоите.

Тя започна да си сваля дрехите и накитите. Пипаше с едва ли не дразнеща мудност... но Луис схвана какво иска да му покаже — освобождава се от всичко, което би могла да използва като оръжие срещу него. Почака да остане гола, след това направи същото. Остави лазерното фенерче, очилата и частите от бронята по-настрани.

Добави към тях дори хронометъра си.

После се любиха... ако думата беше подходяща за случая. Бясната страст от миналата нощ бе изчезнала заедно с вампирите. Вала го попита за предпочитанията му и настоя той да избере. Луис се спря на мисионерската поза. И без това случката имаше някакъв чиновнически привкус. А може би точно така трябваше да бъде. После

тя отиде да разбърка яденето, а той се постара да застане между нея и оръжията си. Ама че отношения...

Когато Валавиргилин се върна при него, наложи се да ѝ обясни, че расата му е способна да прави любов повече от веднъж на нощ.

Този път седна с жената в скута си, а тя обви с крака кръста му. Галеха се, възбуждаха се, изучаваха телата си. Гърбът ѝ беше мускулест, по-широк и от неговия. Ивица от косата се спускаше и по гръбнака. Направи му впечатление, че Валавиргилин чудесно владееше мускулите на влагалището си.

А тя откри, че Луис Ву има в главата си пластмасов кръг под косата на темето.

Лежаха прегърнати и жената чакаше да ѝ обясни.

— Дори да не използвате електричеството, би трябвало да го познавате. С него са работили машините на Строителите.

— Да, произвеждаме електричество с течаща вода. Преданията гласят, че преди упадъка на Строителите от небето са идвали безкрайни потоци електричество.

Представата за миналото бе останала доста точна. Генераторите в засенчващите плоскости са преобразували слънчевата енергия и са я предавали с насочени лъчи до колектори по повърхността на Пръстенев свят. Разбира се, и колекторите били оборудвани със свръхпроводници...

— Е, значи ще ми е по-лесно да ти обясня. Ако пъкна съвсем тъпичка жичка на подходящото място в мозъка си — точно това и правех — достатъчно е да пусна слабо напрежение, за да дразня непрекъснато центъра на удоволствието.

— И какво изпитваш?

— Все едно съм се напил, но без да ми се мае главата, а и без никакъв махмурлук. Същото е като ришатра или като истинската любов, обаче не ти се налага да обичаш друг, а само себе си. И можеш да не спиращ... Ама аз се отказах.

— Защо?

— Една твар от друга раса решаваше кога да пусне електричеството. Искаше да ме подчини. Пък и бях започнал да се срамувам от себе си още преди това.

— Строителите на градове никога не са си пъкнали жички в главите. Ако са имали такива устройства, щяхме да ги намерим при

претърсването на руините. Къде си научил този обичай?

Тя изведнъж се дръпна и впери в него изпълнен с ужас поглед. През живота си често се бе укорявал за неумението да си затваря устата навреме.

— Съжалявам, ако те уплаших.

— Ти ми каза, че с ивици от онази тъкан ще... *Но що за тъкан е тя?*

— Проводник на електричество и магнитни полета без никакви загуби на енергия. Затова я наричаме свръхпроводник.

— Същото, което съсипало живота на Строителите. Този... свръхпроводник започнал да се разпада. И твоята тъкан ще се превърне в прах накрая, нали? Колко време може да изтрае, преди да се случи това?

— Грещиш. Този е друг вид свръхпроводник.

— *А ти откъде знаеш, Луис Ву?* — яростно кресна жената.

— Най-задния ми каза. Съществото, което ни докара тук против волята ни. И ни отне възможността да се завърнем у дома.

— Значи Най-задния ви е поробил?

— Опитва се. Но хората и кзинтите не са особено подходящи за роби.

— А може ли да му се вярва?

Лицето на Луис се сви в кисела гримаса.

— Не. Взел свръхпроводящата тъкан и жица, когато избягал от своя свят. Няма да си ги изработи. Значи е знаел къде има струпани запаси. Също като с прехвърлящите дискове — докопал ги е наготово.

Долови нещо нередно и след миг осъзна, че преводачът прекъсна наред изречението. После от него се разнесе друг глас:

— Луис, благоразумно ли е да й разказваш всичко това?

— Тя вече започваше да налучква истината... И беше готова да обвини *мен* за падането на реещите се градове. Престани да блокираш преводача ми!

— За да ти позволя да споделиш с нея грозните си подозрения ли? Защо според теб моята раса би извършила такава подлост?

— Подозрения?! Копеле гадно! — направи успокояващ жест към Валавиргилин, която го гледаше ококорено — за нея той си приказваше сам, и то безсмислици. Нямаше как да чуе гласа на

кукловода от слушалките. — Изритали са те и ти си избягал. Преди това бързешком си докопал каквото си могъл. Прехвърлящи дискове, свръхпроводници и кораб. С дисковете е било лесно, нали правите милиони от тях. Но откъде са тези запаси свръхпроводяща тъкан, а? И на всичко отгоре ме уверяваше, че тя нямало да се скапе въпреки тукашния бацил!

— Луис, каква изгода бихме имали?...

— Преимущество в търговията например. Я ми включи преводача!

Валавиргилин се надигна, издърпа казанчето, разбърка го и опита гозбата. Скри се в мрака, след малко донесе от колата две дървени паници и ги напълни.

Луис чакаше настръхнал. Нищо не пречеше на Най-задния да го насади страхотно, като го лиши от преводача му. А в ученето на нови езици никак не го биваше...

— Добре, Луис, признавам. Не го бяхме замислили както стана, но пък беше направено преди аз да поема управлението. Търсехме начин да разширим територията си с минимални рискове. И аутсайдерите ни продадоха данните за Пръстенов свят.

Аутсайдерите бяха студени крехки същества, които кръстосваха галактиката със своите кораби, движещи се с подсветлинна скорост. Търгуваха със знания. Наистина са могли да научат за Пръстеновия свят и да продадат сведенията на кукловодите, само че...

— Стой малко! Нали вие много се страхувате от междузвездните полети?

— Е, нима не видя как аз преодолях страха си? Ако тази конструкция се бе оказала подходяща за нас, един-единствен полет до нея нямаше да представлява прекален риск. Разбира се, щяхме да прекараме времето в стазисно поле. По наученото от аутсайдерите и нашите изследвания чрез телескопи и автоматични сонди предположихме, че Пръстенов свят е почти идеално място. Налагаше се да проверим сами.

— Идеята възникна у фракцията на експериментаторите, нали?

— А как иначе? Все пак не искахме да влизаме в пряк контакт с толкова могъща цивилизация. Анализирахме свръхпроводящите им системи с лазерна спектроскопия. И създадохме бактерия, която

можеше да се храни с тях. Сондите разпръснаха заразата. Дотук потвърждавам ли догадките ти?

— Да, поне за това вече се досетих.

— Щяхме да пристигнем навреме с търговските си кораби, за да спасим цивилизацията. Търговците ни щяха да научат всичко необходимо, а и да се представят като ценни съюзници.

В ясния мелодичен глас на кукловода не се долавяше и следа от смущение, камо ли гузна съвест.

Вала остави паниците на земята и коленичи с лице към Луис. Главата ѝ оставаше скрита в сянката. Той си каза, че за нея разговорът им прекъсна в крайно неприятен момент...

— И точно тогава консерваторите са поели властта, нали?

— Беше неизбежно. Една от нашите сонди откри двигателите за корекция на орбитата. Естествено вече бяхме обмислили възможната нестабилност на Пръстенов свят, но се надявахме да изобретим по-съвършен начин за предотвратяването ѝ. Щом записите станаха общо достояние, свалиха ни от власт. И ни лишиха от възможност да се върнем тук...

— А кога пръснахте заразата?

— Преди хиляда сто и четиридесет земни години. Консерваторите управляваха шест века поред. После заплахата от кзинтите върна експериментаторите на власт. Когато моментът изглеждаше благоприятен, заръчах на Несус да тръгне с експедиция към Пръстенов свят. Прецених, че ако конструкцията е оцеляла единадесет века след загиването на цивилизацията, която я е поддържала, ще си струва отново да проучим възможностите. Бих могъл да пратя търговски и спасителен екип. За жалост...

Отпуснатите в скута ръце на Валавиргилин държаха лазерното фенерче насочено към Луис.

— ...Пръстеновия свят бе увреден. Вие открихте пробиви от метеорити и ерозирали райони чак до оголване на основата. Изглежда...

— Имам критична ситуация.

Луис се постара гласът му да не трепне. Как бе направила този фокус? Нали я видя да държи пълна паница във всяка ръка? Да не е залепила оръжието на гърба си?... Е, поне още не го бе нарязала.

— Слушам те — подкани Най-задния.

— Можеш ли да изключваш дистанционно лазерните фенерчета?

— Имам още по-добра възможност — при натискане на спусъка да ги взривявам в ръцете на стрелящия.

— Не можеш ли просто да ги изключиш?

— Не.

— Тандж, тогава бързичко ми оправи преводача. Проба...

Кутийката заговори на езика на Народа на машините. Валавиргилин веднага попита:

— С кого или с какво беседваше толкова увлечено?

— С Най-задния — онзи, който ме доведе тук. Да смятам ли, че още не си ме нападнала?

Тя се поколеба.

— Да.

— Значи уговорката ни си остава в сила, понеже аз пък събирам данни с цел да спася този свят. Според теб имаш ли основания да се съмняваш в искреността ми?

Нощта беше топла, но Луис мъчително осъзнаваше голотата си. Окоето на лазера не светна.

— Значи расата на Най-задния е причинила падането на градовете?

— Да.

— Веднага прекъсни разговора си с него!

— Както искаш, но той притежава повечето уреди, с които мога да науча нещо важно.

Жената потъна в размисъл, а Луис застина в скованата си поза. Два чифта очи святкаха в мрака зад нея. Чудеше се колко добре чуват мършоядите с таласъмските си уши, а и какво ли успяваха да разберат!

— Добре, използвай ги — разреши Валавиргилин. — Но трябва да знам какво казва. Още не съм убедена дали всичко това не съществува само във въображението ти.

— Най-заден, твой ред е.

— Чух и разбрах.

В слушалките думите прозвучаха на интересик, а от кутията — на речта на Народа на машините. Е, беше си все някакъв напредък...

— Знам какво обеща на жената. Ако откриеш как да стабилизираш конструкцията, направи го!

— Ясно, вие също ще се възползвате от пръстена. Има достатъчно място.

— Ако върнеш Пръстенов свят на устойчива орбита с помощта на моето оборудване, настоявам да ми бъдат признати заслугите за успеха. Вероятно ще поискам и възнаграждение в приемлива за мен форма.

Валавиргилин изръмжа, но стисна устни и не продума. Луис побърза да се съгласи.

— Ще получиш признание за заслугите си.

— Като управник смятах да пратя помощ преди хиляда и сто години, след като на местната цивилизация вече бяха причинени вреди. Ще потвърдиш ли думите ми?

— Да, но с условието, че не съм бил пряк свидетел. — Луис не забравяше за напрегнатото слушащата жена. Напомни й: — Според уговорката ни това в ръцете ти е моя собственост.

Тя му подхвърли лазерното фенерче. Остави го на земята и се отпусна — не знаеше дали от облекчение, преумора или глад. „Няма време за самоанализи.“

— Най-задан, сега ни разкажи за двигателите.

— Бусардови правоточни реактивни двигатели, монтирани на скоби по страничните стени на разстояние три милиона мили един от друг. Би трябвало да има по двеста такива устройства на всяка от стените. Събират слънчевия вятър в радиус четири до пет хиляди мили и го концентрират в електромагнитното си поле до започване на термоядрен синтез. После струята се изхвърля, за да действа като двигател.

— Виждаме, че някои са включени отново. Вала твърди, че засега били двадесет и един. — Тя кимна. — Значи липсват деветдесет и пет процента. Да му...

— Мога да потвърдя наблюденията. След предишния ни разговор получих холограми на още четиридесет скоби, всички до една празни. Да изчисля ли общата тяга на работещите в момента двигатели?

— Непременно!

— Също така се налага да допусна, че съхранените не са достатъчни за спасяването на конструкцията.

— Ъхъ.

— Не смяташ ли, че създателите на Пръстенков свят биха предвидили и друга, напълно независима система за стабилизация?

Паките — пазители едва ли щяха да се усъмнят в способността си да измислят решения според възникналата нужда...

— Не ми се вярва, но ще продължим да търсим. Най-задан, гладен съм и ми се спи.

— Има ли още нещо спешно?

— Ти се занимай с двигателите. Преброй точно колко работят и изчисли тягата.

— Ще го направя.

— А също опитай да се свържеш с въздушния град. Кажу им...

— Луис, не мога да пратя никакъв сигнал през страничната стена.

Ами да, нали беше от чист скрит!

— Премести кораба.

— Не е безопасно.

— А сондата?

— Обикалящата сонда вече е твърде далеч, за да предава на такива честоти. — Кукловодът неохотно добави: — Е, мога да използвам втората като ретранслатор. И без това ще трябва да я издигна над страничната стена, за да презаредя кораба с гориво.

— Още по-добре. Първо я остави върху стената, за да препредава. Постарай се да се свържеш с въздушния град.

— Луис, имам затруднения при установяването на връзка с твоя преводач. Засякох совалката далеч от теб, на двадесет и пет градуса срещу въртенето... Защо?

— С Кхмий се разделихме, за да постигнем по-бързо целите си. Аз отивам във въздушния град, той — към Големия океан.

Това би трябвало да успокои кукловода.

— Кхмий отказва да разговаря с мен.

— Кзинтите не ги бива за роби. Най-задан, нямам сили. Обади ми се пак след дванадесет часа.

Прекъсна връзката и си взе лицата. Валавиргилин не бе сложила в гозбата никакви подправки. Свареното месо и корените като че изобщо нямаха вкус. Това не го притесни. Накрая дори облиза съдинката, докато остатъците от разсъдливост настояваха да вземе все

пак антиалергично хапче. После двамата с Валавиргилин се помъкнаха да си легнат в колата.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА ПОДВИЖНОТО СЛЪНЦЕ

Макар и тапицирана, седалката заместваше твърде несполучливо спалните плоскости, а и непрекъснато се тресеше под него. Луис не можеше да се отърве от умората. Тъкмо успяваше да се унесе и друсането го сепваше... но този път Валавиргилин бе разтърсила рамото му. Мекият като коприна гласец преливаше от присмех.

— Луис, твоята покорна слугиня се осмелява да прекъсне заслужената ти почивка.

— Ъ-ъ... М-да. Защо?

— Изминахме немалко път и вече навлязохме в земи, където се срещат бандити от расата на бегачите. Един от нас трябва да бди като стрелец.

— Народът на машините похапва ли след ставане от сън?

Тя като че се обърка.

— Съжалявам, но не помислих за това. Ние ядем само веднъж на ден, преди лягане.

Той си навлече бронята и якето. Двамата успяха да наместят металното покривало върху печката в кабината. Луис стъпи върху него и откри, че се подава до подмишниците от дупката за кюнеца. Подвикна отгоре:

— Как изглеждат бегачите?

— С по-стройни крака от моите, голям гръден кош и дълги пръсти. Може да носят оръжия, откраднати от нас.

Колата потегли рязко.

Минаваха през хълмисти местности. Наоколо суховатата растителност се бе вкопчила в земята. Дъгата се виждаше и на дневна светлина, стига да се взираш по-внимателно, иначе се сливаше със синевата. В маранята Луис различаваше и града, носещ се във въздуха, сякаш се бе появил от някоя приказка.

И все пак всичко изглеждаше толкова истинско! Само след две-три години щеше да се превърне в същинско видение на побъркан...

Извади преводача от джоба си.

— Викам Най-задния.

— Чувам те. Гласът ти странно потреперва.

— Пътят е неравен. Имаш ли някакви новини за мен?

— Кхмий все още не отговаря на повикванията ми, също както и обитателите на въздушния град. Потопах втората сонда в едно малко море без никакви произшествия. Съмнявам се някой да я открие на дъното. След няколко денонощия „Гореща игла на дознанието“ ще бъде с пълни резервоари.

Луис предпочете да не смуцава спокойствието на кукловода с вестта за морските хора. Ако се чувстваше уверен, би било невероятно да зарече мечтата си, Пръстенов свят и своите спътници.

— Мислех да те питам нещо. Имаш прехвърлящи дискове в сондите. Ако насочиш една от тях да кацне някъде наблизо, бих могъл да се озова направо в „Иглата“, нали?

— Заблуждаваш се. Тези дискове са свързани само с горивните резервоари на кораба и филтрите им пропускат единствено деутериеви атоми.

— А ако махнеш филтрите, няма ли да прехвърлят и човек?

— Накрая пак ще се озовеш в горивния резервоар. Как изобщо ти хрумна тази идея? Най-много да спестиш на Кхмий една седмица път.

— За всеки случай! Може да възникне нещо непредвидено.

Защо ли криеше измяната на кзинта? Поне пред себе си трябваше да признае, че се срамуваше от произшествието. Никак не му се приказваше за това... нито пък смяташе да изнервя излишно кукловода.

— Моля те, провери дали не можем да се възползваме от този начин при извънредни обстоятелства.

— Ще проверя. Луис, според моите уреди совалката е само на един ден път от Големия океан. Какво се надява да намери там Кхмий?

— Чудеса и знамения. Нови и различни неща. Тандж! Ако знаеше предварително на какво ще попадне, не би имало смисъл да тръгва.

— Да, прав си — скептично отвърна Най-задния. Прекъсна връзката и Луис прибра кутийката в джоба.

Хилеше се. Какво се надяваше да намери Кхмий ли? Любов и армия! Щом картата на Джинкс е била населена с бандерсначи, какво

да очаква от картата на Кзин?

Нагонът, самосъхранението или възмездието — все мощни подбуди, за да литне към копието на своя свят. Всъщност за него стремежът да оцелее и да си отмъсти на Най-задния се сливаха в една подбуда. Ако не успееше да прояви надмощието си над кукловода, как би дръзнал да се върне у дома?

Но дори да събереше цяла армия кзинти, какво щеше да постигне в битката с Най-задния? Ако пък се е надявал събратята му да имат космически кораби, според Луис го очакваше жестоко разочарование.

Непременно обаче щеше да намери самки...

Е, *имаше* нещо, което Кхмий действително би могъл да стори на кукловода! Едва ли щеше да се сети, а Луис още не знаеше дали ще се насили да му го каже. Прекалено крайно изглеждаше.

Той се намръщи. Най-задния явно се бе настроил недоверчиво и това го тревожеше. Дали го бе осенило някакво прозрение за истината? Без съмнение беше превъзходен лингвист. Само че скептичните нотки в гласа му трябваше да бъдат *заложени* и в преводача, за да ги долови Луис.

Щеше да научи, като му дойде времето! Наоколо гората от разкривени дребни дървета ставаше достатъчно гъста, за да се скрият в нея хора, ако приклекат. Очите му шареха неспирно, опитваха се да проникнат в сенките и гънките на местността пред него. Бронята му би спряла куршума, насочен от умел снайперист, но ако бандитите предпочетат да застрелят първо шофьора? Можеше да попадне в истински капан от смачкана ламарина и пламнал резервоар.

Стараше се никакви мисли да не го разсейват прекалено.

Скоро откри колко красиво е мястото. Над правите стволове, високи пет стъпки, се кипреха огромни цветове. Луис се зазяпа в кацащата на един от тях огромна птица. Би изглеждала досущ като величествен орел, ако не беше тънкият ѝ дълъг клюн. Тук имаше изобилие и от шарените растения, с които бяха заситили глада си снощи. По-нататък над дърветата изведнъж се издигна облак пеперуди. Отдалеч не забеляза съществени отлики от земните им подобия.

Толкова истинско... Но пък паките-пазителите не биха градили цял свят надве-натри, нали? Уви, освен това те явно упорстваха в увереността си, че плодовете от усилията им са трайни, както и че ще

успеят да възстановят всичко, дори ако се наложи да правят от нищо нещо...

Разбира се, градеше хипотезите си само върху твърденията на човек, изчезнал или умрял преди седем столетия — Джак Бренън, опознал на свой ред расата на паките чрез един-единствен неин представител. А дървото на живота бе превърнало и Бренън в пазител — кожа като броня, второ сърце, уголемен череп заедно с останалите прелести... В същото време вероятно го бе лишило от разум. Ами ако Пхсстхпок е бил отклонение или изрод? Отгоре на всичко Луис Ву, въоръжен само с личното мнение на Джак Бренън за паките, се мъчеше да подражава в мисленето на същества, несъмнено поинтелигентни от самия него.

Но нали трябваше *непременно* да има път към спасението на този свят!

Отляво се редяха полета с шарени наденички, а отдясно — ниски хълмове. Скоро Луис видя първата станция за зареждане. Беше внушителна инсталация, истински химически завод с наченки на никнещ около него град.

Валавиргилин му каза да се смъкне в кабината.

— Затвори дупката в покрива. Стой вътре и внимавай да не те видят.

— Да не нарушавам някакви закони?

— Необикновен си. Допускат се и изключения от правилата, но би трябвало да обясня защо те возя в колата си. Не мога да измисля нищо убедително.

Спряха до лишена от прозорци стена. Луис наблюдаваше крадешком как Валавиргилин се пазари с дългокраки и яки в раменете мъже. Жените пък впечатляваха с грамадните млечни жлези на широките си гръдни кошове, но той реши, че не са красиви. Дългата тъмна коса растеше дори по челото и бузите им, оставяйки само мъничко Т-образно лице.

Сви се зад предната седалка, щом спътничката му започна да пъха пакети в колата. След малко потеглиха. Един час по-късно, когато бяха далеч от населените земи, Валавиргилин спря край пътя. Бе купила храна — голяма пушена птица и нектар от гигантските цветове на дърветата. Луис умираше от глад и впи зъби в първата попаднала му кълка. Щом успя да се откъсне от яденето, попита:

— Ти нищо ли не искаш?

— Няма да огладнея до довечера — усмихна се жената. — Но ще си пийна с теб.

Отби се в задната половина на колата и доля прозрачна течност в цветната бутилка с нектара. Отпи и му я подаде. Луис опита предпазливо.

Алкохол, разбира се. Откъде например да се вземат петролни кладенци на Пръстенев свят? А спирт можеш да извличаш от всички ферментиращи растения.

— Вала, някои от подчинените раси не се ли... хм, пристрастяват прекалено към пиенето?

— Понякога и това се случва.

— И как го предотвратявате?

Въпросът явно я изненада.

— Учат се от горчивия опит. Някои стават безполезни. Наглеждат се едни други, ако се наложи.

Проблемът с жицоманията в умален мащаб, а и със същото решение: времето и естественият подбор. Спътницата му май никак не се тревожеше от съдбата на пияндетата, а той не можеше да си позволи да го отвличат дреболии.

— Колко още има до града?

— Остават три-четири часа до въздушния път, но там ще ни спрат. Луис, обмислих намерението ти. Защо просто не се издигнеш с машината си?

— Ти ми кажи! Лесно ще го направя, стига някой да не ме гръмне. Как смяташ — биха ли стреляли по летящ човек, или все пак първо ще поприказват с него?

Тя надигна бутилката с коктейла.

— Правилата са строги. Никой освен потомците на Строителите не влиза в града без покана. Но и никой още не е долетявал направо от земята!

Подаде му питието. Нектарът бе сладък като леко разреден сироп от нар, но спиртът удряше право в главата. Беше поне осемдесетградусов. Луис остави бутилката и нагласи очилата си, после се вторачи в града.

Отвесни кули на плоска основа като листо на лилия, в стъписващо разнообразие от стилове и форми — правоъгълни блокове,

стеснени долу и горе игли, полупрозрачни коси отрязъци, призми с различен брой на страните, изящно хлътнал навътре конус с върха надолу. Външните стени на някои сгради се състояха само от прозорци, по други изобилстваха балконите и терасите. Свързваха ги красиви извити мостове или широки рампи. Макар да помнеше, че създателите на града не са били хора в точния смисъл на определението, Луис не можеше да повярва, че някой все пак го е направил. Беше... чудат.

— Трябва да са се събрали от хиляди мили околоръст — предположи накрая той. — Когато спряло подаването на енергия, останали левитиращите сгради с независимо хранване. И обитателите им предпочели да са на едно място. Така е било, нали?

— Никой не знае. Луис, говориш, сякаш си бил там!

— Ти си прекалено свикнала нещата да са такива, каквито ги виждаш. Не можеш да ги погледнеш с моите очи.

Взря се отново. Имаше мост. Издигаше се в съвършена дъга от ниска сграда върху хълм, за да докосне накрая дъното на обърната грамадна колона. Криволиците на път от лят разтопен камък водеха до сградата.

— Доколкото схващам, поканените гости трябва да минат през онзи бункер на върха, после по моста.

— Разбира се.

— И какво ги сполетява там?

— Претърсват ги за забранени предмети. Разпитват ги. Не само потомците на Строителите са придирчиви спрямо гостите си, ние също! Недоволните понякога се опитват да се промъкнат горе с бомби. А наемници на онези от града веднъж решиха да им занесат части, за да поправят водните си колектори.

— Какво?!

Тя се усмихна.

— Някои още работят. Събират влага от въздуха, но тя не е достатъчна. Затуй изпомпваме вода към града от реката. Ако започнат спорове за надмощие, онези горе остават жадни, ние пък се оправяме някак без информацията, която събират за нас. И така, докато постигнем компромис.

— Информация ли? Да нямат телескопи?

— Баща ми обясняваше веднъж... Има зала, която показва ставащото по света, и то по-добре от твоите очила. В края на краищата нали са нависоко!

— Изглежда би трябвало да задавам въпросите си на твоя баща, а не на теб.

— Идеята ти не е добра. Той е много... хм, не разбира...

— Кажы го направо. Няма да му харесат цветът и телосложението ми, нали?

— Ами, да. И няма да ти повярва, че умееш да правиш нещата, които притежаваш. Ще ти ги отнеме.

Тандж и хиляди проклетия!

— А какво става, щом пуснат посетителите в града?

— Баща ми се връща с писмена по лявата си ръка — на език, който само потомците на Строителите разбират. Написаното лъщи като сребърна жица. Не се измива, но след един-два фалана избледнява.

Май напомняше повече за печатна схема, отколкото за татуировка. Изглежда домакините държаха под юзда гостите си, които дори не подозираха, че ги контролират.

— Добре, де. Само не разбрах с какво се занимават посетителите горе.

— Обсъждат управлението. Поднасят дарове — много храна и някои инструменти. А жителите на града им показват разни чудеса и правят ришатра с тях.

Опасните земи бяха останали далеч зад гърба им. Луис вече се возеше до Валавиргилин, но пак се надвикваха заради шума и друсането.

— Ришатра?

— А, не сега, понеже карам колата! — ухили му се тя. — Трябва да знаеш, че потомците на Строителите са много изкусни в ришатра. Могат да се съешават с която си искат раса. Така са съхранили целостта на древната империя. Ние използваме ришатра в търговията, а и за да нямаме деца, докато не решим да се задомим. За онези горе обаче е всекидневие.

— Познаваш ли някого, който би ме поканил да му гостувам? Да речем, от любопитство към моите машини.

— Само баща ми. Но той няма да пожелае.

— Е, тогава ще се наложи да отлетя до града. Тъй... Какво има под него? Мога ли просто да отида там и да се издигна с левитатора?

— Отдолу е сенчестата ферма. Може и да се престориш на работник, ако оставиш някъде всичките си машини.

Там работят хора от много раси. Тежък и мръсен труд. Отворът на градската клоака е наблизно, а отпадъците трябва да се разпръскват, за да подхранват растенията. Те са само от пещерни видове, които растат на тъмно.

— Но... Ох, пак се отнесох! Слънцето изобщо не помръдва, затова под града винаги има сянка, нали? Пещерни растения... Гъби има ли?

Тя го зяпаше удивено.

— Луис, как е възможно слънцето да се движи?

— За миг забравих къде съм. — Той се намръщи. — Извинявай.

— Питам как е възможно слънцето да се движи?!

— Разбира се, движи се планетата. Нашите светове са въртящи се кълба, сигурно знаеш? Ако живееш някъде по тях, струва ти се, че слънцето се показва откъм едната им страна и се скрива зад отсрещната. После настъпва нощ, докато то изгрее отново. Според теб защо създателите на Пръстенов свят са измислили засенчващите плоскости?

Колата се хлъзна настрани по пътя. Пребледнялата Валавиргилин цялата се тресеше. Луис я попита кротко:

— Много ли ти се събра?

— Не е това... — От гърлото ѝ се изтръгна странен лаещ звук. Може би измъчен смях? — Засенчващите плоскости! Очевидно и за най-тъпите! Наподобяват денонощния цикъл на сферичните светове. А аз така се надявах, че си смахнат! Слушай, какво можем да направим?

Трябваше все с нещо да я утеши.

— Мислех си за пробиване на дупка в някой от Големите океани, преди мястото да е минало през точката на максимално сближаване със слънцето. Нека малко вода изхвъркне в пространството. Ще изтласка Пръстенов свят обратно — там, където по начало трябва да бъде. Най-заден, слушаш ли ме?

Прекалено съблазнителният контраалт отговори:

— Практически е неосъществимо.

— Естествено! Как ще запушим после дупката? А и пръстенът ще се разклати. Такива сътресения вероятно биха изтребили всичко живо, дори атмосферата ще загубим. Все пак се опитвам да мисля, Вала, опитвам се!

Тя пак издаде същия звук и поклати глава.

— Поне не кроиш плановете си на дребно...

— Какво ли биха направили създателите на конструкцията? Не са ли предвидили, че някой враг може да обстрелва именно двигателите за корекция на орбитата? Не, не биха пропуснали да поставят нещо за подобен случай... Трябва да науча повече за тях. Вала, помогни ми да се промъкна във въздушния град!

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

СЕНЧЕСТАТА ФЕРМА

Вече срещаха и други возила — по-едри, или дребни остъквени коруби на колела, всяка с малка кутия отзад. Пътят се разшири и стана по-гладък. Зачестиха и станциите за зареждане с гориво, до една отличаващи се с якия ъгловат градеж, присъщ на Народа на машините. Наложиха се Валавиргилин да кара бавно. А Луис все се питаше дали не е прекалено различен по външност от околните.

Изкачиха някакъв хълм и градът изведнъж се откри под тях. Жената обясняваше кое какво е, докато се спускаха от хълма във все по-претовареното движение.

Всичко започнало с поредицата пристани по брега откъм посоката на въртене, край широката и кафеникава Змийска река. Този квартал вече се бе превърнал в бордеи. Селището сякаш се бе преместило отвъд реката по няколкото моста, за да се разпъли в кръг, отхапан в единия край. Липсващото парче беше сянката под въздушния град.

Навсякъде гъмжеше от движещи се кутии. Въздухът вонеше на спирт. Валавиргилин намали още скоростта, вече едва-едва пълзяха. Луис се гърбеше на седалката. Околните шофьори имаха превъзходна възможност да позяпат странния мъж.

Но не го правеха. Не виждаха нито Луис, нито останалите, а само колите, с които трябваше да се разминават някак. Валавиргилин продължи към центъра.

Тук определено цареше теснотия. Между високите по три-четири етажа къщи нямаше никакви пролуки. Издадените еркери лишаваха улиците от светлина. Но обществените сгради бяха ниски и масивни; ширеха се на воля в големи дворове.

Тя посочи търговското училище — голям каменен комплекс, лъхашц на благоденствие. В следващия квартал махна към една пресечка.

— Ей там е моят дом, къщата от розов лят камък. Видя ли я?

— Има ли някакъв смисъл да се отбиваме?

Жената поклати глава.

— Дълго се колебах. Не си струва! Баща ми няма да ти повярва. Той си мисли, че дори потомците на Строителите сипят само лъжи. И аз споделях мнението му, но като чух разказа ти за онази... Харлоприлалар...

— О, тя си беше първокласна лъжкиня — засмя се Луис. — И все пак нейната раса е властвала над Пръстенев свят.

Продължиха към пристанището. Валавиргилин избра да минат по последния мост. Стигнаха до левия край на сянката по почти незабележим страничен път и спряха.

Излязоха навън под твърде силните слънчеви лъчи. Почти не продумваха. Луис повдигна голям камък с помощта на левитатора. Жената изкопа дупка на мястото. Натъпкаха там целия запас от свръхпроводящата тъкан, после я затрупаха с пръст и той върна камъка отгоре.

Намести левитатора в раницата на Валавиргилин и я нарами. Вътре вече бяха бронята, якето, очилата, лазерното фенерче и бутилката с остатъка от коктейла. Багажът се издуваше неудобно и тежеше. Луис го пусна на земята и нагласи левитатора така, че да поеме почти целия товар. Пъхна най-отгоре преводача и пак сложи раницата на гърба си.

Носеше шорти на Валавиргилин, пристегнати с въженце, защото му бяха прекалено широки. Надяваше се да сметнат обезкосменото му лице за особеност на неговата раса. Нито една подробност във вида му не издаваше междузвездния пътешественик освен топчето на слушалката в едното ухо. Реши да си позволи този дребен риск.

В посоката, накъдето щяха да вървят, не се виждаше почти нищо. Светлината беше твърде ярка, а сянката — плътна.

Навлязоха в сумрака.

Жената като че не се затрудняваше в избора откъде точно да минат. Щом очите му свикнаха, той също започна да различава пътеките между растенията.

Имаше гъби колкото копче, но и други — по-високи и по-дебели от Луис. По форма някои не се отличаваха от земните. Дъх на гнилоч тегнеше във въздуха. Между сградите отгоре проникваха тесни лъчи светлина, толкова ярки, че изглеждаха като колони.

Жълти дантели с ален кант заемаха голям участък. Другаде стърчаха бели копия със сякаш окървавени върхове. Плътна оранжево-черна козина покриваше прояден дънер.

И работещите наоколо бяха различни — като гъбите. Двама бегачи се мъчеха да срежат с дълъг трион огромен овален израстък. По-нататък дребосъци с широки лица събираха бели топчета. Тревопасни великани отнасяха препълнените кошове. Валавиргилин обясняваше шепнешком:

— Повечето раси предпочитат да се наемат на групи, за да се предпазят от сътресения при досега с култури, различни от техните. И живеят отделно...

Двайсетина работници разпръскваха по полето изпражнения и полуразпаднали се огризки. Луис отдалеч надушваше с какво се занимават. Не бяха ли от расата на Вала? Ами да, само че други двама стояха отстрани и ги наблюдаваха. Имаха оръжие.

— Онези да не са затворници?

— Осъдени са за дребни престъпления. Служат на обществото за срок от двадесет до петдесет фалана и...

Единият страж ги доближи и вдигна ръка за поздрав, отправен към Валавиргилин.

— Госпожо, не би трябвало да сте тук. Твърде съблазнителен заложник сте за онези боклуци.

Жената заговори с глас на изтощен до смърт човек.

— Колата ми се повреди, а трябва веднага да отида в училището и да разкажа каква беда ни сполетя. Моля ви, искам да мина през фермата, защото бързам. Вампирите избиха всички. В училището трябва да научат. Моля ви...

Стражът се подвоуми.

— Добре, минете, но ще извикам някого да ви съпроводи. — Извири с уста кратка мелодия и изгледа Луис. — Ами ти какъв си?

Валавиргилин отговори вместо него.

— Накарах го да ми носи раницата.

Стражът заговори бавно и отчетливо.

— Ти! Върви с госпожата докъдето ти нареди, но не напускай фермата. После се върни да си вършиш работата. Какво бяха ти възложили?

Без преводача Луис не можеше да каже нито дума. Сети се за лазерното фенерче, напъхаш в раницата. Наслука докосна не много едра лилава гъба и посочи количка, в която бяха натрупани още от същия вид.

— Ясно. — Стражът погледна над рамото му. — А, ето ги.

Миризмата подсказа на Луис кого ще види, още преди да се озърне. Изчака смирено мъжът да даде наставленията си на двойката мършояди.

— Заведете госпожата и носача ѝ до края на фермата. Внимавайте да не им се случи нищо лошо.

Продължиха в колона по тесните пътеки към средата на сянката. Мъжкарят вървеше отпред, женската — отзад. Вонята ставаше все по-силна. По съседните пътеки хора теглеха колички с тор.

Тандж и проклетия! Как да се отърве от мършоядите?

Огледа се и женската му се ухили. Смрадта явно не я отвращаваше. Зъбите ѝ приличаха на големи триъгълници, предназначени да разкъсват. Острите таласъмски уши стърчаха, за да доловят и най-слабия шум. Също като самецата носеше торба с презрамка и нищо друго. Гъста козина покриваше телата им.

Стигнаха до широка дъга от разчистена пръст около огромна яма. Гнусни изпарения скриваха отсрещната страна. От края на тръба в ямата се сипеха отпадъци. Луис проследи с поглед как тръбата изчезва в неравномерната чернилка над нея.

Мършоядката сякаш заговори в ухото му и това го стресна. Не очакваше тя да владее речта на Народа на машините.

— Ай-ай! Какво ще си помисли вождът на великаните, ако научи, че Луис и Ву са един и същ човек?

Той я зяпна.

— Да не си онемял без кутийката си? Все едно. Ще ти помогнем.

През това време мъжкарят казваше нещо на Валавиргилин, а тя кимаше. Дръпнаха се от пътеката и се скриха зад грамадна бяла гъба.

Вала изглеждаше изнервена. Може би миризмата вече ѝ дотягаше? Самият Луис едва я издържаше.

— Кйереф казва, че торът още не е втасал. Чак след един фалан ще преместят тръбата нататък и ще започнат да го изгребват. Засега никой не идва тук.

Тя взе раницата и я изпразни на земята. Луис веднага посегна към преводача (ушите на мършоядите потрепнаха, когато ръката му мина над лазерното фенерче) и усили звука.

— Какво знаят нощните хора?

— Повече, отколкото бихме могли да си представим — увери го Валавиргилин.

Понечи да добави още нещо, но стисна устни. Мъжкарят продължи вместо нея.

— Светът е обречен да загине в огън след няколко фалана. Само Луис Ву може да ни спаси.

Оголи в усмивка два широки реда от остри бели клинове.

— Не мога да разбера дали не ми се подиграваш — усъмни се Луис. — Вярваш ли ми наистина?

— Знаем, че необичайните случки подтикват безумците да изричат пророчества. Но ти носиш машини, каквито не се намират по нашия свят. Не познаваме и твоята раса. Е, пръстенът е голям, не ни е известно какво има по него. А твоят космат приятел е още по-странен.

— Това не е отговор.

— Спаси ни! Не смеем да ти пречим. — Усмивката на мършояда посърна, макар устните му да не се събраха напълно. (За това сигурно беше нужно съзнателно усилие — при такива зъби...) — Какво ни засяга, дори да си луд? Делата на другите раси рядко объркват живота ни. А накрая всички ни принадлежат.

— Питам се вече не сте ли вие същинските властници на този свят! — отвърна Луис уж за да го поласкае, но леко настръхнал се зачуди дали не казва самата истина.

— Много раси си позволяват да твърдят, че управляват света — намеси се женската, — или поне своята част от него. Нима ние господстваме по върховете на дърветата, където висят горските хора? Или в лишените от въздух висини на людете от планините? И коя ли друга раса би пожелала да си присвои нашите владения?

Е, сега вече беше уверен, че тя му се присмива.

— Все някъде трябва да има Ремонтен център за този свят. Знаете ли къде се намира?

— Не се съмнявам в правотата ти — подхвърли мъжкарят, — само че не ни е известно.

— А какво знаете за страничните стени? И за двата Големи океана?

— Моретата са много. Не се сещам за кои говориш. Пък по стените имаше шетня, преди да се появят страховитите пламъци.

— Тъй ли?! Що за шетня беше?

— Различни повдигащи устройства изкачиха машини високо над пръскащите планини. Видяхме много хора от Народа на машините и от планинската раса, други почти не забелязахме. Работеха върху ръба на света. Може би ти ще ни обясниш какво са правили.

Луис се слиса.

— Тандж! Трябва да са...

Да, бяха монтирали отново двигателите, но дали си струваше да изрича догадката на глас? Целеустременост и мощ, при това наблизо, а кукловодът се изнервяше твърде лесно.

— Мършоядите носят вести отдалеч.

— Светлината прониква още по-надалеч. Тази вест променя ли предсказанията ти за края?

— Боя се, че не.

Явно някой се мъчеше да предотврати бедата, но едва ли разполагаше с още много Бусардови двигатели.

— Все пак големите пламъци ще ни дадат повече време от седемте или осемте фалана, които ни оставаха в противен случай.

— Добра новина. Какво ще правиш сега?

За миг Луис се изкуши да зареже въздушния град и да търси помощ от мършоядите. Но нали и без това бе стигнал дотук...

— Ще изчакам нощта и ще се кача горе. Вала, твоят дял от тъканта е в колата. Ще ти бъда задължен, ако не споменавах пред никого за нея или за мен... да, още две завъртания ще са достатъчни. А ако след един фалан не съм прибрал дела си, вземи го. Имам това.

Потупа джоба на якето, където квадратен метър свръхпроводяща тъкан не заемаше повече място от носна кърпичка.

— Не ми харесва, че ще го занесеш в града — промърмори Валавиргилин.

— Ще го помислят за обикновен плат, ако не им кажа какво е.

Този път мина по ръба на лъжата. Имаше намерение да използва свръхпроводника.

Мършоядите го огледаха внимателно, когато събу шортите — трупата в паметта си още подробности, за да разберат по-скоро къде точно по Пръстенев свят живее неговата раса. Облече противоударната броня.

Женската изведнъж попита:

— Как успя да убедиш човек от Народа на машините, че не си безумец?

Валавиргилин се зае да ѝ обясни, докато Луис навличаше якето, слагаше си очилата и прибираще в джоба лазерното фенерче. Мършоядката се взря в очите му:

— Можеш ли да спасиш света?

— Не разчитайте само на мен. Постарайте се да намерите Ремонтния център. Пуснете мълвата сред своите. И се опитайте да поговорите с бандерсначите — грамадните бели твари, които живеят в блатото по посока на въртенето.

— Знаем за тях.

— Добре. Вала...

— Отивам да разкажа как умряха моите спътници. Луис, може да не се видим повече.

Тя прибра празната раница и се отдалечи припряно.

— Трябва да я съпроводим — промърмори мършоядката. Двамата се забързаха след жената.

Никой не му пожела късмет. Защо ли? Ами както живееха тук... сигурно всички бяха фаталисти. Думата „късмет“ би била само празен звук за тях.

Огледа петната по черното небе. Изкушаваше се да полети нагоре още сега. Не, по-добре все пак да го направи през нощта!

— Най-задан, чуваш ли ме?

Кукловодът не отговори.

Луис се просна под надвисналата гъба. До самата пръст въздухът не вонеше чак толкова непоносимо. Отпи разсеяно от смесения със спирт нектар, който Валавиргилин му остави.

Що за същества бяха мършоядите? Мястото им в екологията наистина изглеждаше непохватно. Как са съхранили интелекта си? И за какво им е? Може би от време на време се е налагало да се борят за привилегиите си. Или да вдъхнат страхопочитание на другите раси. А

и съобразяването с хиляди местни вярвания несъмнено изискваше изкусно боравене със словото.

Занимаваше го и по-практичен въпрос — как биха могли да му помогнат? Дали някъде имаше тяхна общност, помнеща произхода на лекарството за безсмъртие? Което пък според хипотезите му трябваше да е извлечено от пакското дърво на живота...

Не, всяко нещо с времето си. Първо да опита в града.

Ярките колони изтъняха, после започнаха да избледняват. Други светлини се появиха в плътното небе — стотици прозорци. И нито един точно над него. Кой би се заселил в мазето над помийна яма?

Сенчестата ферма изглеждаше опустяла. Луис чуваше само свистенето на вятъра. Щом застана върху гъбата, забеляза далечно мъждукане като от огън — прозорците на бараките за работници по краищата на сянката.

Докосна бутон на левитатора и се издигна.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА ВЪЗДУШНИЯТ ГРАД

На около хиляда стъпки над земята въздухът се изчисти поносимо, а градът вече беше съвсем близо до него. Обиколи тъпия край на една обърната кула — четири етажа тъмни прозорци и грамаден портал отдолу, водещ може би към хангар. Широките врати бяха затворени и заключени. Той потърси счупен прозорец. Нямаше.

Прозорците бяха издържали единадесет столетия. Вероятно не би успял да ги разбие, пък и не искаше да нахлува с взлом.

Предпочете да се издигне покрай тръбата за отпадъци и да търси място, където ще се промъкне тихомълком. Имаше пътеки край него, само че липсваше осветление. Спусна се върху една и му олекна, че няма да го забележат как хвърка наоколо.

Не се мяркаше жива душа. Широка ивица от лят камък се виеше между зданията — наляво и надясно, нагоре и надолу, а от нея се отделяха множество отклонения. Въпреки височината липсваха каквито и да било предпазни огради или парапети. Явно расата на Харлоприлалар беше съхранила повече особености от своите висящи по дърветата предшественици в сравнение с хората от Земята. Луис тръгна към най-близките светлини, неспокойно пристъпвайки по средата на пътеката.

Къде ли бяха всички? Каза си, че градът има вид на херметично затворен контейнер. Предостатъчно сгради и свързващи пътеки, но защо не виждаше търговски центрове, игрални зали, барове, паркове, кафенета? Каквото и да се намираше тук, беше скрито зад стените.

Трябваше или да срещне някого, комуто да се представи, или да се крие. Ами онази стърчаща плоча, цялата в тъмно стъкло? Ако влезеше отгоре, би могъл да се увери крадешком дали е празно...

Някой вървеше по пътеката към него.

— Разбирате ли какво говоря? — подвикна Луис и преводачът подбра думите, които би изрекъл Народът на машините.

Непознатият отговори на същия език.

— Не бива да бродите из града в тъмнината. Ако не виждате добре, накрая ще паднете.

Отблизо личеше колко грамадни са очите му. Очевидно не принадлежеше към расата на Строителите. Носеше тънък прът, висок колкото него. Беше мъждиво осветен откъм гърба и Луис не забеляза повече подробности.

— Покажете си ръката.

Кротко оголи лявата си предмишница. Естествено нямаше никакви татуировки. Затова каза каквото бе намислил още преди часове.

— Мога да поправа вашите водни колектори.

Прътът се завъртя светкавично към него.

Луис се отметна назад и ударът едва-едва засегна главата му. Претърколи се и скочи, благодарен на рефлексите си, само че ръцете му закъсняха с частица от секундата да отклонят следващия удар. Стори му се, че черепът му изтрещя. Пред очите му избухна пламък, после всичко почерня.

Падаше и вятърът бучеше в ушите му. Дори за зашеметен човек ставащото беше болезнено очевидно. Замята се панически в мрака. „Да не се е пръснал корабът? Къде съм? Нямахме ли защита срещу пробиви? Ами скафандърът ми? Защо не чувам сигнала за тревога?“

Чак сега започна да се опомня. Ръцете му се вдигнаха мигновено към гърдите и завъртяха яростно регулатора за издигане.

Левитаторът се понесе стремително, като го завъртя през глава. С последни сили се мъчеше да прогони обвилата съзнанието му мъгла. Погледна нагоре. През процепа в мрака виждаше сиянието около една засенчваща плоскост. После зърна чернилката, напиреща насреща му, за да го смаже. Отново докосна регулатора, за да спре стремителния си полет...

Отърва се!

Стомахът му се свиваше, главата го болеше. Имаше нужда от време, за да размисли. Очевидно бе избрал неправилен подход. Ако онзи пазач го е изритал от пътеката, както е бил в безсъзнание... Потупа джобовете си. Всичко си беше на мястото. Защо ли не го е ограбил?

Смътно се сети за отговора — нали в последния миг се нахвърли върху стражника, не успя да го достигне и падна от пътеката, вече в

несвяст.

Тъй, значи ще опита по друг начин.

Понесе се под града към външния му ръб. Реши да не стига до самия край, защото светлините бяха скупчени прекалено нагъсто. Откри един съвсем тъмен сдвоен конус. Отдолу имаше отворен хангар с издатина отпред. Без колебание влетя в тъмнината вътре.

Веднага завъртя докрай регулатора за усилване на светлината в очилата си. Безпокоеше се, че пропусна да стори това по-рано. Да не е внезапно оглупял от удара по главата?

Спомни си, че расата на Харлоприлалар, тоест Строителите на градове, бяха имали летящи возила. Тук не намери нищо подобно. Затова пък откри ръждясал метален водач по пода, грубо сковано кресло в дъното и по три реда скамейки покрай стените. Дървото беше много овехтяло.

Прозря за какво служи помещението чак когато разгледа внимателно креслото. Беше направено така, че да се плъзга по водача и да се обръща над бездната. Я виж ти... Попаднал бе в камера за екзекуции, и то с места за публика.

Дали горе имаше и съдебни зали? Ами затвор? Тъкмо вече обмисляше решението да си опита късмета другаде и стържещ глас го застигна в мрака. Думите бяха на език, който не бе чувал двадесет и три години.

— Нарушителю, покажи си ръката. И прави съвсем бавни движения.

Луис изрече за втори път тази нощ:

— Мога да поправа водните ви колектори.

Машината тутакси преведе думите му на езика на Харлоприлалар, който сигурно предвидливо бе заложен в паметта ѝ. Съществото стоеше пред врата, към която водеха стъпала. Беше високо колкото Луис, а очите му светеха. Носеше оръжие като онова на Валавиргилин.

— На ръката ти няма нищо. Как попадна тук? Изглежда си долетял по някакъв начин.

— Така е.

— Много впечатляващо. Оръжие ли държиш?

Май говореше за лазерното фенерче.

— Да. Виждаш чудесно в тъмното. Кой си ти?

— Аз съм Мар Косил, жена от расата на нощните ловци. Остави оръжието си на пода.

— Няма.

— Не ми се иска да те убия. Откъде да знам дали не казваш истината...

— Не се съмнявай.

— Но не ми се иска и да будя господарите си, нито пък ще ти позволя да минеш през тази врата. Казвам ти — остави оръжието!

— Не. Веднъж вече бях нападат. Би ли могла да заключиш, за да останем и двамата тук?

Мар Косил подхвърли нещо, което издрънча отвъд вратата, после я затвори.

— Покажи ми как летиш — пожела тя с хрипливия си бас.

Луис се издигна няколко стъпки над пода и след това бавно се спусна отново.

— Да, впечатляващо. — Жената слезе по стъпалата с готово за стрелба оръжие. — Имаме време да си поприказваме. Сутринта ще ни намерят. Какво можеш да предложиш и какво искаш в замяна?

— Правилно ли е предположението ми, че водният ви колектор не работи? Да не се е повредил по времето, когато са рухнали градовете?

— Поне аз не съм чувала да е работил някога. Все пак ти кой си?

— Луис Ву. Мъж. Можеш да наричаш расата ми Звездните хора. Дойдох от свят, различен от вашия, обикалящ около звезда, която е твърде слаба в тукашното небе, за да я видиш. Нося материал, достатъчен да бъдат поправени поне някои от водните колектори в града. Скрил съм другаде още много от него. Вероятно ще успее да оправя и осветлението.

Мар Косил го изучаваше с грамадните си сини очи. Имаше страховити нокти на пръстите и стърчащи от устата резци. Дали расата ѝ не ловеше гризачи нощем?

— Добре ще е, ако поправиш нашите машини. А за останалите Сгради ще решат господарите ми. Още не си казал своите желания.

— Стремя се към знания. Искам да проуча всичко, с което градът разполага — карти, история, предания...

— Нима очакваш да те пуснем в Библиотеката? Ако твърденията ти си верни, ще се окажеш твърде ценен. Нашата Сграда не е особено

богата, но бихме могли да купим информация от Библиотеката, стига да имаш по-конкретни въпроси.

За Луис вече беше очевидно, че струпаните постройки са град толкова, колкото Гърция от времето на Перикъл е била единна държава. Сградите явно държаха на независимостта си, а той бе попаднал съвсем не където трябва.

— Къде по-точно се намира Библиотеката?

— В края откъм посоката на въртене и вляво. Представлява конус с върха надолу... Но защо питаш?

Той вдигна ръка към гърдите си, зарея се над пода и полетя към мрака навън.

Мар Косил натисна спусъка на оръжието си. Луис се просна на пода. По тялото му играеха пламъци. Кресна, задържа бясно ремъците на левитатора и се претърколи встрани. Контролното табло се разпаднаше в жълт димен огън с редки синкавобели проблясъци.

Осъзна, че вече е насочил лазерното фенерче към Мар Косил. Тя обаче сякаш не го забелязваше.

— Не ме принуждавай да правя това отново — предупреди го жената сдържано. — Самият ти пострада ли?

Последните думи изглежда й спасиха живота. Но той все пак трябваше да си излее беса върху нещо.

— Хвърли оръжието или ще те срежа на две! Виж как ще стане...

Лъчът мина през креслото за екзекуции и го разполови на пламтящи парчета. Мар Косил не помръдна.

— Исках само да се махна от вашата Сграда — настоя Луис. — А ти ме лиши от най-лесния за мен начин. Ще се наложи да мина по първата рампа или мост, на който се натъкна. Хайде, остави оръжието или ще умреш!

Откъм вратата прозвуча женски глас:

— Мар Косил, изпълни желанието му.

Чак сега пазачката се подчини и захвърли огнехвъргачката си на пода.

Другата жена слезе по стъпалата. Оказа се по-висока от него, стройна, с малко носле и тънки до невидимост устни. Темето ѝ беше плешиво, но от тила и шията по гърба се спускаше пищна бяла коса.

Предположи, че цветът трябва да е белег за възрастта ѝ. Не изглеждаше да се бои от натрапника.

— Ти ли си господарката тук? — попита я.

— Аз и регистрираният ми партньор управляваме Сградата. Казвам се Лалискериърляр. А ти Луийву ли се наричаш?

— Името ми може да се произнесе и така.

Жената се усмихна.

— Имаме начин да наблюдаваме скришом залата. Мар Косил прати сигнал оттук, което не се случва често. Дойдох да слушам и да гледам. Съжалявам, че загуби машината си за летене. И в града не е останала нито една от тях.

— Ако поправя водния ви колектор, ще ме пуснете ли да си ходя? Освен това... имам нужда от някой и друг съвет.

— Помисли добре дали си в положение да настояваш за каквото и да било! Нима се надяваш да се изплъзнеш на стражите, които чакат зад вратата?

Почти се бе примирил с необходимостта да избие всички натрапници по пътя си към свободата. Все пак реши да опита още веднъж без насилие. Подът като че беше направен от обичайния лят камък. Бавно прокара лъча на лазера в кръг и парчето скала пропадна в нощта. Усмивката изчезна от лицето на Лалискериърляр.

— Вероятно не биха успели да те спрат... Да бъде както желаеш! Мар Косил, ела с нас. Отпращай всеки, който опита да се намеси.

* * *

Изкачиха се по спиралата на отдавна застинал в неподвижност ескалатор. Луис преброи четиринадесет навивки и може би също толкова етажи. Питаше се дали не е сбъркал в преценката си за възрастта на Лалискериърляр — жената стъпваше бодро и дори ѝ оставаше дъх да разговаря. Но кожата на ръцете и лицето ѝ изглеждаше похабена от времето.

Смущаваща гледка, с която Луис не бе свикнал. Знаеше обаче какво означава — белег за произхода на расата ѝ от паките.

Осветяваше пътя с настроеното на широк лъч лазерно фенерче. По вратите се показваха хора, които Мар Косил безцеремонно

отпъждаше. Повечето бяха от расата на Строителите, но имаше и други.

Жената обясни, че те прислужват от много поколения на рода Ляр. Нощните ловци Мар пазели в периодите на мрак и помагали на съдията от рода. Слугите и господарите им се смятали за едно голямо семейство, обвързано от ришатра и традицията. Сградата Ляр приютявала около хиляда жители, половината от тях — сродени помежду си потомци на Строителите.

Някъде към средата Луис спря и се вторачи. Прозорец в стълбище, минаващо вероятно по централната ос? Беше холограма, разбира се — изглед от едната странична стена, огромна панорама на Пръстеновия свят. Лалискериърляр поясни — с гордост и горест едновременно — че вижда последното съкровище на Сградата Ляр. Другите били продадени през последните няколко стотици фалана, за да си платят с тях водните такси.

Разприказва се и той самият. Беше настръхнал, ядосан и уморен, но нещо в тази жена предразполагаше към откровеност. Показа се, че тя знае за съществуването на планетите и нито за миг не се усъмни в думите му. Слушаше го внимателно. И толкова приличаше на Харлоприлалар, че Луис не можеше да не я спомене — прастарата корабна проститутка, живяла като полубезумна богиня, докато се появят той и спътниците му. Разказа как им бе помогнала, преди да напусне останките от съсипаната си цивилизация, да тръгне с тях и да срещне смъртта си.

— Затова ли не уби Мар Косил?

Жената от нощната раса го изгледа с изпулените си сини очи.

— Може би...

Сподели и как е унищожил слънчогледите на огромна площ. Отбягваше обаче друга, по-опасна тема — не виждаше смисъл да убеждава домакинята си, че светът ѝ скоро ще се отърка в слънцето.

— Искам да си тръгна отгук уверен, че не съм сторил зло. Тандж!... Имах още доста от тази тъкан, скрита под вашия град, но вече не си представям как ще се добера до запасите си.

Луис се изкачи намусен до горния край на спиралата. Мар Косил отключи врата, зад която се виждаха още стълби.

— Виждаш ли добре нощем? — попита Лалискериърляр.

— Кой, аз ли? Не.

— Тогава е най-добре да изчакаме настъпването на деня. Мар Косил, погрижи се да ни донесат закуска. И ми прати Уил, нека донесе инструменти. След това легни да спиш. — Жената от нощната раса се отдалечи послушно, а господарката на сградата се отпусна със скръстени крака върху вехтия килим. — Предполагам, че ще се наложи да работим навън. Не разбирам обаче защо си рискувал така. Знания ли търсиш? Какво по-точно те интересува?

Никак не му се искаше да я лъже, но Най-задния вероятно слушаше.

— Знаеш ли нещо за машина, която превръща един вид материя в друг? Въздуха в пръст, оловото в злато?

Тя се вторачи любопитно в него.

— Ако може да се вярва на преданията, древните магьосници са умеели да превръщат стъклото в диаманти. Приказки за деца!

Добре, отърва се от тази тема...

— А чувала ли си нещо за Ремонтен център на този свят? Нямате ли и такива легенди, особено за мястото, където той е бил разположен?

Жената го зяпна слисано.

— Искаш да кажеш, че светът ни е бил изграден, все едно е уголемен град?

Луис прихна.

— Да, твърде много уголемен. Нищо подобно ли не си чувала?

— Нищо!

— Ами лекарството за безсмъртие? Поне за него знам, че е истинско. Харлоприлалар го е използвала, за да живее цяло хилядолетие.

— Няма съмнение, че някога сме разполагали с подобно лекарство. В града обаче не е останало от него, нито пък ми е известно да го има на друго място. Това е любима тема за разговор сред... — преводачът завърши с дума от интересик — ...пандизчиите.

— А знаете ли откъде сте го получавали?

Млада жена от потомците на Строителите се изкачи задъхана по стъпалата, понесла голяма плитка купа. На Луис дори не му хрумна да се бои, че ще го отровят. Месивото беше възхладно, приличаше на изстинала овесена каша, а двамата с домакинята гребяха направо с шепи от съда.

— Лекарството за безсмъртие е било доставяно отдалеч, от място в посоката на въртенето. Никога не е било ясно точното разстояние. Това ли е скъпоценното знание, дето си дошъл да търсиш?

— Да, едно от съкровищата, на които се надявах.

В Ремонтния център сигурно е имало и дърво на живота. Как ли са се оправяли с него? Нима човек би *поискал* да се превърне в пазител? Е, при такова разнообразие от хуманоидни раси все някоя щеше да се поблазни... Само че тези главоблъсканици можеше да остави и за после!

Уил се оказа як мъжкар с маймунско лице, загърнал се в чаршаф, чийто първоначален цвят явно бе останал далеч в миналото. Сегашните шарки сякаш бяха сътворени от някой луд бог на небесната дъга. Не беше от приказливите. Дебелите къси ръце очевидно криеха неимоверна сила. Поведе ги към последната стълба, понесъл като перушинка кутията си с инструменти.

Навън се зазоряваше. Озоваха се пред фуния върху плоския край на конуса. Наклонът, надолу започваше на една крачка от тях. Дъхът на Луис заседна в гърлото. Без левитатора имаше сериозни причини да се бои от височината. Вятърът развяваше одеянието на Уил като многоцветно знаме.

Лалискериърляр попита:

— Е, ще успееш ли да го поправиш?

— Оттук едва ли. Машините би трябвало да са долу.

Така си беше, но не се оказа лесно да стигнат до тях. Пълзяха по тунелче, по-широко само с няколко пръста от гърдния кош на Луис Ву. Уил се промушваше пред него и отваряше всяка вратичка, която му посочеше човекът.

Тунелчето обикаляше в обръч около механизмите, разположени на свой ред в кръг покрай фунията. В нея пък трябваше да се събира водата, това поне беше ясно. Но как, чрез охлаждане ли? Или са използвали по-изтънчен метод?

Скритите зад вратичките чаркове си оставаха непрогледна тайна за Луис. Всичко изглеждаше искрящо от чистота, освен... аха! Взря се отблизо, забравил да диша. Тънка като жичка следа от прах криволичеше сред модулите. Помъчи се да налучка откъде трябва да се е изсипал. Тайно хранеше надеждата, че машинарията е в изправност и досега.

Извърна се и взе от Уил дебели изолационни ръкавици и клещи с остри върхове. Отрязва тясна ивица от края на свръхпроводящата тъкан и я усука. Опъна я между два контакта, преди да я закрепи.

Не последва нищо особено. Двамата с Уил продължиха по обръча. Намериха прах на шест места. Луис нагласи още шест усукани ивици там, където според него им беше мястото.

Накрая се измъкна от тунелчето.

— Е, да не забравяме, че захранването ви също може да се е повредило отдавна.

— Ще видим — отвърна възрастната жена.

Тръгна по стълбата към покрива, другите също излязоха горе.

Гладката повърхност на фунията изглеждаше замъглена. Луис приклепна и пипна. Топла влага! Вече се събираше на по-големи капки, които се стичаха по наклона. Кимна невесело. Поредното добро дело, което щеше да се обезсмисли след някакви си петнадесет фалана.

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА ИКОНОМИКАТА В ЛЯР

Точно под най-широката част на Сградата Ляр, където се слепваха основите на двата конуса, беше стаята, наглед съчетаваща приемна и спалня. Огромно кръгло легло с балдахин, дивани и кресла около големи или по-дребни маси, панорамен прозорец с изглед към близкия край на сенчестата ферма, вграден бар с достатъчно място за всевъзможни напитки. Уви, разнообразие нямаше. Лалискериърляр напълни внушителен бокал от кристална гарафа, отпи и подаде съда на Луис.

— Тук ли приемате поданиците си? — попита той.

Жената се подсмихна.

— А също така си уреждаме и семейните сбирки.

За оргии ли намекваше? Твърде вероятно, щом многолюдното семейство се крепеше с непрекъсната ришатра. Семейство Ляр, за което бяха настъпили трудни времена. Луис опита течността — вездесъщия спирт с нектар. Дали редовното споделяне на храната и напитките всъщност не се дължеше на страх от отравяне? Едва ли. Домакинята го правеше толкова естествено. Пък и нали на Пръстенев свят нямаше заразни болести...

— Стореното от теб ще подобри положението ни — каза Лалискериърляр. — Ще се позамогнем. Сега е време ти да поискаш нещо.

— Трябва да получа достъп до Библиотеката и да убедя тамошните господари да се възползвам по свое желание от натрупаните знания.

— Това би струвало много скъпо.

— О, значи поне не е немислимо? Радвам се!

Тя отново се усмихна.

— Само дето е над възможностите ни. Връзките между сградите са сложни. Десетте управляват търговията с посетителите...

— Десетте ли?

— Големите Сгради, най-могъщите сред нас. Девет от тях и досега разполагат с осветление и водни колектори. Заедно построиха моста от Небесния хълм до града. Именно те решават какви да бъдат отношенията с посетителите. Плащат такси на по-незначителните Сгради за разходите по гостуването на хората от други раси, за използването на общите удобства, както и специални такси за забавленията в лични жилища. Те се договарят и за всичко останало, например за водата, която ни доставя Народът на машините. Ние пък плащаме на Десетте за нея, също и за други услуги. Твоето желание ще бъде изтълкувано като много особена услуга... макар и без туй да финансираме прескъпо Библиотеката за образованието на младите.

— Да разбирам ли, че и тя принадлежи на Десетте?

— Да. Луийву, ние нямаме достатъчно пари. Би ли могъл да измислиш някаква услуга, която ще си в състояние да окажеш на Библиотеката? Ако успееш да помогнеш с нещо при проучванията си...

— Не е изключено. Дори е твърде вероятно!

— Така ще направят сериозна отстъпка в таксата. Зависи как ще им помогнеш... А не би ли им продал например светлинното си оръжие или машината, която превежда думите ти?

— Предпочитам да не се разделям с тях.

— Ще успееш ли да поправиш и други водни колектори?

— Не се знае. Нали спомена, че една от Десетте сгради няма работещ воден колектор? Тогава защо и тя е сред властниците?

— Сградата Орлри принадлежи към Десетте още от падането на градовете. Традиция...

— С какво са се занимавали по онова време?

— Били са военно съоръжение. По-точно склад за оръжия. — Тя се престори, че не чу тихия му кикот. — И досега се прехласват по оръжията. А твоето...

— Никак не бих желал да попадне в ръцете им, щом е така. Няма ли да поискат да поправя водния им колектор?

— Първо ще се осведомя каква е таксата, за да те допуснат в Орлри.

— Шегуваш се!

— О, не. Ще те съпровождат и наблюдават, за да не изнесеш някое от техните оръжия. Освен това плащаш за забавления, защото

разглеждаш древната им колекция. Още по-скъпо е, ако пожелаеш да ти демонстрират действието им. Опасяват се, че ако видиш и секторите за поддръжка, може да напипаш някое от слабите им места... Ще попитам все пак. — Тя се изправи. — А сега да се заемем ли с ришатра?

Луис очакваше това и не странната ѝ външност го възпираше. Боеше се до полуда да се раздели и за миг с бронята и машинките си. „Ами да, поддавам се на параноята. Пита се обаче дали съм достатъчно параноичен?“

Ех, колко му се спеше! Каквото и да реши, беше принуден да се довери на семейство Ляр.

— Добре, да започваме.

Смъкна бронята.

Възрастта се бе отразила чудновато на Лалискериърляр. Луис познаваше древната литература на Земята от времето преди лекарството за подмладяване. Представяше си старостта като болест, която прави хората инвалиди. Само че тази жена изобщо не можеше да се нарече саката. Вярно, тук-там се виждаха бръчки, другаде — гънки, а и ставите ѝ нямаха неговата гъвкавост. Но интересът ѝ към телесната любов беше безграничен, също и към особеностите на човешкото тяло и реакциите му.

Мина много време, преди той да заспи. Оправда се с умората и обеща да ѝ обясни друг път за какво е пластмасовото капаче на главата му. По-добре да не го бе споменала. Най-задния разполагаше с работещ драуд... а в момента Луис се мразеше неистово, защото жадуваше за него.

Събудиха го малко преди свечеряване. Леглото се разлюля два пъти, той примига и се претърколи. Видя Лалискериърляр и мъж от расата на Строителите, също белязан от годините.

Бе му представен като Фортаралиспляр, регистриран партньор на жената, значи и официален домакин на Луис Ву. Мъжът му благодари за успешната работа с древните машинарии в Сградата. Вечерята вече беше сложена на една от масите. Двамата го поканиха да я сподели с тях. Голяма купа, пълна с твърде безвкусна за навиците му яхния. Все пак се нахрани до насита.

— Сградата Орлри иска повече, отколкото имаме — съобщи му Фортаралиспляр. — Купихме ти правото да посетиш три от съседните

Сгради. Поправиш ли дори един от водните им колектори, ще успеем да те вкараме и в Орлри. Това задоволява ли те?

— Напълно! Предпочитам обаче повредените машини да не са човъркани още отпреди падането на градовете.

— Да, научих за това от партньорката си.

Луис ги остави да се наспят — навън вече притъмняваше. На грамадното легло имаше място и за него, но той се чувстваше бодър и изнервен.

Голямата Сграда му приличаше на гробница. Качи се на горните етажи и оттам зашари с поглед по мостовете и пътеките. Понякога се мяркаше пазач от расата на нощните ловци. Какво ли можеше да очаква? Щом потомците на Строителите проспиват десет часа от тридесетчасовото денонощие, защо да не го правят през нощта? Чудеше се дали всички обитатели на осветените сгради са се унесли в сън...

— Викам Най-задния.

— Слушам те, Луис. Трябва ли да превеждаме за някого разговора си?

— Няма нужда, ще си бъбрим само двамата. Във въздушния град съм. Ще минат два-три дни, докато уредя да вляза в местната библиотека. Май заседнах тук. Левитаторът ми е повреден безнадеждно.

— Кхмий все още не отговаря.

Луис въздъхна.

— Нещо ново няма ли да ми кажеш?

— След два дни първата ми сонда ще завърши обиколката си по страничната стена. Мога да я насоча към въздушния град. Искаш ли аз да преговарям с жителите му? Изкусни сме в постигането на разбирателство. Поне ще потвърдя истинността на казаното от теб.

— Ще ти съобщя, ако се наложи. А какво става с двигателите за корекция на орбитата? Откри ли още от тях по стените?

— Не, но всичките двадесет и един работят. Виждаш ли ги от града?

— Не и от Сградата, в която попаднах. Най-заднен, можеш ли да установиш точно физическите свойства на основата на Пръстенев свят? Например якост, гъвкавост, магнитни особености?

— И с това се занимавах. Нали страничната стена е напълно достъпна за уредите в кораба! Скритът е много по-плътен от оловото. А основата на Пръстеновия свят е дебела само около тридесет метра. Ще ти покажа всички данни, когато се върнеш в „Иглата“.

— Радвам се да го чуя.

— Луис, ще ти осигуря и начин да се прехвърлиш в кораба, ако обстоятелствата ни принудят. Е, по-лесно ще е, ако мога да пратя Кхмий да те вземе.

— Чудесна новина! Но как ще стане?

— Ще трябва да изчакаш сондата. Тогава ще ти обясня подробно.

Погледа още малко почти опустелите мостове и пътеки. Налягаше го униние. Сам в западнала Сграда сред западнал град, без драуд...

Дрезгав глас изчегърта зад рамото му:

— Каза на господарката ми, че нямаш нощно зрение.

— Здравей, Мар Косил. И ние използваме електрическо осветление и уреди за наблюдение през нощта. Освен туй някои от нас ги мъчи безсъние. Пък и съм свикнал с по-късо денонощие.

Той се озърна. Пазачката не бе насочила оръжието си към него.

— През последните фалани продължителността на деня се променя. — подхвърли жената. — Това е много тревожно.

— Тъхъ...

— С кого говореше допреди малко?

— С двуглаво чудовище.

Мар Косил се отдалечи. Дали не се бе обидила? Луис Ву обаче остана пред прозореца, реейки се из спомените за дългия си живот, изпълнен с всевъзможни случки. Бе се отказал от надеждата да се завърне някога в изследвания космос. Бе се отказал и от драуда. Може би идваше време да се откаже от още неща...

* * *

Сградата Чкар представляваше грамада от лят камък, обсипана с балкони. Взривове бяха обезобразили зданието от едната страна, оголвайки тук-там металния му скелет. Водният колектор имаше формата на улей покрай покрива. Отдавнашна експлозия бе поръсила с

капки разтопена сплав машините долу. Този път не очакваше усилията му да доведат до желанния резултат. Позна.

— Аз съм виновна — поклати глава Лалискериърляр. — Не биваше да забравям, че Чкар се е сражавал с Орлри преди около две хиляди фалана.

Сградата Пант приличаше на глава лук, изправена върху острия си край. Луис реши, че отначало е била нещо като център за поддържане на здравето — разпозна басейни, лечебни вани, маси за масаж, спортен салон. Тук май не страдаха от липса на вода въпреки повредения колектор. Надуши и слаб аромат, макар още да не се досещаше за какво му напомня той...

И хората от Пант бяха водили битки с Орлри. Кратерите лесно се забелязваха. Ала един плешив младеж на име Ариверкомпант се кълнеше, че водният колектор не е пострадал. Луис намери и нишките от прах по пода, и контактите над тях. Когато приключи с поправките, по облия покрив вече се събираха капки и се стичаха в улеите.

Плащането не се уреди лесно. Ариверкомпант и съжителите му се надяваха да им се размине с ришатра и неясни обещания. (*Чак тогава* Луис разпозна миризмата, дразнеща обонянието и малкия му мозък. Тук имаше местна разновидност на бардак, а някъде наблизко се размотаваха вампири.) Лалискериърляр обаче настоя да получи парите веднага. Луис се постара да вникне в логиката на доводите ѝ. Схвана, че Десетте няма да се зарадват, ако Пант престане да си купува водата и с огромно удоволствие ще наложат тежка глоба на Сградата заради извършената измама. Ариверкомпант плати.

След като огледа Джиск, Луис предположи, че е бил жилищен блок преди падането на градовете — куб с шахта за проветряване по средата, в момента полупразен. Ако се съдеше по вонята, Сградата се бе ограничавала прекалено в употребата на вода. Вече свикваше с машинариите на водните колектори. Поправи ги набързо и сполучливо. Хората от Джиск не се опъваха с плащането. Едва не паднаха в краката на Лалискериърляр от признателност, без дори да погледнат слугата ѝ с инструментите. Какво ли го засягаше пренебрежението им...

Фортаралиспляр беше много доволен. Сипа две шепи монети в джобовете на якето му и се постара да му обясни деликатните правила за даване на подкуп. Луис си каза, че лицемерните изрази, с които

трябваше да пази достойнството на местните рушветчии, ще натоварят преводача до предела на възможностите му.

— Ако се притесняваш, просто не го прави — посъветва го накрая управителят на Ляр. — Утре ще те заведе в Орлри. Остави ме аз да се пазаря.

Сградата беше в левия край. Двамата с Фортаралиспляр вървяха спокойно, позяпаха каквото имаше да се види, изкачиха се и понависоко, за да имат добър изглед. Водачът очевидно се гордееше с града.

— Все пак и след рухването на цивилизацията сме запазили някакви останки от нея!

Посочи Райло — някогашния императорски дворец. Колкото и красиво да беше зданието, белезите на упадъка и тук се набиваха на очи. Императорът се опитал да наложи властта си над града, но точно в този момент се появила Сградата Орлри. Огромното подобие на гръцка колона, която не крепеше нищо освен себе си, беше Чанк — бивш търговски център. Без запасите му, послужили за размяна с Народа на машините, градът щял да бъде обречен още в началото. Всъщност именно от основата на Чанк въздушният път се спускаше към върха на хълма.

Орлри се оказа диск, дебел над десет метра и десеторно поширок. Масивната кула в единия край, осеяна с амбразури, оръжейни платформи и нисък кран, подсети Луис за снимките на старите земни бойни кораби. Пътеката към сградата беше широка... но само една и водеща към единствения вход. По целия горен ръб стърчаха стотици издатини, може би камери или други сензори, от които едва ли някой бе имал полза през последните векове. Личеше, че отворите за прозорци са изрязани дълго след построяването на Орлри, а стъклата в тях като че бяха наместени небрежно.

Фортаралиспляр носеше широка развяваща се роба в жълто и алено, наглед изтъкана от растителни влакна. За вкуса на Луис беше възгрубичка, но отдалеч вдъхваше респект към притежателя ѝ. Влезе с водача си в голямата приемна на сградата. Тук имаше светлина, макар и мъждукаща — десетки спиртни лампи под тавана.

Очакваха ги единадесет души от двата пола, всички без изключение потомци на Строителите. Бяха се облекли еднакво — с торбести панталони, пристегнати в глезените, и ярки къси наметала.

По ръбовете на дрехите се виждаха изрязани сложни фигури, лишени от симетрия. Дали бяха знаци за ранг? Мъжът с побеляла коса, излязъл напред усмихнат, притежаваше най-изрязаното наметало, а и носеше ръчно оръжие.

— Исках да видя с очите си това същество — заговори той на Фортералиспляр, — което отново ни даде вода от машини, бездействали пет хиляди фалана.

Пистолетът в протъркания пластмасов кобур имаше зловещо плавни линии, но и той не придаваше войнствен вид на Филистранорлри. Лицето с фини черти излъчваше весело любопитство, докато среброкосият зорко оглеждаше чужденеца.

— Да, с достатъчно необичаен вид сте, но... Както и да е. Платихте си и ще видите.

Махна повелително на войниците си. Претърсиха първо управителя на Ляр, после Луис Ву. Намериха лазерното фенерче, провериха как работи и му го върнаха. Преводачът ги озадачи, но Луис им каза:

— Машината говори вместо мен на езика ви.

Филистранорлри чак подскочи от изумление.

— Наистина! Ще ни я продадете ли?

Въпросът беше отправен към Фортаралиспляр, който отвърна:

— Не е моя.

Луис добави навреме:

— Без нея ще бъда като ням.

Най-старшият в Орлри се задоволи с това обяснение.

Водният колектор се оказа вдлъбнатина в широкия покрив на Сградата, а тунелите за обслужване на машините бяха твърде тесни. Дори да смъкнеше бронята си — а нямаше никакво намерение да го стори — не би се промушил.

— Кой ще ги поправя? Мишки ли?

— Горски хора — спокойно отговори Филистранорлри. — Налага се да заплащаме услугите им. Трябваше вече да са ги изпратили от Сградата Чилб. Ще имаш ли и други затруднения в ремонта?

— Да.

Добре познаваше машините — в три Сгради ги бе привел в действие, в четвъртата се потруди напразно.

Забеляваше двойка контакти (или си въобразяваше?), но ивичката прах отдолу липсваше.

— Някой опитвал ли се е да поправи колектора?

— Вероятно. Как да сме сигурни, щом от бедствието са минали пет хиляди фалана?

— Добре, ще почакаме работниците. Дано разбират и изпълняват правилно нарежданията.

Някой отдавнашен мъртвец му бе подготвил хубавичък капан, почиствайки пращеца. Все пак беше сигурен, че ще успее да си пъхне ръцете там...

Филистранорлри попита:

— Искаш ли да разгледаш нашия музей? Купи си и това право, тъй че не прахосвай парите напразно.

Никога през дългия си живот Луис не бе страдал от мания по оръжията. Разпознаваше някои от експонатите зад дебелия стъкла, макар и не по формата, а по принципите на действие. Повечето поразяваха с изстреляни куршуми или експлозивни, някои съчетаваха и двата вида боеприпаси. Други пълнеха тялото на врага с куп мънички куршумчета, които се взривяваха след миг и разкъсваха плътта му на мръвки. Малкото лазери в музея бяха възгуби и неудобни за боравене инсталации. Предположи, че някога са били монтирани върху влекачи или летящи платформи, отдавна приспособени за по-полезна употреба.

Появи се още един потомък на Строителите, повел дванадесет работници. Главите им достигаха до ребрата на Луис и изглеждаха твърде едри за телата. Имаха дълги и гъвкави пръсти на краката, а ръцете им почти опираха в пода.

— Май ще си загубим времето тук — усъмни се един от тях.

— Ако изпълните точно указанията ми, ще ви бъде платено независимо от крайния резултат — увери го Луис.

Нисичкият мъж само се ухили присмехулно.

Горските хора носеха дълги блузи без ръкави, джобовете им бяха натъпкани с инструменти. Когато войниците настояха да ги претърсят, те веднага смъкнаха блузите. Сигурно им беше неприятно да ги докосват.

Ама че дребосъци...

Луис прошепна на Фортаралиспляр:

— И с тях ли правите ришатра?

Домакинът едва-едва се засмя:

— Да, но много внимателно.

Всички работници се скупчиха около раменете на Луис Ву, за да наблюдават какво върши, когато той пхна ръце в дупката. Бе нахлузил изолационни ръкавици, дадени му от Мар Косил.

— Ето така изглеждат контактите. Вижте как свързвам усуканата ивица тъкан. Предполагам, че ще намерите шест двойки. Може под някои да има прашец...

Когато всички се вмъкнаха в тясното тунелче, той подхвърли на управителите на Ляр и Орлри:

— Няма как да разберем дали са допуснали грешка. Никой друг не може да провери извършеното от тях.

Естествено не спомена, че притесненията му не свършват дотук.

Горските хора скоро излязоха. Всички се струпаха на покрива — работници, войници, управители и Луис Ву. Наблюдаваха как по наклона се образува и кондензира лека мъглица, после тънки струйки започнаха да се стичат към средата...

Дванадесет от горските хора вече умееха да поправят водни колектори с ивици черна тъкан.

— Искам да купя цялото парче — настоя Филистранорлри.

Работниците и техният надзирател бързо-бързо се запускаха по стълбата. Най-старшият на Сградата Орлри и войниците му препречиха пътя на Луис Ву и Фортаралиспляр.

— Не съм готов да обмисля продажбата — възрази Луис.

Среброкосият също нямаше намерение да отстъпи.

— Ще останеш тук, докато те убедя да продадеш тъканта. Ако ме принудиш, ще поискам от теб и говорещата кутия.

Пленникът не беше особено изненадан.

— Фортаралиспляр, Сградата Орлри би ли се престрашила да те задържи тук насила?

Управителят на Ляр впери поглед в очите на Филистранорлри, докато отговаряше.

— Не, Луис. Възникналите усложнения ще им донесат много неприятности. По-малките Сгради ще се обединят, за да ми върнат свободата. А Десетте биха предпочели да станат Девет, вместо да понесат отказа гостите на града да обикалят свободно навсякъде.

Най-старшият на Орлри весело се разсмя.

— По-малките Сгради доста ще ожаднеят...

В следващия миг усмивката му избледня, а Фортаралиспляр на свой ред се ухили до ушите. Сградата Ляр също можеше вече да предлага вода.

— Не би си позволил да ме задържиш тук. Гостите ще започнат да падат от пътеките. Няма да гледат представленията в Чкар, нито пък ще ползват удобствата на Пант...

— Ясно. Върви си.

— Ще отведа и Луис.

— Не.

Луис се намеси:

— Вземи парите и излез. Така ще бъде най-добре за всички.

Ръката му стискаше лазерното фенерче в джоба.

Филистранорлри подаде една торбичка и управителят на Ляр преброи грижливо съдържанието ѝ. После мина между войниците и слезе по стълбата. Когато се отдалечи, Луис Ву нахлупи шлема на главата си.

— Предлагам ти висока цена. Дванадесет... — Думата остана непреведена. — Не искаме да те измамим — добави Филистранорлри.

Но той вече отстъпваше към края на покрива. Видя как най-старшият направи знак на войниците си; тогава побягна.

Около ръба имаше ограда, стигаща до гърдите му — железни шипове. Много далеч долу се виждаше сенчестата ферма. Втурна се нататък, за да стигне над пътеката пред входа. Въпреки че войниците го гонеха по петите, Филистранорлри започна да стреля по него с пистолета си. Тръсъците бяха страховити, смразяващи кръвта. Един куршум се заби в глезена му. Бронята се втвърди и го принуди да рухне като съборена статуя. След частица от секундата се надигна и пак хукна. Двама войници се хвърлиха към него, той се преметна през оградата и падна.

Фортаралиспляр вървеше по пътеката. Обърна се смаян.

Луис тупна по корем в бронята си, придобила отново якостта на стомана. Въпреки омекотения удар полежа зашеметен. Нечии ръце го повдигнаха, преди да му се прииска да стане. Управителят на Ляр го прихвана през раменете и внимателно го поведе.

— Дръпни се от мен! — изхриптя Луис. — Може да стрелят.

— Няма да посмеят. Нарани ли се? Тече ти кръв от носа.

— Струваше си трудът...

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА БИБЛИОТЕКАТА

Озоваха се в малко преддверие в основата на обърнатия конус.

Зад широко бюро двама библиотекари работеха пред екраните на обемисти машини, състоящи се от скупчени кутии, прекарващи ленти през четец. В еднаквите си сини раса с изрязани на зигзаг яки приличаха на жрец и жрица. Минаха няколко минути, преди жената да вдигне глава.

Косата ѝ беше чисто бяла. Може и да се бе родила такава, защото иначе не изглеждаше стара. Земна жена с подобна външност тепърва щеше да има нужда от първата си доза подмладяващо лекарство. Седеше изправена, беше стройна и хубава според вкусовете на Луис. Е, да, малко плоска в гърдите, но останалото си бе на мястото. След Харлоприлалар той свикна да смята за привлекателна дори плешивата отпред глава, особено ако черепът е с правилни очертания. Ех, да можеше и да се усмихва... но дори с управителя на Ляр библиотекарката се държеше надменно и рязко.

— Моля?

— Аз съм Фортаралиспляр. При теб ли е договорът ми с Библиотеката?

Тя затрака по клавиатурата на четящото устройство.

— Ето го. За този ли се отнася?

— Да.

Чак сега жената си направи труда да изгледа Луис.

— Луийву, разбираш ли ме?

— Разбирам те с помощта на тази машина.

Когато гласът се разнесе от преводача, маската ѝ на невъзмутимост се пропука, но само за миг.

— Аз съм Харкабийпаролин. Твоят господар ти е купил правото да правиш неограничени проучвания в продължение на три дни, с възможност да ги продължиш още три. Можеш да бродиш на воля из Библиотеката, но без да влизаш в жилищните сектори и в помещенията, чиито врати са оцветени в златно. Разрешава ти се да

използваш всяка машина, освен ако видиш на нея този знак. — Посочи му оранжевата решетка на своето четящо устройство. — За тях ще имаш нужда от помощ. Обърни се към мен или към всеки друг, чиято яка е изрязана по същия начин. Ще имаш достъп и до трапезарията. За съня и личната си хигиена ще се връщаш в Сградата Ляр.

— Добре.

Библиотекарката се вторачи озадачено в него. И той се учуди на себе си. Защо изрече с такава сила единствената дума? Осъзна, че възприемаше Ляр донякъде като свой дом, което никога не му бе хрумвало за апартамента на Каньон.

Фортаралиспляр плати дължимото със сребърни монети, поклони му се и излезе. Жената отново впери поглед в екрана. (Харкабийпаролин. Тези многосрични имена вече го изпълваха с досада, но щеше да е по-благоразумно, ако веднага се научи да произнася нейното без грешка.) Библиотекарката с видимо отегчение се обърна към Луис, когато той ѝ каза:

— Искам да открия едно място.

— Сигурен ли си, че се намира тук?

— Надявам се. Видях нещо подобно преди много фалани. Човек застава по средата на кръг, който изобразява света. Екранът в центъра се върти и всяка част от изображението се уголемява по желание на наблюдателя...

— Имаме картографска зала. Качи се по стълбите най-горе — отсече Харкабийпаролин и се зае с работата си.

Плътно усукана спирала от метални стъпала се проточваше около оста на Библиотеката. Беше закрепена само в основата и на върха, затова потреперваше при всяка крачка на Луис. Подмина няколко златисти врати, всичките затворени. По-нагоре имаше галерии с редици четящи устройства и кресла пред екраните. Изброи четиридесет и шестима потомци на Строителите, двама възрастни мъже от Народа на машините, набит и много космат мъжкар от раса, чието название още не бе чувал, а също и мършоядка, седнала сама в една от галериите. На последния етаж беше картографската зала. Позна я веднага, щом надзърна вътре.

Бяха открили първата карта на Пръстенев свят в изоставен въздушен дворец. Стените представляваха плътен кръг в синьо, изпъстрено с бели петна. Имаше също глобуси на десет планети с

кислородна атмосфера и екран, позволяващ да се увеличават части от изображението. Само че той показваше картини, остарели с хиляди години — шетнята и суматохата на процъфтяваща цивилизация, космически апарати, фучащи през системата от обръчи по преградните плоскости, въздушни машини, по-големи от цялата сграда на Библиотеката...

Тогава не търсеха никакъв Ремонтен център, а начин да се махнат от Пръстенев свят. Веднага стана ясно, че старите записи са им почти безполезни.

И твърде много бързаха. Сега, двадесет и три години по-късно, го пришпорваше съвсем друго отчаяние...

Щом Луис Ву се подаде над равнището на пода, около него засия Пръстенев свят. Главата му се оказа там, където трябваше да е светилото. Картата беше висока две стъпки и над сто метра в диаметър. Засенчващите плоскости се рееха над мастиленочерния под, осеян с хиляди звезди. Таванът изобразяваше космоса.

Луис тръгна към една от плоскостите и мина през нея. Ами да, холограми, също като в предишната зала. Този път обаче не откри глобуси на планети от земен тип.

Обърна се да огледа обратната страна на засенчващата плоскост. Не се виждаха никакви подробности, само непрогледно черен, леко извит към центъра правоъгълник.

Някой използваше екрана.

Беше с размери три на две стъпки, с пулт отдолу, монтиран на кръгова релса между плоскостите и Пръстеновия свят. Момчето разглеждаше един от наново монтираните Бусардови правоточни двигатели. Ослепителната синкава струя затъмняваше всичко наоколо. Тя караше да примижава и да се визира напрегнато.

Луис си каза, че хлапакът май още не е излязъл от пубертета. Фина кестенява коса — по-гъста на тила — покриваше цялата му глава. Носеше синьото расо на библиотекар, но с грамадна квадратна яка, изрязана само на едно място.

— Може ли да надникна над рамото ти? — вежливо се осведоми Луис.

Момчето го погледна. Имаше лице с дребни черти и почти неразгадаем израз, типичен за потомък на Строителите. Това сякаш го състаряваше.

— Получи ли достъп до такива знания?

— Сградата Ляр ми купи пълни права за проучвания.

— Тъй ли... — Хлапакът пак се загледа в екрана. — И без това нищо няма да видим. Ще изключат двигателя след два дни.

— Ти какво търсиш?

— Аварийния екип.

Луис също примижа напрегнато. Буря от синкавобяла светлина запълваше екрана, но в средата се мержелееше ядро от мрак, в центъра на което пък двигателят за корекция на орбитата се мъдреше като мътно розова точка.

Електромагнитните силови линии събираха горещия водород от слънчевия вятър, насочваха го за сгъстяване, водещо до термоядрен синтез, а после го изстрелваха срещу слънцето. С упорита безплодност машината се бореше да преодолее привличането на звездата.

— Почти привършиха — обади се пак хлапакът. — Мислехме си, че ще ни повикат на помощ, но никой не ни потърси.

В гласа му прозвуча недоволство.

— Може би липсват уреди, с които да ги чуете, дори ако се обадят — предположи Луис. Постара се да говори спокойно. *Аварийен екип!* — Наистина трябва да са приключили вече. Други двигатели май няма.

— А, грешиш. Я погледни натам.

Момчето смени светкавично образа. Вече бяха далеч от яростния пламък. Луис зърна метални буци с различни форми, носещи се край страничната стена.

Разгледа ги внимателно, преди да се досети, че ги познава. Греди, огромна макара — разглобените елементи на онова, което бе видял през телескопа на „Иглата“.

Скелето, което бяха използвали за повторното монтиране на двигателите с цел спасяване на Пръстенев свят...

Аварийният екип сигурно ги бе пуснал да се забавят до околослънчева орбитална скорост чрез транспортната система по стените. Как обаче смятаха да ги ускорят до онези седемстотин и седемдесет мили в секунда, с които се въртеше конструкцията?

Триенето в атмосферата ли щяха да използват? Може би механизмите бяха изработени от материал, издръжлив поне колкото основата на пръстена. Тогаво прегряването нямаше да ги повреди.

— Виж това!

На екрана се показва издатината на космодрума до стената. Четирите огромни кораба на Строителите изпъкваха ясно. „Гореща игла на дознанието“ беше само точица. Луис би я пренебрегнал, ако не знаеше точно къде да търси — на около миля от единствения кораб, който още се кипреше с Бусардов правоточен двигател.

— Погледни, де! — Хлапакът развълнувано сочеше двойката тороиди с меден цвят около корпуса. — Все пак е останал още един двигател. Когато аварийният екип монтира и него, вече наистина ще си е свършил работата.

Мегатонове машинарии фучаха край страничната стена, несъмнено придружени от цяла орда същества от незнани раси... и се носеха право към „Иглата“. На Най-задния определено нямаше да му хареса подобна перспектива.

— Ще си свършат работата — промълви замислено Луис. — Само че не е достатъчно.

— За какво?

— Няма значение. Откога се труди този аварийен екип? И откъде се появи?

— Никой нищо не иска да ми каже — изсумтя сърдито хлапакът. — Защо ли са толкова настръхнали? Всъщност няма смисъл да те питам! Знаеш не повече от мен.

Луис се направи, че не го е чул.

— Кой са те? Как са научили за опасността?

— И това не ни е ясно. Нямахме представа какво се канят да правят, преди да започнат.

— А кога започнаха?

— Преди осем фалана.

Оправно са пипали, каза си Луис. Само година и половина... Е, да не забравя и времето за подготовка преди това. Що за създания бяха те? Умни, пъргави, решителни; не се плашат от стъписващи по мащабите си проекти. Почти беше готов да допусне, че... Но нали пазителите са изчезнали отдавна?

— Нещо друго поправиха ли досега?

— Учителят Уилп е убеден, че са започнали да отпушват и тръбите. Забелязахме мъгла над някои пръскащи планини. Страхотно постижение, не си ли съгласен?

Луис поумува.

— О, да, голяма работа са свършили. Особено пък ако са успели да пуснат отново драгите по морското дъно... Хм, необходимо е обаче и да загряват тръбите. Те минават *под света*. Мисля, че иначе тинята би замръзнала мигновено.

— Флуп — промърмори хлапакът.

— Моля?

— Така наричаме кафявата мътилка, която излиза от тръбите.

— Аха.

— А ти откъде се взе?

Луис му се ухили добродушно.

— От звездите. Дойдох с *онова*.

Протегна ръка над рамото му и показа „Гореща игла на дознанието“. Очите на момчето се разшириха от изумление.

Не беше свикнал да борави със системата и малко непохватно започна да оглежда пътя, който совалката бе изминала след излитането от страничната стена. Над доскорошните владения на слънчогледите тегнеше облак с размерите на континент. По-наляво имаше обширно зеленикаво блато, после река, прорязала си ново корито, превръщайки старото в гърчещ се улей наред жълтокафява пустиня. Посочи на момчето опустелия град, където се натъкна на вампирите, и то кимна.

Хлапакът явно *копнееше* да му повярва. „Хора от звездите, елате и помогнете!“ Все пак личеше, че се бои да не изглежда прекалено простодушен. Луис му се усмихна и продължи нататък.

Пак зелени земи. Не беше трудно да проследи пътя, прокаран от Народа на машините. Стигна до завоя на реката. Увеличи изображението и пред тях се появи въздушният град.

— Ето ни и нас.

— Това съм го виждал. Я ми разкажи повечко за вампирите.

Луис се поколеба, но си напомни, че младият му събеседник е от расата, превърнала ришатрата в изкуство и занаят.

— Умеят да те склонят и против волята ти за ришатра с тях. После обаче забиват зъби в гърлото ти. — Чукна с показалец белега на шията си. — Кхмий уби вампирката, която ме... ъ-ъ, нападна.

— А защо не успяха да му завъртят главата?

— Той не е като познатите ви същества.

— Ние пък правим благоухание от телесните вещества на вампирите — подхвърли небрежно момчето.

— Какво?!

Дали преводачът не се скапваше? Младокът се ухили твърде многозначително.

— Някой ден ще разбереш. Сега трябва да си тръгвам. Ще наминеш ли пак в залата? — Луис кимна. — Как се казваш? Моето име е Кауаресксенджаджок.

— Аз съм Луийву.

Момчето слезе по стълбата, а Луис остана да се мръщи пред екрана.

Благоухание ли? Вампирският аромат в Сградата Пант... Спомни си как преди двадесет и три години Харлоприлалар се напъха в леглото му, за да го подчини на волята си. Сама му го каза. И тя ли го бе съблазнила с неустоимия мирис на вампирите? Но защо, тандж и пак тандж, трябваше да мисли за това точно сега!

— Викам Най-задния. Викам Най-задния.

Нито звук от преводача.

Екранът не позволяваше завъртане на картината. Винаги демонстрираше какво става навън от засенчващите плоскости. Дразнещо ограничение, но и то подсказваше нещо — вероятно изобразението се препредаваше откъм самите плоскости.

Увеличи обсега и се понесе с немислима бързина в посоката на въртенето, а след малко вече гледаше отгоре водната шир. Спусна се като ангел на възмездието, набелязал поредния грешник. Щуро забавление! Несравнимо по-добро от тромавия телескоп в „Иглата“.

Картата на Земята несъмнено беше стара. За половин милион години очертанията на континентите се бяха поразкривили. Или бе минало повече време? Милион години? Два? Някой геолог сигурно щеше да познае веднага.

Премести образа надясно и обратно срещу въртенето, докато картата на Кзин запълни екрана — острови, струпани около ослепителна ледена плоча. Кхмий не беше до него, за да му каже доколко се е променило всичко.

Започна да оглежда по-отблизо. Мънкаше си песничка. Плъзна се над джунгла в жълто и оранжево, мина над широката сребриста ивица

на река, понесе се по течението ѝ към морето. Някъде тук трябваше да има град.

Едва не го пропусна — беше при сливането на реката с приток. Бледа решетка, наложена върху цветовете на джунглата. И при максимално увеличение едва откри улиците.

Кзинтите не понасяха големите градове. Твърде силно обоняние имаха. Но този почти можеше да се сравнява със седалището на техния Патриарх.

Ясно, бяха стигнали до построяването на градове. Какво друго? Ако са развили някаква промишленост, имали ли са нужда и от... да речем, пристанища? Продължи нататък.

Джунглата вече придобиваше доста проскубан вид. Жълтокафеникавата оголена пръст се показваше на петна, които изобщо не напомняха за населено място. Луис предположи, че се е натъкнал на огромен и твърде стар открит рудник.

Преди половин милион или повече години тук е била стоварена кзинтска колония. През всичките тези хилядолетия рудокопачите са били принудени да извличат необходимото от свят, чиито недра свършваха на стотина-двеста метра под повърхността. И все пак явно бяха съхранили цивилизацията си.

Тези грамадни карикатури на котки имаха мозъци в главите си, трябваше да им го признае! Бяха властвали над вдъхваща страхопочитание звездна империя. Тандж, нали и хората научиха именно от кзинтите принципите на гравитационните генератори... А Кхмий вероятно се бе добрал до картата на своя свят още преди часове, в търсене на съюзници срещу Най-задния.

Премести изгледа на „юг“ по бреговата линия на най-големия континент. Очакваше да открие пристанища, макар че кзинтите по начало не предпочитаха корабите като превозни средства. Не обичаха и морето. На Кзин пристанищата бяха промишлени средища. Никой не се заселваше в тях за удоволствие.

Само че това важеше за империята, която използваше гравитационните генератори от хилядолетия. Сега Луис се намираше на Пръстенев свят. И вече се взираше в пристанище, което би засенчило дори гигантските брегови съоръжения на Ню Йорк. Вълните от носовете на плавателните съдове, порещи водите му, едва се

различаваха. С очертанията си на почти правилен кръг заливът приличаше на метеоритен кратер.

Увеличи малко обсега, за да придобие общо впечатление.

И замига стъписан. Дали собствените му сетива отново не му погаждаха номер? Или не бе натиснал на пулта каквото трябваше?

Извън пристанището имаше закотвен кораб, до който заливът приличаше на ваничка.

Не, не беше грешка на сетивата! По-древните морски съдове си бяха на местата и представляваха достатъчно ясна база за сравнение. Просто виждаше кораб с големината на град...

Първото, което си помисли, бе, че едва ли го местят често. Двигателите му вероятно направо щяха да изядат дъното. Ако помръднеше, дори степента на вълнение в залива би се променила. С какво ли местните кзинти хранеха тази грамада? Как бяха го заредили с гориво? Откъде са намерили толкова метал?!

И — най-важното — защо?

До този миг дори не се питаше сериозно дали Кхмий ще открие на картата на Кзин онова, което търсеше. Явно бе подценил спътника си.

Пак завъртя регулатора па увеличението. Сякаш мигновено се отдръпна в космоса — гледката се сведе до купчинка петънца по безбрежната синева. В края на екрана вече се виждаха и други карти.

Най-близката беше розово кръгче. Марс... при това отдалечен от Кзин колкото Земята от Луната.

Нима биха могли да преодолеят такива разстояния? Дори телескоп нямаше да проникне през двеста хиляди мили атмосфера. Как изобщо бе им хрумнала идеята да прекосят океана, ако ще корабът им да е цял град? Тандж!

— Викам Най-задния. Луис вика Най-задния!

Времето изтичаше — аварийният екип се сближаваше стремително с „Иглата“, а Кхмий претърсваше картата на Кзин, за да събере армия. Е, нямаше намерение да споменава на кукловода за предстоящите събития. Защо да го разстройва?

Впрочем какви ли ги вършеше той, та не си правеше труда да се обади!

Не му се вярваше, че би могъл да се постави на негово място с човешкото си съзнание, за да се досети за отговора.

Може би най-разумното беше просто да си продължи проучванията.

Отдалечи гледната точка, за да намести на екрана и двете странични стени. Потърси Юмрука на бога вдясно от Големия океан. Не го намери. Още малко... Даже пустиня с по-голяма площ от цялата Земя не заемаше кой знае колко място зърху Пръстеновия свят, но червеникавото петно все пак се виждаше, а бледата точка в средата беше... Юмрука, висок хиляда мили и увенчан с корона от оголен скрит.

Проследи отвисоко някогашния им път след катастрофата на „Лъжеца“. И скоро стигна до вода — вдаден в сушата залив на Големия океан. Оттам бяха се върнали. Зашари с поглед, но не откри овала на облака, който не се разнасяше никога.

Окото на бурята го нямаше.

— Викам Най-задния! В името на Кдапт, Финагъл и Аллах те призовавам, да те вземат мътните дано! Викам...

— Чувам те, Луис.

— Най-послед! Аз съм в Библиотеката на въздушния град. Имат картографска зала. Прегледай записите на Несус, ще намериш такава и в онзи замък...

— Помня я — невъзмутимо го увери кукловодът.

— Хубаво, ама в оная имаше само стари записи. Тази показва света пряко, в реално време!

— Ти в безопасност ли си?

— В безопасност ли?... Засега съм здрав и читав. Използвах свръхпроводящата тъкан, за да вляза под кожата на хората и да им повлияя. Само че не мога да мръдна отгук. Дори да успея да се махна от града, ще трябва някак да мина и през станцията на Народа на машините върху хълма. Предпочитам да не си пробивам път със стрелба.

— Разумно.

— При теб какво ново?

— Имам повече данни. Разполагам с холограми на всички космодруми край стените. И останалите единадесет кораба са със свалени двигатели.

— До един?

— Да.

— Какво друго научи?

— Забрави за възможността да те спаси Кхмий. Совалката е кацнала на макета на Кзин в Големия океан. Трябваше да се досетя по-рано за намеренията му. Кзинтът ни предаде, а ни лиши и от нея.

Луис изруга на ум. Защо не разпозна веднага този безжизнен, лишен от всякакво чувство глас? Кукловодът беше ужасно потресен, затова не се мъчеше да наподобява интонациите на човешката реч.

— Къде е по-точно? И с какво се занимава?

— Следях го чрез камерите. Попадна на много вместителен презокеански кораб...

— И аз го видях.

— Какви са заключенията ти?

— Опитали са се да изследват или да заселят другите макети на Световете,

— Прав си. И в известния космос кзинтите стигнаха до завладяването на околните звездни системи! Тук не са имали избор и са покорявали океана. Разбира се, нямало е как да извършват полети в космоса.

— Очевидно.

Началната крачка за това е да изпратиш тяло в орбита. На действителния Кзин първа космическа скорост беше около шест мили в секунда. На макета обаче нейният еквивалент достигаше седемстотин и седемдесет мили — също в секунда...

— Не са могли и да построят повечко от тези кораби. Откъде биха си набавили толкова метал? А и пътешествията вероятно са продължавали десетилетия. Чудя се как изобщо са се досетили за съществуването и на най-близките до тях карти.

— Не е немислимо. Допускам, че са изстрелвали ракети с мощни камери, но уредите е трябвало да предават данните с висока плътност, защото носителите им скоро са падали обратно към повърхността.

— Дали са стигнали и до картата на Земята? Тя е на стотина хиляди мили зад Марс, който дори и в тукашния си вид не е особено подходящ за опорен пункт. — И ако все пак са стигнали, добави на ум, какво ли биха заварили там? Хомо хабилис или пазители?

— Вдясно е Даун, а срещу въртенето има още един свят, непознат за мен.

— Ние обаче го познаваме. Обитателите му се отличават с груповото си съзнание. Според нас те никога няма да са способни на пътешествия в космоса, защото трябва да поберат цял огромен кошер в един кораб, преди да потеглят нанякъде.

— Гостоприемни ли са?

— Не, биха се опълчили срещу нашествие. Освен това местните кзинти явно са се отказали от завладяването на Големия океан. Доколкото виждам, с огромния си кораб само охраняват достъпа до пристанището.

— Ъхъ. Може пък точно там да са властниците. Щеше да ми казваш с какво се занимава Кхмий.

— Щом обиколи отвисоко цялата карта, спусна се над кораба. Оттам се издигнаха въздушни машини, които го нападнаха с експлозивни ракети. Кхмий им позволи да го атакуват, без да пострада. После унищожи четири от бойните им машини. Останалите продължиха нападението, докато им свършиха боеприпасите и горивото. Върнаха се на кораба, а нашият приятел ги последва. В момента совалката се намира върху площадка над командния им пункт и атаките срещу нея не спират. Луис, той да не търси съюзници, за да ме нападне?

— Ако това може да те успокои, не се съмнявай, че няма да намери нищо, с което да повреди корпус, произведен от „Дженеръл продъктс“. Щом туземците не успяват да унищожат дори совалката...

Последва дълго мълчание.

— Може би си прав. Въздушните машини се задвижват с водород, а ракетите им са с химически експлозиви. Както и да е. Налага се аз да те измъкна от града. Очаквай сондата по здрач.

— А после? Нали твърдеше, че прехвърлящите дискове не могат да предават материя през страничните стени, защото и те са направени от скрит?

— С втората сонда поставих два диска върху стената. Ще бъдат междинна точка при прехвърлянето.

— Аха... Е, аз съм в Сграда с формата на пумпал в края на града, по посоката на въртене и вляво. Спри сондата над мен, докато реша какво да правя. Още не съм сигурен дали искам да си тръгна веднага.

— Трябва.

— Но не е изключено отговорите на всичките ни въпроси да са тук, в Библиотеката!

— Докъде стигна?

— Вече напипвам нещичко. В тази Сграда е запазено всичко, което е научила расата на Харлоприлалар. Искам да разпитам и мършоядите. Те май проникват навсякъде.

— Каквото и да научиш, то само поражда нови въпроси у теб... Добре, Луис. Имаш още няколко часа. По здрач ще ти пратя совалката.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА ГОЛЯМАТА КРАЖБА

Трапезарията беше някъде към средата на Сградата. Луис благодари на късмета си — Строителите на градове поне бяха всеядни. Вареното месо с гъби имаше нужда от сол, но го засити задоволително.

Никой не солеше достатъчно храната си. Всички морета, с изключение на Големите океани, бяха пресноводни. Не би се учудил, ако научеше, че е единственият хуманоид тук, който има нужда от белия пращец.

Постара се да яде бързо. Струваше му се, че усеща липсата на време като безплътен натиск върху тила си. Кукловодът явно вече не се справяше добре със собствените си нерви. За Луис беше изненада, че похитителят му още не е избягал, изоставяйки него, беглеца Кхмий и Пръстеновия свят на неизбежната им участ. Почти беше готов да се възхити на Най-задния за готовността му да отърве закъсалия член на екипажа си.

Само че можеше веднага да промени решението си, ако научи, че аварийният екип скоро ще му се изтърси на главата. Трябваше да се пренесе обратно в „Иглата“, преди кукловодът да е насочил телескопа си в опасната посока...

Върна се горе.

Колкото и да се мъчеше с четящите устройства, на екраните се появяваха само неразгадаеми писмена без картини и звук. Най-сетне зърна наблизко вече познатото синьо расо с изрязана на зигзаг яка.

— Харкабийпаролин?

Библиотекарката се обърна. Малко плоско носле, процеп в лицето вместо устни, изящно очертан череп. Дълга вълниста бяла коса... и чудесни извивки от талията към ханша, съчетани с прекрасни крака. На Земята не би й дал повече от четиридесет години. Все още не знаеше дали потомците на Строителите се състаряват по-бързо или по-бавно от земяните.

— Какво има? — излишно рязко попита тя.

— Трябва ми екран с гласови команди и записващо устройство, което да обясни свойствата на основата от скрит.

Жената се намръщи.

— Не разбирам за какво говориш. Що за гласови команди искаш да възприема устройството?

— Просто да ми чете записа.

Жената го зяпна, после се разкикоти. Опита се да сподави смеха си, но не успя, а и беше твърде късно — вече бяха привлекли вниманието на всички наоколо.

— Няма такова нещо в Библиотеката. И никога не е имало — Харкабийпаролин се опитваше да шепне, но кискането напираше и правеше гласа ѝ прекалено гръмък. — Нима не можеш да четеш?

Кървища и тандж! Луис усети как шията и ушите му се сгорещиха. Разбира се, грамотността заслужаваше само одобрение, пък и всеки се научаваше да чете и пише рано или късно... но на интересик. Все пак не беше въпрос на живот и смърт. Нали навсякъде имаше гласови модули! Освен това без изречен на глас текст преводачът му просто нямаше с какво да работи!

— Нуждая се от по-сериозна помощ, отколкото си представях в началото. Някой трябва да ми чете текста.

— Това надхвърля заплатеното от твоя господар. Поискай от него да предоговори условията.

Едва ли би рискувал да пробутва подкуп на тази смутена и враждебно настроена жена.

— Ще ми помогнеш ли поне да намеря записите, които са ми необходими?

— За това си платил. Дори имаш право да прекъсващ собствените ми занимания. Обясни обаче точно какво търсиш — сопнато настоя тя. Щом го изслуша, затрака по клавиатурата и странните писмена запълниха екрана пред нея. — Значи свойствата на скрита? Ето ти текст по физика. Има глави за структурата и динамиката на света, включително и една за основата. Може да е прекалено сложен за теб...

— Искам и текст по основи на физиката.

Тя го изгледа със съмнение.

— Добре. — Натисна още няколко клавиша. — Това е стар запис за изучаващите инженерни науки, който касае конструкцията на

транспортната система по стените. Вече има само историческо значение, но за теб може да се окаже интересен.

— Да, искам го. Вашата раса слизала ли е някога *под света*?

Харкабийпаролин надменно отметна глава.

— Не се съмнявам, че сме правили и това. Господствали сме над света и звездите, а някогашните ни технически средства биха накарали сегашния Народ на машините да ни се кланя като на богове, ако още ги имахме... — Тя си поигра малко с клавиатурата. — Липсват обаче записи за такива начинания. Защо ровиш във всичко това?

— Ще си призная, че не ми е съвсем ясно, А би ли ми помогнала да проследя произхода на лекарството за безсмъртие?

Харкабийпаролин пак се засмя, но по-добродушно.

— Не ми се вярва, че ще успееш да носиш толкова записи наведнъж. Онези, които са правили лекарството, никога и на никого не са издали тайната си. А пък другите, дето са писали книгите, тъй и не са я научили. Мога да ти дам текстове по религия, полицейски архиви, игри, дневници на експедиции, тършували из различни части на света. Имаме например историята на някакъв уж безсмъртен вампир, тормозил тревопасните великани поне хиляда фалана. Интересува ли те?

— Не.

— Хм, и без това не открили у него останки от лекарството. Значи не го искаш. Я да помисля... Сградата Ктистек станала една от Десетте, защото запасите от лекарството се изчерпили в другите Сгради преди техните. Завладяващ урок по политика...

— Остави това. Знаеш ли нещо за Големия океан?

— Големите океани са *два* — натърти жената. — Лесно се виждат по дъгата нощем. Според някои по-стари предания, доставяли лекарството от този срещу посоката на въртене.

— Аха!

Тя му се ухили и се оказа, че малката устица може да изразява и презрение.

— Колко си наивен! С просто око по дъгата се виждат само две особености от пейзажа. Ако сме получавали нещо ценно отдалеч и вече го нямаме, винаги някой твърди, че то още може да се намери край Големите океани. Как да го опровергаеш или да предложиш друга версия?

Луис въздъхна.

— Май си права.

— Луийву, нима е възможно твоите толкова разнообразни въпроси да са свързани смислено помежду си?

— Сигурно наистина нямат никаква връзка.

Тя събра всички ролки със записи, които бе поискал, като добави и още една — детска книжка с легенди за Големите океани.

— Не си и представям какво ще ги правиш. Поне трябва да ти е ясно, че няма как да ги откраднеш. На излизане ще бъдеш претърсен, а и не можеш да отнесеш четящо устройство.

— Благодаря ти за помощта!

Някой трябваше да му чете.

Нямаше достатъчно нахалство да помоли случаен непознат. Как да го подбере? Нали видя една мършоядка в Библиотеката? Щом подобните ѝ в сенчестата ферма знаеха кой е той, вероятно и тя вече бе научила.

Този път обаче не успя да я намери.

Свлече се в креслото пред един екран и затвори очи. Безполезните ролки издуваха два от джобовете на якето му. „Още не е време да се отчайвам. Току-виж, пак срещна онова момче. Или пък ще помоля Фортаралиспляр... Ако не иска да ми чете, поне да прати някого! Естествено ще ми струва повече. Винаги всичко струва повече, отколкото очакваш. И става по-бавно.“

Четящото устройство беше голямо и ръбато, дебел кабел го свързваше със стената. Нямаше свръхпроводници, това поне беше сигурно. Пъхна ролка в гнездото и се вторачи яростно в завъртулките, които не означаваха нищо за него. Образът на екрана също не беше особено отчетлив, липсваше и място за разговорна уредба. Харкабийпаролин му бе казала истината.

„Нямам време за тези глупости.“

Изправи се рязко. Не му оставяха възможност за избор.

Покривът на Библиотеката представляваше обширна градина. От центъра се разклоняваха пътеки. На богатата почва между тях растяха гигантски цветя, отделящи нектар. Имаше малки тъмнозелени рогчета, от чиито усти се подаваха сини цветчета, също и „наденички“, повечето разпукали се, за да дадат живот на златисти цветове. От

някакви странни дървета сякаш се спускаха завеси зеленикавожълти спагети.

Хората по пръснатите тук-там пейки не досаждаха на Луис. Видя мнозина библиотекари в сини раса. Един от тях — висок мъж — развеждаше из градината шумна група горски хора. Не се мяркаше никой с вид на пазач, но пък и никъде не се забелязваше връзка с други Сгради. Ако крадец би поискал да избяга оттук, трябваше да полети.

Онова, което Луис обмисляше, нямаше нищо общо с оказаното му гостоприемство. Вярно, бе си платил... и въпреки това го мъчеше съвестта.

Водният колектор на тази Сграда се издигаше подобно на издялано от скулптор триъгълно платно, а събраната влага се стичаше в басейн с формата на полумесец. Там гъмжеше от деца. Чу, че някой вика името му, и се обърна — съвсем навреме, за да хване една надута топка пред гърдите си.

Момчето с кестенява коса, което бе срещнал в картографската зала, плесна с ръце и го подкани да метне топката обратно.

Нов повод за угризения. Дали да го предупреди да се махне? Тук скоро щеше да стане опасно. Но пък хлапето беше достатъчно схватливо, за да съобщи на някого от по-старшите в Библиотеката...

Той му подхвърли мократа топка и се отдалечи.

Ех, само ако можеше да измисли как да пропъди всички струпали се на покрива!

Край ръба липсваха парапети, затова пристъпваше предпазливо. Заобиколи скупчени дребни дръвчета, с усукани като изстискано пране стволове. Намери уединението, което му трябваше. Време беше да използва преводача.

— Най-заден?

— Чувам те. Все още атакуват совалката и Кхмий. Той отвърна само веднъж, като разтопи въртящата се поставка на една от големите ракети на кораба. Не мога да разбера подбудите му.

— Вероятно ги оставя да се убедят колко добре е защитен. После ще започне да се пазари с тях.

— И какво ще поиска?

— Мисля, че и той самият още не знае. Съмнявам се, че могат да сторят нещо по-добро за него от това да му предоставят две-три самки. Слушай, Най-заден, тук няма да напредна в проучванията си. Не умея

да използвам четящите им устройства. А и без туй събрах твърде много материали. Само ровенето в тях ще ми отнеме около седмица.

— Какво ли би постигнал Кхмий за седмица? Не смея да се бавя толкова, за да не дочакам някоя изненада!

— Ъхъ... Имам ролки със записи. От тях ще научим почти всичко, което ни е необходимо, стига да ги разчетем. Ти можеш ли да направиш нещо по въпроса?

— Едва ли. Освен ако успееш да вземеш една от машините им. Така по-лесно ще въведа записите в компютъра на „Иглата“.

— Тежки са, пък и имат дебели кабели, които ги свързват с...

— Срежи кабела.

Луис въздъхна.

— Както кажеш. А после?

— Вече виждам въздушния град през камерите на сондата. Ще я насоча към теб. Налага се да махнеш филтъра за деутериеви атоми, за да имаш достъп до прехвърлящия диск. Разполагаш ли с клещи?

— Нямам никакви инструменти освен лазерното фенерче. Къде да режа?

— Дано всичко това си струва загубата на половината ми възможности за презареждане. Ако намериш четящо устройство и го напъхаш през люка към прехвърлящия диск, добре. Ако не успееш, донеси поне записите. Може и да измисля нещо.

Луис стоеше на ръба на покрива и гледаше под краката си към сенчестата ферма. Отвъд границата на здрача беше пладне. Нататък се простираше нашарена в правоъгълници обработваема земя. Змийската река лъкатушеше надясно и се скриваше сред ниски хълмове. Зад тях имаше морета, равнини, дребна планинска верига, още по-мънички морета... Останалото се сливаше в синевата, издигаща се все по-нагоре. Зяпаше като омагьосан и чакаше. Нямахше какво друго да прави. Не съзнаваше ясно колко време е минало.

Сондата изскочи внезапно от небето, тласкана от яростен син пламък. Там, където почти невидимата струя докосна покрива, растенията и пръстта изчезнаха в оранжев ад. Дребни горски хора, библиотекари в сини раса и мокри деца се разпищяха и побягнаха към стълбата.

Сондата докосна покрива и се обърна настрани, побутната от помощните двигатели. Беше дълга двайсетина стъпки и около десет

широка — цилиндър с издатини за камерите и останалите сензори.

Луис изчака огънят да позагасне и прегази през жаравата. Доколкото виждаше, покривът беше съвсем опустял, нямаше и трупове. Дотук добре.

Гласът от преводача го напътстваше как да изреже дебелия плоча на молекулярния филтър. Най-сетне оголи прехвърлящия диск.

— Сега какво?

— Ще вземеш ли четящо устройство?

— Ще се опитам... макар тази история никак да не ми допада.

— След две години ще е все едно за всички. Давам ти тридесет минути, после се върни при сондата.

Двайсетината библиотекари почти се бяха престашили да се качат, когато Луис се появи над стъпалата, нахлупил шлема върху главата си. Изстреляните по него тежки късове метал отскачаха от бронята и накъсваха крачките му.

Залповете се разрешиха, нападателите започнаха да отстъпват.

Щом се отдалечиха достатъчно, Луис прокара лазерния лъч по стълбата. Спиралата, закрепена само на върха и в основата, се събра като изопнатата и пусната пружина, откъсвайки се от страничните отклонения към вратите. Горните два етажа останаха достъпни само за него.

Тъкмо се обърна към най-близката редица екрани и Харкабийпаролин му препречи пътя с голяма брадва в ръцете си.

— Още веднъж ще имам нужда от твоята помощ — сериозно изрече Луис.

Жената замахна, а той хвана дръжката, щом острието отскочи от шията му. Нападателята се загърчи от усилията да изтръгне оръжието си.

— Гледай — спокойно я подкани Луис.

Лъчът мина през кабела на едно четящо устройство, което изпуши и пръсна малко облаче искри.

— Сградата Ляр ще плати прескъпо за това! — изкрещя Харкабийпаролин.

— Какво да се прави... Помогни ми да отнесем машината на покрива. Мислех, че ще бъда принуден да режа стени, но така е по-добре.

— Няма!

Луис помръдна ръката си и следващото четящо устройство се разпадна на горящи парчета. Вонята беше непоносима.

— От теб зависи докога ще продължа...

— Вампиролобец!

Кутията беше неудобна за носене, но той нямаше намерение да прибира лазерното фенерче, затова тежестта се поемаше почти изцяло от жената.

— Ако изтървем тази, ще се върнем за друга — предупреди я.

— Идиот!... И без това... вече съсипа... кабела...

Реши да си замълчи.

— Защо правиш това?

— Опитвам се да отърва света ви от скорошна целувка със слънцето.

Щеше да изпусне машината, ала все пак я задържа в последния момент.

— Но... двигателите! Всички... вече са... монтирани!

— А, научили сте! Уви, те са твърде малко, пък и прекалено късно ги върнаха по местата им. Повечето ви кораби изобщо не са се завърнали от пътешествията сред звездите, затуй двигателите не стигат. Хайде, стъпвай по-живо!

Щом се появиха горе, сондата послушно се премести по-близо до тях. Оставиха внимателно четящото устройство на покрива. Нямаше как да влезе през отвора. Луис изскърца със зъби и отрязва неугледния екран.

Харкабийпаролин го наблюдаваше опулена. Твърде задъхана беше, за да избълва напирещите думи.

Екранът влезе пръв и изчезна. Основният модул пък беше твърде тежък. Той надигна единия край, пхна го в отвора, после легна по гръб и забута с крака.

— Сградата Ляр няма нищо общо със станалото — каза на жената, щом се изправи. — Там дори не подозираха за намеренията ми. — Подхвърли смачканата на топка черна тъкан в краката ѝ. — Ще ви обяснят как да възстановите водните колектори и другите си инсталации. Направете града си независим от Народа на машините!

Тя го зяпаше с изцъклени от ужас очи. Не беше ясно дали го е чула и разбрала.

Промъкна се с краката напред в отвора.

И нахълта — само че с главата напред — в товарния сектор на „Гореща игла на дознанието“.

ТРЕТА ЧАСТ

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА ПОСЛЕДНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Сякаш бе попаднал в огромна и ехтяща стъклена бутилка, при това сред почти непрогледен мрак. През прозрачните стени обаче виждаше обгърнатите в тъма, полуразглобени огромни кораби. Сондата се бе материализирала на мястото си — върху скобите в задната стена на товарния отсек осем стъпки над боядисания в сиво под. А Луис се гушеше в нишата, където доскоро беше деутериевият филтър, като рохко яйце в чашката си.

Изули се, увисна на ръце и се пусна. От преумора чак го наболяваха костите. Е, оставаше да преодолее още едно затруднение и щеше най-сетне да си почине. Отдихът и безопасността бяха от другата страна на непробиваемата преграда. Вече виждаше спалните плоскости...

— Добре — прозвуча гласът на Най-задния някъде откъм тавана. — Това ли е четящото устройство? Не очаквах да е толкова обемисто. И беше ли необходимо да го срежеш на две?

— Тъхъ. — Освен това бе го пуснал от височина над два метра върху пода. За щастие кукловодите бяха много сръчна раса... — Надявам се, че си оставил наблизно някой прехвърлящ диск.

— Предвидих възможността за извънредни обстоятелства. Погледни към предната стена и наляво... *Луис!*

Призрачен стон на ужас се разнесе зад него и го накара да се извърти на пети.

Харкабийпаролин се гушеше в сондата, където той самият бе се намирал допреди малко. Ръцете ѝ конвулсивно стискаха приклада и ложата на пушка. Изопнатите устни откриваха зъбите, а очите ѝ шареха трескаво. Стрелкаха се наляво и надясно, нагоре и надолу, но никъде не откриваха нищо утешително.

Най-задния заговори напълно безизразно.

— Що за твар нахълта в моя кораб? Опасна ли е?

Нейното хленчене стана по-пронизително и изведнъж жената плачливо занарежда:

— Познавам това място, виждала съм го в картографската зала! Това е пристанът на звездните кораби, разположен извън света! Луийву, какво си ти?

Той насочи лазерното фенерче към нея.

— Върни се!

— Няма! Повредил си откраднатата собственост на Библиотеката! Но ако... светът е заплашен, аз също искам да помогна!

— Как ще ми помогнеш, смахната жено?! Чуй какво ти предлагам — върни се в Библиотеката и открий откъде са ви доставяли лекарството за безсмъртие още преди падането на градовете. Точно това място търсим. Ако изобщо има начин светът да бъде преместен без двигателите за корекция на орбитата, тъкмо там трябва да е системата за управление.

Тя гръсна глава.

— Няма да... Но защо си толкова уверен?

— Там е била базата им. Пази... тоест създателите на Пръстенев свят са отглеждали някъде наблизко едно растение... Тандж! Разчитам на догадки... Тандж и проклетия! — Луис притисна длани към слепоочията си. Струваше му се, че вътре някой блъска по големи тъпани. — Не исках всичко това да се стовари на моя гръб. Бях отвлечен!

Харкабийпаролин се измъкна от сондата и тупна на пода. Грубоватият син плат на расото ѝ беше потъмнял от пот. Сега много приличаше на Харлоприлалар.

— Знам как да помогна. Ще ти чета.

— Имаме си машини за тази цел.

Тя пристъпи към него, отпуснала оръжието. Май беше забравила, че още го държи в ръката си.

— Сами сме си го направили, нали? Хората от моята раса са отмъкнали двигателите за своите кораби. Не мога ли с нещо да поправа стореното?

— Я първо ми дай това.

Библиотекарката се подчини. Луис пое неловко оръжието — приличаше на изработено от Народа на машините.

— Отнеси го напред и наляво — намеси се Най-задния. — Прехвърлящият диск е там.

— Не го виждам.

— Той също е боядисан. Остави оръжието в ъгъла и отстъпи. А ти, жено, стой където си!

Луис го послуша и пушката изчезна. За малко да пропусне неясното движение, когато тя се появи върху издатината на космодрума. Най-задния не е забравил да остави диск и извън корпуса на кораба. Поклати смаяно глава. Параноята на кукловода по нещо му напомняше за Италия от епохата на Ренесанса.

— Добре. А сега... *Луис! Още един!*

От сондата надникна глава, покрита с къса кестенява коса. Беше момчето, което срещна в картографската зала — голо и мокро. Пулеше се от изумление. Най-подходящата възраст за здрависване с магията...

Този път той изрева:

— *Най-заден, веднага изключи дисковете!*

— Сетих се вече, но трябваше да го направя по-рано. Сега пък кой е?

— Едно от децата на библиотекарите. Има многосрично име, което не мога да си спомня...

— Кауаресксенджаджок — подвижна ухилен хлапакът.

— Луийву, къде сме? И какво търсим тук?

— Май само Финагъл знае.

— Луис, не мога да търпя тези пришълци на кораба си!

— Ако ти е хрумнало да ги изхвърлиш в космоса, забрави. Няма да ти позволя.

— Значи ще останат в товарния отсек, а и ти заедно с тях. Вече подозирам, че си подготвил всичко отдавна, и то заедно с Кхмий. Не биваше да ви се доверявам.

— Че ти никога не си ни имал доверие.

— Моля?

— Между другото, тук ще умрем от глад.

Мълчанието се проточи. Кауаресксенджаджок се измъкна ловко от сондата.

Двамата с Харкабийпаролин зашепнаха оживено.

— Ако искаш, върни се в килията си — неочаквано отсече Най-задния. — А те нека останат тук. Ще оставя включени дисковете, за да ги храниш. Това неочаквано произшествие може и да е за добро.

— Как тъй?

— Защо някои от жителите на Пръстенев свят да не оцелеят?

Двамата натрапници бяха достатъчно далеч, за да не чуват гласа от преводача на Луис.

— Ей, нали не си решил да зарежеш всичко точно сега? Ако разчетем донесените от мен записи, сигурно ще намерим вълшебния преобразувател.

— А богатството от картите на няколко планети може би е вече в ръцете на Кхмий. Вероятно сме в безопасност заради голямото разстояние, но за не повече от два-три дни. Ще се наложи да потеглим скоро.

Двамата от въздушния град се озърнаха към Луис, чак когато той спря до тях.

— Харкабийпаролин, помогни ми да пренесем четящото устройство.

Десет минути по-късно машината, отрязаният екран и ролките със записи попаднаха в пилотската кабина при Най-задния. Жената и момчето зачакаха търпеливо да им кажат какво ще последва.

— Засега се налага да останете тук — обясни доскорошният клиент на Библиотеката. — Ще ви пратя храна и завивки. Моля ви да ми вярвате.

Почувства как лицето му почервява от неудобство и побърза да отиде в ъгъла.

Озова се в килията си, все още облечен в бронята и якето.

Съблече се и набра командата за домашна пижама. Постепенно му олекваше. Колкото и да беше съсипан, трябваше първо да се погрижи за Харкабийпаролин и Кауаресксенджаджок. Кухнята-робот отказа да му направи одеяла и той поиска четири качулати наметки от най-големия размер. Веднага ги постави върху прехвърлящия диск.

Порови се в спомените си. Каква храна обичаше Харлоприлалар? Беше всеядна, но все пак предпочиташе прясната. Избра подходящи гозби за двамата си подопечни. През стената виждаше с какво недоверие ги опитват.

За себе си поръча орехи и отлежало бургундско от добра реколта. Още дъвчеше и отпиваше, когато включи полето на спалните плоскости, вмъкна се между тях и се отпусна в безтегловността. Врълхлетя го внезапен рояк от мисли.

Сградата Ляр щеше да плати прескъпо за неговите бандитски похождения. Дали Харкабийпаролин бе оставила свръхпроводящата

тъкан в Библиотеката, за да заглади поне отчасти щетите? Дори това не знаеше.

А какво ли правеше сега Валавиргилин? Уплашена до смърт за расата си, за целия си свят, но пък напълно безпомощна — и това пак благодарение на него! Жената и момчето в товарния отсек несъмнено се бояха не по-малко... ако все същият Луис. Ву се споминеше в близките часове, не биха го надживели за дълго.

Всичко влизаше в цената. Неговият собствен живот също висеше на косъм.

Първа стъпка: да внесе лазерното фенерче в „Иглата“. Речено — сторено.

Втора стъпка: възможно ли е Пръстенов свят да бъде върнат на изначално отреденото му място? През следващите часове *може би* ще докаже, че е немислимо. Зависеше изцяло от магнитните свойства на скрита.

Ако не може да бъде спасен — бягство.

Ако може, тогава...

Трета стъпка: да реши ще успеят ли двамата с Кхмий да се завърнат живи в изследвания космос? Ако не...

Четвърта стъпка: бунт.

Трябваше да остави парчето тъкан в Сградата Ляр. Трябваше да напомни навреме на Най-задния да изключи прехвърлящите дискове в сондата. Напоследък допускаше грешки. Това го тревожеше. Следващите му постъпки щяха да бъдат дяволски важни.

Сега обаче трябваше да открадне няколко часа сън... щом тъй и тъй бе му потръгнало на кражби.

* * *

Слаби гласове. Луис се размърда, обърна се във включеното поле на спалните плоскости и се огледа.

Отвъд задната стена на килията Харкабийпаролин и Кауаресксенджаджок обсъждаха разпалено нещо с тавана. Разговорът им звучеше безсмислено, защото преводачът не му беше под ръка в момента. Хората от града сочеха правоъгълната холограма, привидно увиснала извън прозрачния корпус.

През този „прозорец“ надничаха в огрения от слънцето двор на замък със сиви каменни стени. Големи дялани късове, множество прави ъгли. Вместо прозорци масивната постройка имаше само процепи за стрелба с лък. Подобие на бръшлян се вкопчваше в една от стените, само че бледожълт и с алени жилки.

Луис се изтласка извън полето.

Кукловодът седеше на пейката си в пилотската кабина. Този път козината му излъчваше сияние, обгърнало го като облак. Едната глава се изви към човека.

— Да смятам ли, че възвърна силите си?

— М-да... Имах нужда от почивка. Напредваш ли?

— Успях да възстановя четящото устройство, но компютърът на „Иглата“ няма достатъчен запас от физически понятия на езика на Строителите, за да разчете записите. Надявам се да попълня речника му, като разговарям с аборигените.

— Докога ще продължи това? Искам да им задам няколко въпроса за конструкцията на Пръстенов свят.

Дали цялата основа, заемаща шестстотин милиона милиони квадратни мили, можеше да послужи за преместването на света чрез електромагнитно въздействие? Ех, ако знаеше!

— Според мен имаме нужда от още десет до двадесет часа. От време на време трябва да спираме за почивка.

Твърде дълго, каза си Луис. Аварийният екип скоро ще ги връхлети. Жалко...

— Тази картина от камерите на совалката ли е?

— Да.

— Съществува ли възможност да се свържем с Кхмий?

— Не.

— Защо? Не вярвам да си е захвърлил преводача.

— Допуснах грешката да го лиша принудително от функциите на устройството. Затова и не го носи.

— А какво всъщност става? — нетърпеливо попита Луис. — *Защо се е озовал в някакъв средновековен замък?*

— Минаха двадесет часа, откакто стигна до макета на Кзин. Вече ти разказах, че прелетя навсякъде, позволи на местните кзинти да го нападнат с въздушни машини, кацна на огромния кораб и ги остави да

продължат атаките си. Но след шест часа отлетя другаде със совалката. Бих искал да проумея какво се е надявал да постигне.

— И аз не знам. Продължавай, моля те!

— Въздушните машини го преследваха донякъде и се върнаха. Той откри дива пустош с малък замък и крепостни стени около него, разположен върху най-високия връх. Кацна в двора. Разбира се, нападнаха го, но бранителите на замъка имаха само мечове, стрели и други подобни първобитни оръжия. Когато се скупчиха около совалката, поразиха ги със зашеметяващото оръдие. А после...

— Почакай малко!

Един кзинт изскочи изпод закръглена арка и се втурна лудешки на четири крака право към наблюдателите. Явно беше Кхмий, защото носеше противоударна броня. От едното му око стърчеше стрела — дълга дървена пръчка с перца накрая.

Преследваха го други екземпляри от неговата раса, размахали саби и боздугани. От бойниците летяха облаци стрели, които отскачаха от бронята на беглеца. Кхмий тъкмо стигна до входния люк на совалката и от един тесен прозорец се проточи ярка нишка. Лазерният лъч изтръгна пламъци от плочите на двора и се премести към люка. Кзинтът се скри вътре... а лъчът изчезна и след миг от процепа блъвна бяло-червен огън.

— Ама че е безгрижен! — измърмори Най-задния. — Да остави такова оръжие в ръцете на враговете си!

Другата му уста докосна нещо на пулта. Превключи на вътрешна камера. Луис внимателно гледаше как доскорошният му спътник блокира външния люк, после се повлича към автолечителя. Смъкваше в движение частите на бронята. На единия си крак имаше дълга разкъсна рана. Повдигна капака и плъсна безсилно в машината.

— Тандж! Забрави да включи мониторите! Най-заден, длъжни сме да му помогнем...

— Как смяташ да го направиш? Ако се опиташ да стигнеш до него чрез прехвърлящите дискове, ще се загрееш до температурата на термоядрения синтез. Разликата в твоята скорост и тази на совалката...

— Ъхъ...

Големият океан беше отдалечен от тях на тридесет и пет градуса по дъгата на Пръстеновия свят. Количеството кинетична енергия би

било достатъчно да се вдигне във въздуха милионен град. Значи бяха безсилни...

Кхмий лежеше и кървеше.

Изведнъж изстена. Обърна се тежко и дебелите му пръсти напипаха клавиатурата на автолечителя. Надигна се и затвори капака.

— И това стига — отдъхна си Луис. Стрелата бе проникнала в очната кухня под много остър ъгъл. Надяваше се, че не е засегнала мозъка. — Да, наистина е бил много безгрижен... Слушам те!

— Кхмий обстреля целия замък със зашеметяващото оръдие. След това три часа товареше изпаднали в безсъзнание кзинти върху отблъскващи се плоскости и ги изнасяше извън крепостните стени. После залости портата и влезе в замъка. Минаха нови девет часа, докато го видя отново. Хей, защо си се ухилил до уши?

— Не изнесе самки навън, нали?

— Не. А, мисля, че разбирам...

— Страшен късмет е имал да си навлече бронята навреме. Явно преди това са успели да му разпорят крака.

— Както изглежда, действията на Кхмий не представляват заплаха за мен.

Луис предположи, че кзинтът ще остане поне двајсетина часа в автолечителя, може би и двойно повече. Беше принуден да вземе решението сам.

— Не беше зле да си поприказваме с него. Какво да се прави... Най-заден, моля те да запишеш разговора ни от този момент нататък. После го пусни в совалката на непрекъснато повторение. Искам Кхмий да го чуе, щом се освести.

Кукловодът посегна към пулта и сякаш сдъвка някакъв регулатор.

— Готово. Какво желаете да обсъдим?

— Двамата с Кхмий тъй и не повярвахме, че ще ни върнеш в изследвания космос. Нито пък, че имаш възможност да го направиш.

Най-задния се взираше в него, раздалечил максимално двете си глави, за да вижда по-добре своя несигурен помощник и потенциален враг.

— Луис, а според вас защо бих предпочел да не правя това?

— Първо, знаем твърде много. Второ, няма никаква причина ти самият да се връщаш в изследвания космос. С вълшебния

преобразувател или без него, мястото ти е във Флота на световите.

Мускулите по бутовете на Най-задния се свиваха неспокойно. (Кукловодът се биеше със задния си крак: обръщаш гръб на противника, прицелваш се с удобно раздалечените си очи и риташ!)

— Толкова ли ви плашеше тази перспектива?

— Е, сигурно е по-добра, отколкото да останем тук до края... Но какви бяха *истинските* ти намерения?

— Можем да се погрижим за вас. Ще живеете много приятно. Знаеш, че разполагаме с кзинтското лекарство за дълголетие, следователно няма да се лишиш от своето подмладяващо вещество. В „Иглата“ има достатъчно място, за да натоварим човешки и кзинтски самки. Всъщност една жена от расата на Строителите вече е тук. Ще пътувате в стазис, така че теснотията не е проблем. Вие и придружителките ви ще можете да се заселите на някоя от четирите селскостопански планети. На практика ще ви принадлежи цял един свят!

— Ами ако тази пасторална идилия ни омръзне?

— Глупости. Бихте имали достъп и до библиотеките ни. Ще проникнете в знания, за които човечеството само гадае, откакто му разкрихме съществуването си! Флотът се движи в пространството почти със скоростта на светлината, след време ще достигне Магелановите облаци. Заедно с нас ще избягате от избухналото галактическо ядро. Вероятно ще имаме нужда и от услугите ви за проучвания на... интересни територии по пътя.

— Тоест — на опасни?

— Че как иначе?

Луис изпита несравнимо по-силно изкушение, отколкото си го представяше само преди минута. Как ли щеше да се отнесе Кхмий към предложението? Като шанс да сее разруха из родната планета на кукловодите в някакво неопределено бъдеще? Или тутакси би го отхвърлил, за да не се покаже страхливец?

— Това обвързано ли е с намирането на вълшебния преобразувател?

— Не. При всички случаи ще имаме нужда от вашите дарби и умения. И все пак... Каквото и да ти обещава, ще ми бъде по-лесно да го изпълня, ако експериментаторите са на власт. Консерваторите може

и да не оценят напълно твоите способности, да не говорим пък за тези на Кхмий.

„Колко изящно го каза“ — подсмихна се Луис.

— И след като го споменахме...

— Кзинтът ме изостави, но предложението ми важи и за него. Той откри самки от своята раса. Може би ще иска да ги запази за себе си. Сигурно ще успееш да го убедиш.

— Не съм уверен в това.

— А и в края на краищата не е изключено отново да видите родните си светове. След хиляда години в изследвания космос вероятно вече ще са забравили за кукловодите. Докато за вас ще са минали само десетилетия, защото ще пътувате почти със светлинна скорост във Флота на световите...

— Искам време да помисля! Ще предам предложението ти на Кхмий при първа възможност.

Луис се озърна. Жената и момчето го гледаха. Жалко, че не можеше да се посъветва с двамата, защото му предстоеше да рискува и техния живот.

Но вече бе решил.

— Нека да се преместим към Големия океан — каза на Найзадния. — Можем да излезем през Юмрука на бога и да напредваме достатъчно предпазливо.

— Нямам никакво намерение да мествя „Иглата“! Несъмнено има други опасности освен антиметеоритната защита, а и тя ми стига!

— Обзалагам се, че ей сега ще променя намеренията ти. Помниш ли онези механизми за монтирането на Бусардовите двигатели по стената? Защо не ги огледаш по-отблизо? Просто се обърни натам...

В първия миг кукловодът се вцепени. После изчезна вихрено зад непрозрачната част от стената.

Вниманието му щеше да бъде напълно обсебено. Задълго.

Луис Ву преспокойно отиде при захвърлените на купчина броня и яке. Бръкна в джоба, където бе оставил лазерното фенерче. „Четвърта стъпка... Крайно време беше.“ Уви, автолечителят се намираше на стотина милиона мили оттук, в совалката. Дали нямаше съвсем скоро да се нуждае от помощта му?

По външния корпус на „Иглата“ съществуваше защитен слой срещу електромагнитно излъчване. Всеки кораб се правеше така. При

претоварване защитата се превръщаше в огледало и обикновено опазваше зрението на пилота.

Спираше радиацията от слънчевите изригвания, камо ли лазерните лъчи! Щом Най-задния се бе погрижил между него и пленения му екипаж да има непробиваема стена, вероятно бе покрил отвсякъде пилотската кабина със защитен слой.

Ами пода на килията?

Луис коленичи. Хипердвигателят бе разположен по цялата дължина на кораба. Преобладаваше бронзовият цвят, тук-там изпъстрен от мед и корпусен метал. Машини на кукловодите — само плавни очертания без никакви ъгли. Отсега изглеждаха полуразтопени. Насочи лазерното фенерче и лъчът мина през прозрачния под.

На бронзовата повърхност се появи ярко петно, издигна се облаче изпарен метал, а надолу се стече свръхпрегрятата струйка. Остави лъча да пробие навътре, после започна да го мести — изгаряше или стапяше всичко, което му се струваше по-интересно. Съжаляваше само, че никога не бе изучавал инженерните схеми на хипердвигателите.

Лазерът се стореци в ръката му. От доста време се забавляваше. Заби лъча в една от шестте опорни греди, които придържаха двигателя във вакуумната му камера. Тя не се стопи, но омекна и се сгърчи. После се захвана с втората греда. Огромното туловище на двигателя се изви и бавно започна да се прегъва.

Тесният лъч замига, преди да изчезне. Край на батерията. Луис захвърли лазерното фенерче надалеч, защото не забравяше, че то може да се взриви по команда на Най-задния.

Доближи предната стена на килията си. Кукловодът не се виждаше, ала скоро прозвуча стон като от готически орган, рухващ в страшна агония.

Най-задния изтупурка иззад непрозрачната зелена стена и застина пред него. Навсякъде под кожата му личаха потръпващите мускули.

— Хайде да поумуваме заедно над положението — прикани го Луис.

Без да бърза, събеседникът му пъхна главите си под предните крака и се сви на пода.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА НАСРЕЩНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Луис Ву се събуди с прояснен ум и прегладнял. Още няколко минути се наслаждаваше на безтегловността, после се пресегна и изключи полето. Според часовника бе проспал седем часа.

Гостите на „Иглата“ бяха се настанили под една от огромните скоби, придържащи совалката по време на междузвезден полет. Белокосата жена спеше неспокойно, оплетена в усуканите наметки, от които се подаваше гол крак. Кестенявото момче се бе унесло като бебе.

Нито знаеше как да ги събуди, нито виждаше смисъл да го прави. Стените не пропускаха звуци, преводачът не работеше. Прехвърлящите дискове пък пренасяха само по два-три килограма наведнъж. Нима кукловодът бе очаквал някакъв сложно подготвен заговор срещу него? Луис се ухили. Напротив, този бунт беше въплъщение на простотата!

Поиска си сандвич с печено сирене и го загриза, застанал до предната стена на килята си.

В покой Най-задния представляваше почти гладко яйце, покрито с козина. Главите и краката му бяха скрити под тялото. Не личеше да е помръднал през последните седем часа.

Разбира се, бе виждал и Несус да се държи така. Типична реакция на кукловодите при потресаващи преживявания — увиват се около пъпа си и вселената изчезва за тях. Няма нищо лошо, но девет часа пълно откъсване от света му се струваха много. Ако пък бе докарал Най-задния до трайно кататонично вцепенение с причинения му шок, това би означавало край на всичко.

Ушите на кукловодите се намират в главите им. Думите на Луис трябваше да минат през плътни мускули и кости, затова изкрещя с все сила:

— Предлагам ти няколко теми за размисъл! — Най-задния не трепна. Той продължи гръмогласно: — Тази конструкция продължава да се измества към слънцето си. Има какво да сторим, за да не допуснем апокалипсиса, но не и докато ти съзерцаваш пъпа си. Никой освен теб не би се справил с уредите, сензорите, двигателните системи

и... останалото в „Иглата“. Нали точно така си го намислил? С всяка минута, през която се преструваш на табуретка, ти, аз и Кхмий се доближаваме до възможност, каквато никой астрофизик не би пропуснал за нищо на света.

Довърши си сандвича, докато чакаше. Кукловодите са превъзходни лингвисти, могат да научат до тънкости езика на която и да е друга раса. Дали обаче Най-задния щеше да се хване на тази словесна въдичка?

И ето че той подаде едната си глава, колкото да попита:

— За каква възможност говориш?

— За шанса да огледаш слънчевите петна отдолу.

Главата се прибра под корема, а Луис изрева:

— Аварийният екип идва все по-наблизо!

Главата и шията отново се показаха, за да нададат крясък в отговор:

— Какво направи, човече? Защо причини това на мен, на себе си, на двамата аборигени, които можеха да се спасят от смъртта в пламъците? Помисли ли изобщо за нещо, освен за удоволствието от безцелното хулиганство?!

— Помислих, и още как. Ти самият спомена веднъж, че някой ден ще трябва да решим кой ръководи експедицията. Е, денят настъпи. Нека ти обясня защо и за теб ще е добре да се подчиняваш на заповедите ми.

— Не бих допуснал, че един токоглавец може да бъде подтикван от властолюбие.

— Ето ти първата причина. Превъзхождам те несравнимо по прозорливост.

— Продължавай.

— Не можем да се махнем оттук. Дори Флотът на световете е недостижим със скорост под светлинната. Ако Пръстенов свят загине, това ще е и нашият край. Значи сме принудени все някак да го върнем на отреденото му място. Сега да ти изложа и третата причина. Създателите на тази конструкция са мъртви поне от четвърт милион години. Кхмий дори смята, че са минали два милиона, откакто ги няма. Немислимо е хуманоидите по Пръстеновия свят да са мутирали и еволюирали, докато предтечите им са можели да ги контролират. Не биха го допуснали, защото са били паки-пазители.

Очакваше ужас, стъписване, изумление. Кукловодът обаче прояви само неприязън.

— Ксенофоби... Злобни, корави и твърде умни.

Вероятно отдавна се бе досетил за истината.

— Именно! — натърти Луис. — Говорим за расата, от която и аз произхождам. Те са построили Пръстеновия свят, а също и все още непознатата за нас система, която е трябвало да поддържа орбитата му. Е, кой от тук присъстващите е по-способен да наподобим мисленето на пак-пазител? Питам те, защото все някой ще трябва да се помъчи!

— Всички тези доводи щяха да бъдат ненужни, ако ни бе оставил поне възможността да избягаме. А аз ти се доверявах...

— Не ме принуждавай да те смятам за тъпак. Не съм давал съгласието си да участвам в тази експедиция. Кзинтите и хората не са особено подходящи за роби.

— Има ли и четвърта причина?

Луис направи кисела гримаса.

— Кхмий е разочарован от мен. Много му се иска да ти наложи волята си. Ако му кажа, че вече ми се подчиняваш, ще бъде удовлетворен. А ние имаме нужда от него.

— Да, несъмнено. Може би е по-способен от теб да мисли като пак-пазител.

— Е, какво решаваш?

— Очаквам да чуя заповедите ти.

Луис му ги съобщи.

Харкабийпаролин се бе обърнала по гръб и ставаше, когато видя човека с плитката да се появява в ъгъла. Ахна, приклепна и се скри под наметките. После запълзя към оставеното встрани синьо расо.

Държеше се чудато. Нима потомка на Строителите би се притеснявала от голотата си? Трябваше ли и той да се облече, преди да се прехвърли в товарния отсек? Постара се да прояви разбиране — обърна ѝ гръб и отиде при момчето.

То стоеше пред прозрачната стена и зяпаше изкормените междузвездни кораби. Наметката изглеждаше твърде голяма върху тялото му.

— Луийву, ние ли сме правили някога тези кораби?

— Ъхъ...

Кауарескенджаджок се усмихна.

— А вие имали ли сте толкова големи кораби?

Луис се напъна да си спомни.

— Първите тежки космически гемии са били с почти същите размери. Трябвало е място за много хора, преди да се научим да преодоляваме светлинната бариера.

— Този, в който сме сега, по-бързо от светлината ли се движи?

— Доскоро беше така, но вече не може. Като си помисля, корпусите четвърти размер, произвеждани от „Дженеръл продъктс“, са още по-внушителни, но са ги измислили кукловодите.

— Вчера говорихме с кукловод, нали? Разпитваше ни за теб, но нямаше какво толкова да му разкажем.

Харкабийпаролин дойде при тях. Със синьото расо по тялото си отново изглеждаше спокойна.

— Луийву, положението ни промени ли се? — попита го тя. — Първо чухме, че нямало да идваш при нас.

Отбягваше да го погледне в очите.

— Вече аз заповядвам тук.

— Толкова лесно ли стана?

— Платих си цената.

Момчето ги прекъсна:

— Луийву, движим се!

— Всичко е наред.

— Можеш ли да затъмниш малко?

Той се провикна и лампите угаснаха. Веднага му олекна — мракът скриваше голотата му. Предразсъдъците на Харкабийпаролин май бяха заразни.

„Гореща игла на дознанието“ се издигна на десетина стъпки над издатината. Кротко, едва ли не крадешком и без никакви зрелищни ефекти корабът се плъзна към ръба и под него.

— Къде отиваме? — веднага попита жената.

— Под света. Накрая ще се озовем в Големия океан.

Не изпитваха усещането, че падат, но издатината с космодрума оставаше все по-нагоре. Най-задния предпочете да се отдалечи на няколко мили, преди да включи планетарните двигатели. „Иглата“ започна да намалява скоростта си и се премести под основата.

Плътната чернилка се превърна в небе за тях. Отдолу се откри звездният простор — по-ярък, отколкото би могъл да го види жител на

Пръстеновия свят през атмосферата и отразената от дъгата на конструкцията светлина. Но горе мракът си оставаше непрогледен — защитната пяна и скритът не отразяваха нищо.

Все още се чувстваше неудобно.

— Ще се върна в стаята си. Защо не дойдете с мен? Там е храната, можете да си подберете и дрехи. Има и по-удобни легла, стига да ви харесат.

Харкабийпаролин се появи последна върху прехвърлящия диск и трепна уплашено. Луис се разсмя и тя се опита да го опари с поглед, но се извърна тутакси. „Ау, този е гол!“

Той си поръча свободно падащ по тялото му анцуг и се облече.

— Така по-добре ли е?

— Да. Според теб глупаво ли се държа?

— Ни най-малко. Ясно ми е, че не знаете как да контролирате климата си, значи не ви е приятно да се разхождате голи навсякъде. Затова ти се струва толкова необичайно. А може и да се заблуждавам.

— Не е изключено да си прав... — учудено промърмори жената.

— Снощи спяхте на твърдия под. Я опитайте сега водното легло. Спокойно ще се поберете двамата и пак ще остане място. Кхмий няма да го използва скоро.

Кауаресксенджаджок се метна веднага върху покритата с козина постеля. Подскочи и повърхността се нагъна от вълничките.

— Луийву, много ми харесва! Все едно плувам на сухо!

Скована от собственото си колебание, Харкабийпаролин приседна предпазливо на коварното легло. И веднага измънка уплашено:

— Кой е Кхмий?

— Висок е осем стъпки и целият е покрит с оранжева козина. Той... изпълнява една задача някъде из Големия океан. Отиваме да го приберем. Ако искате, помолете го за позволение да си делите леглото.

Момчето се разкикоти, а жената отвърна сдържано:

— Твоят приятел ще трябва да си намери друга партньорка за забавления. Аз не участвам в ришатра.

Луис прихна. (Но някой като че се обади изпод съзнанието му: „Тандж!“)

— Кхмий е по-особен, отколкото можеш да си представиш. Ще ти обърне толкова внимание, колкото и на някое храстче. Нищо не те

заплашва, освен да се претърколи насън и да те смачка. И внимавай — никога не го буди! Но ако предпочиташ, опитай спалните плоскости.

— И ти ли спиш между тях?

— Да. — Лесно се досети какво означаваше гримасата ѝ. — Впрочем полето може да се регулира и да разделя спящите.

(Проклятие! Тя от момчето ли се притесняваше?)

— Луийву — сериозно подхвана жената, — натрапихме ти се наред твоята мисия. Само за да откраднеш знания ли дойде в града?

Верният отговор щеше да бъде „да“. Реши поне отчасти да каже истината.

— Тук сме, за да спасим Пръстенов свят.

Тя промълви замислено:

— Но как бих могла да...

И зяпна нещо зад него.

Най-задния ги чакаше от другата страна на предната стена. Беше великолепен. Ноктите му искряха сребристо, козината му се кипреше със златни и сребърни нишки и цялата сияеше.

— Харкабийпаролин и Кауаресксенджаджок, добре дошли в кораба — изчурулика той. — Вашата помощ ни е крайно необходима. Изминахме безмерното пространство между звездите, подтикнати от надеждата да спасим този свят и обитаващите го раси от огнена гибел.

Този път Луис се опита да сподави смеха си. За негов късмет двамата гости се бяха вторачили в кукловода.

— Ти откъде си? — ахна момчето. — Какъв е твоят свят?

Най-задния се постара да им разкаже. Говореше за петте планети, устремили се през космоса със скорост, доближаваща светлинната, подредени в Кемплерерова розетка. Изкуствени слънца обикаляха около четири от тези светове, където се отглеждаше храната за обитателите на петия. Той пък грееше само със светлината на своите улици и сгради. Континентите се очертаваха в ярко бяло-жълто сияние, океаните тъмнееха. Ослепителни маяци, обгърнати от мъгла, бележеха местонахождението на плаващите в моретата заводи, а от отделяната топлина водата наоколо кипеше. Това не позволяваше на планетата да се скове във вечен мраз.

Момчето сякаш бе забравило да диша. Жената тихичко изрече:

— Той наистина идва от звездите. Такава форма на живот е непозната по нашия свят.

А кукловодът продължаваше да описва оживените улици, грамадните здания и парковете, приютили каквото бе останало от природата. Обясни как цялата планета може да бъде обиколена за минути по системата от прехвърлящи дискове.

Харкабийпаролин изведнъж тръсна глава.

— Извинявай, но нямаме време за това! И двамата искаме да чуем още, *непременно!* Но... нашият свят, слънцето!... Луис, не биваше нито за миг да се усъмня в думите ти. С какво да ви помогнем?

— Четете ми — отвърна Най-задния.

* * *

Кауаресксенджаджок се изтягаше по гръб и не отделяше поглед от основата на света, стрелкаща се над него.

Най-задния бе включил два холограмни екрана. В единия изображението бе осветено изкуствено, другият показваше повърхността в инфрачервения спектър — под дневните правоъгълници основата беше по-ярка, но пък в нощните моретата и реките се различаваха добре.

— Все едно виждаш обратната страна на маска, нали? — Луис се стараеше да говори тихо, за да не разсейва Харкабийпаролин. — Ето, онази раздвоена река е като вените по ръката ти. И моретата се издуват. А пък поредицата от вдлъбнатини е планинска верига.

— И вашите светове ли са такива?

— О, не! Под повърхността на планетите е плътно, пък и самата тя е оформена от случайности. А тук всичко е изработено по проект. Вгледай се — дълбочината на моретата е еднаква, освен това са разпръснати равномерно, за да има вода навсякъде.

— Значи някой е издълбал целия ни свят като барелеф?

— Нещо такова...

— Луийву, това ме плаши. Що за твари са го създали?

— Мислели са с размах, обичали са чедата си и са приличали на ходещи брони.

Реши да не споделя повече подробности за пазителите. Кауаресксенджаджок посочи нещо на екрана.

— Това какво е?

— Не знам.

— Трапчинка в повърхността... с кълбяща се мъгла.

— Хм, май е пробив от метеорит. Над него би трябвало да има постоянна буря.

Екранът на четящото устройство беше зад стената на пилотската кабина, но обърнат към жената. Най-задния поправи повредите и добави още един сплетен кабел, свързан с пулта на кораба. Харкабийпаролин четеше на глас, а компютърът съотнасяше произнесеното със записа и със заложения в паметта му речник от езика на Харлоприлалар. Речта сигурно се бе променила през вековете, но не неузнаваемо — типична за общество с писменост устойчивост. Луис се надяваше, че компютърът скоро ще може да се занимава самостоятелно със записите.

Най-задния се бе скрил отново в непрозрачната част от кабината. Трудно понасяше поредицата от жестоки сътресения. Вече бе склонен да го оправдае, че отделя време за тиха истерия...

„Иглата“ забележимо се ускоряваше, основата на Пръстенев свят отминаваше твърде бързо, за да различават подробности. А гласът на жената ставаше все по-гърлен. Луис реши, че е по-разумно да прекъснат и да хапнат.

И си навлече поредното главоболие. Поръча на работа филе миньон с пържени картофи, сирене „Бри“ и франзелки. Момчето се облещи от ужас, щом зърна храната в съдовете. Жената пък се опули срещу Луис Ву.

— Извинете ме, изглежда пак съм забравил нещо. Мислех ви за всеядни.

— Не грешиш, ядем и растения, и животинска плът — потвърди библиотекарката. — Но не и *гнилоч*!

— Не се разстройвайте излишно. Поне няма вредни бактерии.

Добре отлежало месо, съсирено от плесен мляко... Той изпразни чиниите им в отвора за отпадъци и набра друго меню. Плодове и сурови зеленчуци. Веднага изхвърли появилия се в отделна паничка лют сметанов сос. После морски деликатеси, сред тях и сурови рибешки филенца. Разбира се, гостите му не бяха опитвали досега вкуса на животни от солени води. Хареса им, но скоро ожадняха.

Луис ги гледаше нещастно. И сега какво, да умира от глад заради тях ли?

Защо пък те да не гладуват! Откъде да им намери прясно месо? Ами да... Ще го поръча на пулта, който Кхмий използваше. И ще го опече с лазера, включен на широк лъч, но с голяма мощност. Оставаше да убеди Най-задния, че е нужно да му презареди лазерното фенерче. Не вярваше да стане лесно, като си спомни за какво го използва последния път...

Още един проблем — ами ако солта им дойдеше в повече? Не знаеше какво да стори. Освен пак да помоли Най-задния да промени програмата на роботизираната кухня.

След обяда Харкабийпаролин отново се захвана с четенето. Дъното на Пръстенев свят минаваше пред очите им на размазани от скоростта ивици. Кауаресксенджаджок неспокойно се прехвърляше от стаята в товарния отсек и обратно.

И Луис се чувстваше някак настръхнал. А би трябвало да рови за важни сведения... да прегледа записите от първата им експедиция, или да следи приключенията на Кхмий по картата на Кзин. Най-задния обаче не се мяркаше, за да поиска нещо от него.

Постепенно започна да осъзнава другия източник на лошото си настроение.

Искаше му се да натисне библиотекарката.

Гласът ѝ беше чудесен. Тя можеше да говори часове наред, но напевността в него не изчезваше. Бе му споменала, че се е случвало да чете на слепи деца. Деца без зрение... Стомахът му се сви от тази представа. Допадаха му също така нейното достойнство, смелостта ѝ. Харесваше му как расото очертаваше извивките на тялото ѝ, пък и нали вече го зърна голо...

Жалко, че не си падаше по връзки с пришълци. Когато кукловодът най-сетне се показва, Луис се зарадва, че има с кого да си отвлече вниманието.

Приказваха си тихо на интересик, за да не пречат на четящата жена.

— Откъде ли се е взела тази набързо скалъпена аварийна група? — чудеше се Луис. — Кой из целия Пръстенев свят е толкова зле осведомен, че да монтира отново двигателите за корекция на орбитата? Нима не разбира, че направеното няма да е достатъчно!

— Не се занимавай с тях — посъветва го Най-задния.

— *Ами ако знаят?* Представи си, че нещастниците просто не могат да измислят нищо по-свястно. Няма и съмнение откъде са взели оборудването си. Трябва да е било оставено в Ремонтния център.

— Достатъчно сложни проблеми имаме да решаваме. Не се отвличай.

— Е, този път поне си прав. И все пак ми е любопитно... Тила Браун е получила образованието си в изследвания от хората космос. Стъписващите с мащабите си проекти не са нещо непознато за нея. Веднага би се досетила какво ще се случи, щом слънцето е започнало да осветява света ту силно, ту слабо.

— Нима тя е в състояние да организира такава спасителна операция?

— Сама... не ми се вярва. Но са били заедно с Търсача. Нали го познаваш вече от записите? Местен жител, вероятно от безсмъртните. Тила си го намери. Признавам, стори ми се малко смахнат, но не би си поплювал. Каза ни, че неведнъж е бил владетел.

— Тила Браун е неуспешен експеримент. Опитахме се да предизвикаме появата на хора, надарени с късмет по рождение, единствено заради надеждата, че общуващите с тях кукловоди биха могли да споделят сполуката им. Не знам дали е редно да наречем Тила късметлийка, обаче е ясно, че околните нищо не печелеха от чудноватата ѝ дарба. Никак не ми се иска точно сега да се сблъскаме с жена като нея.

Луис потръпна.

— Разбира се!

— Следователно не е благоразумно да се натрапваме на аварийния екип.

— Добави допълнение в записа, който си пуснал в совалката, за да го чуе Кхмий. Луис Ву отхвърли предложението ти за убежище във Флота на световете. Луис Ву пое командването на „Гореща игла на дознанието“ и унищожи хипердвигателя. Да се надяваме, че това ще го пораздруса!

— Поне мен успя да пораздрусаш... Но сензорите и излъчвателите на кораба няма да преодолеят многометрова преграда от скрит. Ще почакаме малко с изпращането на съобщението ти.

— Колко ни остава, докато успеем да го излъчим?

— Около четиридесет часа. Ускорих кораба до хиляда мили в секунда. Налага се да използваме ъглово ускорение от пет G, за да не се отдалечим от конструкцията.

— Корабът издържа до тридесет G. Прекаляваш с предпазливостта.

— Запознат съм с мнението ти за мен.

— Но пък нищо не знаеш за послушанието — промърмори Луис.
— От един дол дренки сме.

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА СЕМЕНАТА НА ИМПЕРИЯТА

Основата на Пръстенов свят се стелеше над тях.

В гледката нямаше забележимо разнообразие, особено от тридесет хиляди мили разстояние и със скорост хиляда мили в секунда. По едно време момчето дори задряма сред оранжевата козина. Луис все още зяпаше. Иначе не му оставаше друго, освен да се пита дали не е обрекъл всички на гибел.

Накрая Най-задния каза на библиотекарката:

— Това е достатъчно.

Луис се изтърколи и скочи на крака.

Харкабийпаролин си разтриваше гърлото. Видяха как кукловодът само за няколко минути пусна четирите откраднати ролки през четящото устройство.

— Останалото е работа на компютъра. Заложил съм всички въпроси в програмата. Стига отговорите да се съдържат в записите, ще ги узнаем след броени часове. Но какво ще правим, Луис, ако тези отговори не ни харесат?

— Искам първо да чуя въпросите.

— Забелязана ли е в историята на Пръстенов свят някаква дейност, свързана с поддържането му в исправност? Ако да, то ремонтните устройства от едно място ли са идвали? Дали поправките са по-чести в някоя област? Съществува ли част от този свят, която да е в по-добро състояние от останалите? Моля, отбележете всички отпратки към същества, имащи прилики с паките! Видът на бронята мени ли се според разстоянието от някоя отправна точка? Какви са магнитните свойства на основата и изобщо на скрита?

— Браво на теб.

— Пропуснал ли съм нещо?

— ...Ъ-ъ, да. Ще бъде от полза да научим и най-вероятния източник на лекарството за безсмъртие. Очаквам да е Големия океан, но нека все пак попитаме.

— Ще добавя въпроса. Но защо Големия океан?

— Е, отчасти защото се набива в очи. И отчасти понеже един-единствен път намерихме запаси от лекарството. Бяха у Харлоприлалар. А на нея пък се натъкнахме съвсем наблизко до океана.

„Да не споменавам — каза си Луис, — че и корабът се тресна в Пръстеновия свят сравнително недалеч. Късметът на Тила Браун изкривява всички вероятности. Можеше да ни запрати право към Ремонтния център още при първата експедиция.“

— Харкабийпаролин, хрумва ли ти нещо друго?

Гласът ѝ вече стържеше.

— Не мога да проумея с какво се занимавате.

Как да ѝ обясни?

— Нашата машина е запомнила всичко от записите. Сега ѝ казваме да рови в паметта си, за да търси отговори на определени въпроси.

— Попитайте я по какъв начин да спасим света!

— Уви, трябва да е нещо по-конкретно. Машината запомня, сравнява и изчислява, но не мисли самостоятелно. Не е от най-мощните.

Тя поклати глава.

— Ами ако отговорите не ни вършат работа? — заинати се Найзадния. — Не можем и да избягаме.

— Ще опитаме друго...

— Помислих за останалите ни възможности. Трябва да обикаляме в полярна орбита около слънцето. Така ще намалим риска да ни удари парче от разпадналия се пръстен. Ще включа стазисното поле в „Иглата“ и ще чакаме да ни спасят. Никой няма да ни отърве, но този вариант поне е по-добър от алтернативата.

„И до него може да опрем“ — каза си Луис.

— Чудесно. Все пак имаме около две години, за да измъдрим по-приемлив изход.

— Времето може да е и по-малко, ако...

— Млъкни.

Изтощената жена се свлече на водното легло. Имитацията на кзинтска козина се надигаше и люшкаше под нея. Харкабийпаролин се вцепени за миг, после се отпусна недоверчиво по гръб. Поклащането не спираше. Скоро се остави на вълничките. Кауаресксенджаджок измънка нещо в просъница и се обърна на другата страна.

Библиотекарката изглеждаше много апетитна. Луис се пребори с желанието да се гушне при нея в леглото.

— Как се чувстваш?

— Уморена. Злочеста. Ще видя ли някога дома си? Ако краят настъпи... тоест когато настъпи, искам да го посрещна на покрива на Библиотеката. Но дотогава цветята ще са умрели, нали? Изгорени, замръзнали...

— М-да... — Почувства се развълнуван. За него без никакво съмнение нямаше завръщане у дома. — Ще се опитам да ти помогна. Сега обаче имаш нужда от сън. И от масаж на гърба.

— Не.

Странно. Нали и Харкабийпаролин беше потомка на Строителите на градове — расата, към която бе принадлежала и Харлоприлалар? Расата, властвала над Пръстенев свят преди всичко благодарение на сексуалното си майсторство... Да, понякога забравяше, че индивидите от друга раса могат да се различават помежду си колкото и хората.

— Вие от Библиотеката ми приличате повече на жреци, а не на занаятчии. Да не давате и обет за целомъдрие?

— Докато работим в Библиотеката, наистина спазваме целомъдрието. Но това е и мой личен избор. — Тя се надигна на лакът, за да го погледне. — Известно ни е, че всички останали раси копнеят да правят ришатра с потомците на Строителите. И с теб ли е същото?

Призна си.

— Дано си способен да се владееш.

— Ох, тандж! Способен съм — въздъхна той. — Вече съм на хиляда фалана. Научих се как да си намирам други занимания.

— Какви?

— В по-нормални обстоятелства бих потърсил друга жена.

Библиотекарката дори не се усмихна.

— А ако няма друга?

— Ами... Тренировки до преумора. Преливане с вашето „гориво“. Почивка в пространството между звездите, и то с едноместен кораб. Впускам се в някакви удоволствия или пък затывам в работа.

— Не би трябвало да пиеш — съвсем на място подхвърли жената. — Какво удоволствие би предпочел?

Драуда! Мъничко ток в главата и нямаше да му пука, ако ще Харкабийпаролин да се разтече на локва зелена слуз пред очите му. Но защо ли се тормозеше? Не я харесваше чак толкова... А и тя вече си изигра ролята. Щеше да спаси или да затрие Пръстеновия свят и без нейно участие!

— Както и да е. Ще си получиш масажа.

Постара се да я заобиколи и докосна бутон на контролното табло. Тя първо се стресна, после се отпусна блажено в звуковите трептения на водата. Скоро заспа. Луис нагласи вибрационния масаж да се изключи след двадесет минути.

И потъна в мрачен размисъл.

Ако не бе прекарал цяла година с Харлоприлалар, трудно щеше да открие нещо привлекателно у тази жена с гола отпред глава, тънки като нож устни и малко сплеснато носле. Но...

Да, неговото окосмяване сигурно беше непривично за потомка на Строителите. Това ли я отблъскваше? Или дъхът му? Или някакъв пропуск в поведението, за който не би могъл и да подозира?

Мъж, отвлякъл междузвезден кораб, заложил живота си на не особено насърчителните шансове да спаси трилиони други разумни същества, победил най-прилепчивата зависимост, не биваше да се разсейва заради нищожно смущение като сексапилна жена наоколо например. Ако си пуснеше жицата за съвсем мъничко, щеше да проумее с безпощадна яснота колко незначителна е дреболията...

А, това ли било!

Луис застана пред прозрачната стена.

— Най-заден!

Кукловодът изтупурка към него.

— Искам всички записи за Джек Бренън. Разговорите с него, медицинските му изследвания, данните от аутопсията на мъртвия пазител.

Щеше да си отвлече вниманието с работа.

* * *

Луис Ву седеше във въздуха, заел поза лотос, а дрехите му висяха на свободни гънки около тялото. На екран, сякаш появил се

извън корпуса на „Иглата“, един отдавнашен мъртвец обясняваше произхода на човечеството.

— Трудно е да се каже, че пазителите имат свобода на избора. Прекалено умни сме, за да не прозрем веднага кой вариант е най-правилният. Ако един пак-пазител няма живи потомци, обикновено умира. Преставя да се храни. Някои пазители обаче са по-способни да разсъждават обобщено. Успяват да измислят какво да сторят за цялата си раса и това поддържа живота им. Поне за мен беше по-лесно, отколкото за Пхсстхпок.

— Каква подбуда откри? Коя причина те подтиква да се храниш?

— Възможността да ви предупредя за паките...

Луис кимна сам на себе си, припомняйки си резултатите от аутопсията на пришълеца. Мозъкът на Пхсстхпок се оказал по-голям от човешкия, без това да се отнася за предните дялове. А главата на Бренън изглеждаше вдлъбната по средата — издута и отпред, и отзад.

Кожата на някогашния миньор в астероидния пояс приличаше на набръчкана броня. И ставите му бяха подути. Устните и венците се бяха слели в твърда човка. Но външността като че не смущаваше коренно променения бивш човек.

— Всички признаци на старостта са остатъци от прехода на размножителя в пазител — поучаваше той също отдавна мъртвия следовател от полицията на Обединените нации. — Кожата задебелява и се набръчква. Такава *трябва* да бъде, за да предпазва дори от удар с нож. Зъбите опадат, за да се втвърдят венците. Сърдечният мускул може да отслабне, защото в слабните израства второ двукамерно сърце... — Гласът на Бренън чегърташе неприятно. — Ставите се уголемяват, за да са в хармония с по-силните мускули. Но никоя от тези промени не може да е успешна без дървото на живота, а на Земята го няма от три милиона...

Луис се стресна, когато нечии пръсти подръпнаха анцуга му.

— Луийву, гладен съм.

— Ясно.

И без това проучването му омръзваше. Не откриваше нищо полезно.

Харкабийпаролин още спеше. Но миризмата на месо, опечено от лъча на лазер, я събуди. Луис избра плодове и задушени зеленчуци за гостите си, показа им и къде да изхвърлят всичко, което не им хареса.

Своята храна пренесе в товарния отсек.

Ядосваше се, че още двама му бяха увиснали на врата. Е, признаваше и че са жертви на похожденията му. Не можеше обаче да ги научи дори сами да си поръчват яденето! Всички надписи в роботизираната кухня бяха на интересик и на Речта на героите.

Имаше ли изобщо начин да ги впрегне на работа?

Утре. Утре ще измисли нещо.

Компютърът вече откриваше отговори на въпросите. Най-задния май беше зает непрекъснато. Луис все пак успя да го повика за малко и поиска записите от нахлуването на Кхмий в замъка.

Крепостта заемаше върха на каменисто възвишение. В жълтеникавата тревиста равнина долу пасяха стада от ивичести жълто-оранжеви твари, доста подобни на прасета. Совалката направи кръг и се спусна в двора сред облак от стрели.

Известно време не се случваше нищо.

После в един миг от няколко сводести изхода изскочиха едновременно размазани оранжеви петна — твърде пъргави, за да се виждат добре.

Притиснаха се в основата на совалката, здраво хванали оръжията си. Да, бяха кзинти, но някак уродливи в очите на Луис. Естествено еволюцията им бе тръгнала по друг път за четвърт милион години.

Харкабийпаролин се обади до рамото му:

— Тези да не са от расата на твоя приятел?

— Е, не съвсем същите, но са му сродни. По-нисички са и козината им тъмнее, освен това... да, долната им челюст е по-тежка.

— Той те е изоставил. Защо и ти не го зарежеш?

Луис прихна.

— За да си имаш удобно легло ли? Бяхме тръгнали да вършим работа, а аз позволих на една вампирка да ме съблазни. Кхмий беше отвратен. Мисля, че според него аз съм го изоставил.

— Нито мъж, нито жена могат да устоят на вампирите.

— Кхмий не е човек. Не е способен да пожелае ришатра с вампир, нито с който и да било хуманоид.

Още едри оранжеви котки притичаха към совалката. Двама бойци носеха метален цилиндър с петна от ръжда. Нападателяте изпльзяха назад.

Цилиндърът изчезна в кълбо от бяло-жълти пламъци. Совалката се плъзна тронаво встрани. Кзинтите почакаха и се върнаха да огледат резултата от взрива.

Харкабийпаролин сгуши глава в раменете си.

— Да, по-скоро биха ме пожелали за трапезата си.

Луис вече се ядосваше.

— Не е изключено. Спомням си обаче как Кхмий здравата беше прегладнял веднъж, но не ме докосна. Какво те мъчи, между другото? В града нямате ли месоядни?

— Имаме.

— А в Библиотеката?

Стори му се, че няма да му отговори. (От тесните бойници на замъка надничаха космати лица. Взривът не бе причинил никакви видими повреди.)

— Прекарах немалко време в Сградата Пант...

Отначало не разбра намека. Аха, Пант! Като глава лук, обърната с върха надолу. И там бе поправил водния колектор. Господарите на сградата искаха да платят със секс. А в коридорите се носеше дъх на вампири.

— И си правила ришатра с месоядни?

— С пастири, с горски хора, с нощния народ. Няма как да избягам от спомените.

Луис неволно се отдръпна.

— С нощния народ ли?

Жената за мършоядите ли говореше?

— Те са много ценни за нас. Събират вести и за града, и за Народа на машините. Крепят каквото е останало от цивилизацията, а ние внимаваме да не ги оскърбим с нещо.

— Тъх...

— Но другото... Луийву, нощният народ има много остро обоняние. Надушат ли вампири, впускат се в паническо бягство. Поискаха от мен да правя ришатра с един от тях, но без да използвам уханието. И аз пожелаях да ме преместят в Библиотеката.

— Е, не ми се видяха чак толкова отблъскващи.

— За ришатра ли? Ние, останалите без родители, трябва да си изплатим дълга към обществото, преди да се съберем с някого и да се задомим. Когато се преместих, загубих всичко. Но може би взех

решението си твърде късно. — Харкабийпаролин се взря в очите му. — Не е никак весело. Щом въздействието на уханието отминеше, започвах да си спомням. Миризмите. Кръвта в дъха на нощните ловци. Вонята на гнило по телата на мършоядите.

— Отдавна си се отървала от това — подхвърли Луис за утеха.

Някои от кзинтите на екрана понечиха да се изправят. После всички заспаха. Десет минути по-късно външният люк се отвори. Кхмий излезе, горд като пълководец, току-що пожънал победа на бойното поле.

Най-последно кукловодът благоволи да се покаже. Изглеждаше занемарен и останал без сили.

— Догадката ти се потвърди. Скритът не само поддържа магнитно поле, но и в цялата конструкция е вплетена мрежа от свръхпроводници.

— Добре — промърмори Луис. Сякаш тежък товар се смъкна от гърба му. — Направо чудесно! Но как ли Строителите на градове са научили това? Не вярвам, че са успели да ровичкат в скрита.

— Не са могли. Използвали са магнити за компаси. И установили, че под света има паяжина от шестоъгълници, съставена от свръхпроводници, всеки с дължина към петдесет хиляди мили. Откритието много им помогнало в съставянето на карти. Минали векове, преди да напреднат достатъчно във физиката, за да проумеят какво са открили. Накрая успели да си направят свои свръхпроводници.

— А онзи бацил...

— Не би проникнал до свръхпроводник, потопен в скрит. Е, да, основата все пак е уязвима за метеоритни пробиви. Да се надяваме, че мрежата от свръхпроводници не е оголена никъде.

— Шансът наистина е нищожен.

Най-задния се поколеба.

— Луис, още ли се опитваме да разкрием тайната на преобразувателя на материята?

— Не.

— Жалко. Колко лесно бихме решили проблемите си! Той вероятно е работил в гигантски мащаби. Преобразуването на материя в енергия сигурно е несравнимо по-лесно, отколкото на материя в материя. Представи си, че насочим... ами, да го наречем

преобразувател-оръдие към външната страна на основата, там, където тя е най-отдалечена от слънцето. Ударът би наместил веднага конструкцията. Разбира се, ще възникнат и допълнителни проблеми. Инерционната вълна ще убие мнозина аборигени, но оцелелите ще бъдат повече. А изгореното защитно покритие може да бъде възстановено след време. Защо се кискаш?

— Превъзходен изобретател си! Само едно не е наред. Нямаме никакво основание да смятаме, че преобразувателят е съществувал.

— Не те разбирам.

— Харлоприлалар непрекъснато си измисляше. По-късно все пак си призна. В края на краищата откъде би могла да знае как е създаден Пръстенев свят? Тогава прародителите ѝ са били още маймуни. — Луис забеляза как главите се гмурнаха и кресна: — Ей, я не ми се вцепенявай пак! Нямаме време за глезотии.

— Слушам и изпълнявам.

— Какво друго изкопчи досега?

— Почти нищо. Анализът на подобията и отпратките в историята не е завършен. А самите приказки за Големия океан не означават много за мен. Ако искаш, опитай ти да се позанимаваш с тях.

— Утре.

Тих неясен шум го събуди. По навик извъртя тялото си в безтегловността.

Мъждивата светлина стигаше, за да различи прегърнатите Харкабийпаролин и Кауаресксенджаджок. Шепнеха си. Преводачът не долавяше казаното, но то явно звучеше нежно. Усмихна се на внезапно пробудилата се завист. Само си бе въобразявал, че момчето е недорасло, а жената е загърбила плътското влечение. Пък и това не беше ришатра, нали принадлежаха към една и съща раса...

Обърна им гръб и затвори очи. Но тъй и не чу очакваното ритмично плискане на вълничките в леглото. Унесе се неусетно.

И сънува, че си е позволил ваканция.

Безспирно пропадане сред звездите. Когато светът му дотегнеше с богатството, разнообразието и изискванията си идваше време да го напусне. Сам в малък кораб бе прониквал в неизследваните пролуки на пространството, за да види какво биха му предложили те и да се увери, че още обича себе си. Нищо, че сега висеше между спалните

плоскости и щастливо си представяше как отново е в космоса. Никой не зависи от него, не е принуден да изпълнява обещания...

Изведнъж жената писна панически право в ухото му. Една пета се заби болезнено в плаващите му ребра и Луис се преве задъхан. Трескаво размахани ръце го пердашеха наслуки, после се вкопчиха във врата му. Хленченето не спираше.

Луис откопчи пръстите и извика:

— Изключване на полето!

Отново усети тежестта, двамата полека се спуснаха върху долната плоскост. Харкабийпаролин млъкна, сетне тежко отпусна ръце.

Момчето приклепна до нея, объркано и уплашено. Задаваше настойчиви въпроси на езика на Строителите. Жената само изръмжа нещо.

Кауаресксенджаджок пак я заприказва и този път тя му отговори по-словоохотливо. Хлапакът закима неохотно. Каквото и да бе чул, явно никак не му допадаше. Отиде в ъгъла, стрелна ги през рамо с неразгадаем поглед и се пренесе в товарния отсек.

Луис се пресегна да включи преводача.

— Добре де, каква е тази връва?

— Паднах! — изхълца жената.

— Нищо страшно не е станало. Някои от нас дори предпочитат да спят така.

Изражението ѝ не се нуждаеше от тълкуване. „Ама че безумци!“ След миг тя вдигна рамене. И се напрегна.

— Принудих се да осъзная, че вече съм безполезна, щом вашите машини четат по-бързо от мен. Остана само едно нещо, с което да помогна в нашата мисия — да те облекча от страданията на нагона.

— Страхотно облекчение... — промърмори Луис. Искаше да прозвучи язвително, но дали тя щеше да го разбере? Проклет да е, ако се съгласи с тази чудновата благотворителност.

— Ако се къпеш по-често и си миеш старателно устата...

— Я задръж малко. Твоята жертвоготовност заслужава само най-възвишени похвали, но май не би било учтиво да приема.

Успя да я озадачи.

— Луийву, не искаш ли да правиш ришатра с мен?

— Не, макар да ти благодаря за поканата. Включване на полето!

Зарея се над жената. Опитът му подсказваше, че предстои скандал, и то неизбежен. Ако опиташе обаче да му налети с нокти и зъби, щеше да се обърка в безтегловността.

Тя го изненада.

— Луийву, ще бъде ужасно, ако родя дете точно сега!

Изви глава, за да погледне надолу към лицето ѝ.

Никакви признаци на ярост, просто беше мрачно и сериозно.

— Ако легна с Кауаресксенджаджок — добави Харкабийпаролин, — ще зачена дете, което може да загине в пламъците.

— Ами тогава недей! На момчето и без това му е рано за подобни удоволствия.

— Грещиш.

— Тъй ли било... А вие нямате ли... Не, не ми се вярва да използвате контрацептиви. Поне не умееш ли да пресмяташ кога е възможно да заченеш, за да намалиш по такъв начин рисковете?

— Не ми е ясно за какво говориш. А, разбрах! Луийву, нашата раса е наложила властта си над почти целия свят, защото е овладяла тънкостите и разнообразието на ришатра. Знаеш ли как сме научили толкова много?

— С налучкване.

— Не забравяй, че някои раси са по-плодовити от останалите.

— Вярно е.

— Още преди да създадем цивилизацията си, ние сме се убедили, че ришатра е начин да не зачеваме. Ако се съберем с някой от нашата раса, след четири фалана се ражда дете. Кажи ми — може ли светът да бъде спасен? *Убеден ли си?*

О, как жадуваше за ваканция! Сам в едноместен кораб, на светлинни години от отговорността за когото и да било освен за самия себе си. О, как жадуваше за жицата...

— Не мога нищо да ти обещаая.

— Тогава прави ришатра с мен, за да не мисля постоянно за Кауаресксенджаджок!

Предложението съвсем не беше най-ласкаещото самочувствието му в неговия доста дълъг живот.

— А как ще облекчим *неговите* страдания?

— Не знам. Горкото момче, ще трябва да се поизмъчи малко.

„Защо не се поизмъчите и двамата?“ — сопна се мислено Луис. Но не му стигна жестокост да го каже. Жената беше изтормозена. И имаше право. Бъдещето не изглеждаше особено добро за още един мъничък потомък на Строителите.

Освен това я желаше.

Измъкна се от безтегловността и я поведе към водното легло. Радваше се, че хлапакът предпочете да се изнесе в товарния отсек. Но какво ли щеше да каже на сутринта?

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА ПОД ВОДАТА

Луис се събуди и усети гравитацията. Хилеше се щастливо и изпитваше приятна болка и в най-дребното мускулче. Освен това го смъдяха очите. Почти не спа през нощта. Харкабийпаролин изобщо не бе преувеличила силата на мъчещото я желание. Въпреки прекараната цяла година с Харлоприлалар, до тази нощ той не подозираше, че Строителите на градове се разгонват.

Помръдна и голямото легло се разлюля под него. Друго тяло се опря в собственото му — Кауаресксенджаджок, проснал се по корем като морска звезда. Леко похъркваше.

Жената се бе свила до оранжевата козина. Надигна се и седна. Веднага обясни, може би за да се оправдае че го е зарязала сам в постелята:

— Все се събуждах и се чудех къде съм, щом леглото се разклатеше.

Ето ти го и шока от сблъсъка с друга култура, каза си Луис. Помнеше добре, че Харлоприлалар предпочиташе спалните плоскости, но не за сън.

— Е, на пода поне място колкото искаш. Как се чувстваш?

— Засега съм много по-добре. Благодаря ти.

— Аз трябва да ти благодаря. Гладна ли си?

— Още не.

Той започна да прави упражнения. Мускулите му не бяха загубили твърдостта си, но съзнаваше, че не е във форма. Жената и момчето го наблюдаваха с недоумение. След това набра закуската — пълпеш, суфле „Гран Марние“, препечени в масло кифлички, кафе. Както и очакваше, гостите му не пожелаха да пият кафе, отказаха се и от кифличките.

Най-задния се появи с още по-смачкан вид зад стената.

— Особеностите, които търсехме, липсват в записите от въздушния град. Всички раси правят бронята си по подобие на телосложението на паките-пазителите. Не може да се каже, че броните са

еднакви навсякъде, но и разликите са незначителни. Вероятно трябва да потърсим обяснението в разпространената се култура на Строителите. Тяхната империя така е смесила идеите и изобретенията, че вече е невъзможно да се проследи произходът им.

— Ами лекарството за безсмъртие?

— Позна! Големия океан е смятан за източник на ужаси и наслади, включително и тази на безсмъртието. Но подобен дар не винаги е във формата на лекарство. Понякога се стоварва изневиделица по волята на капризни богове. Луис, аз не съм хуманоид и тези легенди са лишени от смисъл за мен.

— Добре, пусни ни записа. Ще помоля и нашите гости да поработят. Може би ще обяснят по-лесно онова, което ми се вижда странно.

— Слушам и изпълнявам.

— Ами поправките?

— В писаната история на Строителите не е отбелязано някой да е поправял Пръстенев свят.

— Да не се шегуваш?!

— А каква област според теб могат да обхванат жителите на един град? И колко назад във времето се простира за тях историята? Освен това пак прегледах някогашните разговори с Джек Бренън. Доколкото схванах, пазителите живеят дълго и мислят твърде напред в бъдещето. Предпочитат да не използват механизми за работа, която смятат, че ще свършат сами. Например в кораба на Пхсстхпок е липсвал автопилот.

— Не се връзва. Системата от тръби и пръскащи планини без съмнение е автоматична.

— Ха, там са използвали съвсем проста механика! Не сме научили обаче защо пазителите са измрели или напуснали Пръстенев свят. Вероятно са знаели предварително участта си и са успели да автоматизират системата. Луис, всичко това в края на краищата *не ни е нужно*.

— Сериозно? Не мислиш ли, че и антиметеоритната защита също е автоматична? Не ти ли се иска поне за нея да узнаеш повече?

— Искане ми се.

— Системата от двигатели за корекция на орбитата също е била автоматична. Няма да се учудя, ако е имало и ръчно управление за всичко онова, което изброихме. Само че след изчезването на паките-

пазители са възникнали едва ли не хиляда различни раси от хуманоиди, а системите още работят. Дали пазителите по начало не са възнамерявали да си отидат някой ден, в което не мога да повярвам...

— Или са измирили постепенно — довърши Най-задния. —
Имам своя хипотеза.

Не пожела да каже нищо повече.

Луис си намери чудесно развлечение за тази сутрин. Приказките и преданията за Големия океан се оказаха много забавни — с герои, владетели, приключения в търсене на чудеса, срещи с магии и страховити чудовища. Отличаваха се от историите, съчинявани в която и да е човешка култура. Тук любовта не беше до гроб. Героят (или героинята), принадлежащ към расата на Строителите, винаги си подбираще спътници от противоположния пол, а верността им поддържаше със сочно описана ришатра. Подразбираше се, че спътниците се отплащат с чудатите си способности. Магьосниците пък не бяха задължително зли. Приказките ги представяха като рядко срещани случайни опасности, които трябва да се отбягват, а не побеждават.

Луис вече откриваше общите черти в легендите — безмерността на водния простор, ужасяващата стихийна мощ на бурите и смъртно опасните океански чудовища.

Разпознаваше гигантски акули, кашалоти, косатки, разрушители от Гъмиджи, сенкориби от Вундерланд или полета от саргасови водорасли. Някои от съществата обаче бяха надарени с разум. Имаше морски змейове, дълги по няколко мили, с бълващи пара ноздри (това предполагаше ли да имат и бели дробове?) и големи, изобилстващи с остри зъби усти. Някои острови всъщност се оказвали морски твари със склонност към заседяване на едно място. Върху тях дори се развивали цели екосистеми... до мига, когато пътешествениците се преставаха да стъпят върху великанския гръб. Тогава съществата се гмуркали. Едва ли би се поблазнил да повярва, че легендата съдържа и зрънце истина, ако вече не я бе срещал в земната митология.

Вярваше обаче в неописуемите бури. На Пръстенев свят те можеха да натрупат стъписваща мощ дори без Кориолисовия ефект^[1], пораждащ урагани на нормалните планети. Спомни си, че видя в картата на Кзин кораб колкото град. Може би само такива размери биха му помогнали да се пребори със стихията.

Не си позволи да отхвърли без съмнение дори историите за магьосници. В три от приказките те като че също бяха от расата на Строителите. Само че — за разлика от вълшебниците на Земята — бяха могъщи бойци. И носеха брони.

— Кауа, магьосниците винаги ли са покрити с броня?

Момчето го изгледа особено.

— Питаш за приказките, нали? Не. Май ги носят онези, които се навъртат около Големия океан. Защо те интересува?

— А сражават ли се? Велики воители ли са?

— Ами... не е задължително.

Хлапакът изглежда се почувства неудобно и това накара Харкабийпаролин да се намеси:

— Луийву, може би аз знам повече от Кауаресксенджаджок за детските приказки. Какво се опитваш да узнаеш?

— Търся къде са живели създателите на Пръстеновия свят. Не е изключено именно те да са били бронираните магьосници... но пък приказките са от много по-късен исторически период.

— Значи не са те!

— Но какво е породило легендите? Статуи? Мумии от пустините? Родова памет?

Тя поумува.

— Магьосниците обикновено са от расата, към която принадлежи и разказвачът. Описват ги различни — според ръста, теглото и навиците им в храненето. Но имат и нещо общо помежду си. Бият се безмилостно. Не заемат страната нито на доброто, нито на злото. И не бива да бъдат побеждавани, а отбягвани.

* * *

Като подводница под полярните ледове „Гореща игла на дознанието“ се провираше под дъното на Големия океан.

Най-задния бе намалил скоростта. Успяха да огледат добре дългата, сложно начупена ивица на континенталния шелф, останала вече зад тях. Виждаха огромните кухни на планини, издигащи се над водата, също и изпъкналите по пет-шест мили зъбери, които отгоре бяха океански падини.

Трябваше вече да са под картата на Кзин — неравна повърхност, тъмна дори при усилване на светлината и измамно близка, макар да бяха на три хиляди мили от нея. Изглежда по времето, когато създателите на конструкцията са оформили картата, на действителната планета Кзин бе имало бурна тектонична активност. Моретата се издуваха, планините хлътваха рязко и нависоко.

Луис почти не се ориентираше, тези призрачни контури не му стигаха. Зрението му имаше нужда от сенките от шарките на оранжево-жълтата джунгла...

— Получаваш ли сигнал от совалката?

Седналият пред пулта кукловод изви едната си глава.

— Не, скритът ни пречи. Виждаш ли онзи почти кръгъл залив, където свършва реката? Там е закотвен огромният кораб. А близо до отсрещния край на картата, при сливането на двете реки са замъкът и совалката.

— Ясно. Отдалечи се на още няколко хиляди мили. Искам да обхвана всичко с поглед.

„Иглата“ потъна под неравния таван.

— Нали си виждал това, когато сте прелитали с „Лъжеца“? — учуди се Най-задния. — Да не очакваш някакви промени за толкова кратък период?

— Не. А теб да не би да те мъчи нетърпение?

— Разбира се, че не!

— Сега знам повече. Може да забележа някоя дреболия, която сме пропуснали предишния път. Например... Какво стърчи при южния полюс?

Кукловодът увеличи изображението на екрана. Дълъг, тесен, непрогледно черен триъгълник се подаваше точно от средата на картата.

— Охлаждащ радиатор — обясни Най-задния. — Естествено е да изстудяват полярните области.

Двамата от града зяпаха озадачени.

— Не разбирам — промълви Харкабийпаролин. — Въобразявах си, че съм запозната с науката, но... що за чудо е това?

— Твърде сложно за обяснение. Най-заден...

— Луийву, не съм нито дете, нито глупачка!

Каза си, че жената наистина няма как да е на повече от четиридесет земни години.

— Добре де! Замисълът е бил да наподобят условията на планетите. А те са въртящи се кълба, нали така? При полюсите слънчевата светлина пада почти успоредно на повърхността, затова е студено. Тази имитация на свят очевидно има система за охлаждане на полюсите. Най-заден, дай по-едър план!

Зърнестите плоскости на радиатора се превърнаха в безброй крилца с променлив наклон — сребристи отгоре, черни отдолу. „Лято и зима“.

— Не мога да повярвам...

Сякаш някой друг изрече тези думи.

— Луийву, какво ти става?

Той разпери безпомощно ръце.

— От време на време се стъписвам. Все си мисля, че съм приел нещата каквито са, и изведнъж всичко отново става твърде грамадно за мен. Дяволски грамадно!

В очите на Харкабийпаролин напиреха сълзи.

— Вече знам, че моят свят е само имитация на истинските...

Луис я прегърна.

— Това е истинско. Усещаш, нали? И ти си истинска като мен. Тупни с крак по пода, ако искаш да се убедиш. Светът е истински, също като този кораб. Само дето е по-голям. Толкова по-голям, че страх да те хване.

— Луис... — прекъсна ги Най-задния.

Беше пораздвижил телескопа и показваше кръга от по-малки радиатори около картата.

— Естествено! И северният полюс трябва да е охладен.

— Ъхъ... Ей сега ще се опомня. Насочи се към Юмрука на бога, но не бързай. Компютърът ще го намери ли?

— Да. Възможно ли е да го заварим запушен? Нали ти каза, че епицентърът на бурята е изчезнал?

— Не е лесно да запушиш Юмрука на бога. Дупката е по-голяма от Австралия, при това далеч над атмосферата.

Той си разтърка очите.

Не е време да се отпускам. Всичко случващо се е истина. Значи мога и да го осмисля с мозъка си. Тандж, не биваше да се

пристрастявам към жицата! Прецакала ми е усета за действителността. И все пак... охлаждащи радиатори под полюсите?

Вече излизаха изпод картата на Кзин. Дълбокото сканиране изобщо не показваше тръбите под релефно изпъкващото морско дъно. Това може би означаваше, че и пенестото антиметеоритно покритие е от скрит. А тръби трябваше да има непременно, иначе тинята щеше да запълни дори океаните.

По една драга във всяка дълбока падина, в чийто край пък се намира отвор на тръба... така дъното оставаше чисто.

— Най-задан, искам да се отклониш малко. Нека минем първо под картата на Марс, после и под тази на Земята. Няма да се отдалечим прекалено.

— Ще удължим полета с почти два часа.

— Струва си да рискуваме...

Убиваше двата часа с дрямка в полето на спалните плоскости. Знаеше добре, че търсачът на приключения трябва да си навакхва съня при всеки удобен случай. Стори му се, че се сепна твърде рано — обратната страна на океанското дъно все така се издуваше над „Иглата“. Почувства, че спират.

— Марс го няма — съобщи Най-задния.

Луис тръсна сърдито глава. „Събуди се бе, мекотело такова!“

— Какво?!

— Това е студена и суха планета, почти лишена от въздух. Не греша, нали? Значи цялата карта трябва да бъде охладена, а и изсушавана по някакъв начин. Тоест — издигната почти до горната граница на тукашната атмосфера.

— Тъхъ. Всичко е вярно.

— Ами погледни нагоре тогава! Според компютъра трябва да се намираме под картата на Марс. Е, виждаш ли още по-голям охлаждащ радиатор от онзи под Кзин? Случайно да забелязваш почти кръгла вдлъбнатина, дълбока двайсетина мили?

Над главите им нямаше нищо друго освен все същия обърнат релеф на океанското дъно.

— Луис, това е много тревожен признак. Ако паметта на компютъра започва да ни подвежда...

Краката на кукловода се огънаха, а главите му моментално се гмурнаха надолу и под тях.

— Нищо й няма на компютърната памет — успокой го Луис. — Я се отпусни. Казвам ти — компютърът си е съвсем наред! Провери дали температурата на океана над нас е по-висока.

Най-задния явно се поколеба дали да не се превърне в покрито с козина яйце. После промърмори:

— Слушам и изпълнявам.

И седна пред пулта.

— Добре ли разбрах? — учуди се Харкабийпаролин. — Липсва подобие на един от вашите светове?

— Да, на един от по-малките. Дребен пропуск, скъпа.

— Но тези тук не са кълба — проточи тя замислено.

— Права си. Разстлали са ги като кората на обелен плод.

— Температурите в района са различни — обади се Най-задния. — Диапазонът е от нула до тридесет градуса по Целзий.

— Водата би трябвало да е по-топла около картата на Марс.

— Засега не откриваме признаци, че тази карта е на мястото си, а и водата не е по-топла.

— А... Странно.

— Ако съм разбрал какво те озадачава, наистина се сблъскваме със сериозен проблем.

Шиите на Най-задния се извиха и главите му се вторачиха една в друга. Луис бе виждал и Несус да прави същото. Преди се чудеше дали това не е смехът на кукловодите. А може би така се съсредоточаваха. На Харкабийпаролин май й се завиваше свят от тази картинка, но и тя не можеше да откъсне поглед.

Луис крачеше нервно. Марс несъмнено се нуждаеше от охлаждане. Но къде са...

Най-задния изсвири чудноват акорд.

— Мрежата?

Луис се вцепени наред крачката си.

— Мрежата... Именно! И това означава, че... Проклятие! Толкова лесно ли било?

— Да, може да се каже, че постигаме напредък. Каква да бъде следващата ни стъпка?

Научиха немалко, докато зяпаха дъното на света. Значи...

— Моля те, нека разгледаме и мазето на земната карта.

— Веднага потегляме.

„Какво изобилие от воден простор — каза си. — И толкова малко суша. Защо ли създателите на Пръстенев свят са искали да има такива огромни количества солена вода, съсредоточени само на две места? Разположени са един срещу друг за равновесие, разбира се, но размерите?...“

Резервоари? Да, отчасти служат и за това. Резервати за морския живот на отдавна напусната планета на паките? Някой природозащитник сигурно щеше да се възхити, само че тук бяха шетали тъкмо паки-пазителите. А те са вършели всичко в името на безопасността — своята и на потомците си.

Стигна до заключението, че картите са превъзходно изпипана заблуда.

Въпреки непознатите контури на океанското дъно, Земята се разпознаваше лесно. Луис сочеше полегатия наклон на континенталния шелф, когато минаваха под Африка Австралия, двете Америки, Гренландия... охлаждащи радиатори под Антарктида и Северния ледовит океан... Двамата жители на Пръстенев свят разглеждаха и кимаха учтиво. Какво ли ги засягаше? Не беше техният дом.

Да, непременно щеше да се постарее да ги върне в града, ако не успееше да стори за тях нищо друго. В момента самият той беше по-близо до Земята, отколкото може би щеше да бъде до края на дните си.

Океанското дъно се стелеше над главите им.

„Иглата“ се насочи наляво. Подминаваха кухи планински вериги и плоски морета. Идеално права линия продължаваше в посоката на въртенето, а в близкия ѝ край блещукаше светлина...

Юмрука на бога.

Нещо огромно се бе стоварило върху Пръстенев свят в прастари времена. Огненото кълбо бе избутало основата нагоре във формата на килнат конус, а миг по-късно я бе разкъсало. Имаше и следа от доста позакъснял метеорит — осакатен корпус, произведен от „Дженеръл продъктс“, с потънали в стагисно поле пътници, се бе плъзнал почти успоредно на повърхността със скорост седемстотин и седемдесет мили в секунда. Мътните да ги вземат, бяха издълбали бразда в свръхздравия скрит!

„Гореща игла на дознанието“ се потопи в сияеща колона — слънцето светеше през дупката. Разкъсаните изтънели краища на пробива стърчаха като по-малки върхове около кратер на вулкан. Корабът се издигна над тях.

По склоновете и още по-нататък се простираше пустинята. Ударът, създал Юмрука на бога, бе изпепелил живота в район, значително превъзхождащ по площ Земята. На цели сто хиляди мили оттук синьото зарево на далечината се превръщаше в синевата на море. Можеха да стигнат с поглед дотам само защото „Иглата“ се намиреше на хиляда мили над повърхността.

— Хайде, да се насочваме към целта — подкани Луис. — Искам да знам какво показват камерите на совалката. Да проверим как я кара Кхмий!

— Слушам и изпълнявам.

---

[1] Буря, при която ветровете над голите равнини се усилват още повече заради въртеливото движение на планетата. — Бел.ред. ↑

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА ГОЛЕМИЯ ОКЕАН

Извън корпуса на кораба висяха шест правоъгълни холограмни екрана. Шест камери показваха горната и долната палуби на совалката, както и ставащото извън нея.

Пилотската кабина беше празна. Луис огледа пулта за алармени сигнали, но не откри нито един такъв. Автолечителят още приличаше на голям затворен ковчег.

Нещо неприятно ставаше с външните камери. Образът трептеше, разкривяваше се, цветовете примигваха неестествено. Едва различаваше двора, тесните бойници и неколцината кзинти в кожени брони, застанали на стража. Други притичваха на четири крака, но тях не успяваше да огледа.

Пламъци! Бранителите на замъка бяха наклали грамаден огън около кукловодския летателен апарат.

— Най-задан, не можеш ли да издигнеш совалката оттук? Нали уж имаше дистанционно управление?

— Лесно бих дал команда за излитане, но няма да е напълно безопасно. В момента се намираме на... дванадесет дъгови минути в посоката на въртене и малко вляво от картата на Кзин, тоест на повече от триста хиляди мили. Сигналите дотам и обратно ще се забавят три секунди и половина. Засега не виждам причини да се безпокоим за състоянието на животоподдържащите системи в совалката.

Четирима кзинти спринтираха и отвориха тежката порта. В двора влезе тромаво возило на колела. Беше видимо по-голямо от колите на Народа на машините. Навсякъде по него стърчаха оръдия, явно изстрелващи снаряди. Отвътре излязоха още кзинти и се вторачиха преценяващо в совалката.

Дали господарят на замъка бе повикал някого на помощ? Или помогъщият съсед сам бе решил да дойде, за да присвои неуязвимата летяща крепост?

Всички оръдия се завъртяха към нея и блъвнаха огън. Камерите се разтресоха. Залегналите едри оранжеви котки се надигнаха, за да

огледат пораженията.

На пулта в пилотската кабина още нямаше тревожни светлини.

— Тези диваци — отсъди Най-задния — не разполагат с нищо, което би навредило на совалката.

Снарядите отново раздрусаха образите по екраните.

— Няма как, ще разчитам на твоята увереност — промърмори Луис. — Продължавай да следиш развоя на събитията. Достатъчно ли се сблизихме, за да проникна в совалката чрез прехвърлящите дискове?

Очите на кукловода пак се вторачиха едно в друго. Застина за няколко секунди в тази поза.

— Сега сме на двеста хиляди мили от картата на Кзин по посоката на въртене, както и на сто и двадесет хиляди мили вляво от нея, което обаче няма значение. Но разстоянието по протежение на пръстена може да се окаже гибелно за теб. Относителната скорост на „Иглата“ спрямо совалката е почти миля в секунда.

— Това прекалено много ли е?

— Луис, нашите технологии не са предназначени да вършат чудеса! Прехвърлящите дискове могат да поемат кинетичната енергия от разлики в скоростта до шестдесет метра в секунда, не повече...

Взривовете бяха разпръснали струпаните дърва и бронираните стражи ги примъкваха отново около совалката.

Луис преглътна напираската на езика му гадна думичка.

— Схванах. Значи най-бързият начин да намалим разстоянието е да се устремим точно в посоката срещу въртенето, докато за мен стане безопасно да се прехвърля. После можем да продължим по-кратко надясно.

— Слушам и изпълнявам. А с каква скорост да се движим?

Отвори уста... и не проговори веднага.

— Ама че занимателно въпросче! Какво е метеорит според автоматичната защита на Пръстенов свят? И какво тя би сметнала за нападащ кораб на противник?

Едната глава се шмугна зад гърба на кукловода и клъвна няколко пъти пулта.

— Вече прекратих ускорението. Налага се да обсъдим проблема. Луис, не разбирам как Строителите на градове са узнали, че могат да

изградят и използват транспортната система по стените, без да пострадат.

Човекът поклати глава. Смяташе, че е проумял защо създателите на конструкцията не са програмирали защитата да стреля по страничните стени — за да имат свободен коридор за собствените си кораби, или пък защото са установили, че съществува опасност двигателите за корекция на орбитата да бъдат унищожени още при първото им включване...

— Предполагам, че са започнали с по-малки корабчета и постепенно са увеличавали размерите им. Опитвали са и им е провървявало всеки път.

— Глупаво. Рисковано!

— Знам. Но неведнъж са постъпвали така, нали?

— Вече изказах мнението си. Чакам заповед от теб — каква да бъде скоростта ни?

Под тях се стелеше пустинята — изгорена безжизнена област, чиято екология е била безвъзвратно погубена преди хиляди фалани. Какво ли бе успяло да пробие Пръстеновия свят? Кометите обикновено нямаха нито размерите, нито скоростта за това. А след създаването на гигантската конструкция в системата липсваха планети и астероиди.

„Иглата“ вече доближаваше зелени земи, напред проблясваха сребристите нишки на реки.

— В първата експедиция поддържахме с въздушните си мотопеди скорост, превишаваща двойно тази на звука — промълви Луис. — Това би означавало да се влачим още... осем дни. По дяволите, твърде много са! Допускам, че защитата обстрелва всичко, което се движи прекалено бързо спрямо повърхността. Но колко бързо?

— Най-лесно ще го установим, ако отново започнем да ускоряваме, докато ни се случи нещо.

— *Не вярвам* на ушите си! Да чуя подобни слова от кукловод!

— Луис, повярвай поне в уменията ни на инженери. Стазисното поле ще се включи, когато е необходимо. А в стазис нито едно оръжие не може да ни навреди. В най-лошия случай ще се ударим в повърхността, след което ще продължим с по-умерена скорост. Има различни степени на риск. Най-опасният вариант през следващите две години е да се крием и да не правим нищо.

— Не, не мога да... ако го беше казал *Кхмий*, както и да е... но кукловод... Дай ми минутка-две да се опомня! — Затвори очи и се напъна да помисли. — Първо ще издигнем повредената сонда...

— Вече я преместих.

— Къде е?

— Върху най-близката висока планина с връх от оголен скрит. За по-сигурно място не можах да се сетя. Сондата все още е полезно устройство, макар да не ни снабдява с гориво.

— Избрал си чудесно местенце! Нека остане там. Просто включи всички сензори, както в „Иглата“, тъй и в совалката. Насочи повечето към засенчващите плоскости. Къде другаде биха разположили антиметеоритна защита?... Да не забравяме, че досега не сме установили тя да е стреляла по нещо *под основата* на Пръстеновия свят.

— Нямам представа къде!

— Все едно. Ще насочим камери към различни места по дъгата на конструкцията. Други — към плоскостите и към слънцето. Останалите — към картите на Кзин и на Марс.

— Непременно.

— Поддържахме височина хиляда мили. Да пуснем ли и другата сонда? Да ни следва отдалеч...

— Единствения ни източник на гориво? Не!

— Добре, нека тогава ускоряваме и да видим какво ще ни сполети.

— Слушам и изпълнявам — изчурулика Най-задния и се обърна към пулта.

Луис, който с удоволствие би поспорил още малко, за да свикне с опасната идея, беше принуден да млъкне.

Камерите регистрираха произшествието, за разлика от сетивата на пътуващите в „Иглата“. Всъщност дори да се бяха вторачили право нагоре, те пак нямаше да забележат нищо особено. Щяха да видят яркочерни звезди, нашарената в светло и тъмно синя дъга на Пръстеновия свят на фона на космическия мрак, а също и черното петно, с което защитният слой на кораба заместваше слънцето.

Но те дори не поглеждаха натам.

Под съсипания хипердвигател отминаваха райони, в които животът благоденстваше. Джунгли, блата и прерии, тук-там одеяло от

шарени кръпки — обработени земи. Доколкото Луис можеше да прецени, малко от расите по този свят бяха склонни да се занимават със земеделие.

По плоските морета имаше цели флотилии от лодки. Веднъж пък летяха половин час над паяжина от пътища, значи те се простираха на цели седем хиляди мили! През телескопа зърваха ездаци или теглени от някакви животни каруци. Тук явно липсваха возила с мотори. Местната култура на Строителите не бе изпъзляла от упадъка.

— Чувствам се като богиня — отрони Харкабийпаролин. — Никой друг от града не е виждал такава гледка.

— Познавах навремето една богиня — подхвърли Луис. — Понетя се смяташе за такава. И принадлежеше към твоята раса. Била е в екипажа на космически кораб. Вероятно неведнъж е гледала същото, което виждаш ти.

— Тъй ли?!

— Внимавай да не ти се замае главата.

Юмрука на бога бавно се смалчаваше зад тях. Естественият спътник на Земята лесно би се побрал в кухнята му черупка. Човек трябваше да го огледа отдалеч, да го сравни с пейзажа, обхващащ обитаема площ, по-просторна от всички населени планети в изследвания космос, за да оцени големината му. Но Луис не се чувстваше като бог. Струваше му се, че е нищожен. И твърде уязвим.

Капакът на автолечителя в совалката не помръдваше.

— Най-заден, възможно ли е Кхмий да има и други наранявания?

Кукловодът беше някъде зад плътната зелена стена, но гласът му прозвуча ясно:

— Разбира се.

— Ами ако в момента умира там...

— Грешиш. Луис, зает съм. Не ме разсейвай!

Образът от телескопа вече се размазваше. Дори от хиляда мили земята долу видимо се движеше. „Иглата“ бе ускорила скоростта си над пет мили в секунда — първа космическа... на Земята.

Облачните стени блестяха така, че дразнеха очите. Далеч назад избледняваше шаренията на посевите. А точно под тях започваха стотици мили плоска степ, простряла се наляво и надясно, докъдето стигаха погледите им. Тук реките се разливаха в зелени мочурища.

Различаваше се начупената линия на старателно из-дялани заливчета, устия, островчета — всичко предназначено за удобството на моряците и лодкарите. Следваха още няколкостотин мили равнина, отровена от натрупването на сол, а нататък — синята ивица на далечния океан. Луис усети как косъмчетата на тила му настръхнаха. Дори толкова далеч от Юмрука на бога имаше следи от чудовищния удар. Заради променения наклон океанът се бе отдръпнал седемстотин-осемстотин мили навътре.

Разтри смъдящите си очи. Всичко долу му се струваше прекалено ярко. Играеха някакви виолетови искри...

После светът изчезна в чернилка.

Той стисна клепачи. Когато отново ги отвори, завари същия мрак, все едно бе попаднал в нечий стомах.

Харкабийпаролин изпищя, а Кауаресксенджаджок се замая от ужас. Ръката му се удари в рамото на Луис, след миг момчето се вкопчи в него. Викът на жената секна внезапно и тя запита с глас, който сякаш имаше зъби на хищник.

— Е, Луийву, къде се озовахме?

— Ще опитам да налучкам. Трябва да сме на дъното на океана.

— Прав си — съгласи се контраалтът на Най-задния. — Дълбокото сканиране ми дава чудесен изглед. Да включат ли прожекторите?

— Не се бави!

Водата се оказа размътена. „Иглата“ не беше спряла в дълбокото. Около нея обикаляха любопитни риби, а наблизо имаше дори гъсталак от водорасли.

Хлапакът пусна ръката на Луис и залепи нос в прозрачната стена. И Харкабийпаролин се озърташе, все още трепереща.

— Луийву, можеш ли да ми обясниш какво се случи? Но така, че да разбере?

— Ей сега ще се справим със загадката — обеща той. — Най-заднен, издигаме се отново на хиляда мили.

— Слушам и изпълнявам.

— Колко дълго останахме в стазис?

— Не е възможно да определя в момента. Хронометърът на „Иглата“ също е спрял, разбира се. Ще пратя команда на сондата да ни

предаде всички записани данни, но отговорът ще се забави шестнадесет минути заради разстоянието.

— А с каква скорост летяхме?

— Пет цяло и осем десети мили в секунда.

— Значи заковаваме точно на пет мили в секунда, докато разнищим данните.

Щом корабът доближи повърхността на водата, отново започнаха да приемат сигнала от совалката. Огънят в двора пламтеше, автолечителят си оставаше затворен. Луис си напомни, че Кхмий трябваше да е излязъл досега.

Синьото около тях изсветляваше. „Иглата“ се изтръгна от океана и се понесе към слънцето. Подът под краката им почти не потрепваше, докато се отдалечаваха от водата с ускорение двадесет G.

Гледката беше много поучителна.

На четиридесет-петдесет мили зад тях огромни вълни се разбиваха по плоския плаж, който някога сигурно бе представлявал континентален шелф. От него се точеше идеално прав дълбок улей. Явно „Иглата“ не се бе ударила директно в океана.

По-нататък имаше тревисти равнини, след тях — гори. Сега те горяха. Огнена буря, обхванала хиляди квадратни мили. Пламъците се устремяваха от всички страни към средата, а там се издигаха право нагоре, досущ като парата, струпваща се над земите на слънчогледите далеч отгук. Невъзможно беше стремителното падане на кораба да е причинило опустошението.

— Вече сме осведомени — натърти Най-задния, — че антиметеоритната защита е програмирана да стреля и по обитаеми територии. Луис, смаян съм. Изразходваната енергия е сравнима с необходимата за проекта, задвижил Флота на световете. А автоматиката сигурно е правила това неведнъж.

— Отдавна знаем, че паките са замисляли творенията си със замах. Но какво стана всъщност?

— Не ме отвличай сега. Ще ти кажа, щом разбера.

Кукловодът изчезна зад непрозрачната стена.

Беше вбесяващо, че той разполага с всички уреди. Можеше да сипе лъжи и с двете глави, а нямаше как другите да проверят чутото!

Харкабийпаролин подръпваше ръкава му и той й се озъби:

— Сега пък какво има?

— Луийву, не те разпитвам от празно любопитство. Просто разумът ми не издържа. Подмятат ме сили, които не мога дори да опиша. Моля те, обясни ми...

Луис въздъхна.

— Искаш от мен да ти обясня как действат стазисните полета и антиметеоритната защита на Пръстенев свят. Ще се наложи да стигна до кукловодите от Пиърсън, корпусите на „Дженеръл продъктс“ и паките.

— Готова съм да те слушам.

Докато той говореше, тя кимаше и задаваше въпроси. Опитваше да се увери, че е схванала същината. Разбира се, самият Луис Ву знаеше несравнимо по-малко, отколкото му се искаше. Но трябваше да ѝ втълпи, че е проумял важните неща. И когато жената се остави да бъде убедена, започна да си възвръща самообладанието. Това в края на краищата беше целта.

Скоро Харкабийпаролин го поведе към водното легло, без да се притеснява от момчето, което им се ухили веднъж през рамо и пак се вторачи в Големия океан.

Ришатрата даваше спокойствие. Е, може би мимолетно. Но на кого му пукаше?

Водата долу несъмнено беше в изобилие.

От тази височина се виждаше надалеч, преди слоевете въздух да размият гледката. Рядко се мяркаше дори островче! Тук-там прозираха очертанията на твърде плиткото дъно. Но над простора стърчаха само отделни връхчета, вероятно и те скрити под повърхността, преди да налети чудовището, сътворило Юмрука на бога.

Имаше бури, но човек напразно би се взирал в търсене на спиралите, отбелязващи урагани и тайфуни. Облаците сякаш се събираха във въздушни реки. И от хиляда мили личеше, че се движат.

Кзинтите, дръзнали да се опълчат срещу този безкрай, едва ли са били страхливци, а завърналите се от пътешествията в никакъв случай не бяха глупаци. С примижали от напрежение очи на десния хоризонт се забелязваха неясни острови — трябваше да е картата на Земята... която просто се губеше в океана.

Хладнокръвен, отработен до съвършенство контраалт проникна в унеса на неговия размисъл.

— Луис, намалих скоростта до четири мили в секунда.

— Бива.

Четири, пет — имаше ли значение?

— И къде е разположена според теб антиметеоритната защита?

Долавяше нещо в тона на кукловода...

— Нищо не съм казвал. Не знам.

— Ами, не си! Имам запис. Намирала се е в засенчващите плоскости. Това било единственото правдоподобно обяснение, щом не пазела външната страна на пръстена.

Аха... В гласа на Най-задния липсваше дори намек за чувства.

— Да смятам ли, че съм сбъркал?

— Луис, моля те да внимаваш. Когато скоростта ни надвиши четири цяло и четири десети мили в секунда, слънцето изригна. Имам и визуални записи. Не сме го видели заради защитния слой. Светилото е изхвърлило струя от плазма, дълга няколко милиона мили. Право към нас. А тя не се е изкривила в магнитното поле на звездата, както е нормално при подобни явления.

— Не бяхме ударени от плазмена струя.

— Както вече казах, за двадесет минути плазмата се е проточила на няколко милиона километра. И се е преобразувала в лазерен лъч във виолетовата част на видимия спектър.

— Мили Боже...

— Газов лазер с невъобразима мощност. Там, където е попаднал лъчът, още има светещо петно. По мои изчисления диаметърът му е бил около десет километра. Не особено фокусиран лъч, но пък и не е нужно да е такъв. Дори при скромен коефициент на полезно преобразуване на енергията, изригването би стигнало за излъчване на газов лазер с три пъти по десет на двадесет и седма степен ерга в секунда, и то в продължение на цял час.

Мълчание.

— Луис?

— Дай ми малко време. Най-заден, това е едно извънредно внушително оръжие... — И внезапно му светна в главата: ето я тайната на създателите на този свят! — *Затова* са се чувствали в безопасност. Били са в състояние да отблъснат всякакво нашествие. Имали са лазерно оръдие, по-голямо от планетите, по-голямо дори от системата Земя-Луна, от... Най-заден, май ще припадна!

— Нямаме време.

— Какъв е причинителят? Нещо е накарало слънцето да изригне плазма. Дали не е едно от предназначенията на засенчващите плоскости?

— Не бих се спрял на тази хипотеза. Според записите от камерите една част от вътрешния пръстен се е отместила встрани, за да пропусне лъча, като се е сгъстила наоколо, вероятно с цел да предпази близките райони от прекомерно облъчване. Не можем да приемем, че в същото време системата от засенчващи плоскости е манипулирала с магнитно въздействие фотосферата на звездата. Дори посредствен конструктор би предвидил две напълно самостоятелни системи...

— Прав си. Абсолютно! И все пак ще провериш, нали? Записахме всевъзможните магнитни явления от три различни точки. Открий причинителя на слънчевото изригване. — „Аллах, Кдапт, Брама, Финагъл, нека са засенчващите плоскости!“ — Най-заден, имам още една молба. Каквото и да научиш, не ми се прави на топка.

Необичайна пауза.

— При тези обстоятелства подобно поведение би обрекло всички ни на гибел. Не бих постъпил така, докато не се уверя, че няма никаква надежда. Достатъчно ли е?

— *Никога* не можеш да си сигурен, че няма никаква надежда. Запомни това.

Най-сетне виждаха картата на Марс. От нея ги дяляха стотина хиляди мили повече, отколкото от тази на Земята, само че тукашният Марс беше един гигантски масив. От такъв ъгъл обаче представляваше просто черна линия — издигаше се двадесет мили над морското равнище, както предвиди Най-задния.

На пулта в совалката вече мигаше червена лампичка. Температурата в кабината бе четиридесет и пет градуса по Целзий, съвсем нормална за басейн с гореща минерална вода. Но нищо не просветваше по големия ковчег, погълнал Кхмий. Автолечителят си имаше собствена система за контрол на температурата.

Кзинтите отвън май бяха привършили снарядите, затова пък имаха неизчерпаеми запаси от дърва за горене.

Още двадесет хиляди мили при скорост четири мили в секунда.

— Луис?

Измъкна се от безтегловността на спалните плоскости. Дори в сънените му очи кукловодът изглеждаше ужасно. Разрошена козина, украсата поизтрита от едната страна. Клатушката се, сякаш коленете му се бяха вдървили.

— Ще измислим нещо друго — опита се да го утеши Луис. Искаше му се да протегне някак ръка през стената, да погали спътника си по козината, да го насърчи. — Може и в онзи замък да се натъкнем на библиотека. Или пък Кхмий вече да е научил нещо, което на нас не ни е известно. Тандж! Нищо чудно и аварийният екип да е открил решението.

— Всички знаем крайното решение. Ще разгледаме слънчевите петна отдолу. — Леденият глас като че се разнасяше от компютър. — И ти си се досетил, нали? Решетката от свръхпроводящи шестоъгълници, вложена в основата. Скритът може да бъде намагнитен, за да манипулира плазмените струи във фотосферата на звездата.

— Тъхъ, досетих се.

— Вероятно точно такава събитие е изместило Пръстенов свят от орбитата му. Поредната плазмена струя е била създадена за стрелба по метеорит, случайно доближила комета, дори флот от картите на Земята или Кзин... После вече е нямало реактивни двигатели, за да върнат конструкцията на мястото ѝ. А и без плазмената струя един по-голям метеорит би бил достатъчен. Аварийният екип се е намесил по-късно. Твърде късно.

— Да се надяваме, че не е така.

— Решетката не е самостоятелен аналог на двигателите за корекция на орбитата.

— Не е. Ти добре ли си?

— Не бих казал.

— И какви са намеренията ти?

— Да изпълнявам заповеди.

— Прекрасно.

— Ако все още бях Най-задан на експедицията, щях да се примиря.

— Вярвам ти.

— А досети ли се за най-лошото? Изчислих, че има възможност и за преместване на слънцето. Трябва да бъде принудено да изхвърли плазма, която пък ще действа като газов лазер, тоест като фотонен

двигател на самото светило. Но максимално допустимата тяга е нищожна няма да ни помогне. Ако надхвърли ускорение от два пъти по десет на минус четвърта степен C , слънцето ще се освободи от Пръстенев свят. Пък и радиацията от плазмената струя би разрушила екологията. Луис, нима се *смееш!*

Естествено кукловодът позна и този път.

— Никога не би ми хрумвало да мествя слънцето. Ти наистина ли извърши такива изчисления?

Механичен, навяващ зимни спомени глас.

— Да, направих го. Само че е безполезно. Какво ми остава?

— Да изпълняваш заповеди. Да поддържаш скорост четири мили в секунда и курс срещу посоката на въртене. И да ми съобщиш кога ще мога да се прехвърля в совалката.

— Слушам и изпълнявам.

Двуглавият понечи да се обърне.

— Най-задан... — Едната глава се озърна. — Понякога просто няма смисъл да се примиряваш.

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

КАРТАТА НА КЗИН

Всички индикатори светеха в зелено. Каквото и да беше състоянието на пациента, автолечителят се справяше с него. Кхмий беше още жив вътре... макар и вероятно не особено здрав.

Само че термометърът в пилотската кабина регистрираше температура от седемдесет градуса по Целзий.

— Готов ли си за прехвърляне, Луис? — попита Най-задния.

Картата на Марс оставаше дебела черна ивица под холограмните екрани, в посока надясно. Картата на Кзин обаче се виждаше доста по-трудно. Няколко дъгови минути след Марс, а и петдесет хиляди мили по-нататък.

Все пак различаваше синьосиви чертички на фона на синьосива вода.

— Още не сме на линия.

— Не сме. Съществува разлика между скоростта на „Иглата“ и совалката, но векторът е вертикален и можем да го компенсираме.

Минаха няколко секунди, докато Луис си представи какво означаваха думите на кукловода.

— Аха, ще се спуснеш право към океана от хиляда мили височина.

— Именно. В момента никакъв риск не е прекалено безумен, като си припомним в какво положение затънахме заради твоята налудничава постъпка.

Малко остана да избухне в смях. Един кукловод да го учи на храброст!... Изведнъж обаче се настрои много сериозно. Прав беше. Как иначе бившият Най-заден можеше да възвърне поне частица от авторитета си?

— Съгласен съм. Спускай се.

Набра команда за чифт дървени чехли. Смъкна анцуга и го върза около бронята и якето с много джобове. Този път държеше лазерното фенерче в ръката си. Океанската пустош приближаваше.

— Готов съм.

— Прехвърлям те.

Луис прекоси сто и двадесет хиляди мили с една гигантска крачка.

* * *

На Кзин преди двадесет години:

Луис Ву се изтягаше върху изтъркан от седене каменен *фууч* и се отдаваше на самодоволни мисли.

Тези каменни дивани с чудата форма, наричани *фуучест*, се срещаха из ловните паркове на планетата не по-рядко от пейките в земните градинки. Приличаха малко на бъбреци и бяха широки колкото един мъжкар да легне полуприсвит на тях. Ловните паркове се поддържаха в полудиво състояние, из тях се срещаха и хищници, и месодайни животни. Всъщност бяха си все същата оранжево-жълта джунгла и само *фуучест* им придаваха цивилизован вид. Според кзинтските стандарти население от няколкостотин милиона означаваше, че планетата е претъпкана. Парковете също.

Луис се бе разхождал из джунглата от сутринта.

Налегна го умора. Клатеше крака и зяпаше другите посетители.

В гъсталака оранжевите кзинти ставаха почти невидими. В един миг няма нищо, в следващия тежащ четвърт тон разумен хищник профучава край теб, втурнал се да гони уплашена и вкусна храна. Обикновено мъжкарите застиваха за миг и се вторачваха в Луис, който пък им се усмихваше със стиснати устни (кзинтът си оголва зъбите, за да отправи предизвикателство), после оглеждаха знака за покровителството на Патриарха (бе се постарал той да личи добре на рамото му). Накрая решаваха, че видяното не ги засяга и се втурваха нататък.

Странно беше дори само да долавя смътно присъствието сред листака на толкова едри хищници. Бдителни очи и игриви мисли за смърт. После се показаха огромен мъжкар и пухкав дребосък. Впиха погледи в натрапника.

Луис поназнайваше Речта на героите, затова разбра въпроса на малкия кзинт.

— Това добро ли е за ядене?

Погледите на човека и кзинта се срещнаха. И човекът позволи на усмивката си да се разшири, за да се покажат зъбите му.

— Не — отсече по-възрастният кзинт.

Изпълнен с увереността от Четирите войни и няколкото „инцидента“ — останали векове в миналото, но без изключение завършили с победи на хората — Луис се ухили и кимна. „Ха така, татенце! Обясни му, че е по-безопасно да хапва арсеник, отколкото човешко месо!“

Пръстенов свят, двадесет години по-късно:

Стените сякаш го окъпаха в жегата. Тутакси се изпоти. Но не се притесняваше. Достатъчно бе свикнал с престоя в сауна, където седемдесет градуса изобщо не са горещина.

Записаният глас на Най-задния ръмжеше и плюеше на Речта на героите, обещавайки убежище във Флота на световите.

— Спри този запис! — отсече Луис. И настана тишина.

Подскачащи към небето пламъци обкръжаваха панорамния илюминатор. Бойната кола с оръдията бе изтеглена настрани. Двама от уродливите кзинти притичаха светкавично през двора, бутнаха варел под совалката и препуснаха обратно към най-близката ниша.

Тези не бяха цивилизовани като Кхмий. Ако докопаха Луис Ву в лапите си... е, тук поне беше на сигурно място.

Взря се през пламъците. Около совалката имаше шест варела. Несъмнено бомби. Щяха да ги задействат ей сега, преди огънят да ги взриви една по една.

Той се ухили. Ръцете му застинаха над пулта, докато се бореше с изкушението. После бързо набра командата. Клавишите пареха неприятно пръстите му. Разкрачи се и се хвана за облегалката на креслото, увил ръцете си с анцуга.

Совалката се надигна от пламъците. Под нея разцъфнаха огнени кълба, после замъкът се превърна в смалена от височината играчка. Усмивката не изчезваше от устните на Луис. Похвали се за стореното — ако бе включил синтезните двигатели вместо отблъскващите устройства, кзинтите долу щяха да се *изумят* от мощта на експлозивите си...

Изведнъж по корпуса и илюминаторите сякаш заудря градушка. Той се озърна стреснат. Десетина крилати машини пикираха към него. Скоро обаче останаха под совалката. Сви устни и настрои автопилота

за височина пет мили. Още не знаеше дали иска да се отърве от самолетчетата или не.

Тръгна към стълбата.

Прихна, щом разчете показанията на уредите, и се обади на Най-задния.

— Кхмий си е жив и здрав, спи кротко. Автолечителят не го пуска навън, защото условията са вредни за него.

— Вредни ли?

— Прекалено се е сгорещило тук. Програмата на автолечителя не предвижда пациентът да се опече след лечението. Махнахме се от огъня, значи би трябвало скоро да се охладим. — Прокара длан по челото си и потта се стече по ръката му до лакътя. — Ако Кхмий се покаже, ще му обясниш ли положението? Аз лично имам нужда от леден душ.

Още се разхлаждаше, когато подът сякаш пропадна под него. Грабна хавлия и я уви около кръста си на бегом.

Пак чуваше шум като от трополенето на градушка по корпуса.

Кхмий се озърна бавно и непохватно, както бе седнал пред пулта. Примижаваше. Около пострадалото му око козината липсваше. Заместител на кожа покриваше оголената ивица по едното му бедро.

— Здравей, Луис. Както виждам, и ти си оцелял.

— Тъхъ. С какво се занимаваш в момента?

— Оставих бременни самки в онази крепост.

— Незабавно ли ще ги избият? Или можем да кръжим още няколко минути?

— Уверен ли си, че имаме какво да обсъждаме? Предполагах, че ще проявиш здрав разум да не се намесваш.

— Както са тръгнали нещата, твоите самки и без това ще загинат след две години.

— Мога да ги отведа у дома с „Гореща игла на дознанието“. Разчитам, че ще убедя Най-задния...

— Опитай се да убедиш мен. Аз поех командването на кораба.

Едната ръка на кзинта помръдна. Подът се наклони рязко. Луис успя да се хване за свободното кресло. Видя замъка само на половин миля под совалката.

— И как успя?

— Превърнах хипердвигателя в разтопен боклук.

Кхмий беше смайващо бърз. Още преди Луис да трепне, потъна в оранжевата козина. Кзинтът го притискаше с едната си ръка към гърдите, четирите нокътя на другата изскочиха пред очите му.

— Ловко — промърмори той. — И какви са плановете ти за по-нататък?

Кхмий не правеше дори леки движения, но Луис усещаше, че малко остава гръбнакът му да се прекърши. Каза на кзинта:

— Май ще се наложи пак да те спасявам.

Звярът го пусна и отстъпи сковано, сякаш се боеше да не се поддаде на инстинктите си.

— Значи си обрекъл всички ни на гибел? Или ти е хрумнала идея как да преместиш целия Пръстенев свят?

— Второто.

— И как ще стане?

— Само допреди два-три часа щях да ти обясня. Но вече сме принудени да търсим друго решение.

— Защо постъпи така?

— Исках да спася Пръстеновия свят. Измислих само един начин да си осигуря помощта на Най-задния. Сега и неговият живот е заложен на карта като нашите. Как обаче да си осигуря и твоята помощ?

— Ама че си глупак... Нали и аз имам най-сериозно намерение да преместя този пръстен, дори и само за да спася бъдещите си деца! Предстои ти обаче да се справиш с друг проблем — да ме убедиш, че си ми нужен.

— Паките, създали конструкцията, са мои прародители. Ще се наложи да наподобим мисленето им, нали така? Какво са предвидили за извънредни положения например... Освен това в кораба имаме двама библиотекари от расата на Строителите, които добре познават местната история. С теб трудно ще се спогодят. Дори без да си ме убил, те си представят, че си някакъв страховит звяр.

Кхмий помисли.

— Щом се боят от мен, ще ми се подчиняват. Техният свят е в опасност. Впрочем те също произхождат от паките.

Температурата в совалката бе спаднала неприятно за гол човек, но Луис почувства, че отново се препотява.

— Освен това аз открих Ремонтния център.

— Къде е?

— Върху картата на Марс.

Кзинтът се настани в креслото си.

— Е, успя да ми направиш впечатление. Тези лишени от родина кзинти са научили немалко за картата на Марс в епохата, когато са кръстосвали океана, но подобно нещо дори не са подозирали.

— Готов съм да се обзаложа, че доста кораби са изчезвали безследно около Марс.

— Да, плененият от мен пилот на въздушна машина каза същото, пък и никой не е успявал да вземе оттам нещо ценно. Пътешествениците се връщали с богатства от друга карта, разположена по-нататък в посоката на въртене, само че плячката не стигала, за да компенсира огромните разходи за корабите. Луис, имаш ли нужда от автолечителя?

Човекът изтри с анцуга кръвта от лицето си.

— Още не. Картата, която спомена, май е на Земята. Значи все пак е нямало кой да я защити от нашественици.

— Така изглежда. Но пък корабите, потеглили към някаква друга карта по-надясно, никога не се завръщали. Дали Ремонтният център не е там?

— Не. Говориш за картата на Даун. Моряците са се натъквали на гроги. — Луис пак се изтри с анцуга. Ноктите само го бяха одраскали, ала раните на лицето обикновено кървят обилно. — Трябва да направим нещо за твоите бременни самки. Колко са?

— Не знам. Шест от тях бяха в размножителен период.

— Ясно е, че нямаме толкова място. Ще се наложи да останат в замъка. Или си убеден, че местният господар ще ги убие?

— Едва ли, обаче се опасявам за децата. С тази опасност поне мога да се справя. — Кхмий завъртя креслото към пулта. — Най-могъщата цивилизация тук се е развила около един от старите кораби, наричат го „Чудовището“. Ако научат, че съм се появил, може би ще започнат война срещу крепостта.

Крилатите машини падаха като захвърлени факли. Кзинтът оглеждаше небето с радар, скенер и инфрачервени сензори.

— Луис, дали имаше още от тях? Някой успя ли да кацне?

— Не ми се вярва. Наоколо няма писти... Пътищата! Виж по пътищата. Не бива да се свържат по радиото с кораба.

Наблизо имаше само един път, почти без прави отсечки по него. Няколко по-равни полета... След минута-две Кхмий се успокои. Всички нападатели бяха унищожени.

— Да обмислим следващата си стъпка — предложи Луис. — Не можеш просто да изстребиш обитателите на крепостта. Доколкото съм чувал от теб, кзинтските самки не са способни да се грижат сами за себе си.

— Правилно си разбрал... Луис, искам да споделя едно странно откритие. Самките в крепостта са много по-умни от онези в Патриаршията.

— Да не би да са ти равни по ум?

— О, не! Но дори умеят да говорят, макар речникът им да не е особено богат.

— А защо да не допуснем, че твоята раса ги е подбирала за размножение по покорството им? Отказвали сте да се чифтосвате с умните в продължение на стотици хиляди години... И в края на краищата сте провеждали изкуствен подбор сред поробените от вас раси.

Кхмий се размърда неловко на креслото.

— Възможно е. Но и мъжкарите тук са различни. Искях да постигна споразумение с господарите на големия кораб. Показах могъществото си и зачаках да започнат преговори с мен. Дори не се опитаха. Ако се съди по поведението им, за тях изборът беше или да ме унищожат, или да умрат. Бях принуден да се присмивам на пленника си Чджарл и да се подигравам на праотците му, за да го предизвикам да ми разкаже нещо.

„Да, тук кукловодите не са се опитвали да развъждат кротки кзинти...“ — напомни си Луис.

— И тъй, щом не можеш да изведеш самките от крепостта, нито да избиеш всички мъжкари вътре, няма друг изход, освен да се спазариш с тях. На богове ли ще си играем?

— Вероятно. Ето какво ще направим...

Совалката се рееше малко над обсега на оръдията. Сянката ѝ покриваше пепелищата в двора. Луис слушаше гласовете, предавани от преводача на Кхмий, и чакаше уговорения сигнал.

Кзинтът подканяше стрелците да опънат лъковете си срещу него. Заплашваше, обещаваше, пак заплашваше. Чу се грохот от падането на

каменни парчета, срязани с лазер. Съскане, ръмжене, пръхтене.

И нито дума за ужасния му повелител.

Кхмий прекара там цели четири часа. Най-сетне се показа в една от бойниците и се понесе нагоре. Луис го изчака да влезе в совалката и я издигна.

След малко той се появи в пилотската кабина, вече свалил от себе си левитатора и бронята.

— Предпочете да не играем на богове, тъй ли?

— Да не се чувстваш обиден, че те изключих от играта?

— Разбира се, че не.

— Щях само да усложня преговорите. И... не можах да се насиля. Те все пак са от моята раса. Не беше редно да ги заплашвам с някакъв си човек.

— Ясно.

— Катакт ще отгледа децата ми от мъжки пол като герои. Ще ги научи да боравят с оръжие и ще ги въоръжи добре, а когато съзреят достатъчно, ще ги прати да завоюват свои земи. Нали разбираш — няма да са заплаха за собствените му владения, а ако не идвам повече тук, шансовете им да оцелеят ще нараснат. Освен това му оставих лазерното си фенерче...

— Добре си направил.

— Да се надяваме.

— Е, свършихме ли си работата в картата на Кзин?

Кхмий поумува малко.

— От пленения пилот научих, че той и подобните му до един са благородници със собствени имена и много образование. Чджарл ми разказа доста за епохата на пътешествията, след като го вбесих с подигравките си към праотците му. Предполагам, че в „Чудовището“ имат летописи и архиви. Да им ги вземем ли?

— Я ми кажи набързо какво си чул от Чджарл. Докъде са стигали на Марс?

— Първо спрели пред стена от падаща вода. По-късните поколения изобретили скафандри и летящи машини. Проучили външните области по края на картата, а една група стигнала до центъра, където намерила ледници.

— Щом е така, да не се занимаваме с библиотеката в „Чудовището“. Изобщо не са проникнали под повърхността. Най-заден,

слушаш ли ни?

— Да, Луис.

— Насочваме се към картата на Марс. И ти направи същото, но внимавай винаги да си вдясно от нас, за да се прехвърлим, ако стане нещо непредвидено.

— Слушам и изпълнявам. Имаш ли нова информация?

— Кхмий я е събрал. Кзинтските експедиции не са открили по картата на Марс нищо нетипично и за същинската планета. Още не знаем откъде да влезем.

— Може би отдолу.

— Нищо чудно да опрем и до това. Въпреки че ще бъде неприятно. Как я карат нашите гости?

— Желателно е по-скоро да дойдеш при тях.

— Когато мога. Провери какви данни имаш в компютъра за Марс. *И за марсианците*. Край. — Обърна се към кзинта. — Искаш ли ти да пилотираш? Само не ускорявай над четири мили в секунда.

Кхмий докосна пулта и совалката се устреми напред и нагоре. Изтръгнаха се от сивата облачна стена. С издигането синевата на небето потъмняваше. Скоро картата на Кзин остана зад тях.

— Кукловодът като че наистина те слуша — подхвърли кзинтът.

— Тъхъ.

— И както виждам, разчиташ на хипотезата си за картата на Марс.

— Позна. — Луис се ухили. — Превъзходно са измайсторили заблудата, но нищо не е свършено. Твърде голям обем е трябвало да скрият. Минахме отдолу по пътя насам. Познай какво видяхме под картата.

— Не си играй на гатанки!

— Нямаше нищо. Само плоско дъно. Липсваха дори охлаждащи радиатори. Повечето други карти ги имат, за да се залежават полюсите. Пасивна охлаждателна система. Какво я замества на Марс? Къде се разсейва топлината? Мислех си дали не се отделя във водата наоколо, но не е така! Вече смятам, че се пренася направо към свръхпроводящата решетка в основата на Пръстеновия свят.

— Решетка ли?

— Мрежа с грамадни клетки, която контролира магнитните свойства на основата. И служи за управление на процесите в слънцето.

Ако картата на Марс е свързана с решетката, значи там е центърът на Пръстенов свят.

Кхмий помисли.

— Да, не могат да се освобождават от излишната топлина, като загряват водата. Щеше да има твърде много пара. Характерното движение на облаците би се забелязвало отдалеч. Дори и от космоса картата на Марс щеше да е мишена, набиваща се на очи. Паките-пазители не биха допуснали толкова елементарна грешка, нали?

— Така е.

— Не помня почти нищо за Марс. Ако не бъркам, планетата никога не е била особено важна за твоята раса. Само сте я споменавали в легендите си. Ясно ми е обаче, че тук са я издигнали на двадесет мили, за да имитират разредената атмосфера.

— И има площ петдесет и шест милиона квадратни мили. Тоест представлява скривалище с обем един милиард сто и двадесет милиона кубически мили.

— Ъррр... Сигурно си на прав път. Картата на Марс е прословутият Ремонтен център, а паките са сторили всичко по силите си да го замаскират. Чдждарл ми разказа достатъчно за страшните зверове, ужасните бури и неимоверните разстояния из Големия океан. Още елементи от пасивната защита. И цял флот от нашественици трудно би разкрил тайната.

Луис потърка разсеяно четирите сърбящи ранички на челото си.

— Едно цяло и дванадесет стотни по десет на девета степен кубически мили. Признавам си, че настръхвам от подобно число. *Какво* са скрили там? Кръпки, с които могат да запушат дори Юмрука на бога? Машини, дето са в състояние да ги пренесат, нагласят и закрепят? Или онези устройства за монтиране на двигателите по стените? Резервни двигатели? Тандж, как ще се зарадвам, ако намерим резервни двигатели! А и още колко място би останало, дори всичко това да е вътре...

— Боен флот.

— А, да! Научихме от собствен опит кое е *главното* им оръжие, но... Разбира се, боен флот, също и кораби за бягство. Възможно ли е цялата карта на Марс да е такъв кораб? Би побрала спокойно населението на Пръстенов свят от времето преди мутиращите раси да запълнят всички ниши в екологията.

— Космически апарат, който да изтегли конструкцията на мястото й?... Луис, трудно ми е да мисля в такива мащаби.

— И на мен. Но не смятам, че дори кораб с подобни размери би свършил работа.

— Тогава що за глупости ти се въртяха в главата, когато унищожил нашия хипердвигател? — изведнъж изръмжа кзинтът.

Запитаният се постара да не подскочи в креслото си.

— Въртеше ми се мисълта, че Пръстенов свят може да бъде настроен така, че да оказва магнитно въздействие върху своето слънце. И почти налучках истината. Неприятният факт обаче е...

Гръмотевичният глас на Най-задния го заглуши.

— Луис, Кхмий! Оставете совалката на автопилот и незабавно се прехвърлете при мен!

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА КАРТАТА НА МАРС

С един великански скок Кхмий стигна пръв до диска. „Ха, кзинтът също можел да изпълнява заповеди“ — подсмихна се Луис, ала благоразумно предпочете да не споделя откритието си на глас.

Двамата гости по неволя гледаха през прозрачния корпус, но не към океанската шир (нямаше нищо друго освен синя вода и изпъстрено с облаци синьо небе, сливащи се в безкрая), а към голям холограмен екран. Щом Кхмий се появи върху диска в кораба, двамата се озърнаха, стреснаха се и веднага се постараха да прикрият реакцията си.

— Кхмий — намеси се без излишно забавяне Луис, — запознай се с Харкабийпаролин и Кауаресксенджаджок, библиотекари от въздушния град. Те много ни помогнаха да съберем ценна информация.

— Хубаво — изсумтя кзинтът. — Най-заден, какъв ни е проблемът?

В същия миг Луис го подръпна внимателно за козината и посочи към екрана.

— Да, погледнете слънцето — потвърди кукловодът.

Светилото се виждаше затъмнено и увеличено в холограмата. Едно ослепително петно близо до центъра му се местеше и гърчеше, неспирно променяйки формата си.

— Не ставаше ли същото — сети се Кхмий — малко преди да кацнем на космодрума при издатината?

— Точно така. Наблюдаваш в действие антиметеоритната защита на Пръстенев свят. Най-заден, какво бихме могли да направим? Да намалим скоростта... но не знам как ще спасим совалката!

— Първата ми мисъл бе да спася скъпоценните ви особи — подхвърли кукловодът.

По водата под устремилия се в бягство кораб играеха ярки отблясъци. Ставаха все по-силни и в тях се забелязваше виолетов оттенък. За миг просветнаха непоносимо... и се превърнаха в черно

петно на прозрачния под А въгленочерна нишка, очертана от виолетово-бяло сияние, се заби надолу в посоката на въртенето — същинска отвесна колона от земята към небето. Над пределите на атмосферата обаче тя беше невидима.

Кзинтът промълви няколко думи на Речта на героите.

— И така да е — отговори Най-задния на интересик, — по какво стреля? Отначало предположих, че ние ще бъдем мишената.

— Картата на Земята не се ли намира в тази посока? — спомни си Луис.

— Да. Също и голямо количество вода, както и други острови.

Където лъчът докосваше повърхността, хоризонтът сякаш се разгаряше в бяло. Кзинтът пак зашепна на своя език, но този път човекът долови смисъла:

— С такова оръжие бих могъл направо да изпаря Земята.

— Я млъквай!

— Луис, съвсем естествено беше да си го помисля.

— Тъх...

Лъчът изчезна внезапно. И се появи отново няколко градуса надясно.

— Тандж и проклетия! Най-заден, да се издигнем. Искам да използвам телескопа.

На картата на Земята пламтеше жълтобяла точка. Мястото изглеждаше тъй, сякаш го е цапардосал възедричък астероид.

Нататък, на брега на Големия океан, имаше подобна гледка.

А слънчевото изригване бледнееше. Кхмий промърмори:

— Да не са се появявали космически кораби в тази посока? Или някакви други бързо движещи се тела?

— Уредите може и да са записали нещо — колебливо отвърна кукловодът.

— Добре, провери записите. И нека се спуснем до височина една миля. Мисля, че ще е най-добре да доближим картата на Марс ниско над повърхността.

— Луис?...

— Направи каквото ти каза Кхмий.

— А известно ли ни е вече как е бил предизвикан този лазерен лъч? — попита след малко кзинтът.

— Той ще ти обясни — сухо отвърна Най-задния. — Аз си имам други занимания.

„Иглата“ и совалката доближаваха картата на Марс раздалечени. Най-задния внимаваше между тях да няма ъглово отстояние, за да запази възможността за прехвърляне.

Луис и Кхмий се преместиха в совалката за обяд. Кзинтът беше прегладнял. Погълна няколко килограма сурово месо, една съомга и поне четири литра вода. Апетитът на човека позатихна от това представление. Радваше се, че и гостите му не са принудени да го гледат.

— Не разбирам защо си помъкнал онези двамата — подхвърли Кхмий, — освен за да се чифтосаш с жената. Добре, ами момчето за какво ти е?

— Те са от расата на Строителите, която някога е властвала над почти целия Пръстенев свят. Измъкнах ги от една библиотека. Опознай ги! Задавай им въпроси!

— Боят се от мен.

— Нали си бил дипломат, умеещ да омайва? Ще поканя момчето да разгледа совалката. Разкажи му нещо. Да речем, за Кзин, ловните паркове и Дома на Патриаршеското минало. Обясни му как се чифтосват кзинтите.

Луис се прехвърли в „Иглата“, размени две-три думи с Кауаресксенджаджок и го отведе, преди Харкабийпаролин да проумее какво става.

Кхмий се зае да показва на момчето как се управлява совалката. Кръжаха, правеха лупинги, стрелкаха се ту към небето, ту към земята. Хлапакът беше очарован. После кзинтът го заплени с магическите свойства на бинокулярните очила, свръхпроводниците и противоударната броня.

Накрая Кауаресксенджаджок сам попита как се размножава неговата раса.

А Кхмий неотдавна бе срещнал самка, която владееше словото! Пред него се бяха открили нови хоризонти. Удовлетвори напълно любопитството на момчето — през това време Луис скучаеше, — после на свой ред започна да го разпитва за ришатра.

Кауаресксенджаджок нямаше практически опит, затова пък главата му преливаше от знания.

— Правим записи, ако хората от чуждите раси са съгласни. Имаме огромен архив. Някои раси предпочитат да се отплащат по друг начин, а не с ришатра, или пък повече им харесва да гледат и да обсъждат. Някои се сношават само в една поза или когато са разгонени. Всичко това влияе на търговските връзки. Използваме и различни помощни средства. Луийву спомена ли ти вече за уханието на вампирите?

И двамата май не забелязаха кога точно Луис се бе прехвърлил обратно в „Иглата“. Харкабийпаролин го посрещна много разстроена.

— Луийву, той може да стори нещо лошо на Кауа!

— Ами, чудесно се разбират! Кхмий ми е отдавнашен съратник и знам, че децата на която и да е раса са му симпатични. Момчето е в абсолютна безопасност. Ако и ти искаш да се сприятелиш с кзинта, почеша го зад ушите.

— Как си нарани челото?

— Проявих небрежност. Чуй, що не взема да те успокоя...

Любиха се; или поне правиха ришатра на водното легло, с включено устройство за масаж. Колкото и да бе намразила живота си в Сградата Пант, явно жената бе научила там немалко. Два часа по-късно Луис твърдо вярваше, че не е в състояние да шавне. Харкабийпаролин го погали по бузата.

— Утре свършва размножителният ми период. Ще си възстановиш силите.

— Не съм сигурен, че има на какво да се радвам — подсмихна се той.

— Луийву, ще ми олекне, ако отидеш при Кхмий и Кауа.

— Добре де. Гледай сега как ще плета крака! Ето, пълзя към прехвърлящия диск. Можеш да си представиш, че вече съм изчезнал.

— Моля те!

— Е, щом толкова настояваш...

* * *

Тъмната линия срещу тях полека се превръщаше в преграда, препречила пътя им. Кхмий намали скоростта и от външните

микрофони се разнесе равномерен шепот, доста различен от свистенето на въздуха по корпуса на совалката.

Стигнаха до стена от падаща вода. От разстояние една миля изглеждаше съвсем отвесна и безкрайно широка. Горният край на водопада се намираше на не по-малко от двадесет мили над главите им. А основата се губеше в мъгла. Грохотът причиняваше болки в ушите и накрая Кхмий изключи външните микрофони. Пак чуваха тътена през стените, но вече приглушен.

— Колко прилича на водните колектори в града! — възкликна момчето. — Може би оттук нашите хора са се научили как да ги правят. Кхмий, разказах ли ти вече за водните колектори?

— Да. Ако Строителите са стигали до това място, чудя се дали са успели и да проникнат вътре. Имате ли някакви легенди за куха земя?

— Нямаме.

— И техните магьосници неизменно са с телосложението на паки-пазители — промълви Луис.

— Луийву, а този водопад... защо е толкова огромен?

— Сигурно обикаля по целия периметър на картата. Отнема влагата. Горе трябва да е съвсем сухо. Най-заден, чуваш ли ме?

— Да. Какви са заповедите ти?

— Ще пообиколим със совалката, като включим дълбокото сканиране и останалите сензори. Може и да открием вход зад водопада. А с „Иглата“ ще проучим какво има горе. Как сме с горивото?

— Ще стигне, щом няма да се прибираме у дома.

— Бива. Пускаме сондата да следва кораба на... нека да са десет мили. И да не се отделя от повърхността! Прехвърлящите дискове и връзката помежду ни да са включени през цялото време. Кхмий, искаш ли ти да летиш в совалката?

— Слушам и изпълнявам — изсумтя кзинтът.

— Добре. Да вървим, Кауа.

— Предпочитам да остана тук.

— Харкабийпаролин ще ме удуши! Прехвърляме се.

„Иглата“ се изкачи двадесет мили над океана и пред тях се ширна червеният Марс.

— Ужасно изглежда! — ахна Кауаресксенджджожок.

Луис не му обърна внимание.

— Е, поне знаем, че търсим нещо грамадно. Представи си кръпка, достатъчна да запусти Юмука на бога. Значи трябва да има и люк с такива размери, че да я измъкнат през него заедно с машината, която ще я пренесе. Най-заден, кое място на картата би избрал?

— Кой ще забележи люка, ако е зад водопада? Океанът е пуст, а и водата скрива всичко.

— Хм, звучи разумно. Но там ще търси Кхмий. А другаде?

— Искаш от мен да прикрия очертанията на гигантски люк в марсианския пейзаж? Ще му придам неправилна форма, а пантите ще са по протежението на дълъг и прав каньон. Вероятно бих предпочел също да го скрива и лед. При отваряне ще разтопявам северния полюс, после пак ще го замразявам.

— А има ли такъв каньон?

— Има. Вече проверих. Луис, северният полюс на Марс е най-добрият ни шанс да намерим вход. Марсианците никога не са припарвали до полюсите на планетата си. Водата е била пагубна за тях.

Картата представляваше полярна проекция и южният полюс беше разслан по ръбовете ѝ. Оставаше северният.

— Чудесно. Отиваме да огледаме северния полюс. Ако не открием нищо, започваме да претърсваме по разширяваща се спирала. Поддържай височина, всички уреди да са включени. Няма значение дали ще стрелят по „Иглата“. Кхмий, слушаш ли ни?

— Чух ви.

— Съобщавай ни всичко интересно. Може пък ти да се натъкнеш на онова, което търсим. Не предприемай обаче нищо. — Дали кзинтът би се подчинил на такава заповед? — Не трябва да нахлуваме със совалката. Ние определено сме си взломаджии и ако охраната ще гърми по нас, предпочитам да сме в корпус на „Дженеръл продъктс“...

Дълбокото сканиране показваше всичко до основата от скрит. Над нея планините и долините изглеждаха прозрачни. Имаше морета от марсиански прах, който се стичаше в падините като олио. А под него — подобия на градове. Здания с плътни каменни стени, плавни извивки и множество проходи. Двамата жители... на въздушния град зяпаха, Луис също. В изследвания космос марсианците бяха измрели отдавна.

Въздухът, доколкото го имаше, пропускаше светлината не по-зле от вакуум. Вдясно, отвъд хоризонта, стърчеше планина, надминаваща

всички върхове на Земята. Беше Монс Олимпус, разбира се. А над кратера се рееше бяло късче.

„Иглата“ се плъзна надолу и се изравни с повърхността малко над дюнците. Странната конструкция още се виждаше, застинала може би на петдесетина метра над върха. Корабът също би трябвало да се забелязва добре оттам.

— Кхмий?

— Слушам те.

Луис се пребори с желанието да шепне.

— Открихме левитиращ небостъргач. На трийсетина етажа е, има площадка за кацане на въздушни машини. И е с формата на двоен конус. Носи се над най-високата марсианска планина като шантав пътепоказател.

— Както изглежда, сигналът е предназначен за нас. Да се прехвърля ли в кораба?

— Още не. Ти забеляза ли нещо?

— Според мен попаднах на огромен люк зад водопада. Би пропуснал лесно цял боен флот, както и кръпка за Юмрука на бога. Предполагам, че се отваря с някакъв код. Не съм опитвал.

— И не го прави! Изчакай. Най-заден?

— Имам резултатите от дълбокото сканиране и радиационния спектър. Сградата почти не излъчва. Магнитната левитация не изисква особен разход на енергия.

— А какво откри вътре?

— Ето, погледни.

На екрана се появи сивкаво-прозрачна триизмерна схема. Сградата явно беше предназначена за пътешествия — виждаха се горивни резервоари и двигател на петнадесетия етаж. Кукловодът обясни:

— Здрава конструкция. Построена е от бетон или друг материал с не по-малка плътност. В хангара липсват возила. На върха и в дъното има телескопи и различни сензори. Не мога да преценя дали сградата е обитавана в момента.

— Ей в това ни е проблемът! Сега ще нахвърлям стратегията, а ти ми кажи дали ти харесва. Първо: втурваме се с цялата си бързина и увисваме точно над върха.

— И се превръщаме в идеална мишена...

— Че какво ще ни стане, нали сме в корпус на „Дженеръл продъктс“? Ако никой не ни обстрелва, следва второто — оглеждаме кратера с дълбоко сканиране. Открием ли нещо освен скрит, идва ред на третата стъпка — изпаряваме сградата. Можем ли да го направим, и то бързо?

— Да, но не можем да го повторим. И каква ще бъде четвъртата ни стъпка?

— Пъхваме се вътре светкавично. Кхмий остава в готовност да ни отърве както намери за добре. Сега ми кажи дали ще се свиеш на кълбо насред цялата тази процедура!

— Не бих посмял.

— Я почакай... — Луис усети, че гостите им са уплашени до полуда и се обърна към Харкабийпаролин: — Ако изобщо има място, откъдето да спасим света, то е под нас. Смятаме, че намерихме входа. Но и някой друг го е открил. Не знаем нищо за него или за тях. Разбирате ли ме?

— Страхувам се — измънка жената.

— И аз. Ще успееш ли да успокоиш момчето?

— А ти как ще успокоиш *мен*? — засмя се тя пресекливо. — Добре, ще се постарая.

— Най-заден, започваме.

„Иглата“ подскочи в небето с ускорение двадесет G, претърколи се и почти опря въздушния небостъргач, увиснала с търбуха нагоре. На Луис леко му призля, а двамата от града писнаха. Кауаресксенджаджок бе впил пръсти в ръката му.

Кратерът наглед бе запушен от праствара лава. Ву обаче гледаше екрана на скенера.

Там беше! Дупка в скрита с форма на разширяваща се фуния, водеща нагоре (не, надолу!) в кратера на Монс Олимпус. Твърде тясна, за да минат през нея машини за поправка на Пръстеиовия свят. Може би най-обикновен авариен изход, но недостатъчен за „Иглата“.

— Стреляй! — заповяда той.

Предишния път Най-задния бе използвал този лъч като прожектор. Но при стрелба от упор пролича опустошителната му мощ. Реещата се сграда заприлича на пламтяща комета, в чието ядро се топеше бетон. След миг остана само пращен облак.

— Спускай се!

— Луис...

— Тук сме на прицел. И нямаме време. Спускай се с двадесет G. Сами ще си направим врата!

Охреният пейзаж приличаше на безкраен покрив над главите им. Образът от дълбокото сканиране показваше дупка в скрита, сякаш жадуваща да ги погълне. Другите сетива обаче врецяха, че затапеният с лава кратер на Монс Олимпус пада, за да ги размаже.

Ноктите на момчето се впиха до кръв в ръката на Луис. Харкабийпаролин стоеше като статуя. Самият Луис се сви в очакване на удара.

Мрак.

На екрана на скенера се появи безформено млечно сияние. Виждаха се и други светлинки — зелени, червени и оранжеви звездички по пулта в пилотската кабина.

— Най-заден!

Нито звук.

— Най-заден, искам осветление! Използвай прожектора! Трябва да видим дали нещо не ни застрашава!

— Какво стана? — жално попита Харкабийпаролин. Очите му свикваха с тъмнината — различи я седнала на пода, обвила с ръце коленете си.

Пилотската кабина се освети. Кукловодът обърна двете си глави, надвиснали над пулта. Изглеждаше някак смален, май всеки миг беше готов да се свие на топка.

— Луис, вече не издържам!

— Знаеш, че в момента не бива да пипаш нищо по пулта. Поне да огледаме с прожектора.

Едната глава докосна някакъв регулатор. Бяла еднообразна светлина окъпа всичко пред корпуса.

— Потънали сме в нещо. — Докато главата се взираше в индикаторите, другата съобщи: — Температура седемстотин градуса. Лава. Била е излята около нас, докато сме се намирали в стазис. Вече изстива.

— Хм, някой изглежда ни е подготвил посрещане. Все още ли сме с носа надолу?

— Да.

— Не можем да излетим обратно, а само да продължим в същата посока?

— Да.

— Искаш ли все пак да опитаме?

— Що за въпроси задаваш! Иска ми се да започна отначало, още отпреди да унищожиш нашия хипердвигател...

— Е, стига де!

— ...или отпреди момента, когато реших да отвлека човек и кзинт. Смятам, че допуснах грешка.

— Губим си времето.

— Няма къде да отделяме излишната топлина от „Иглата“. Ако се опитаме да се отгласнем нанякъде, само ще доближим с час-два мига, когато по принуда ще изпаднем в стазис, докато настъпи промяна в обстоятелствата.

— Ще почакаме, щом е така. Има ли образ от дълбокото сканиране?

— Вулканична скала във всички посоки, вече напукана от охлаждането. Ще разширя обхвата... Луис, шест мили под нас забелязвам основа от скрит. Също и покрив от този материал, но много по-тънък, четиринадесет мили над нас.

Усещаше напирателната в гласа на кукловода паника.

— Кхмий, чу ли всичко?

Бе му отговорено по много изненадващ начин.

С вой на нечовешка болка и ярост кзинтът скочи от прехвърлящия диск, закрил очите си с длани. Харкабийпаролин се залепи за стената, за да не бъде прегазена. Огромното туловище налетя на водното легло, претърколи се и тупна на пода.

Луис вече се бе втурнал в банята. Пусна душа докрай, метна се над леглото и подпря с рамо подмишницата на Кхмий. Плътта под козината беше твърде гореща.

Кзинтът се надигна и последва Луис към мощната струя студена вода. Завъртя се под нея, за да го облее отвсякъде. После приседна на пода и вдигна лице към душа. Доста по-късно попита:

— Как се досети?

— И ти ще надушиш миризмата, щом ти се отпусти носът — увери го Луис. — Вони на опърлена козина. Какво стана?

— Изведнъж се подпалих. На пулта се появиха десетки алармени сигнали. Хвърлих се към диска. Совалката е на автопилот... ако не и унищожена!

— Може би ще се наложи да проверим. „Иглата“ пък е потопена в изстиваща лава. Най-заден?

Надникна към пилотската кабина. Кукловодът вече представляваше покрито с козина яйце.

Не бе понесъл последния шок. Имаше защо! От един екран към тях се вираше смътно познато лице.

Виждаше се — доста по-голямо — и в правоъгълника, показвал доскоро данните от дълбокото сканиране. Не лице, а маска, сякаш бе грубо човешко подобие, изработено от стара кожа без нито едно косъмче. По рязко очертаните челюсти липсваха зъби. А очите, потънали дълбоко под надвисналото чело, оглеждаха преценяващо Луис Ву.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА КЛОПКИ В КЛОПКИТЕ

— Както виждам, загубихте пилота си — отбеляза натрапникът с лице от щавена кожа.

Образът привидно плуваше в чернилката извън корпуса — уродлива глава и издути като пъпешни рамене на пазител.

Луис можа само да кимне. Психическите сътресения го връхлитаха твърде бързо едно след друго. Съзнаваше, че Кхмий стои до него и от козината му се стичат струйки. Кзинтът мълчаливо изучаваше вероятния противник. Жената и момчето сякаш бяха онемели. Ако Луис се бе научил поне малко да разчита израженията им, значи в момента те бяха обзети от възхита или екстаз, а не от ужас.

— Това окончателно ви напъхва в капана — продължи пазителят. — Скоро ще ви се наложи да изпаднете в стазис и не е нужно да обсъждаме каква ще е по-нататъшната ви участ. За мен е голямо облекчение. Не знам дали ще ми е по силите да ви убия.

— Смятахме, че всички сте измрели — измънка Луис.

— Да, паките са изчезнали преди четвърт милион години. — Превърналите се в човка устни и венци изкривяваха произношението на някои съгласни, но пазителят все пак говореше учудващо добре на интерезик. Защо пък точно на него? — Погубила ги е болест. Догадката ви е била съвсем правилна. Само че дървото на живота и досега благоденства под повърхността на Марс. Случва се от време на време да бъде намерено. Подозирам, че производството на лекарството за безсмъртие е започнало, когато някой от новите пазители е имал нужда от помощници за свой конкретен проект.

— А ти как научи интерезика?

— Знам го, откакто се помня. Луис, не ме ли позна?

Стори му се, че нож проряза червата му.

— Тила! Нима?...

Маската не трепваше. Не би могла да издаде никакви чувства.

— С малко придобити знания. Знаеш началото. Търсача искаше да проникне до основата на дъгата. Възползвах се от доброто си

образование и му обясних, че светът всъщност е пръстен. Страшно се разстрои. Затова му казах, че ако жадува за мястото, откъдето може да управлява всичко, не е зле да потърси техническата работилница.

— Ремонтния център — неволно я поправи Луис. Стрелна с поглед пилотската кабина — Най-задния приличаше на удължена табуретка, украсена с червени и лилави скъпоценности.

— Естествено е по-късно да се превърне в Ремонтен център, а и в средоточие на властта. Търсача си припомни някои легенди за Големия океан. Решихме, че това е най-вероятното място — огромни разстояния, бури, дузина екосистеми, в които господстват хищници. От по-отдалечени по дъгата земи астрономи бяха изучавали океана и Търсача успя да направи приблизителни карти. Пътешестввахме шестнадесет години. За това също би трябвало да съчинят легенди. Научихте ли вече, че картите са заселени? Кзинтите са колонизирали тази на Земята. Не бихме могли да продължим нататък, ако не бяхме завзели един от техните кораби. В Големия океан се срещат острови, които всъщност са форми на живот, а по гърбовете им расте какво ли не...

— Тила! Попитах те как се превърна в... това.

— Вече ти обясних — с малко знания. Твърде късно проумях коя раса е създала Пръстенов свят.

— Но нали уж имаше *късмет*!

Пазителката кимна.

— Кукловодите се набъркаха в законите за регулиране на раждаемостта, за да бъде създадена Лотарията. Ти си мислеше, че са успели. За мен обаче идеята винаги си е оставала тъпа. Луис, нима *искаш* да повярваш, че шест поколения хора, спечелили от Лотарията за деца, са достатъчни да се появи някой, надарен с късмет? — Той не отговори. — Поне един, а? — Тила като че му се присмиваше. — Я си представи тогава какъв късмет ще натрупат всички потомци на всички спечелили от Лотарията! След двадесет хиляди години трябва да са доста далеч от галактиката, за да се спасят от избухването на ядрото ѝ. Защо да не избягат с Пръстеновия свят? Обитаемата му площ е три милиона пъти по-голяма от земната. И конструкцията може да бъде задвижена. Пръстенов свят е късметът на онези, които трябваше да се родят късметлии. Ако успея да го спася, значи наистина е било сполука за тях, че стъпих тук преди двадесет и три години, а също че аз и

Търсача намерихме входа в Монс Олимпус. Късметът обаче ще си остане техен, не мой.

— И Търсача ли?...

— Умря, разбира се. И двамата пощуряхме от копнеж по корена на дървото на живота, но той беше на хиляда години. Дървото го уби.

— Не биваше да те изоставям.

— Не ти дадох възможност за избор. И аз нямах... Сега пък изобщо не избирам. Инстинктите у пазителите са прекалено силни.

— Ти вярваш ли в късмета?

— Не. Но бих искала.

Луис разпери безпомощно ръце и се извърна. Открай време си знаеше, че все някой ден ще срещне отново Тила Браун. Ала не предполагаше, че срещата ще бъде такава! Включи полето на спалните плоскости и се вмъкна между тях.

Най-задния се уреждаше чудесно в подобни положения — потъваше в собствения си пъп.

Уви, хората няма как да закрийт ушите си с тялото. Луис висеше свит на кравай, притиснал ръце към слепоочията. Но чуваше.

— Говорещ с животни, да ти е честита възврънатата младост!

— Името ми е Кхмий.

— Моля да ме извиниш. Ти как попадна тук?

— Чрез тройна клопка. Най-задния ме отвлече, Луис Ву ми отне възможността да избягам от Пръстенев свят а Тила Браун ме заклеци под земята. Мисля да прекъсна тази поредица от събития. Ще се сражаваш ли с мен?

— Само ако успееш да ме докопаш, Кхмий.

Кзинтът ѝ обърна гръб.

— Какво искаш от нас? — почтително попита Кауаресксенджаджок на езика на Строителите, а от преводача думите прозвучаха на интересик.

— Нищо — отвърна Тила също на езика на Строителите.

— Тогава защо сме тук?

— Погрижих се и вие да не сторите нищо.

— Не разбирам! — На момчето вече му се плачеше. — Защо искаш да ни погребеш под земята?

— Дете, правя необходимото. Трябва да предотвратя едно и половина по десет на дванадесета степен убийства.

Луис отвори очи, а Харкабийпаролин възрази разпалено:

— Но ние дойдохме да *спасяваме!* Нима не знаеш, че светът се е изместил и се доближава към слънцето?

— Знам. Аз събрах екипа, който върна по местата им двигателите за корекция на орбитата, за да поправа стореното от твоята раса.

— Луийву смята, че това не е достатъчно.

— Прав е.

Луис вече бе наострил уши. Библиотекарката поклати глава.

— Нищо не разбирам...

— Включените двигатели удължават живота на Пръстенев свят с около година. А една допълнителна година за три по десет на тринадесета степен разумни същества се равнява на хиляда години живот за всеки жител на Земята. Превъзходно постижение! Всички мои помощници са съгласни с мен, дори онези сред тях, които не се превърнаха в пазители...

Луис забелязваше остатъци от лика на Тила Браун в твърдата кожена маска. Да, връзките на долната става се издуваха, черепът също се бе уголемил, за да вмести допълнителната мозъчна тъкан... но пред него наистина беше Тила и това го натъжаваше ужасно. „Защо не се махне най-сетне?“

Трудно е да се отърве от навиците, вкоренени през твърде дългия му живот, а на всичко отгоре имаше и аналитичен ум. „Да, защо ли наистина не ни се махне от главите? Умираща пазителка в обречен свят! Не би трябвало да губи дори минута в празни приказки със сбирщина заклещени размножители. Какво ли е намислила?“

Завъртя се с лице към екрана.

— Значи ти си събрала аварийния екип? Що за същества участват в него?

— Новата външност ми беше от полза. Почти всички хуманоиди са склонни поне да ме изслушат. В работата се включиха стотици хиляди от всевъзможни раси. Доведох тук трима, за да се преобразят в пазители: по един от жителите на пръскащите планини, от нощните хора и от вампирите. Надявах се да измислят решението, което не можах да открия сама. Разчитах, че гледните им точки ще бъдат различни от моята. Вампирът например дори не беше разумен преди промяната. Подведеха ме!

„Да, тя се държи, сякаш има цяла вечност пред себе си. Дали смята да развлича с разговори уловените размножители и съществата от други раси, докато Пръстенов свят се отърка в засенчващите плоскости?“

— Не се сетиха за по-добро решение. Затова върнахме Бусардовите двигатели по страничните стени. Остана само един. Под ръководството на другия оцелял пазител моят екип възстановява единствения запазен кораб, с който ще отлети към някоя от близките звезди. Така поне част от жителите на Пръстеновия свят ще оцелеят.

— Пак се върнахме в началото — промърмори Луис. — Твоят екип работи упорито. А ти какво правиш тук?

„Познах! Опитва се да ни подсказже нещо!“

— Дойдох да предотвратя изстреблението на хиляда и петстотин хиляди милиона разумни хуманоиди. Засякох неутринните потоци от отгласкващи устройства, създадени в изследвания космос. Реших да чакам на единствено възможното местопрестъпление... И ето ви тук.

— Да, тук сме си — съгласи се Луис. — Но добре знаеш, че не сме дошли да извършим никакви проклети убийства!

— Щяхте да го сторите.

— Защо?

— Това не мога да кажа.

Все още не проявяваше желание да сложи край на разговора. Бе подхванала необичайна игра. Оставяше ги сами да се досетят за правилата ѝ.

— Добре, да речем, че би могла да спасиш Пръстенов свят, но като погубиш един и половина трилиона обитатели от общо тридесет трилиона. Една пазителка би трябвало да предпочете този вариант. Или греша? Жертваш пет процента, за да спасиш останалите деветдесет и пет. Резултатът ми се струва... приемлив.

— А способен ли си да съчувстваш на такова огромно множество разумни същества, да съпреживееш участта им? Или ти е по силите да мислиш само за една смърт — онази, в която ти изпълняваш главната роля? — Той предпочете да замълчи. — Тридесет милиарда човеци обитават изследвания космос. Представи си всички тях мъртви. После пък си представи петдесет пъти по-голямо население, изстребено от... да речем, прекомерно облъчване. В състояние ли си да почувстваш тяхната болка, страданията им, мъката им един за друг? Тези числа са

твърде огромни. Мозъкът ти няма да се справи с тях. Но моят е способен.

— Виж ти...

— Не мога да го направя, нито да го допусна. Знаех, че съм длъжна да ви спра.

— Тила, хайде сега пък ти си представи как една засенчваща плоскост остъргва повърхността на Пръстенов свят със скорост седемстотин и седемдесет мили в секунда. И как при разпадането му умираат хиляда пъти повече разумни същества, отколкото можеш да срещнеш в изследвания космос!

— Представям си го.

Луис кимна. Късчета от картинката. Щеше да им подхвърли колкото може повече. Не би успяла обаче да нарисува цялата картина. Тъй, какво още да измъкне от нея...

— Спомена друг оцелял пазител, нали? Били сте четирима, сега сте двойно по-малко. Какво сполетя останалите?

— Двама пазители напуснаха аварийния екип едновременно с мен. Вероятно също са получили сведения за пристигането ви. Сметнах за необходимо да ги издиря и да им попреча.

— Сериозно ли говориш?! Щом са били пазители, и те като теб нямаше да изтребят един и половина трилиона мислеци същества.

— Биха могли да го уредят някак.

— Някак, значи... — Тя вече внимаваше с думите. Луис се зарадва, че до този момент никой не се намесва в спора им, дори бившия ловък дипломат Кхмий. — Могли са някак да допуснат групичка размножители да стигнат до единственото място на Пръстенов свят, където да извършат престъплението. Тази стратегия ли щяха да изберат, ако не им бе попречила?

— Вероятно.

— Биха се погрижили... някак размножителите да не надушат дървото на живота. — „Скафандри! Затова Тила е очаквала космически кораб.“ — И дори ще им позволят да осмислят докрай положението. А пазителят ще бъде принуден да се надхитря сам със себе си, за да не ги убие; преди те да са открили решението и да са го използвали, унищожавайки немислимо количество размножители, за да спасят още повече... Според теб това ли не си допуснала?

— Да.

— Тук ли е мястото?

— Иначе защо стоя и ви чакам?

— Има още един пазител. Няма ли да те издебне?

— Не. Тя е от нощните хора и знае, че е единствената, останала да ръководи спасителната експедиция. Ако се унищожим взаимно, размножителите може да загинат по пътя.

— Вие май не се притеснявате много-много от мисълта за убийство — горчиво подхвърли Луис.

— Не е вярно. Не съм способна да погубя пет процента от населението на Пръстенов свят. Впрочем не съм сигурна дали бих могла да убия дори теб. Ти си размножител от моята раса и си уникален в тази част от галактиката.

— Размишлявах упорито как да спасим света. Ако знаеш дали съществува преобразувател на материята в големи мащаби, ние пък знаем как да го употребим!

— Убедена съм, че паките са нямали такова устройство. Луис, мисля, че това не е била най-прозорливата ти догадка...

— Добре, ето още една. Успеем ли да пробием дупка под някой от Големите океани и да контролираме изтичащата струя, можем да се възползваме от тягата, за да върнем конструкцията на мястото ѝ.

— Хитро. Само че нито можете да пробиете дупката, нито после да я запушите. Има решения, които биха причинили по-малко вреди, но и те са неприемливи. Няма да го допусна!

— Ти как би спасила света?

— Не знам... Не мога.

— Къде сме? Какво са вършили в тази част от Ремонтния център?

Мълчанието се проточи.

— Не съм в състояние да ви кажа нищо повече. Въпреки че не виждам как бихте се измъкнали, длъжна съм да предвидя и тази възможност!

— Предавам се — изръмжа Луис. — Отказвам се! Да ти се не видят глупавите игрички!

— Така да бъде. Поне никога няма да умрете.

Той затвори очи и се сви в безтегловността. „Лицемерна кучка!“

— Ще ви правя компания, докато изпаднете в стазис. Няма с какво друго да ви утеша. Вие, двамата... Как се казвате и откъде сте?

Принадлежите към расата, която някога е завладяла Пръстенев свят и се е устремила към звездите.

Дрънканици! Защо хората не се раждат с капаци на ушите? Дали пък нямаше хуманоиди с такава особеност?

— Как магьосниците се отнасят към ришатра? — попита Кауаресксенджаджок.

— Дете, това е важна информация за вас, когато се срещате с нова раса, нали? Аз смятам, че ришатра е само за размножителите. Но съм способна да обичам.

Момчето се забавляваше великолепно. Готовността му да възприема чудесата беше безпределна. Тила му разказа за дългото си пътешествие. Отначало групичката им била пленена от гроги в картата на Даун, по-късно обаче странните същества ги пуснали да си вървят. На Кзин имало човекоподобни животни, отдавна пренесени от картата на Земята. Отглеждали ги заради отделни техни качества и вече се различавали помежду си колкото породите кучета. Пътешествениците откраднали колони-заторски кораб от кзинтите. Убили една от тварите-острови, които се хранели само с дребни рачета, и замразили месото в празен резервоар за течен водород. Сигнало им за няколко месеца.

Накрая Луис я чу да казва:

— Сега трябва да се нахраня, но ще се върна скоро.

И настъпи тишина.

Свърши обаче след броени минути. Тъпи зъби лекичко стиснаха китката му.

— Събуди се! Нямаме време да си угаждаш на прищевките.

Той се извъртя и изключи полето. Отдели миг-два да се наслади на любопитната гледка — кукловод, застанал до кзинт в разцвета на силите му.

— Мислех, че напусна терена...

— Полезна заблуда, която едва не се превърна в действителност. Изкушавах се, наистина, да не се намесвам повече в събитията. Тила Браун каза истината — няма да умрем. Повечето парчета от Пръстенев свят ще се разхвърчат извън кометната ареола на системата. Току-виж, дори ни открият някой ден...

— И мен взе да ме наляга същото настроение! Готов съм да скръстя ръце.

— Пазителите трябваше да са измрели преди четвърт милион години. Нали в това ни убеждаваше?

— Ако изобщо имаше ум в главата, отдавна да си престанал да ме слушаш.

— Още не е настъпил този момент, стига да нямаш нищо против. Стори ми се, че пазителката се опитва да ни намекне нещо. Паките са твои прародители, а Тила е плод на вашата култура. Имаме нужда от съветите ти.

— Иска да ѝ свършим мръсната работа! — отсече Луис. — Надлъгване и надхитряне през цялото време. Мътните те взели, нали и ти си слушал разговорите с Бренън, след като се е превърнал в пазител? Те имат извънредно силни инстинкти и свръхчовешки интелект. Естествено е да възникне противоречие между двете им свойства.

— Не схващам обаче в какво се състои мръсната работа.

— Тя знае как да спаси Пръстенев свят. Знаели са го и другите пазители. Премахваш пет процента, запазваш живота на деветдесет и пет... Само че не им е по силите да се решат. Не биха позволили и на друг да го стори, а все пак са длъжни да нагласят нещата така, че някой да успее. Тила Браун се опитва да изпързала самата себе си.

— Няма ли да кажеш нещо по-конкретно?

Споменатите преди малко числа дразнеха подсъзнанието на Луис. Защо ли? Гандж...

— Избрала е онази сграда, защото много приличаше на летящия затвор, в който ни улови Харлоприлалар. Искала е да привлече вниманието ни. Оставила е примамката там, където е трябвало да се озовем. Още не знам за какво е предназначена тази част от Ремонтния център, но сме си точно на мястото в кутията с обем милиарди кубически мили. От нас се очаква да измислим останалото.

— А после? Наистина ли е уверена, че ни е хванала в капан?

— Каквото и да направим, ще се опита да ни попречи. Налага се да я убием. Това ни подсказваше. Имаме само едно преимущество — Тила ще се насилва да загуби играта.

— Не разбирам как го измисли — почти проплака кукловодът.

— Тя се стреми да съхрани Пръстенев свят. И иска от нас да я убием. Каза ни всичко, което можа. Но дори да стъквим успешен план,

дали *и ние* сме способни да изтребим толкова много разумни същества?

— Жал ми е за Тила — обади се Кхмий.

— Ъхъ...

— Но как да я убием? Ако си прав в предположенията си, подготвила се е достатъчно добре, за да ни възпре.

— Съмнявам се. Според мен се е опитвала много упорито да не предвижда действията ни. Иначе току-виж ни попречи. Сега вече ни остави да се оправяме сами както смогнем. Инстинктите ще я подтикнат да убива същества от други раси. За мен сигурно ще се поколебае в решителната половин секунда...

— Ясно — промърмори кзинтът. — Мощните ни оръжия са в совалката. Затънали сме в скала. Дали дисковете ще ни прехвърлят там?

Най-задния се върна в пилотската кабина да провери.

— Връзката е включена. Картата на Марс също се състои от скрит, но с дебелина само няколко сантиметра. Не е подложен на страшното натоварване, което понася основата. Уредите проникват през него, дисковете също. Единственият ни късмет досега!

— Добре. Луис, ще дойдеш ли с мен?

— Разбира се. Каква е температурата в совалката?

— Някои от сензорите са изгорели, затова не мога да кажа — отвърна Най-задния. — Ако изобщо е годна за нещо — чудесно. Ако не, съберете каквото ви е необходимо и се връщайте веднага. Попаднете ли в непоносими за вас условия, незабавно се прехвърлете обратно. Трябва да знаем с какво ще започнем.

— Да, очевидната следваща стъпка — съгласи се Кхмий.

— А в случай, че совалката е безнадеждно повредена?

— Пак ще успеем да се измъкнем — напомни Луис, — макар и в скафандри. Най-заден, не ни чакай. Постарай се да установиш къде сме попаднали и къде е Тила. Трябва да е в някое по-просторно помещение, приспособено за отглеждане на растения.

— Слушам и изпълнявам. Предполагам обаче, че вече не сме точно под Монс Олимпус.

— Да, на онзи изход не можем да разчитаме. Нищо не е пречило на Тила да насочи мощен лазерен лъч към нас, за да ни задържи в

стазис... а после ни е изтеглила дотам, където ни е приготвила малко лава. Тоест до местопрестъплението.

— Луис, все пак имаш ли представа какво се надява тя да постигнем?

— Само много мъглява идея. Но да оставим това засега. — Набра команда за две огромни хавлии и подаде едната на Кхмий. Добави и дървени чехли с дебели подметки. — Е, готови ли сме?

Вместо отговор кзинтът се озова с един скок върху прехвърлящия диск. Луис го последва.

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА РЕМОНТНИЯТ ЦЕНТЪР

Стори му се, че е попаднал в пещ. Вярно, той имаше дебелите си чехли, но ходилата на Кхмий бяха предпазени само донякъде. Кзинтът мигом изчезна надолу по стълбите, изръмжавайки при всяко случайно докосване на метален ръб.

Луис се стараеше да не диша и се надяваше, че и спътникът му прави същото. Въздухът като че беше достатъчно нагрят, за да му изгори дробовете. Забеляза лекия наклон на пода и надникна през илюминатора. Веднага разбра, че е допуснал грешка. Вцепени се от изумление. Дали това в мътилката отвън наистина беше пясъчна акула? Нима бяха в морето?

Така загуби две-три ценни секунди. Слезе по стъпалата по-внимателно от Кхмий. Бореше се с отчаяната нужда да поеме въздух, но само пухтеше с нос, за да прогони промъкващите се горещи струйки. Надушваше нещо овъглено, дим, жега.

Кхмий тронаво размахваше изгорените си ръце, а козината около врата му беше настръхнала. Луис започна да хваща металните дръжки през сгънатата хавлия, за да отвори шкафовете. Кзинтът пък наgrabваше съдържанието им с помощта на своята и го изсипваше на пода. Скафандри. Левитатори. Дезинтегратор. Свръхпроводяща тъкан. Измъкна от купчината шлема на своя скафандър, нахлупи го и включи животоподдържащите системи. Въздухът около лицето му стана само топъл. Поемаше го жадно на сладки глътки, а гърдите му се издуваха до пръсване...

Скафандърът на Кхмий нямаше отделен шлем, ето защо трябваше първо да бъде нахлузен и херметизиран. Когато най-сетне дишането на кзинта прозвуча в слушалките на човека, хриповете бяха ужасни.

— Под вода сме! — изграчи Луис. — От какво е тази скапана горещина?

— По-късно ще разпитваш. Помогни ми да отнеса това.

Кхмий събра закуп левитатора и бронята си, макар черна нишка и огромен топ тъкан, също и тежкия двуръчен дезинтегратор. Запрепва се към стълбата. Луис го последва, понесъл левитатора и лазерното фенерче, предназначени за Прил, два скафандъра и комплекти противударна броня. Месото по костите му май полека-лека започваше да се опича.

Кхмий поспря пред пулта в пилотската кабина. През илюминатора се виждаше бълбукаща тъмнозелена вода. Рибки се провираха между гъсти водорасли. Кзинтът започна да обяснява на пресекулки:

— Виж показанията на уредите... Ето ти го отговора. Тила ме прегря с микровълни... Животоподдържащите системи отказаха. Повредиха се отгласкващите устройства. Совалката потъна. Но водата... не пропуска микровълните. Още е горещо... защото топлообменникът издъхна пръв... а изолацията е прекалено добра. Поне засега не можем да използваме совалката.

— Майната й!

Луис стъпи върху прехвърлящия диск.

И пусна на пода каквото носеше. Пот се стичаше в очите и устата му. Смъкна сгорещения шлем и си напълни дробовете с хладен въздух. Харкабийпаролин го подпираше с рамо и го побутваше към водното легло, мърморейки му нещо успокояващо на езика на Строителите.

Кхмий още не се появяваше.

Луис се освободи от ръцете й, нахлупи шлема и се затътри обратно към диска.

Кзинтът упорито набираше команди на пулта. Посочи своята купчина на човека.

— Отнеси това. След малко идвам и аз.

— Слушам и изпълнявам.

Вече бе навлякъл наполовина скафандъра си, когато Кхмий най-сетне се върна в „Иглата“ и веднага се отърва от своя.

— Луис, не бързай толкова. Най-заден, совалката вече е безполезна. Пуснах я да излети със синтезните двигатели към Монс Олимпус, но само за отвличане на вниманието. Тила може и да похаби няколко секунди, докато я улучи.

— Добре. Постигнах напредък, обаче не искайте да ви показвам данните на екран. Тила се включва лесно в комуникационната ни система.

— Хайде, чакаме те.

Кукловодът се прехвърли от пилотската кабина, за да говорят без помощта на машините.

— Разбира се, от повечето си уреди нищо не мога да извлека. Знам обаче къде се намираме. На двеста мили вдясно по посоката на въртене има мощен източник на неутринни емисии, вероятно термоядрена силова инсталация. Дълбокото сканиране показва кухни навсякъде около нас. Някои са огромни и в тях е разположено тежко оборудване. Мисля, че открих празната пещера, където са съхранявали механизмите, с които аварийният екип монтираше двигателите. Познах го по формата и опорите на пода. Изходът е огромен извит люк в стената на картата, прикрит зад водопада. Видях и склад за крѳпки при големи пробиви от метеорити; там също има люк. Намерих друга кухня, пълна със сравнително малки кораби, може би бойни. По стените зад водопада са направени общо шест изхода. Успях да...

— Най-заден, нали трябваше да откриеш къде е Тила Браун!

— Ти не посъветва ли току-що Луис да не прибързва?

— Луис Ву е човек и понякога му липсва търпение, но ти, тревопасна твар, го притежаваш в излишък!

— Напомням ти, че възнамеряваш да убиеш човешка разновидност на пак-пазител. Нима очакваш нещо като дуел? Крясъци и подскоци, Тила с голи ръце срещу теб? Дължни сме да напрегнем умовете си, за да я победим. Затова, кзинте, имаш нужда от търпение. Спомни си какво зависи от тази схватка.

— Добре, продължавай.

— Успях да установя положението ни спрямо Монс Олимпус. Върхът е на осемстотин мили от нас, вляво и срещу посоката на въртене. Както изглежда, Тила ни е обстрелвала с мощен лазер, за да ни задържи в стазис, и ни е влякла цели осемстотин мили. Не се досещам за подбудите й.

— Тъкмо тук е била приготвила разтопена лава, за да ни топне в нея — напомни Луис. — Довела ни е на прословутото вероятно местопрестъпление. Остава да се досетим какво е нужно да направим. Тандж, може и да е надценила хитростта ни!

— Дано порицаваш само себе си. Според мен задачата не е особено трудна. — Едната глава на кукловода се изви към тавана. — Почти точно над нас, според ориентацията на кораба, има комплекс от помещения, където засичам множество електрически мрежи, също и неутринни емисии, издаващи наличието на устройства за дълбоко сканиране. Освен това видях полусфера с диаметър тридесет и девет мили, където доста нависоко се движи друг източник на неутрино. И в него се забелязват характеристиките на термоядрен синтез. Според данните за скоростта му, може да мине под дъгата на полусферата за около петнадесет часа. Ей, месоядният воин, това подсказва ли ти нещо?

— Изкуствено слънце. Явно там отглеждат растения. Къде е мястото?

— На две хиляди и петстотин мили към десния край на картата. Но понеже ще влезете през Монс Олимпус, ще го търсите на дванадесет дъгови градуса встрани и по посоката на въртене. Предполагам, че ще ви се наложи да пробивате стени. Донесе ли дезинтегратора?

— Да, тъй като не съм напълно лишен от разум. Най-заден, ако совалката все пак достигне Монс Олимпус, можем да се прехвърлим там с дисковете и веднага да изскочим през товарния ѝ люк. Само че Тила ще ни пръсне на парчета преди това.

— Защо да го прави? Засега совалката е празна. Дълбокото сканиране ще я убеди в този факт.

— Ъррр... Значи ще изчака да се появим и тогава ще ни унищожи. С такива хитрости ли отглеждате тревата, която хрупате?

— Именно. Ще влезете през Монс Олимпус няколко часа преди совалката да долети там. Нали сондата ни следваше? И в нея има диск-приемник. Разбира се, прехвърлите ли се, ще се лишите от възможността да се върнете в „Иглата“.

— Ъррр! Този вариант не ми се вижда толкова безнадежден.

— Какво смятате да вземете?

— Скафандри, левитатори, лазерни фенерчета и дезинтегратора. Донесох и това. — Кхмий показва свръхпроводящата тъкан. — Тила не знае, че я имаме. Може да ни бъде от полза. Защо да не си ушим покривала за скафандрите? Харкабийпаролин, умееш ли да шиеш?

— Не.

— Аз умея — увери го Луис.

— И аз! — побърза да каже момчето. — Само ми обясни подробно каква дреха искаш.

— Ей сега. Няма да е с елегантна кройка. Да се надяваме, че Тила ще разчита на лазерите, а не на снаряди или бойни брадви. Няма как да наденем противоударната броня върху скафандрите.

— Не си съвсем прав — възрази Луис. — Части от твоята броня ще паснат чудесно върху моя скафандър.

— Ако се навлечеш така, ще бъдеш прекалено тромав.

— Ще видим. Харкабийпаролин, объркана ли се чувстваш?

— Да. С пазителката ли ще се сражавате?

— Тя ни насъсква да я нападнем и ще се стреми да загуби битката. Но не е способна да ни го каже. Правилата, по които играе, са заложиени в самата структура на мозъка и жлезите ѝ. Вярваш ли ми?

Жената поумува и промълви:

— Държеше се сякаш... сякаш някой, от когото се бои, наблюдава всяка нейна дума и постъпка. Така беше и с мен, когато ме обучаваха в Сградата Пант.

— Прозорлива си. Но надзирателят е самата Тила. Ще намериш ли сили да се сражаваш с пазителка, след като знаеш, че целият свят ще загине, ако се провалиш?

— Надявам се. Ако не друго, поне ще отвлека за малко вниманието ѝ.

— Добре. Значи тръгваш с нас. Имаме подходяща екипировка, нищо че беше предназначена за друга жена от твоята раса. Ще те науча да я използваш, макар да не ни остава много време... Кхмий, тя ще си сложи твоята броня между скафандъра и покривалото от свръхпроводяща тъкан.

— Нека вземе и лазерното фенерче на Харлоприлалар. Аз се лиших от моето, но ще нося дезинтегратора. Освен това знам как да нагласям резервните батерии, за да освободят цялата си енергия за милисекунда.

— Изключително обезопасени са — недоверчиво подхвърли Най-задния.

— Нищо, все пак ще ги почовъркам. А ти трябва да прекъснеш всякакви комуникационни линии. Предполагам, че Тила ще се нахрани и ще се върне, преди да сме се подготвили. Ех, да имахме повече

време! Луис, покажи на Кауаресксенджаджок как ще шиете покривалата. Не забравяйте да съединявате парчетата със свръхпроводник!

— Вече се сетих за това. Тандж, и на мен ми се иска да имахме време!

Пристъпиха натоварени към прехвърлящия диск.

Харкабийпаролин трудно можеше да бъде позната под всички защитни слоеве. Лицето ѝ беше изопнато от напрежение зад прозрачната маска на шлема. Скафандър, левитатор, лазер... трябваше да е много паметлива, за да помни как да борави с всичко това. Отдалеч не личеше дали под безформеното покривало не е скрит самият Луис Ву. Току-виж, Тила се поколебае, преди да стреля. Имаха нужда от всяко нищожно преимущество.

Тя изчезна, а Луис я последва, включвайки левитатора едновременно с последната си крачка.

Той, жената и Кхмий скоро висяха като топки черна хартия над склона на Монс Олимпус. Сондата обаче не се рееше. Сигурно бе кръжала, докато свърши горивото, после се бе изтърколила по планината. Нямаше особено читав вид, но за щастие дискът-приемник още работеше.

Външните сензори съобщаваха, че въздухът наоколо е твърде рядък и сух, при това богат на въглероден двуокис. Чудесна имитация на Марс, ако не се брои прекалено силното притегляне, почти равно на земното. Как ли бяха оцелели тукашните марсианци? Сигурно са се приспособили в края на краищата, а и плътните морета от прах са им помагали да понесат тежестта. Станали са по-яки от братовчедите си на истинския Марс. „Не се разсейвай! Мисли за работата!“

До ръба на кратера трябваше да изминат четиридесет мили по склона. Стигнаха дотам за четвърт час. Харкабийпаролин изоставаше. Летеше с променлива скорост — сигурно непрекъснато пипаше регулаторите.

Люкът в гърлото на кратера се бе разлетял на парчета. Спуснаха се в тъмата.

Луис превключи оптичните сензори в инфрачервения спектър. (Надяваше се и Харкабийпаролин да направи същото, иначе щеше да бъде като сляпа.) Малък ярък кръг под тях излъчваше силна топлина. В огромната кухня наоколо трудно се различаваше нещо. Все пак

забеляза, че до три стени се издигат колони от подредени дискове с отвесни стълби наблизко. По средата пък се виждаше наклонена кула от тороиди, покрай която тримата слизаха. Щом сочеше към отвора на върха, дали не беше линеен ускорител? А дисковете може би представляваха индивидуални бойни платформи на пазителите, очакващи от прастари времена да бъдат изстреляни към небето?...

В пода на залата имаше широка дупка. Продължиха през нея. Горещото петно долу видимо се уголемяваше.

Още дванадесет подредени нагъсто етажа, пробити от край до край. „Иглата“ бе направила големи поразии. През последната назъбена дупка проникваше яростна горещина. Явно цялата кухня доскоро е била нажежена. Кхмий се шмугна вътре и тутакси се върна. Кацна на пода.

Бяха се разбрали да не говорят по радиото. Затова Луис също слезе през дупката. Сякаш се озова в море от едва поносима жега. Неотдавна тук трябва да е било освободено огромно количество енергия. Продължаващият встрани тунел излъчваше още по-нетърпима топлина.

Върна се при кзинта. Махна на Харкабийпаролин и тя тупна непохватно при тях.

Значи „Иглата“ е изтеглена през онзи тунел и през цялото време е била нагривана достатъчно, за да не се изключи стазисното поле. Наглед това беше най-лесният път... но някъде по средата му щяха да представляват добре задушени мръвки. Какво можеха да сторят сега?

Ами просто да последват Кхмий, който се понесе някъде встрани! Що за хитрина бе намислил? Нямаше как да го попита.

Минаваха през жилищни сектори — сериозна пречка за всеки, горящ от нетърпение да стигне до целта. Стаички без врати или пък с прегради, достойни за банков сейф. Никъде не се забелязваше обикновена завеска или параван. Как ли бяха живели паките-пазителите? Кратките огледи разкриваха спартанска простота. Веднъж зърнаха скелет с издути стави и уродлив череп. Огромно помещение беше пълно с механизми, напомнящи за спортен салон, само че таванът май се намираще цяла миля нагоре.

Летяха така часове наред. Случваше се да навлязат в прави коридори, точещи се много километри. Тогава успяваха да наваксат отчасти провирането из лабиринтите.

Често им се изпречваха врати. Кзинтът не се церемонеше — лъчът на дезинтегратора ги превръщаше в облачета моноатомни частици.

От една внушителна плоча също се понесоха струйки прах, но когато след секунда се разпръснаха, голямата врата си беше на мястото. Явно бе направена от скрит.

Кхмий ги поведе вляво от онова, което остана неизследвано зад непреодолимата пречка. Луис вървеше последен, за да наблюдава ще се появи ли Тила Браун. Вратата не помръдваше. Ако Тила беше зад нея, значи не можеше да ги засече през преграда от скрит. Дори възможностите на пазителите си имаха граници!

Той и Харкабийпаролин продължиха след кзинта към огромната кухня полусфера, под чиито стени се местеше източникът на неутрино.

Когато можеха, отклоняваха се надясно. Подминаха още една врата от скрит, но тя поне не им препречваше пътя. Каквото и да заобикаляха, то явно заемаше обширно пространство. Ами ако беше резервна зала за управление? Дали нямаше да се наложи пак да я търсят?

Изнизаха се четиринадесет часа и към хиляда мили, преди да спрат за почивка. Дремнаха в нещо като метална поничка, висока до кръста на Луис, наред просторен празен под. Нямаха представа за какво е била предназначена чудатата конструкция, но беше достатъчно, че тук никой не може да се промъкне изневиделица към тях. На Луис вече му се искаше да хапне и друго освен хранителните разтвори в скафандъра. Питаше се дали и Тила се е нахранила и се е захванала отново с делата си? А може би дори беше огладняла отново?

Включиха левитаторите ѝ се понесоха нататък. Бяха излезли от жилищния сектор, макар все още тук-там да зърваха стаички с празни контейнери за храна и неудобни наглед плотове за кратък сън. Те обаче бяха пръснати из огромни зали, в които имаше какво ли не... или нищо.

Отдалечиха се бързо от онова, чийто оглушителен шум напомняше за великанска помпа. Кхмий избра да поемат наляво и пръсна на атоми още една стена. Попаднаха в толкова трудно обзрима поради размерите си картографска зала, че Луис се омърлуши. Когато кзинтът простреля и отсрещната стена, огромната холограма припламна за миг и угасна.

Вече доближаваха целта си. Втория път спаха върху термоядрен генератор, вероятно спрял в прастари времена. Четири часа по-късно отново потеглиха.

Коридор, а в края му светлина. Срещу тях появяваше ветрец.

Когато излязоха, озоваха се сред невероятно ярък ден.

Слънцето току-що бе преминало точката на зенита в почти безоблачното небе. Пред погледите им се ширна безкраен пейзаж — езерца, горички, засети с тъмнозелени зеленчуци ниви и лехи. Луис веднага се почувства на прицел. Бе праметнал през рамо намотка черна нишка и побърза да я хвърли встрани. Единият край остана свързан със скафандъра му и ако Тила стреляше по него, свръхпроводникът щеше да го спаси от прегряване.

Но къде беше Тила Браун?

Нямаше никакви признаци да е наоколо.

Кхмий ги поведе отвъд билото на нисък рид. Бързо мина край малко езеро със застояла вода. Вече отваряше скафандъра си. Когато Луис стъпи на земята до него, кзинтът с жестове показва на двамата си съратници да не пипат своите защитни облекла. Правеше го заради Харкабийпаролин. Бе предупредена за опасността, но Луис не откъсна поглед от нея, докато не се увери, че жената е разбрала и ще се подчини.

Ами сега?

Местността беше прекалено равнинна. Не се виждаха подходящи възможности за скривалища освен редки горички и няколко заоблени възвишения зад тях. Твърде очевидни места за засада. Дали да не се спотаят под водата? Луис започна да размотава своята свръхпроводяща нишка. Вероятно имаха часове да се подготвят, но при всички случаи Тила щеше да ги връхлети светкавично.

Кхмий вече се бе съблякъл, ала отново се наметна с покривалото от черна тъкан. Отиде при Харкабийпаролин, помогна ѝ да свали частите на бронята и ги намести върху тялото си. Така я оставяше още по-беззащитна. Луис не се намеси.

Ако се скрие зад слънцето?... Малкото светило, греещо с енергията от термоядрения синтез, не се набиваше на очи като скривалище. Стига да потопи края на нишката в някое езерце, температурата на скафандъра няма да надхвърли точката на кипене на водата. Тандж, много хитроумно! Идеята дори щеше да му свърши

работа по-близо до повърхността, където водата кипи при приемлива температура. Но тук бяха до самата основа на Пръстенев свят и плътността на атмосферата доближаваше земната при морското равнище.

Нищо чудно да чакат много дни. Водата и разтворите щяха да им стигнат, вероятно и търпението на Луис Ву нямаше да се изчерпи. Предполагаше, че и за Кхмий ще се намери подходяща плячка наоколо.

Ами Харкабийпаролин? Отвореше ли костюма си, щеше да подуши дървото на живота.

Кзинтът напълни с въздух празния си скафандър и закрепил левитатора върху него. Притисна обувките с камъни и нагласи уреда така, че чучелото да стои право. Това се казва коварство! Изритваш камъните, включваш реактивното двигателче и... имаш превъзходно средство за отвличане на вниманието.

Луис не се бе сетил за нищо подобно.

Може би пък Тила се отбиваше тук веднъж на две-три седмици? Какво ѝ пречеше да си отглежда корени от дървото на живота и другаде?

А и какво ли представляваше проклетото растение? Да не са ония купчинки тъмнозелени листа? Той хвана най-близката и дръпна. Отдолу се показаха дебели като батати корени. Не познаваше този сорт, както и всичко останало наоколо. Сигурно са били пренесени от световите в галактическото ядро.

Тъкмо тогава Тила се изсмя в ухото му.

ТРИДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА ПАЗИТЕЛКАТА

Луис не само подскочи, но и кресна.

Когато тя заговори, в гласа ѝ все още звучеше кикот. Произнасяше завалено съгласните заради втвърдилите се в човка устни и венци.

— Никак не ми се иска отново да се разправям с кукловод от Пиърсърн! Кхмий, нали се смяташ за опасен противник? Само че не ти, а кукловодът едва не ме довърши...

Тила някак си се намесваше в уж изключената им комуникационна система. Дали би могла да открие и точно къде са в момента? Ако беше тъй, трябваше да се смятат за мъртви. Значи поне засега ще приеме, че това не ѝ е по силите.

— Вашият кораб не излъчваше сигнали. Исках обаче непременно да науча какво става вътре. Измислих нещо, чрез което да се възползвам от прехвърлящите дискове. Честно казано, не ми беше лесно. Първо допуснах, че един кукловод при всички случаи ще си донесе дискове от родната планета; после се наложи да открива наново принципа им на действие... А когато проникнах в кораба, тревопасният вече посягаше към превключвателя за стазисното поле! Успях да забележа навреме прехвърлящ диск и да се измъкна. Сега вашият кораб е в стазис. Никой няма да ви се притече на помощ. Идвам да ви видя сметката.

В гласа ѝ този път прозвуча неприкрита печал.

Не им оставаше друго, освен да чакат. Най-задния беше извън играта заедно с всички работещи уреди на „Иглата“. Имаха само онова, което си бяха донесли.

Доколкото обаче Луис схвана думите ѝ, нямаше да се появи веднага... стига да не ги залъгваше. Без да губи нито секунда, той се издигна с левитатора си.

Миля, втора, а таванът си оставаше високо горе. Езерца, поточета, меки очертания на хълмове — хиляда квадратни мили от градина, превърнала се полека-лека в дива пустош. Дървета като

камбани с дантела от листа образуваха гъста джунгла вдясно. По огромните полета, запълнени с жълтеникави храсти, още личаха някогашните редове.

Откри един широк вход в посоката на въртене и три по-малки — сред тях и коридорът, откъдето влязоха.

Спусна се почти до повърхността. Трябваше да наблюдават и четирите посоки едновременно. Ако можеше да си намери някоя падинка... А, ето една около поточето! Защо пък да не се топне във водата? Оглеждаше се нерешително, мъчеше го подозрението, че пропуска нещо особено важно.

Аха!

Профуча направо към скривалището на Кхмий, дръпна го за ръката и посочи.

Кзинтът кимна и се втурна презглава към коридора, влачейки скафандъра си като голям балон. Луис отново се зарея с левитатора и махна на Харкабийпаролин да тръгне веднага след него.

Неравен и нагънат рид с езеро в подножието му. Удобно местенце за засада. Разположи се на билото и се изпъна по корем. Обърна се само за миг, колкото да хвърли намотания свръхпроводник към водата.

Имаше един-единствен начин за измъкване от „Иглата“. Тила не би могла да се озове никъде другаде освен в сондата, паднала на склона под кратера на Монс Олимпус. Значи трябваше да мине по същия път.

Няколко глътки разтвор, после няколко глътки вода. Опита да се отпусне. Не виждаше Кхмий. Нямаше представа накъде бе хукнал кзинтът. Харкабийпаролин го гледаше напрегнато. Той посочи входа, после ѝ махна да се дръпне по-надалеч. Жената веднага схвана заповедта. Луис остана сам.

Тези проклети хълмчета бяха твърде плоски. Туфите лъскави тъмни листа, стигащи до кръста му, скриваха добре неподвижно легнал човек, но щяха да пречат на движенията му.

Времето минаваше. Луис се облекчи в хигиенното устройство на скафандъра. Чувстваше се безпомощен. „Не се отпускай. Тя познава всичко в Ремонтния център и ще дойде възможно най-бързо. След броени часове или дори ей сега...“

Сега! Тила Браун летеше като управляема ракета точно под тавана. Успя да я зърне и се превъртя по гръб, за да стреля. Пазителката стоеше върху диск с диаметър шест стъпки и се държеше за прав прът, върху който имаше контролно табло с лостчета.

Той се прицели и включи лазера. Кхмий също стреля от новото си скривалище. Двете ярки нишки докоснаха мишената. Тила вече клечеше, защитена от основата на диска. Бе видяла всичко необходимо, за да ги довърши, знаеше позициите им с точност до сантиметър.

Но дискът се обви в рубинови пламъци и рухна. Луис видя пазителката да отваря малък управляем парашут; след миг изчезна зад странните дантелени дървета.

„Приемам, че е жива и невредима. Да се махам по-бързичко...“

Избра най-пестеливото решение. Преметна се от другата страна на билото. Краят на намотката още киснеше в езерцето.

Къде ли беше Тила?

Нещо подскочи над съседния хълм. Зелен лъч го прониза след секунда и се задържа, докато тялото се разгоря и падна. Край на кзинтския скафандър. Но малко ято гранати вече летеше към точката, откъдето светна зеленият лазер. Половин дузина ослепителни проблясъци и сух тътен като от гръмотевица. Кхмий все пак бе успял да превърне батериите в бомби.

Тила беше наблизко, въоръжена с лазер. Ако обикаляше езерото точно зад този рид... В мига, в който му хрумна тази мисъл, Луис смени позицията си.

Прогореният скафандър се спусна твърде бавно на земята. Една пазителка би се досетила веднага, че е празен. Чтулу и Аллах! Как да се сражават срещу произлязла от човечеството свръхжена, при това с вроден късмет?

Изскочи над билото не където той очакваше, улучи го със светлинното си копие и изчезна, преди Луис да помръдне. Примигна стъписан. Защитният слой на шлема бе спасил очите му. Явно, каквото и да й подсказваха инстинктите, тя се опитваше да го убие.

Този път се мярна другаде. Зеленият лъч потъна безсилно в черната тъкан. Луис също стреля. Противничката мигновено се скри от погледа му и не разбра дали я е улучил. Забеляза върху тялото ѝ гъвкава наметка, както и огромните стави — коленете и лактите се

издуваха като пъпеши. Сети се, че пазителите не носят никаква броня освен собствената си кожа.

Луис се претърколи косо надолу по склона. После се постара да пълзи бързо, макар да не му спореше. За пръв път участваше в подобна игра. За двеста години зрялост нито веднъж не бе пожелал да стане войник.

Две облачета пара се носеха над езерото.

По-наляво Харкабийпаролин се изправи внезапно и стреля с лазерното си фенерче. Къде ли се спотайваше Тила? Лъчът на нейното оръжие не блесна. Жената стоеше като черна мишена на стрелбище, сетне изведнъж се сниши и побягна. Просна се по корем и запълзя нагоре по хълма.

Камъкът долетя отляво; как ли се бе преместила толкова бързо? Удари жената с такава сила, че разкъса ръкава на скафандъра и счупи костта. Харкабийпаролин се надигна с вой и Луис замря в очакване лъчът да я пререже. „Мамка му! Поне гледай откъде ще стреля...“

И този път нямаше лъч. Трябваше да действа, вместо да зяпа. Нали видя откъде хвъркна камъкът? Тесен пролом между две възвишения. Запълзя припряно, за да се нагласи така, че да има естествена преграда между него и пазителката. После тръгна да заобикаля. Тандж, къде ли се бе заврял Кхмий? Рискува да надникне.

Харкабийпаролин вече не пицеше, а душеше усилено въздуха с разширени ноздри. Смъкна левитатора със здравата си ръка и захвърли настрана покривалото. Другата ѝ ръка висеше край тялото. Явно се мъчеше да свали и скафандъра.

Тила беше *ей там* преди малко. В каква посока бе решила да се премести? Явно вече не обръщаше внимание на жената.

Шлемът заяде и не се отдели въпреки бесните усилия на Харкабийпаролин. Тя се запрепъва надолу по склона, падна и заудря свирепо по лицевата си маска със случайно напипан камък.

Мина твърде много време. Пазителката вече можеше да е навсякъде. Луис се шмугна в улея, издълбан от пресъхнал поток. Не смееше да се катери нависоко, за да не бъде забелязан.

Дали беше способна да предвиди всеки негов избор? Ами да, нали беше пазителка! И сега...

„Зад мен ли е?“ Усети сякаш паяци да плъзват по врата му. Извъртя се и стреля в мига, когато малък остър инструмент сръза

скафандъра на височината на ребрата. Притисна лявата си ръка върху дупката, докато с дясната караше рубиновия лъч да шари там, където допреди секунда беше пазителката. Тя подскочи отново и изчезна, преди да завърти лазера си към нея, а от запратеното тежко метално топче шлемът му се пропука.

Затъркаля се надолу, без да отделя дланта си от прореза. И през нацепената маска виждаше как ужасната жена фучи към него подобно на огромен черен прилеп. Заби лъча в тялото ѝ, преди тя да успее да се метне встрани.

Проклятие, преследвачката му нямаше никакво намерение да се отклонява! А и защо да го прави? Тила Браун вече носеше покривалото от свръхпроводяща тъкан, доскоро защитавало Харкабийпаролин от лазера ѝ. Луис стисна здраво оръжието с двете си ръце, за да бъде поточен. Пазителката щеше да се препече, преди да го докопа. Доближаваше го, а парчета от черното покривало падаха около нея като разкъсана мокра хартия.

Това пък какво е? *Що за миризма проникваше в носа му?* Тила рязко свърна и запрати лазера си като снаряд към Кхмий. Улученият дезинтегратор хвъркна нагоре.

Ароматът от дървото на живота вече завладяваше мозъка на Луис. Не беше като преживяването с включена жица. Слабичкият ток стигаше и сам по себе си, за да е съвършена насладата. Дървото на живота даваше неописуема радост, но пораждаше и неутолим глад. Вече знаеше какво представлява растението — лъскави тъмни листа и корени, подобни на батати, които бяха навсякъде около него. А уханието... напомняше за рая.

Плодовете наистина бяха навсякъде, но той не можеше да ги опита. Не можеше — заради шлема си. Насили ръцете си да се махнат от закопчалките на скафандъра, защото не бе способен да яде от дървото на живота, докато пазителката убиваше Кхмий.

Стискаше лазера с все сила, сякаш държеше пушка, която подскача при всеки изстрел. Кзинтът и някогашната Тила се бяха вкопчили на кълбо и се въргаляха по земята, оставяйки черни парцали край себе си. Луис се стараяше лъчът да не се отдалечава много от тях. „Не забравяй да се прицелиш внимателно. Всъщност изобщо не изпитваш този глад. Коренът ще те убие, прекалено стар си. Не можеш да се превърнеш в пазител. Просто ще умреш.“

Тандж, каква миризма!... Мозъкът му като че се носеше по вълните ѝ. Напънът да устои беше ужасен. По-зле и от скърцането на зъбите, когато всяка вечер в продължение на осемнадесет години не си позволяваше да пренастрои драуда. Непоносимо! А сега трябваше грижливо да отмества лъча от двамата, които се боричкаха, и да чака своя шанс.

Тила не успя да изкорми кзинта с ритник в корема. За частица от секундата кракът ѝ се отдели от сплетените тела. Червената нишка го докосна и глезенът ѝ пламна в ослепително сияние.

Стори му се, че има още една възможност да стреля, но този път сбърка. Краят на голата розова опашка на Кхмий падна и се загърчи като настъпен червей. Кзинтът като че не усети болка, но пазителката вече знаеше откъде идва лъчът. Опита се да обърне някогашния Говорещ с животни, за да се скрие зад туловището му. Луис отмести гибелното си светлинно копие и зачака.

Съратникът му кървеше на няколко места, ала вече притискаше противничката с огромната си тежест. Луис забеляза съвсем наблизо до биещите се остър камък, който можеше да разцепи черепа на кзинта, ако пазителката успееше да го докопа. Прицели се. Ръката на Тила се стрелна към примитивното оръжие и изгоря.

„Изненада, скъпа!“

Тандж, тази миризма! Ще я убия дори само заради мъчението от дървото на живота!

Дяволската жена вече нямаше китка и стъпало, би трябвало да е сериозно затруднена. Но колко ли бе омаломощила Кхмий на свой ред? И двамата явно губеха сили. Луис видя как твърдата ѝ човка се впива в дебелия врат на кзинта. Той се изви и за миг зад уродливия череп на пазителката остана само фалшивото синьо небе на кухнята. Използва този миг, за да забие лъча в мозъка ѝ.

Наложи се Луис и Кхмий да се понапрегнат заедно, за да разтворят челюстите на мъртвата Тила.

— Тя остави инстинктите да я водят в сражението — изхриптя кзинтът. — Стараеше се да изключи съзнанието си. Луис, ти позна — искаше да бъде победена. И Кдапт нямаше да ми помогне, ако пазителката решише да ме надвие!

Всичко бе свършило благополучно, стига да не се броят кървящите рани по тялото на Кхмий и смъдящите, най-вероятно

пукнати ребра на Луис. Както и миризмата, която го мъчеше неспирно. И Харкабийпаролин, застанала до колене във водата с изцъклени от безумието очи, с пяна на устата от безплодните усилия да смъкне шлема на скафандъра си...

Хванаха я за ръцете и я отведоха. Тя се съпротивяваше. Луис също се бореше за всяка крачка, отдалечаваща го от безкрайните редици дървета на живота.

Кхмий спря в коридора, откачи шлема му и го махна.

— Дишай! Тук течението е към кухнята.

Подуши предпазливо въздуха. Миризмата я нямаше. Свалиха и шлема на Харкабийпаролин, за да я отърват от проникналия вътре аромат. Лудостта в очите ѝ не изчезваше. Луис избърса пяната от нейните устни.

— Ще можеш ли да устоиш? — попита кзинтът. — И да я възпреш, за да не се върне там?

— Ъхъ. Никой не би се справил с изкушението освен излекуван жицоман.

— Ъррр?

— Няма да го разбереш.

— Да, никога! Дай ми левитатора си.

Ремъците сигурно причиняваха още по-остри болки на Кхмий. Той се върна само след няколко минути. Носеше левитатора на Харкабийпаролин, дезинтегратора и двете лазерни фенерчета.

Жената се поуспокои, но нищо чудно това да се дължеше на изтощението. Луис се мъчеше да потисне обземащата го страховита депресия. Едва-едва чуваше гласа на кзинта.

— ...спечелихме битката и загубихме войната. Сега какво ще правим? И жената, и аз имаме нужда от лечение. Може би ще успеем да стигнем някак до совалката...

— Ще отидем в „Иглата“. Как тъй сме загубили войната?

— Не чу ли какво каза Тила? Корабът е в стазис, следователно останахме с празни ръце. Нима ще успеем да разгадаем устройството и функциите на всички тези машинарии наоколо без уредите на кукловодския звездолет?

— Ние победихме. — Луис се чувстваше твърде зле и без да споделя униинето на Кхмий. — Тила не беше непогрешима. Най-доброто доказателство е, че вече се отървахме от нея, нали така? Как

би могла да знае, че Най-задния е посегнал точно към превключвателя на стазисното поле? И защо той реши да постъпи толкова глупаво?

— Ха, защото в кораба му, само през една стена, е имало пазителка!

— А нямаше ли там седмици наред и един кзинт? Прословутата стена е част от корпус, произведен от „Дженеръл продъктс“. Според мен кукловодът е искал да изключи прехвърлящите дискове, но мъничко е закъснял.

Кхмий поумува.

— Имаме дезинтегратор...

— И само два левитатора. Я да си припомним на какво разстояние сме от „Иглата“. Трябва да са около две хиляди мили. Да му се не види...

— Вие, хората, какво правите, ако си счупите ръка?

— Прикрепяме я с шина.

Луис се надигна от пода. Не му беше лесно да събере воля, за да мръдне. Намери парче алуминий, но мина доста време докато си припомни защо го е взел. Нямаше с какво да го вържат освен с ивици свръхпроводяща тъкан. А ръката на Харкабийпаролин се подуваше застрашително. Стегна шината. После заши с черна нишка най-дълбоките рани на Кхмий.

И двамата му съратници можеха да умрат, ако не бъдат излекувани. Самият той си представяше как сяда отново на пода и издъхва — толкова отпаднал се чувстваше. „Не спирай! Мамка му... Няма да ти стане по-добре, ако се тръшнеш. Все някога ще трябва да се пребориш със съблазънта. Защо не веднага?“

— Май ще е най-практично да направим носилка между левитаторите. Но от какво? Свръхпроводящата тъкан не е достатъчно здрава!

— Налага се да намерим нещо друго. Луис, аз не мога да търся. Доста пострадах.

— Не е нужно да търсим. Нали имаме скафандъра на Харкабийпаролин?

Луис отдели предницата с лазера, след това я нарязва на ивици. Проби дупки по краищата и промуши през тях усуканите ивици омекотена здрава тъкан. После ги върза за ремъците на своя левитатор.

Скафандърът се превърна в носилка с размерите на Харкабийпаролин. Накараха жената да легне в нея. Тя се държеше покорно, но още не продумваше нито дума.

— Хитро — похвали го Кхмий.

— Благодаря. Ти ще можеш ли да летиш?

— Не знам.

— Опитай се. Ако се наложи, ще спреш някъде, докато се опомниш.

Поеха обратно по коридора, отвел ги дотук. Раните на кзинта пак кървяха и Луис знаеше колко го болят. Само след няколко минути се натъкнаха на широк шест стъпки диск, увиснал над пода и натоварен с какво ли не. Спряха веднага.

— Трябваше да се сетим. Тила го е оставила. Поредната твърде интересна случайност...

— И това ли е част от играта ѝ? — промърмори Кхмий.

— Ами да. Оставила е диска тук, за да го намерим, ако оцелеем. — Всичко в купчината беше непознато освен тежката кутия с отрязани крепежни болтове. — Помниш ли това? Медицинския комплект от въздушния ѝ велосипед.

— За кзинт е безполезен. А лекарствата вътре са отпреди двадесет и три земни години.

— Все пак ще е по-добре за Хара, отколкото да не ѝ помогнем с нищо. А и ти имаш антиалергичните си хапчета, освен туй липсват бактерии, от които могат да ти се възпалят раните... Достатъчно далеч сме от картата на Кзин.

Кхмий обаче не изглеждаше никак добре. Не биваше повече да стои прав.

— Ще успееш ли да се справиш с управлението на диска? — попита той. — Нямам сили да се занимавам с това.

Луис поклати глава.

— Защо да си губим времето? Двамата с Харкабийпаролин ще легнете върху него. Аз ще го тегля с левитатора, а вие ще спите.

— Добре.

— Но нека първо да я прикачим към медицинския комплект. Пък и трябва да сте здраво вързани за опорния прът на диска.

ТРИДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

1,5 X 10¹²

Двамата спаха през следващите тридесет часа, а Луис теглеше диска. Ребрата му отдясно се бяха превърнали в червено-лилав оток.

Спря веднага щом забеляза, че Харкабийпаролин е будна.

Тя бърбореше задъхано за обзелото я потресаващо влечение, за ужаса и удоволствието, скрити в дървото на живота. През цялото време се бе старал изобщо да не мисли за това. Сега жената се впусна в дяволски поетично откровение и не искаше да млъкне... Предпочете да не ѝ се сопва. Харкабийпаролин имаше нужда да се наприказва.

Имаше нужда и от утехата на прегръдката му. Поне това можеше да ѝ даде.

Свърза медицинския комплект на Тила с ръката си за около час. Щом ребрата престанаха да го терзаят прекалено и замайването му попремина, пак върна комплекта на жената. Искаше затихващите болки да го отвличат от натрапчивите мисли за миризмата. Левитаторът вероятно се бе отъркал в дърво на живота. Или... страхотното ухание се бе загнездило в мозъка му. Завинаги.

Кхмий бълнуваше. Луис накара Харкабийпаролин да навлече противоударната броня, макар и поразрѣфана от схватката. Все щеше да е по-добре, отколкото да лежи без никаква защита до мятац се в треска кзинт.

Бронята ѝ спаси живота поне веднъж, когато Кхмий внезапно я цапардоса, сигурно защото я бе взел за Тила. Харкабийпаролин правеше каквото можеше за кзинта, давайки му начесто вода и хранителен разтвор от шлема на скафандъра. На четвъртия ден той вече беше в съзнание, но примираше от глад. Предназначеният за хора разтвор явно не му беше достатъчен.

През тези денонощия се добраха до приблизително определеното място, където лавата сковаваше „Иглата“. Още цял един ден рязаха скали, докато стигнат до масив от базалт.

Дори седмица, след като се бе втвърдил, камъкът си оставаше топъл. Луис остави диска и двамата си спътници далеч назад в

огромния тунел, по който Тила бе влачила кораба. Шлемът на главата му щеше да го снабдява с чист въздух. Стисна дезинтегратора с двете си ръце и натисна спусъка.

Блъсна го пращен ураган. Пред очите му се отваряше нов тунел и той напредваше крачка по крачка.

Нищо не виждаше, чуваше само воя на разпадащия се базалт, а някъде отзад трещяха светкавици от възстановяващите позиции си електрони. Колко ли лава бе изляла Тила? Струваше му се, че пробива скалата дълги часове.

Изведнъж се блъсна в нещо.

Аха! Надничаше през прозорец към някакво чудато място. Дневна със странни дивани и рееща се над пода масичка. Мебелите изглеждаха меки и заоблени, нямаше нито едно опасно за коленете ръбче. По-нататък виждаше черно небе и колосални сгради. Кукловоди гъмжаха по улиците. И всичко сякаш беше с главата надолу.

Онова, което отначало помисли за миндърче, не беше предмет. Луис нагласи лазерното фенерче на ниска мощност, включвайки и изключвайки лъча.

Около минута не постигаше нищо. После плоска глава на дългия се подаде, за да пийне вода от плоска паница, трепна от изумление и се стрелна обратно под туловището.

Луис чакаше.

Кукловодът се изправи и го поведе покрай корпуса. Ставаше бавно, защото трябваше да си пробива път с дезинтегратора. Стигна до прехвърлящ диск извън корпуса. Кимна и се върна да доведе кзинта и жената.

След десет минути бяха в кораба. А след единадесет той и Харкабийпаролин се тъпчеха като кзинти. За глада на Кхмий просто липсваха подходящи сравнения. Кауаресксенджаджок ги зяпаше със страхопочитание.

Утро в „Иглата“, доколкото понятието беше подходящо за космически кораб, погребан в лава десет мили под слънчевата светлина.

— Медицинските ни системи са повредени — отбеляза Найзадния. — Кхмий и Харкабийпаролин ще трябва да се възстановяват според силите на собствените си организми.

Стоеше си в пилотската кабина и общуваше с тях по разговорната уредба. Луис не знаеше какво значение да придава на постъпката му. Тила беше мъртва, а Пръстенев свят може би щеше да оцелее. Изведнъж кукловодът отново трябваше да пази своя дълъг, наистина много дълъг живот. В такива обстоятелства беше нежелателно да се отърква между същества от други раси.

— Загубих връзка и със совалката, и със сондата — продължи Най-задния. — Антиметеоритната защита се включи отново горе-долу по времето, когато прекъснаха сигналите от совалката. А тези от сондата спряха, когато Тила се опита да нахлуе в „Иглата“.

Кхмий се бе наспал (на водното легло, съвсем сам) и заситил. Новата му козина отново щеше да се отличава с внушителни белези, но поне раните зарастаха добре. Той каза:

— Тила трябва да е унищожила сондата, щом я е засякла. Не би могла да остави опасен враг зад гърба си.

— Враг зад гърба й ли? За кого говориш?

— Най-заден, тя заяви, че си по-опасен от кзинт. Допускам, че е тактически похват, за да обиди и разстрои и двама ни.

— Тъй ли било... — Двете плоски глави се спогледаха за миг. — Наличните ни ресурси намаляха до „Иглата“ и последната сонда. Бяхме я оставили на планински връх близо до въздушния град. Още има работещи сензори, пратих й команда да се върне. Току-виж измислим за какво да я използваме. Ще бъде на наше разположение след шест местни денонощия. Дотогава отново трябва да обмислим главния си проблем с допълнително появилите се сведения и усложнения. Как да върнем Пръстенев свят на устойчивата му орбита? Смятам, че сме на най-подходящото място за целта. Не е ли така? Поведението на Тила, необичайно за същество с несъмнено развит интелект...

Луис Ву не го прекъсваше. Нещо не се чувстваше разговорчив тази сутрин.

Кауаресксенджаджок и Харкабийпаролин седяха до стената толкова близо един до друг, че ръцете им се докосваха. Понякога момчето стрелкаше с поглед жената. Очевидно се тревожеше за нея. Разбира се, кръвта й бе наситена с болкоуспокояващи вещества, това обаче не стигаше да обясни нейното вцепенение. Луис знаеше, че е длъжен да успокои хлапака... и не можеше да измисли нищо.

Двамата от въздушния град спаха в товарния отсек. Харкабийпаролин и без това отбягваше плоскостите заради неудържимия си страх от падане. Бе предложила ришатра на Луис, когато се присъедини към тях за закуска.

— Само те моля да внимаваш заради ръката ми...

Той пък бе израснал в среда, където отказът от секс изискваше деликатност. Обясни, че все пак се бои ръката ѝ да не пострада, което поне отчасти беше вярно. Освен това в момента не изпитваше никакво желание. Питаше се дали дървото на живота го е лишило от всякакви други стремежи. Не копнееше нито за жълтите корени, нито дори за слабия ток на жицата.

Тази сутрин не изпитваше нищо.

Хиляда и петстотин милиарда разумни същества...

— Да приемем засега — упорстваше Най-задния — хипотезата на Луис за поведението на Тила Браун. Тя ни доведе тук. Истинските ѝ намерения съвпаднаха с нашите. Доколкото можа, подсказа ни какво да направим. Но дали намеците ѝ са достатъчни? Беше принудена да се бори с инстинктите си. Нима е искала да превърне още трима в пазители, а после да убие двама от тях? Луис, какво ще кажеш?

Унесен в мислите си, човекът усети четири остриета да докосват шията му.

— Моля?

Кукловодът повтори въпроса си. Той закима решително.

— Убила ги е с антиметеоритната защита. Два пъти стреля по други цели, а не по скъпоценните ни особи. И ни остави да гледаме представлението, без да сме изпаднали по принуда в стазис. Още едно скрито послание.

— Значи смяташ, че е могла да избере и други оръжия? — веднага попита Кхмий.

— Оръжията, момента, обстоятелствата, броя на пазителите... Имала е пребогат избор.

— Луис, сега и ти ли ще си играеш на намеци с нас? Ако вече знаеш нещо, защо просто не го кажеш?

Той погледна гузно към другите двама. Харкабийпаролин се опитваше да не заспи, Кауаресксенджаджок бе наострил слух. Двама самонарочили се герои, очакващи своя шанс да спасят света. Тандж!

— Един и половина трилиона... — измънка Луис.

— За да спасим останалите двадесет и осем и половина трилиона, без да броим себе си.

— Кхмий, ти не успя да ги опознаеш, както стана с мен. Толкова си блъсках главата, за да измъдря друго...

— За кого говориш?

— За Валавиргилин. Гинджерофър. Вожда на тревопасните великани. Мар Косил. Лалискериърляр и Фортаралиспляр. Пастири, земноводни, горски хора, нощни ловци, мършояди... Трябва да погубим пет процента, за да спасим деветдесет и пет. Това съотношение не ви ли напомня нещо?

Кукловодът отговори пръв.

— Системата от двигатели за корекция на орбитата в момента има само пет процента функционалност. Аварийният екип на Тила ги е монтирал по една малка част от дъгата на конструкцията. Точно тия хора ли трябва да умрат? Жителите на онази част от дъгата?

Харкабийпаролин и Кауаресксенджаджок сякаш се мъчеха да не повярват на чутото. Луис разпери безпомощно ръце.

— Съжалявам...

Момчето кресна:

— Защо?!

— Обещах. Ако не бях обещал, може би тепърва щях да се колебая. Казах на Валавиргилин, че ще спася Пръстенев свят на всяка цена. Обещах да спася и нея, ако мога. Но не мога. Нямаме време да я търсим. С всеки ден протакане нарастват силите, изтласкващи настрана Пръстеновия свят. Тя също е в онази част от пръстена. Заедно с въздушния град, империята на Народа на машините, малките червени пастири и тревопасните великани. Което значи, че всички те ще умрат...

Жената плесна отчаяно с ръце.

— Това е целият познат ни свят, дори и расите, за които само сме чували!

— И за мен е същото.

— Но тогава не остава нищо, което си струва да спасим! Защо трябва да умираш? И как?

— Смъртта си е смърт в края на краищата. — Луис вдигна рамене, но обясни: — Ще ги довършат прекомерните дози облъчване. Хиляда и петстотин милиарда от двайсет-трийсет различни раси. Но

само ако направим необходимото съвсем точно. Първо трябва да установим къде сме всъщност.

— А къде трябва да попаднем? — зададе най-уместния въпрос кукловодът.

— На две места, откъдето се управлява антиметеоритната защита. Трябва да сме в състояние да насочваме слънчевите изригвания. И да изключим поне временно подсистемата за превръщането на плазмата в лазерен лъч.

— Вече открих и двете места — заяви Най-задния. — Точно когато антиметеоритната защита с много голяма степен на вероятност унищожи совалката. Силните магнитни полета смутиха половината сензори в кораба, но открих откъде бе излъчен сигналът. Мощните енергийни потоци в основата на Пръстенов свят, които манипулират слънчевите изригвания, се управляват от точка под северния полюс на картата.

— Може би защото машините трябва да се охлаждат... — подхвана разсъдливо Кхмий.

— Майната им! Ами лазерния ефект?

— Там активността започна няколко часа по-късно. По-слаби и по-сложни електрически вериги... Вече ви споменах за този източник. Намира се точно над главите ни, ако се ориентираме по положението на кораба.

— Значи именно тази система трябва да изключим — изсумтя кзинтът.

— Лесно е — промърмори Луис. — Мога да го направя с лазер, дезинтегратор, бомба... По-трудничко е да се научим как да предизвикваме слънчевите изригвания. Контролните системи вероятно не са предназначени за идиоти, а нямаме и време.

— После?

— После насочваме плазмена горелка към обитаема земя.

— Луис, искам подробности!

Предстоеше му да произнесе смъртната присъда над двајсетина разумни раси.

Кауаресксенджаджок бе заровил лице в коленете си. А лицето на Харкабийпаролин сякаш беше от камък.

— Направи каквото е необходимо — промълви тя.

Той я послуша и каза:

— Системата от двигатели работи само с пет процента от някогашната си мощност. — Кхмий го чакаше да продължи. — Горивото ѝ са ускорени протони. Слънчевият вятър...

— Ясно! — сепна се кукловодът. — Предизвикваме слънчево изригване, за да захраним двигателите с двадесет пъти по-плътни потоци от протони. Формите на живот точно под плазмената струя ще измрат или ще мутират неузнаваемо. Тягата също ще нарасне двадесет пъти. Двигателите или ще понесат претоварването, или ще се взривят.

— Глупости! — сопна се Кхмий. — Ако Луис не е объркал всичко от край до край, Тила вече ги е проверила, преди да бъдат монтирани.

— Ъхъ. И да не са били достатъчно здрави, тя се е надхитрила сама, че трябва да добави системи за безопасност. Уж като предпазна мярка срещу случайно мощно изригване. Знаела е, че и това е възможно.

— Не е задължително да насочваме плазмената струя — намеси се Кхмий. — Ако изключим системата за генериране на лазерен лъч, после можем да нагласим „Иглата“ там, където искаме да попадне изригването. Ще я ускорим, за да се включи антиметеоритната защита. Корабът е неуязвим.

Луис кимна, но възрази:

— Желателно е да си свършим работата точно. Хем ще стане по-бързо, хем ще изтребим по-малко хора. Хм... да. Можем да се справим. Можем!

* * *

Най-задния дойде с тях, за да почовърка управлението на антиметеоритната защита. Никой не се опита да го разубеждава. Сензорите, които свалиха от „Иглата“, бяха предназначени за езика и устните на кукловод. Когато предложи на Луис да си служи с отвертка и клещи, човекът само се изсмя.

Най-задния прекара няколко часа в невидимата за останалите част на кораба. След това тръгна с тях по тунела. Козината му сияеше в стотици оттенъци и беше идеално сресана. „Всички искат да изглеждат

добре на погребението си“ — засмя се Луис на очевидния му скептицизъм.

Не гръмнаха бомба, нито стреляха с лазер. Намирането на превключвателя отне на Най-задния цяло денонощие. Той като че бе решил да си помогне поред с всички донесени уреди, но в края на краищата успя.

Решетката от свръхпроводници се събираше в основата от скрит двадесет мили под северния полюс върху картата на Марс. Намериха централна колона, извисяваща се чак до повърхността — обвивка от скрит около охлаждащите помпи. Решиха, че комплексът в подножието ѝ е центърът за управление. Първо обаче бяха принудени да се провират през лабиринт от огромни въздушни шлюзове и пред всеки търсеха ключа към поредната загадка за отварянето му. Най-задния не се провали нито веднъж.

Минаха през последния люк. Озоваха се под ярко осветен купол с настлана долу суха наглед пръст и подиум в средата. Миризмата нахлу в носа на Луис, той се завъртя и побягна. Стискаше здраво китката на озадачения Кауаресксенджаджок и го влачеше. Външният люк се затвори, преди момчето да окаже съпротива. Луис леко го перна по главата и го задърпа нататък. Профучаха през още три въздушни шлюза. Скоро и Кхмий се върна при тях.

— Пътеката минава през кръг от почва под подходящо осветление. Автоматите за отглеждането им са отдавна повредени, но някои растения са оцелели. Разпознах ги...

— И аз — изръмжа Луис.

— ...по миризмата — продължи кзинтът. — Малко е неприятна, право да ти кажа!

— Аз пък нищо не надуших! — викна възмутено момчето. — Защо ме дърпаше така? И защо ме удари?

— Мътните ме взели! — тихо възкликна Луис.

Чак сега се сети, че Кауаресксенджаджок е прекалено млад. Уханието от дървото на живота не означаваше нищо за него.

Хлапакът остана с кукловода и кзинта. Луис Ву не видя какво свършиха те в залата за управление. Върна се сам в „Иглата“.

Сондата още беше на няколко светлинни минути от кораба. Правоъгълникът на холограмата, привидно блестящ в базалта извън корпуса, показваше изображение от камерите на сондата — затъмнен

кръг на светило, не особено активно в сравнение със земното Слънце. Най-задния бе включил екрана, преди да тръгнат от „Иглата“.

Костта в ръката на Харкабийпаролин зарастваше малко накриво. Медицинският комплект, оставен от Тила, не би могъл да я намести по-правилно. Поне зарастваше бързо. Луис повече се безпокоеше за емоционалното състояние на жената.

Около нея нямаше нищо от познатия ѝ свят, а пламъците щяха да погълнат онова, което си спомняше. Твърде извратена разновидност на културен шок. Завари я на водното легло — да се визира с изцъклен поглед в увеличеното слънце. Кимна му. И не помръдна през следващите часове.

Луис се помъчи да я заприказва. Отначало май сбърка в подхода. Харкабийпаролин се стараеше да забрави цялото си минало.

Разговорът потръгна, когато се опита да ѝ обясни физическия смисъл на бедствието. Тя имаше представа за основите на физиката. Луис не можеше да се възползва от компютъра на „Иглата“, затова драскаше схеми по стените. И начесто си помагаше с ръце. Стори му се, че жената го разбира.

През втората нощ се стресна от нещо и я видя да седи със скръстени крака върху леглото. Взираше се замислено в него и държеше лазерно фенерче в скута си. Той погледна мъртвешки лъскавото око на оръжието, размаха ръце, за да се обърне на другата страна в безтегловността, и пак заспа. Сутринта се събуди като новородено. На кого ли му пукаше...

Следобед двамата с Харкабийпаролин наблюдаваха как от слънцето се изтръгна пламък и започна да се точи все по-надалеч. Почти не продумваха.

ЕПИЛОГ

Един фалан по-късно: десет завъртания на Пръстенев свят.

Далеч нагоре по дъгата горяха ослепително двадесет и едно пламъчета — ярки като короната на свръхактивното светило, сияеща дори около ръбовете на засенчващата плоскост.

„Иглата“ си оставаше потопена в базалта под картата на Марс. Обитателите на кораба наблюдаваха през холограмни екрани каквото им показваха камерите на сондата. Сега малкият апарат се бе настанил върху плосък хълм сред сняг от замръзнал въглероден двуокис, където марсианците едва ли щяха да припарят.

Между двете редици от великански свещи вече умираха растения, животни и хора. Зеленината вехнеше в количества, които биха опустошили всички заселени от човека планети, или пък се преобразяваше в незнайни доскоро форми. Насекомите и животните пак се размножаваха, но в неприсъщ за тях вид. Валавиргилин сигурно недоумяваше от какво е умрял баща ѝ и защо самата тя повръща толкова често. Дали защото всички бяха обречени... и какво ли правеше сега онзи мъж от Звездната раса?

Това обаче не можеше да се види от петдесет и седем милиона мили. Наблюдаваха само огнените струи на Бусардовите двигатели, пренаситени със слънчев вятър.

— Имам удоволствието да ви съобщя — започна Най-задния, — че центърът на масата на Пръстенев свят се връща към светилото. След още шест или седем завъртания ще възстановим антиметеоритната защита както я заварихме. Ще стреля само по метеорити. А петте процента функционалност на двигателите за корекция на орбитата ще бъдат достатъчни в бъдеще.

Кхмий изсумтя доволно. Луис Ву и двамата от въздушния град гледаха холограмата в черния базалт.

— Победихме — заяви кукловодът. — Луис, ти ми постави задача, сравнима по трудност само с изграждането на този свят, като изложи на риск моя живот. Постигнахме целта си, затова ще се

примиря с твоята наглост, но всичко си има граници. Или ще изслушам твоите поздравления, или ще ви спра въздуха.

— Поздравявам те — изрече Луис Ву.

Жената и момчето заплакаха, Кхмий прихна.

— Да, победителят има право да тържествува! Луис, толкова ли жалиш за мъртвите и умиращите? Достойните за уважение сред тях сами щяха да изберат същата участ.

— А нима им дадох възможност да избират? Виж какво, не искам от теб да се тормозиш с угризения...

— Защо да се мъча? Не го приемай като оскърбление, но жертвите са хуманоиди. Те дори не са от твоята раса, а за мен и Най-задния са съвсем чужди. Докато самият аз съм герой. Спасих население колкото за две планети, при това свои себеподобни... Е, почти!

— Добре, способен съм да те разбера.

— Сега, щом имам на разположение толкова съвършени технологии, смятам да си извоювам империя.

Луис се хвана, че се усмихва неволно.

— Защо пък не? В картата на Кзин ли?

— Обмислих внимателно възможностите. Предпочитам картата на Земята. Тила ни каза, че и там има кзинтски колонии. Вероятно по дух приличат повече на моите войнствени праотци, отколкото западналите племена в картата на Кзин.

— Хм, май си прав...

— Освен това онези в картата на Земята са сбъднали една прастара мечта на моята раса.

— Коя по-точно?

— Завладели са Земята, идиот такъв!

Луис отдавна не се бе кикотил така. Покорили са стада от маймуночовеци!

— *Sic transit gloria mundi*. Как възнамеряваш да стигнеш дотам?

— Едва ли е особено трудно да освободим кораба от скалата и да го преместим до Монс Олимпус.

— Корабът е мой — благо напомни Най-задния, но все пак принуди кзинта да млъкне. — Аз го управлявам. „Иглата“ ще бъде там, където аз пожелаая.

Кхмий видимо се наежи.

— Къде все пак?

— Никъде няма да пътувам. Изобщо не виждам смисъл да оправдавам постъпките си. Нито сте от моята раса, нито можете да ми навредите с нещо. Да не би да изгорите втори път хипердвигателя? И все пак бяхте мои съюзници. Затова ще ви обясня.

Кзинтът се бе притиснал в прозрачната стена, съсредоточил вниманието си в кукловода. Козината около врата му стърчеше, ноктите се виждаха. Естествена реакция.

— Аз погазих традициите — продължи Най-задния. — Не спрях да се боря дори когато смъртта можеше да ме застигне всеки миг. От две десетилетия бях изложен на устремно нарастващи рискове. Опасностите останаха в миналото и макар още да съм изгнаник, запазих живота си. Не сте ли способни да проумеете каква потребност изпитвам от дълъг отдих? В „Иглата“ разполагам с всички удобства, на които бих се радвал и у дома. Корабът ми е на сигурно място в тези скали, и то между два слоя скрит, сравним по здравина с корпусите на „Дженеръл продъктс“. Имам нужните ми спокойствие и безопасност. Ако някога отново ме обземе желанието да откривам нови неща, около мен са милиард кубически мили на Ремонтния център. Попаднал съм на най-доброто място и тук ще остана.

* * *

Луис и Харкабийпаролин правиха ришатра през нощта. (Не... Любиха се.) Отдавна не им беше хрумвало. Той дори се боеше, че напълно се е лишил от подобно желание. После тя му каза:

— Събрах се с Кауаресксенджаджок.

Бе забелязал. Тя обаче говореше за трайна връзка, нали?

— Честито.

— Тук не мога да отгледам дете.

Изобщо не си направи труда да спомене, че е бременна. Подразбираше се.

— По целия Пръстенов свят трябва да има потомци на Строителите. Можете да се заселите къде ли не. Всъщност и аз бих дошъл с вас. Спасихме света. Ще бъдем герои... ако някой реши да ни повярва.

— Луис, *не можем* да се махнем оттук! На повърхността ще умрем без въздух, а от скафандрите ни не остана нищо. Освен това сме наскре *Големия океан!*

— Положението изобщо не е безнадеждно — увери я той. — Като те слуша човек, ще си помисли, че сме попаднали голи наскре някой Магеланов облак. „Иглата“ не е единственото возило наоколо. От онези летящи дискове сигурно има хиляди. Освен това в Ремонтния център са останали толкова грамадни космически кораби, че Най-задния успя да различи няколко с дълбоко сканиране. Все ще измислим нещо.

— А твоят двуглав съюзник дали ще ни попречи?

— Напротив. Най-заден, нали ни слушаш?

— Да — отвърна таванът и Харкабийпаролин трепна.

— Ти се намираш във възможно най-подходящото за теб място на Пръстенов свят. Сам ни го натърти. Недопустим риск за теб е да оставиш същества от други раси в кораба си. Ще ти хареса ли да се отървеш от нас?

— Ще ми хареса! Имам и предложение... Да събудя ли Кхмий?

— Не. Утре ще поговорим.

* * *

На ръба на урвата водата се кондензираше. И пропадеше надолу, за да се превърне в отвесна река, дълга двадесет мили. В подножието гъстата мъгла се простираше на стотици мили навътре в океана.

Камерата на сондата показваше само водопада и мъглата.

— Да, но инфрачервените сензори откриха и друго — успокои ги Най-задния. — Вижте...

Имаше кораб — тесен триъгълник с необичайна конструкция. Никакви мачти. „Я почакай — сгълча се Луис. — Та това чудо е на двадесет мили под сензорите...“

— Май е дълъг цяла миля!

— Почти налучка — съгласи се кукловодът. — Тила спомена, че е откраднала кзинтски колонизаторски кораб.

— Добре.

Луис вече бе решил.

— Отделих невредимия филтър за деутериеви атоми от сондата, която Тила унищожи. Ще успея да заредя кораба. Тя е пътувала дълго и трудно, но на вас не ви се налага да търпите несгоди. Можете да вземете и летящи дискове, ако желаете да изследвате сушата или пък да ги размените срещу други предмети.

— Идеята си я бива.

— Искаш ли и работещ драуд?

— Повече не ми задавай този въпрос. Разбрахме ли се?

— Разбрахме се, макар отговорът ти да е уклончив.

— Именно. Ще се съгласиш ли да свалиш два прехвърлящи диска от „Иглата“, за да ги монтираме на онзи кораб? Така ще имаме спасителен изход, ако загазим сериозно. — Главите на кукловода се спогледаха и Луис добави: — Нищо чудно това да спаси и *твоя* живот... някога. Из Пръстеновия свят още се навърта един оцелял пазител, а благодарение на нас той вече не е принуден да поведе експедиция към друга звезда.

— Да, ще направя и това — реши Най-задния. — Е, достатъчно ли е, за да се доберете до предпочитана от вас суша?

— И още как! — изсумтя Кхмий. — Дълъг път... към сто хиляди мили. Луис, сред твоята раса се смята, че морските пътешествия са благотворни за душата.

— В този океан пътешествието ще бъде по-скоро интересно. Но защо да се насочваме веднага към посоката на въртене? В обратната има карта на непознат за нас свят, а разстоянието е само двойно по-дълго. — Той се усмихна на двамата от въздушния град. — Кауаресксенджаджок, Харкабийпаролин, не ви ли се иска сами да се убедим има ли истина в някои от преданията? А може и ние да създадем поводи за нови легенди!

РЕЧНИК

Аутсайдери: Разумна форма на живот, чиято биохимия се основава на течния хелий и термоелектрическите явления. Аутсайдерите кръстосват с корабите си между звездите със скорост под светлинната и търгуват с информация.

Въздушен велосипед: Едноместно возило, използвано в първата експедиция на Пръстенев свят.

„Далечен изстрел“: Виж Квантов хипердвигател втори тип.

Драуд: Малко устройство, което се поставя на черепа на токман. Предназначено е да регулира напрежението, постъпващо направо в центъра на удоволствието в мозъка.

Дъгата: Частта от Пръстенев свят, видима от някоя точка на повърхността му. Доста от местните жители вярват, че светът им е плосък, а над него има параболична арка.

Дясно: Дясната страна, ако сте застанали с лице по посоката на въртене на Пръстенев свят.

Изследван космос: Областта от пространството, опозната от хората чрез техните изследвания или по данни от други раси.

Квантов хипердвигател втори тип: Създаден от кукловодите от Пиърсън, позволява несравнимо по-бързи полети в сравнение с хипердвигателя на аутсайдерите. „Далечен изстрел“ е прототип на корабите с такива двигатели и първият достигнал галактическото ядро.

Ляво: Лявата страна, ако сте застанали с лице в посоката на въртене на Пръстенев свят.

Окото на бурята: Типични постоянни ветрове, възникващи при пробив от метеорит в основата на Пръстенев свят.

Посока срещу въртенето: Посоката, срещуположна на посоката на въртене на Пръстенев свят.

Прехвърлящи дискове: Система за телепортация, използвана във флота на световите. (Другите известни раси използват не толкова съвършен метод — закрити пренасящи кабинни.)

Пръскащи планини: Високи върхове покрай страничните стени. Имат собствени екосистеми. Един от етапите в кръговрата на *флуна*.

Ремонтен център (хипотетичен): Център за поддръжка и поправки на Пръстеновия свят.

Ришатра: Секс със същества от други раси (но само хуманоиди).

Скрит: Материалът, от който е изградена основата на Пръстенов свят. Върху него е напластена тераформираната повърхност. От скрит са и страничните му стени. Извънредно плътен; якостта му е сравнима със силата, свързваща атомните ядра.

Совалка: Общ термин за космически апарати от типа „планета-орбита“.

Стазис: Състояние, при което времето се забавя извънредно много. Съотношението може да достигне половин милиард години реално време за няколко секунди стазис. Обект в стазис е почти абсолютно неуязвим.

Тандж: Жаргонно съкращение, означаващо „Няма справедливост!“ Използва се като ругатня. (Не подлежи на точен превод от английски.)

Тасп: Ръчно устройство за дразнене от разстояние на центъра на удоволствието в човешкия мозък.

Тераформиране: Преобразуване на повърхността на планета до условия, подобни на земните.

Флотът на световите: Петте планети на кукловодите.

Флуп: Утайката по морското дъно.

Фууч (фуучест): Каменни пейки в кзинтските ловни паркове.

Хипердвигател на аутсайдерите: Двигател, позволяващ полети със свръхсветлинна скорост, който самите аутсайдери никога не използват, но е широко употребяван от другите раси, пътуващи между звездите в изследвания космос.

Център за управление: Виж Ремонтен център.

Чилтанг брон: Устройство, създадено от Строителите на градове. Излъчвател, който позволява на плътни тела да проникват през стени от *скрит*.

Човешки космос: Съвкупността от звездни системи, обитавани от човечеството.

ПАРАМЕТРИ

30 часа = 1 денонощие на Пръстеновия свят

1 обиколка = 7,5 денонощия = пълно завъртане на Пръстеновия свят
75 денонощия = 10 обиколки = 1 фалан

Маса = 2×10^{30} грама

Радиус = $0,95 \times 10^8$ мили

Окръжност = $5,97 \times 10^8$ мили

Широчина = 997 000 мили

Повърхност = 6×10^{14} квадратни мили = 3×10^6 пъти повърхността на Земята

(приблизително) Гравитация на повърхността = 0,992 G

Странични стени = високи са 1000 мили, с лек наклон навътре

Звезда = клас G3, близък до клас G2, незначително по-малка и по-хладна от Слънцето.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.